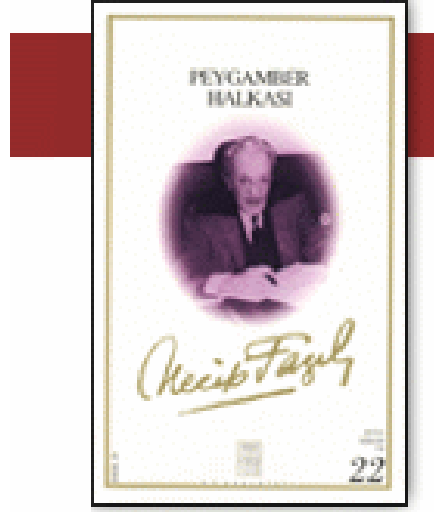

Necip Fazıl Kısakürek - Peygamber Halkası

www.kitapsevenler.com

Merhabalar

Buraya Yükleğim e-kitaplar Aşağıda Adı Geçen Kanuna İstinaden
Görme Özürlüler İçin Hazırlanmıştır

Ekran Okuyucu, Braille 'n Speak Sayesinde Bu Kitapları Dinliyoruz

Amacım Yayın Evlerine Zarar Vermek Değildir

Bu e-kitaplar Normal Kitapların Yerini Tutmayacağından

Kitapları Beyenipte Engelli Olmayan Arkadaşlar Sadece Kitap Hakkında Fikir Sahibi Olduğunda

Aşağıda Adı Geçen Yayın Evi, Sahafklar, Kütüphane, ve Kitapçılardan Temin Edebilirler

Bu Kitaplarda Hiç Bir Maddi Çıkarım Yoktur Böyle Bir Şeyide Düşünmem

Bu e-kitaplar Kanunen Hiç Bir Şekilde Ticari Amaçlı Kullanılamaz

Bilgi Paylaştıkça Çoğalır

Yaşar Mutlu

Not: 5846 Sayılı Kanunun "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler " bölümünde yeralan "EK MADDE 11.

- Ders kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim

ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaç güdülmeksizin
bir engellinin kullanımını için kendisi veya üçüncü

bir kişi tek nüsha olarak ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek
gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braille

alfabesi ve benzeri 87matlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi bu Kanunda öngörülen izinler
alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde

satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılmaz. Ayrıca bu
nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması

ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur." maddesine istinaden web sitesinde deneme yayınına geçilmiştir.

T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Bilgi İşlem ve Otomasyon Dairesi Başkanlığı
Ankara

Bu kitaplar hazırlanırken verilen emeye harcanan zamana saydı duyarak

Lütfen Yukarıdaki ve Aşağıdaki Açıklamaları Silmeyin

Not bu kitaplar Görme engelliler için taranmış ve düzenlenmiştir.

Tarayan

MESUT HEKİMHAN

mesuthekimhan@gmail.com

Necip Fazıl Kısakürek _ Peygamber Halkası

BÜTÜN ESERLERİ 29

NECİP FAZIL KISAKÜREK

PEYGAMBER HALKASI

b.d. yayınları

PEYGAMBER HALKASI / DİN VE TASAVVUF ESER 29

ilk Basım Tarihi: 1968

II. Basım/Ocak 2003

b. d. yayınları: 28 Baskı: Hünkar Ofset

b. d. yayınları Kurucusu: Necip Fazıl Kısakürek

Sahibi: Mehmed Kısakürek

Yayın sorumlusu: Suat Ak

Genel Koordinasyon (Eser Kullanım ve Telif Hakları)

Sorumlusu: Emrah Kısakürek Dağıtım sorumlusu: Osman Kısakürek

Her hakkı mahfuz ve "b. d. yayınları"na aittir.

b. d. yayınları. Ankara C. Vilâyet Han 10/3 Cağaloğlu İstanbul

Telefon: (0212) 5285551-5125922-5110873

www.necipfazil.com www.buyukdogu.com. / www.buyukdogu.com.tr

ISBN 975-8180-05-3

" Peygamber Halkası" deyince, Veda Haccında Allah Resulünün hitab ettikleri yüz bini aşkın Sahabîden hiç olmazsa yüzlercesini demetlemek gerekirdi. Halbuki bu kitapta, alınlarında Sahabîlik nurunu taşıyan ebediyet kahramanlarından niceleri, hiçbir tercih ölçüsüne vurulmaksın gösterilememiş ve "artık gerisini siz hayâl edin!" gibilerden pek azı örnekleştirilebilmiştir. Eğer bu eserde Sahabî keyfiyetinden bir pırıltı verilebilmişse ne mutlu kalemimize!..

N. F. K.

SAHABÎ O NUR ETRAFINDA

Peygamber halkası... Yani O Nur etrafında Sahabîler dizisi...

Sahabî kimdir ve nedir?

Sahabî, inanmış olarak O'nu bir kerecik gören, yahut O'nun tarafından bir kerecik görülmüş olan... Bu görüş ve görülüş, isterse göz açıp kapayıncaya kadar, isterse O'nun dünya hayatı boyunca olsun... Gözü O'na, yahut O'nun gözü kendisine değmiş olan her mümin Sahabîdir.

Gözü O'na, yahut O'nun gözü kendisine bir kerecik değerek nurlanan makamı ne kadar yüksektir, biliyor musunuz? Velîler içinde en büyüğü, Sahabîler içinde en küçüğünün bindiği atın burnuna kaçan tozdan daha küçük...

Benim buluşum değil, bu; Peygamber bîatını yolunun en büyüklerinden birine ait şaşmaz ölçü... Allah izin verse dünyayı bir portakal gibi ikiye şakkeci bir keramet kudretindeki velî, demek istiyor ki:

- Ben bu halimle, en küçük Sahabinin bindiği atın burnuna kaçan tozdan daha hakîrim.

O'NUN BÜYÜKLÜĞÜ

Ve bu söz, en büyük kerametın üstünde... Bu sözde Sahabîden ziyade O'nun büyüklüğünü heykelleştirmek lâzım... İnsanlığın gayesi ve Peygamberliğin ufku olmaya mahsus bir büyüklük ki, kendisini dünya gözüyle bir kerecik göreni, isterse gören dünyanın en aşağı şahsı olsun, görmemiş olan en büyük insana nispetle kıyas kabul etmez dereceye çıkarıyor.

"Sahabî" kelimesinin "sohbet"dan geldiğini ve Peygamber sohbetine ermiş olanlara sıfat olduğunu kaydetmeye ne hacet!... Bizim tarif ve tespit üslûbumuz, ilim üstü bir vecd dilidir ve lûgat paralamalarla alâkasızdır.

DERECELER

Sahabî, derecede insanoğlunun en üstün tabakası olduğu gibi kendi içinde de derece derece ve tabaka tabaka... İlkler, Muhacirler, Bedir'e katılanlar, Mekke fethinden sonrakiler vesaire vesaire. Bunlar zümre zümre; bir de şahıs şahıs derecele-nenler var...

Aralarında en büyüğüyle en küçüğünü kesin olarak biliyoruz: Hazret-i Ebu Bekir ve Vahşi...

Sahabîliği Kur'ân nassıyla sabit, rütbelerin en yükseği "Sıddikiyyet" makamında kaim, Peygamber bağlılığının erişilmez hissesine sahip, ilk Müslüman ve halife Hazret-i Ebu Bekir, sade Sahabîlerden değil, Nebilerden sonra insanoğlunun en büyüğü...

Ya Vahşi?.. Şu küfürdeyken, Peygamber Amcası Hazret-i Hamza'yı öldürüp ciğerini söken adam?

O da Müslüman oldu, affedildi; ve ne denirse denilsin,, Sahabîlik makamına erdi. Vahşi radiyallahüanh...

Kâinatın Efendisi af ve kabul ettikten sonra, Vahşi'yi af ve kabul etmemek bizim haddimiz değil...

Böylece Vahşi, küfürdeki hali ve şahsiyle dünyanın en

aşağı insanıyken "Allahtan başka İlâh yok ve M..... onun

Resulü" deyivermekle, dünyanın en yüksek insanları arasına girmiş, Sahabî olmuş bulunuyor.

O KADAR BÜYÜK ŞEY Kİ...

O kadar büyük şey ki, Sahabîlik, Allah Resulünün zamanında uzakta müslüman olan ve evliyalıkta "Medar Kutbu" derecesine yükselen Üveys-el Karânî (Veysel Karânî) Hazretleri, sadece annesinin izin vermemesi yüzünden Medine'ye gidip Varlığın Tacını göremiyor, Sahabîlikte belki en yüksek derecelerden birine yükselecekken en aşağı derecenin de altında kalıyor; Vahşi'nin bindiği atın

burnuna kaçan tozdan da küçük... Bu da, "anneye itaat" gibi, İslâm ahlâkının bir kanun maddesini yerine getirmek yüzünden oluyor; yani Veysel Karânî, O'ndan öğrendiğiyle sahabîlik şerefinden mahrum kalıyor.

İlâhî cilveye bakın!

İşte Sahabî ve Sahabîlik!..

Velînin birine, yüksekliğini belirtmek için, demişler:

- Siz zamanımızda Sahabîlere denksiniz!

Velî, bu ölçüsüz medihten son derece incinmiş ve karşılık vermiş:

- Siz Sahabîleri görmüş olsaydınız "deli" derdiniz; onlar da sizi görmüş olsalardı "bunlar Müslüman değil!" derlerdi. Ben nasıl onlara denk olabilirim?

İşte Sahabî ve Sahabîlik! Allah Resulü buyuruyor:

"- Her günaha şefaata ediciyim, fakat Sahabîlerime dil uzatanlara asla!"

8

KORKU SINIRI

Bu hadîsin, en büyük günahı bile içine alıp Sahabîlere karşı en küçük dil uzatma hareketini şefaata dışı kılan korku sınırı ortada dururken, kalkarlar, bir Hazret-i Ali ve Muaviye meselesi çıkarırlar ve b'z Vahşi'ye "radiyaliahüanh" dediğimiz halde koca Muaviye'ye ağız dolusu söverler ve bunu "Ehl-i beyt: Peygamber Evi" aşkına yaptıklarını sanırlar.

HÜKÜM

Şahıs kıymeti ne olursa olsun, O'na bağlı ve O'nun tarafından benimsenmiş olmanın karşılık bulunmaz imtiyazı...

İşte Sahabî ve Sahabîlik!

O nurun etrafında halkalananların ışık dairesinden pırlıtlar toplamaya savaştıkları bu eserde yardımcı, Allanın inayeti, Resulünün ruhaniyeti ve bağlılarının himmeti olsun...

HAZRET-İ EBU BEKİR

KÜNYE

Babası Ebu Kuhâfe.... Sülâlesi yukarıya doğru A'mir, Amr, Kâab, Saad, Teym, Mürre diye gidiyor ve yedinci baba olan Mürre'de Peygamber nesebiyle birleşiyor.

10

Fil tarihinden iki yıl üç ay sonra dünyaya geldi.

Fil tarihi... Şu, Yemen Padişahı Ebrehe'nin Kabe'yi yıkmak için Mekke önüne geldiği, ordusundaki bir beyaz filin Mekke kapılarında yere çöküp tek adım atmadığı, deniz tarafın.-dan Ebabil kuşlarının sökün ettiği ve ağızlarıyla ayaklarındaki mercimek tanesi kadar taşları salıvererek Ebrehe ordusunu birbirine kattığı ve geriye dönmeye zorladığı tarih...

Allah'ın sevgilisi o yıl doğduklarına göre demek Hazret-i Ebu Bekir, kendilerinden iki yıl, üç ay küçük...

11

İLK MÜSLÜMAN

Otuzsekiz yaşlarında İslâm ile şereflendi. Allah Resulünün, nebîliğini bildirdiği ilk anda, ruhuna şimşek gibi inen bir bedahet duygusuyla O'nu hemen doğruladı ve İslâm dairesine (1) numaralı olgun erkek olarak girdi.

(1) Numaralı dört şahıs var:

Kadınlar arasında Hazret-i Hatice...

Olgun erkekler arasında Hazret-i Ebu Bekir...

Köleler arasında Zeyd...

Çocuklar arasında Hazret-i Ali...

İmanın en makbul şekli, işte bu... İslama davet edilişi önünde aldığı tavır öyle ki, zerrelere benzin dolu bir pamuğun kibrite verdiği cevabı andırır.

Derhal:

"- Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yok ve M....."

onun Resülü..."

Şöyle oldu:

Yemen taraflarına bir seyahat yapıyor. Dönüşünde, kendisini, başta Ebu Cehil, bazı Kureys müşrikleri karşıyorlar.

Ebu Bekir soruyor:

- Ben Mekke'de yokken neler olup bitti? Ebu Cehil, cevap veriyor:

- M....., nebîlik iddiasına kalkıştı ve atalarının dinini

inkâr etti. Biz de, senin Yemen'den dönmeni beklemeyi ve sen bu işe el atıncaya kadar ses çıkarmamayı uygun bulduk!..

Ebu Bekir, hemen Allah Resulünün kapısında:

- Doğru mu? Senin nebîlik iddiasında olduğun ve atalarının dinini inkâr ettiğin doğru mu?

Allah Resulünün dudaklarında kâinatı ışılatan bir tebessüm:

- Doğru, yâ Ebu Kuhâfe-oğluL Allah bir ve ben onun nebîsiyim! Şehadet getir!

Bu yüz, bu ses, bu bakış, bu tavır, bu edâ... Bir ruh ku-

yumcusuna göre, hiç kimsenin ayarına varamayacağı has altın... "Neden?", "niçin?", "nasıl?" barınamaz O'nun önünde.

Ebu Bekir, bu namütenahi sâf, basit ve derin bedaheti bir anda kestirendir. Hücet, senet, vesika ve ispatın da üstüne çıkan...

Ebu Bekir'i "Sıddıkıyet" makamına yükselten hal budur; ve bu hal üstüne hal yoktur.

AD

Cahiliyette adı, müşriklerin taptığı bir puta kul olma mânasına bir isim... Müslüman olur olmaz bu isim "Abdullah" ile değiştirildi; fakat o, ismiyle değil künyesiyle meşhur oldu: Ebu Bekir... Bu tabir, "işe erken başlayan" manasındadır ve Al-lahın Resûlüyle ilk defa tekbir aldığı ve namaz kıldığı için kendisine verilmiştir. Bir lâkabı da "Atîk... Yüzünün güzelliği ve nesebinde hiçbir leke bulunmadığını belirten bir mâna...

Mahles ve sıfatlarını çerçeveleyen "Sıddık" ise hepsinin üstünde... Akıl, fikir, Ölçü; hesap üstü teslim olmanın ve bir yıldırım inişi halinde hak ve hakikatin üstüne düşmenin "doğrulayıcı" mânasına, sıfatı...

Ümmetin Sahabîlerden sonra en büyüğü olan İmam-ı Rabbânî Hazretleri, Ebu Bekir'de bu sıfatı derecelerin en üstünde görür; ve nasıl, bir peygamberin nübüvveti kendi öz velayetinden üstünse Ebu Bekir'in de makamını, velîliğin nebîlik yönünde çıkabileceği en yüksek derece olarak kaydeder. Ölçülere ve ilâhî emirlere tam teslimiyetle bağlanma ve onları biricik mizan kabul etme tavrının belirttiği, şüphe ve itiraz kabul etmez en derin ruh...

12

13

LÂKAP

Şair, Ebu Bekir için şöyle dedi:

"- Senden başka hiçbir muhacirin ismi değiştirilmemişken, sen, "Sıddık" sıfatiyle lâkaplandın! Allah da şahit ki, sen Bedir gününde Allah Resulünün yoldaş ve arkadaşı ve İslâm'da herkesin evveli ve başısın!"

AHLAK

Hak yoluna girmeden evvel de kötülüklerden sakınmayı bildi. Meselâ şarabı, küfür devrinde bile içmedi.

Bir gün Sahabîler halkasının bir sohbetinde kendisine sordular:

- Hayatında hiç şarap içmedin mi?

- Allaha sığınırım böyle bir halden...

- Nasıl olur o devirde hiç içmemek?

- Ben ötedenberi ırzını savunan ve mürüvvetini koruyanlardayım. İçki içen, kendinden geçip, ırzını da, mürüvvetini de kaybeder.

Bu cevabı duyan Allanın sevgilisi üç kere buyurdular: "- Ebu Bekir doğru söyledi. Ebu Bekir doğru söyledi. Ebu Bekir doğru söyledi!"

BÜYÜK İNSAN

Kureyş içinde kafa ve edâ bakımından saygı çekenlerin en ileri safında... Siyasette, adalette, hükümde, hikmette, tedbirde, idarede, Kureyş'in en olgunlarından... Cesaret ve şecaatte de müstesna... Büyük servet sahibi ve eşsiz cömert... Arap ve Kureyş neseplerini en iyi bilen...

Peygamber Şairi Hassan Bin Sabit, onu Allanın

14

Resulünden sonra, imanda, amelde, ihlâsta, ahlâkta insanların en büyüğü olarak gösterir.

CÖMERT

Kalbinde ve kesesinde ne varsa İslâm yolunda harcadı. Müslüman olduğu gün elindeki kırk bin dinann otuzbeş binini Allah için sadaka etti. Hicret zamanında, yalnız birkaç bin dinarı kalmıştı. Nihayet nesi var, nesi yoksa verdi.

İslâmın çile devrinde türlü işkencelere uğratılan mümin köleleri, tek tek satın alıyor ve azad ediyordu. Bu türlü satın alınıp azad edilen yedi kölenin başında, Peygamber müezzini, gür sesli Bilâl-i Habeşî var...

DOST

Nebîliğinden evvel de Allah Resulünün sadık dostuydu. İslamiyetten sonra O'nun en aziz yoldaşı, arkadaşı, gönüldaşı ve kutsî emanet yönünden ve her yönden sırdaşı oldu.

ONUN ELİ

Osman Bin Affân, -Zübeyr Bin Avvâm, Abdürrahman Bin Avf, Saad Bin Ebi Vakkas gibi büyükler, hep onun eliyle çekilip İslâm dairesine girdiler.

KEMAL

Sahabîlerin en büyüğü, en hayırlısı, en faziletlisi, en bilgilisi, en derini Ebu Bekir'dir. İyi ahlâkın ve ulvî ruhun kaç şube ve sıfatı varsa hepsi onda ve kemâl halinde...

15

söz

İrticalî bir hutbesinden:

"- İnsanlar! Benim size öğüdüm, Allahın azap ve ukubetinden kaçmanız ve sevip sevmediğiniz her işde hakkı tutmaya bakmanızdır. Her işde doğruluk... Doğru olmayan sözde hiçbir hayır yoktur. Yalan söyleyen, fısık ve fücra düşer. Böylesi de hüsrân ve helâlce yuvarlanır. Övünmekten sakınınız! Çünkü zaten topraktan gelmiş ve ona gidecek olan insan, acaba neyle ve nesiyle övünmeye hak kazanabilir? Bugün diriye yanlıdır. Siz şimdiden kendinizi ölü sayınız ve iyi iş yapmayı gaye ediniz! Bilmekte şüpheye düşeceğiniz işlerin ilmini de gaiblerin âlimi olan Allaha havale ediniz! Nefsleriniz için hayır ve iyiyi başa alınız ki, yarın onları hazır bulabilirsiniz! Allah Kuranında her nefis, hayır ve serden ne işlerse karşılığını bulur, dedi. Ey, Allahın kullan, yaradandan korkunuz ve bu fena âlemine sizden evvel gelip geçenlerden ibret alınız! Bir gün o huzura çıkacağınızı ve büyük küçük bütün amellerinizden hesaba çekileceğinizi biliniz! Muhakkak, Allah bağışlayıcı ve rahmet edicidir. Siz de nefslerinizi kurtarmanın çaresine bakınız! Allahdan başka kimsede davranış ve kuvvet yoktur."

İLÂHÎ MARİFET

Kureyş müşriklerinin Allah Resulüne yönelttikleri her türlü zulme göğsünü siper ettikten sonra Hicret zamanı gelip çatınca, çoluğunu, çocuğunu, malını, mülkünü arkalarda bırakarak O'nun yanına düştü ve tek başına, Kâinatın Efendisiyle başbaşa hicret etmenin, sadece kendisine nasip, eşsiz nailiyet ve imtiyazına erdi.

Mekke ve Medine arasında Sevr mağarası... Orada, takipçi Kureyş kâfirlerinden gizleniş... Örümcek, o, insanoğlunun

16

çalışmadığı yerde kendisi çalışan hikmetli mahlûk da gizleme işine memur. Allah'ın Resulü, dünyanın en güzel başı olan mukaddes kafasını dostunun dizlerine dayamış, uykuyu tecrübe

etmekte... Mağara duvarında bir delik ve delikte bir yılan başı... O'na bir zarar gelmesin diye Ebu Bekir, tabanıyla örtüyor deliği... Ve yılan sokuyor Ebû Bekir'in ayağını... O'nu sarsmamak, O'nu uyandırmamak için, kımıldamıyor, gık bile demiyor Ebu Bekir..'. Yalnız gözlerinden inen yaşın, O'nun yüzüne damlamasına mani olamıyor. Uyanıyorlar, Kâinatın Efendisi ve ne olduğunu soruyorlar! Bir soluk kâfi Ebû Bekir'i iyi etmeye.....

, "- Kalk Ebû Bekir, iki diz üstüne otur, gözlerini yum, dilini damağına yapıştır ve Yaradanın zat ve hâs ismini kalbinden geçir; Allah, Allah, Allah.."

: İşte gizli zikrin başlangıcı, Hazret-i Ebû Bekir'e verili-

!§«.....

O'NU İNKÂR

Peygamber halkasından herhangi birinin Sahabîliğini I inkâr eden küfre varmaz. İnkâr şekline göre küfre yakın bir dalâlet ve hüsrân batağına saplanmış olur. Fakat Ebû Bekir'in düpedüz Sahabîliğini inkâr, doğrudan doğruya küfürdür. Çünkü Kur'ânda Ebu Bekir'in Sahabîliğine ait nass vardır. O'nun Sahabîliğini inkâr, bu nassı inkâr demektir.

Cennetle müjdelenenlerin başı dört büyük Halifenin reisi, bütün Sahabîlerin hiza noktası olan Ebû Bekir, Kur'ân'ı kelimesi kelimesine hıfz ve sırlara, ümmetten bir ferd için mümkün olduğu kadar nüfuz etmişti. Şeriat hükümlerini de onun kadar bilen ve benimseyen ikinci bir fert gösterilemezdi. Hele İslâmın, ruh ve batınını temsilde, Ebu Bekir, Sahabîlerin kurduğu sıra dağlar içinde en yüksek tepe...

17

GÖZYAŞI

Birgün bir kadeh bal şerbeti istiyor. Getiriyorlar... Kadehi dudaklarına değdirir değdirmez, kendisini bir göz yaşıdır tutuyor. O kadar ağlıyor ki, etrafındaki Sahabîleri de, sebebini bilmedikleri halde hüngür hüngür ağlatıyor.

Nihayet sorabiliyorlar:

- Ya Ebû Bekir, niçin ağlıyorsun? Elinde kadeh, cevap veriyor:

- Biliyorsunuz; Allah Resulünün huzurlarında yalnız başıma bulunduğum zamanlar olurdu. Bunlardan birinde, kendilerine takdim edilen bir fpyi kabul etmediklerini gördüm ve sormak cüretini gösterdim: "Niçin kabul etmiyorsun, ey Allah'ın Resulü?" Dediler ki: "O dakikada dünya, büyüleyici bir şekle bürünüp karşıma çıktı. Benden uzak olmasını söyleyince gitti; bir an sonra yine geldi ve dedi: Sen benden kurtulmuş olsan da senden sonra gelecekler kurtulamazlar!" İşte o ânı hatırladığım ve dünyanın bana nüfuz etmesinden korktuğum için ağlıyorum!..

DUA

Övüldüğünü işittiği zaman duası:

"- İlâhî, sen beni benden daha iyi bilirsin! Ben de kendimi, övenlerden daha iyi bilirim. Onların bende bulunduğunu sandıkları iyilikleri sen bana ihsan et ve bilmedikleri kötülüklerimi de ört, bağışla! Hakkımda söylenen şeylerle beni günah-landırma!"

BAĞLILIK

Bütün gazalarda, Kâinatın Efendisini bir ân bile bırakmadı. Daima yanyana... Bedir, Uhut, Hendek, Huneyn, Hudey-

18

biye ve büyük Fetih'te ve onları takip eden hareketlerde daima Allah'ın Resulüyle beraber... Bedir günü, Allah'ın Resulü için yapılan karargâhın önünde yer alıp, elinde kılıç, saldıran kâfirleri yüzgeri ederdi. Her gazada, Gaye - İnsan ve Ufuk -Peygamberin en sağlam kalkanı Ebû Bekir... Tebuk gazasında Allah'ın Resulü, İslâm sancağını Hazret-i Ebu Bekir'e teslim ettiler.

BUYUK AN

Hazret-i Ebû Bekir'in hayatında, onun büyüklüğü bakımından en yakıcı, çarpıcı hâdiseler, Allah Resulünün ilâhî visale kavuştukları ânıdır:

Allah Resulü mukaddes gözleri yumulu, en büyük hareket ve hayat âlemine geçmişken, yatağında ve zahirde hareketsiz ve cansız yatıyor ve bu manzara herkesi dehşetlerin en dipsizine düşülmüş bulunuyor. İnsan aklı bu manzarayı içine alamıyor; sökülüyor, yırtılıyor, parçalanıyor. "Muhal" gibi bir şey... Peygamber ölür mü?

Dünyanın en büyük akıl ve muvazene örneklerinden Hazret-i Ömer, kılıcını çekmiş haykırıyor:

- Kim M.....öldü derse kafasını keserim! O ölmedi!

Belki İsâ Peygamber gibi Rabbine gitti. Geriye döner ve ölümünü yayanların ellerini, ayaklarını keser. Münafıklar uyduruyor bunu.

Medine yakınlarında "Sünh" isimli yerde oturan Ebû Bekir müthiş haberi almış ve koşa koşa Allah Resulünün evine gelmiştir.

Bakın, incelik, rikkat ve sır idraki, nasıl kamaşan aklın üstüne çıkıyor:

Ömer'e hitabı:

- Kes sesini, yâ Ömer, böyle şeyler söyleme!

Sonra imdat bekleyen herkesi etrafında toplayıp bir an-

19

da aklı, ruhu, islâmı ve insanı kurtanveriyor:

11 - Ey, insanlar; eğer M.....'e tapıyorsanız, bilin ki: O öldü! Eğer Allah'a tapıyorsanız o (Hayy)dir ve (Lâyümût)tur; ölmez!"

Ve O'nun sadece Resul olduğuna ve her peygamber ve insan gibi ölümü tadacağına dair âyeti okuyor.

Her şey kurtulmuştur.

BİR O!

Ebû Bekir, Kâinatın Efendisi tarafından kurulmuş ve dolayısıyla yıkılması imkânsız bulunan İslâm kubbesinin geçirdiği zelzeleden asla yılmadı. Bu korkunç sarsıntıdan yılmayan, şaşırmayan muvazenesini kaybetmeyen bir o...

REİSLİK

Allah Resulünün flâhî visale kavuşmalarından sonra meydana çıkan Reislik meselelerinde de her tarafı yatıştırıcı ve sindirici şahsiyet kuvveti, yalnız Ebû Bekir'in karşı durulmaz şahsiyetinden fişkardı.

Medine'liler, kendi aralarında, Saad Bin Ubade'yi reis tanımak üzere toplanınca, Hazret-i Ebû Bekir, yanına Hazret-i Ömer ve Ebû Ubeyde Bin Cerrah'ı alarak toplantı yerine gitti, saygıyla karşılandı, yüksek bir yere çıktı ve sordu:

- Toplanmadan maksadınız nedir?

- Reislik meselesi... Bir reis bizden, bir reis sizden olsun...

- Olmaz böyle şey!.. Reis bir tane olur. Reis bizden vezir sizden olsun... Unutmayınız ki "biz" diye belirttiklerim, Müslümanlıkta ilkeldir. Düşünün fazilet ve üstünlüklerini!..

Hazret-i Ebû Bekir'e, Ömer ve Ebû Ubeyde ile başlayan

20

biy'at bir çığ gibi büyüdü. Medine'lileri de içine aldı, en ufak tereddütleri silip süpürdü ve umumileşti.

HALİFE

Hazret-i Ebû Bekir, onbirinci Hicret senesi Rebiülev-vel ayının Onikinci Pazartesi günü Müslümanların Halifesi seçildi ve birinci olarak kendisiyle açılan bu muazzam makamda iki yıl, üç ay ve birkaç gün kaldı. Allah Resulünün dünyaya geldikleri günün tam 63 seneyi tamamlayan dönümünde Halife oluyor, O'nunla arasındaki yaş farkı kadar, Halifelik makamında kalıyor ve yaşı Onunkine, 63'e ulaşınca kendisi de İlâhî visale ve öbür âlemde büyük Dostuna kavuşuyor. Kemmiyetlerin keyfiyetler etrafında ne esrarlı raksı...

YALANCILAR

Allah Resulünün dünya gözü çerçevesinden çekilmeleri, 1 tarif edilir gibi bir sarsıntı değildi. Benî Amir, Hevazin, Selim i kabileleriyle, Bahreyn, Amman, Mihre, Yemen, Hadramût, Künde halkı hemen İslâmdan döndüler. Bâzıları da zekât ver-I memeye kalktı. Başta Müseyleme-tül-kezzap (Yalancı Müseyleme) bir takım deliler de nebîlik iddiasına yeltendiler. Sandılar ki, böyle bir iddia ile her şey sağlanır ve Allah Resulünün fetih ve nailiyetlerine edilir.

CEZA ...•!., ..!./: / "•! -!! !! ;

Hazret-i Ebû Bekir, elindeki kuvvetleri asî oymaklar ve yalancı Peygamber üzerine yöneltti ve en kısa zamanda ortalığı süt - liman etti. Sonra Sahabîleri Peygamber Mescidinde toplayarak onlara kısa bir hitabe verdi:

21

- Allah'a hamdolsun ki, yer yer fitne teşebbüsü tez zamanda kökünden kazınmıştır. Şimdi sıra, Allah Resulünün, son günlerinde tertip ve teşhizini emir buyurdıkları orduya ve Şam istikametinde sefere gelmiş bulunuyor. Ne düşünüyorsunuz, ey Allah Resulünün Sahabîleri?

- Senin gibi düşünüyoruz, ey Allah Resulünün Halifesi!

BİRLİK VE KUVVET

Bir anlık sarsıntıdan sonra iç düzen yine dışarıya sarkacak ve ufuklan toslayacak hale gelmişti.

Hemen iki bin kişilik bir asker topluluğu Yezid Bin Ebû Süfyan kumandasında Şam yönüne harekete geçti. Bu birlik Tebuk mevkiine varınca, kendisinin dört misli bir Bizans ordusu ile karşılaştı ve onları perişan etti. Arkasından Şercil Bin Hasene, kendi birliğiyle yetişti ve düşman ordusu, bir çarık bile kaçıramadan bütün silâh ve malzemesini imân birliklerine bırakmak zorunda kaldı. Ganimetler bir zafer nâmesi ile Hazret-i Ebû Bekir'in eline varınca, hemen Amr Bin-ül-As, dokuz binlik bir ordu ile Filistin istikâmetine memur... Bir gün sonra da Ebû Ubeyde başkumandan ve geriye kalan kuvvetlerle Câbiye yolunda... Ertesi gün, Peygamber tabiriyle "Allah'ın çekilmiş kılıcı" Halid İbn-i Velid onbinlik bir ordunun başında ve Irak ufuklarını kuşatma hamlesinde... Halid'in peşinden sekizbin askerle başka bir kumandan gelip askerini Halid'inkilere katıyor, bunun üzerine Halid tbn-i Velid üç koldan Fars ülkesine yüklenip birkaç kilit noktasını zaptediyor.

Amr Bin-ül-Âs Filistin'i hallaç pamuğu gibi atıyor ve bu nebîler vatanı, Yahudi çerçevesi ve Romalı yolu üzerine tevhid sancağını diyor.

AZİL

Fakat Şam zaptedilememiştir. Müminlerin Emîri Hazret-i Ebû Bekir'in aldığı habere göre Başkumandan Ebû Ubeyde, Şam dolaylarında bir yerde ordugâh kurmuş, hareketsiz beklemekte ve zaman kaybetmektedir. Birdenbire kendisini toparlayıp en üstün taarruz gücüne yükselen ve yelpaze gibi şimal istikâmetlerini okuna hedef tutan İslâm hamlesi; lâıyk mıdır ki, en nazik yerde, hem de başbuğunun kumanda mevkiinde akamete uğrasın?

Ebû Bekir'in emri:

- Ebû Ubeyde'yi Başkumandanlıktan azlediyorum! Yerine Halid Bin-i Velid'i geçiriyorum.

Halid İbn-i Velid, Şam'a giderken yolda bazı noktalan, ister sulh ister kılıç yoluyla, fethede fethede mesafeleri açtı. Ebû Ubeyde kuvvetleri de beraber, 48 bine varan İslâm ordusuyla Şam'ı kuşattı. Şu kadar ki, o aralık düşman kuvvetlerinin "Ecnadeyn" taraflarında toplandığı haberi geldi; ve büyük kumandan Halid, ucuz bir zafer halinde bir şehri ele geçirmektense düşman kuvvetlerini bozmayı daha uygun buldu ve atlarının kartopu alınlarını o tarafa çevirdi.

<

"Enadeyn" dolaylarında karşılaşma... Düşman askeri 90 bin, İslâm ordusunun bir misli fazla... Düşman, din heyecanı ile ilerleyen taş ve demirden sağlam mümin göğüsler önünde ezilip gitti. Tam bozgun ve müthiş kargaşalık... Bu başarı, Şam kapılarının kendi kendisine açılmasını sağlayacak değerdeydi. O sırada Hazret-i Ebû Bekir tarafından 9 binlik bir kuvvet daha gönderilmişti. Topyekûn Şam'ı sardılar. Şam'da mukavemet müthiş... Defalarca kalelerden çıkışlar yapıp İslâm ordusunu sarsma teşebbüsü... Nihayet Bizans İmparatorundan ümitlerini kesince,

surların bir tarafında bulunan Ebû Ubeyde'ye el açış... Ebû Ubeyde bazı şartlarla anlaşmayı kabul etti ve cenk etmeksizin zaferle kal'aya girdi. Başkumandan Halid İbn-i Velid ise

22

23

kal'anın öbür tarafındaydı ve bu anlaşmadan haberi yoktu. O da, cenkle ve her engeli yıkarak Şam'a girdi.

Zafer haberi Halife Ebû Bekir'e yazılmış ve nasıl davra-nılacağı sorulmuşsa da o sırada Hazret-i Ebû Bekir vefat ettiklerinden, cevap, Hazret-i Ömer tarafından verilmiştir.

Görülüyor ki, Hazret-İ Ebu Bekir, Allah Resulünün dünya hayatını bırakışlarından sonra, İslâm aksiyonunu evvelâ çözülmekten kurtaran, sonra hızlandırıp temellendiren büyük şahsiyet...

VASİYET

Bir taraftan Ebû Ubeyde anlaşma yoluyla ve öbür taraftan Halid tbn-i Velid cenkle "Dımişk - Şam"a girerlerken "Sıd-dık-i Ekber" Halifelik makamına Hazret-i Ömer'in en lâyük insan olduğunu sahabîlere bildiriyor, vasiyetini tamamlıyor, Tev-hid Kelimesini okuyor, müslümanların hakkına ait bir âyetten son öğüdünü verip Cennet yolunu görmek üzere gözlerini yumuyordu.

İĞRETİ HAYATA VEDA

M

• Hicretin onüçüncü senesi Cemaziyelâhir ayının yedinci Pazartesi günü hastalanıp onbeş gün yattıktan sonra aynı ayın yirmiikinci Salı gecesi, akşamla yatsı arasında, iğreti hayattan gerçeğine geçti.

ÖLÜM SEBEBİ .;

Ölüm sebebi üzerinde az kişinin bildiği gerçek şudur: Hazret-i Ebû Bekir büyük dostu ve Peygamberi Son Resul gibi,

24

Hayber fethinde bir yahudi karısının pişirip sunduğu zehirli keçiyi tatmış olmaktan ölmüştür. Bu vakıyı başka şekle sokarlar ve onun vefatından bir yıl evvel bir Yahudi tarafından hediye edilen zehirli pirinçle pişirilen bir yemeği yemiş olmasından öldüğünü iddia ederler. O yemekten yenirken Sahabîlerden Haris bin Kelde de berabermiş ve iyi bir hekim olan bu zat, ilk lokmayı ağzına alır almaz şöyle demiş:

- Bu yemekte bir yıllık zehir var!

Bu sözden sonra ikisi de yemekten el çekmişler ama, yavaş yavaş işleyen zehir tesiri yüzünden aynı zamanda vefat

etmişler...

Bizim bildiğimiz ise, aynı yavaş tesir ve çok daha uzun bir müddet içinde, Allah Resûlüyle dizdize oturup birer lokma aldıkları zehirli keçi yüzünden gelen ölüm...

Yani mertebelerin en yükseği olan şehitlik derecesine de

nailiyet...

BABASI

Babası Ebû Kuhafe, Ebû Bekir'in vefatından sonra da bir müddet yaşadı ve Hicretin Ondördüncü yılında 97'nci yaşını sürerken öldü. Oğlunun mirasından kendisine de bir pay düşmüş, fakat Ebû Kuhafe bu payı torununa bırakmıştı.

Mekke fethinde Hazret-i Ebû Bekir, iki gözü kör olan babasını elinden tutarak Allah Resulünün huzurlarına götürmüştü. O zaman Allanın Resulü şöyle buyurmuşlardı:

"- İhtiyarı niçin rahatsız ettin? Ben giderdim onun yanına..."

ANNESİ

Annesi Sülma, Ebû Bekir'in peşinden îslâmı kabul etmiş ve oğlunun yolunda çalışmaktan geri kalmamış bir insan...

I

25

ÇOCUKLARI

KABRİ

Vasiyeti gereğince, cenazesini zevcesi Esmâ gasl ve teçhiz etti. Bu iş biter bitmez de bir mesele çıktı.

- Nereye gömeceğiz? Fikir üstüne fikir... Nihayet doğrusu bulundu:

- Allah Resulünün yanına gömiilmeli!..

Mübârek nâşını, Allah Resulünün irtihallerinde yatırılmış oldukları liftten örme, tahta ayaklı sedye-üstüne koydular, cenaze namazını Hazret-i Ömer kıldırdı ve Allah Resulünün nurlandırdığı noktanın sağ yanına, başı Peygamberler Peygamberinin göğüsleri hizasına gelmek üzere defnettiler. Kabre, oğlu Abdurrahman, Hazret-i Ömer, Osman ve Talha'dan başka kimse inmedi. Defn işini bu büyükler gördü ve insanoğlunun, nebiler müstesna en büyüğü, incelik, derinlik ve hislilik mâdeni Ebû Bekir'in başı, toprak altında kayboldu.

EBU BEKİR VE HADİS

Hazret-i Ebû Bekir'den gelen hadîs rivayetleri 132'yi geçmiyor. Bu kadar az rivayetin birbirinden güzel iki sebebi var:

Birincisi ve en güzeli, peygamber tavır ve sözünden ibaret olan hadîs bahsinde gösterdiği sonsuz titizlik, dikkat ve haşyet... O, nakilleri en küçük hafiflik ve lâubalilikten uzak tuttu,

26

emniyet ölçüsünü en ileri sınırlara götürdü ve bu yüzden hadîs rivayetinde nadir kaldı.

İkincisi, Allah Resulünün vefatlarından sonra pek az yaşamış oimalan ve hadîs ilmiyle uğraşanların kendisine yetişememiş ve bilgi hazinelerini kurcalayamamış bulunmaları...

EBÜ BEKİR VE İDARE

Beytülmâl isimli İslâm devlet kasasından aldığı küçük maaşla geçindi. Zira servetini ve her şeyini İslâm uğruna harcamış, tüketmişti. Hayatı ve geçim tarzı, halifeliğinde, herhangi bir Mekke Muhacirinden farksız...

Allah Resulünün saadet günlerinde bile din ölçü ve hükümlerini bildirmeye (fetvaya) memurdu.

Adalet ve incelemede eşsiz... Halifeliğinde bir davacı gelince evvelâ kitaba bakar, hükmü orada arardı. Olmazsa sünnete başvurur, orada da bir hüküm çıkaramayacak olursa Sahabîleri toplar ve danışır:

- Böyle bir dâva hakkında Allah Resulünden bir hüküm hatırlıyor musunuz?

Bilen ve yol gösteren olursa Allaha ham ederdi:

- Sana hamd olsun ki, Allahım, Peygamber ölçülerini bilen ve koruyan insanları yarattın...

Bilen olmazsa, istişareden sonra içtihad ederdi.

Maliyeye Ebû Ubeyde'yi ve kadılığa Ömer'i tâyin etmişti. Hususî kâtibi, Hazret-i Ali... En yüksek makam ve idare işlerini hep ehillerine vermişti,

s

ALLAH MEDHEDİYOR

Hakkında bir çok Kur'ân hükmü var: "Leyi" sûresinde Hazret-i Ebu Bekir'in itikâdda en ileri ve bundan ötürü en ke-

;

27

remli, en faziletli ümmet ferdi olduğuna dair delâlet mevcut... Yine "Leyi" sûresinde, Bilâl-i Habeşi'yi satın alıp azad etmesinden dolayı İlâhî medh... "Tevbe" sûresinde ayrı bir medh...

"Zümmer", "Rahman", "Âli İmrân", "Tahrim", "Ahzab", "Hacer" sûrelerinde bizzat Allah tarafından, Ebû Bekir'in sıdkı, istişareye ehliyeti, salihliği, temizliği ve eşsiz teslimiyeti övülmüştür.

Daha nice sûre ve âyet...

PEYGAMBER MEDHEDİYOR

Kâinatın Efendisi buyurdular:

"- Nebîler ve Resullerden sonra, güneş, Ebû Bekir'den faziletli bir baş üzerinden doğup batmadı."

"- Nebilerden sonra insanların en hayırlısı Ebû Bekir'dir."

"- Cebrail dedi ki, senden sonra insanların en hayırlısı Ebû Bekir'dir."

"- Ben, rüya tâbiri ehliyetini Ebû Bekir'e yöneltmeye memur edildim."

"- Yâ Ebû Bekir; sen Allahın Cehennem ateşinden azad edilmiş kulusun!"

"- Sen benim Mağarada yârım ve Kevser Havuzunda ar-kadaşımın!"

"- Ebû Bekir'den başka, yanımızda, mükâfatsız kalmış hiç kimsenin iyiliği yoktur. Onun bize bir iyiliği vardır ki, Kıyamet gününde mükâfatını Allah verecektir. Ebu Bekir'in malı kadar bana kimsenin malı menfaat vermedi."

"- İçinde Ebu Bekir'in bulunduğu topluluğa başkasını reis seçmek lâıyk değildir."

"- Ebû Bekir'e muhabbet ve şükran, bütün ümmetime vaciptir."

HAZRET-İ ÖMER

HÜVİYET

Hattab oğlu... Fil tarihinden 13 yıl sonra ve Feccâr vak'asından 4 sene evvel doğdu. Demek ki, yaşça Allah Resulünden 13 yıl küçük...

Allah Resulünün Peygamberliğe erişleri üzerinden 6 sene geçtikten sonra 27 yaşında İslama girdi ve nasibindeki büyük oluşun basamağına ayak attı.

Künyesi Ebû Hafasa, lâkabı da El'Faruk... Kendisine "ayırd edici" manâsına gelen bu lâkabı, Allah Resulü taktılar. Hak ile bâtlı arasını inceden inceye ayırd ettikleri için... Bu lâkaplandırılışın dayandığı vak'alar içinde bir tanesi sonsuz mâna dolu...

VAK'A

Bir Yahudiyle bir münafık, şu veya bu meseleden kavga ediyorlar. Yahudi, hesaplaşmak üzere, münafığı, Allah Resulünün huzuruna davet ediyor:

28

29

- Haydi gidelim; O hükümsin!..

- Hayır, Kâab Bin Eşrefe gidelim!

' Nasıl olur? Onun gibi âdil bir hâkime gitmek dururken Kâab'dan nasıl bahsedebiliyorsun?

Münafık çaresiz kalıyor ve Büyük Huzura çıkıyorlar. Taraflar meselelerini anlatıyor, iddialarını ileri sürüyorlar.

Allah Resulünün verdikleri hüküm Yahudiden yana... Fakat münafık razı olur mu Peygamber adaletinden... Hemen çekiyor Yahudi'nin eteğinden ve diyor ki:

- Seninle Ömer'e gidelim, o hüküm versin...

- Nasıl olur, Peygamberinin hükmünü Ömer nasıl değiştirebilir?

- Ne olursa olsun, kalk gidelim! Ömer'in karşısındalar... Yahudi söz alıyor:

- Bu dâva üzerinde hüküm almak üzere evvelâ Peygamberinize gittik. Lehimde hüküm verdi. Şimdi bu adam razı olmuyor o hükümden... Senin yeniden karar vermeni istiyor. İsrarına dayanamadığını için geldim. Lüzum yoktu.

Hazret-i Ömer, münafığa hitap ediyor:

- Ne dersin, doğru mu bunlar?

- Evet...

Bunun üzerine kılıcını çekiyor Ömer ve haykırıyor:

- Ben Allah Resulünün hükümlerinden razı olmayanlar hakkında işte böyle hükmederim!

Ve münafığın kellesi düşüyor.

O zaman Cebrail iniyor ve Allanın Resulüne hitap ediyor:

"- Ömer, hakla bâtlı arasını ayırd etti."

Ve Ömer'e ayırd edici, "Faruk" lâkabı takılıyor.

İSLAMA GİRİŞ

Hazret-i Ömer'in İslama girişi, âlemde mevcut menkıbelerin en güzelini, en renklisini, en dokunaklısını çerçevelen Kureyş toplantıda ve telâşta... Müzakere mevzuu şu:

- M...'in Amcası Hamza da İslâmı kabul etti. Sayıları şimdilik az ama bu böyle gitmez! Yakında çoğalabilirler ve birdenbire kuvvetlenip kökümüzü kazıyabilirler. Buna meydan bırakmamalı ve şimdiden hücumla geçmeliyiz. Kaybedecek zamanımız kalmamıştır.

Ebû Cehil, heyecan içinde ayağa kalkıyor ve küfründeki şiddeti, olduğu gibi kusuyor:

- Bu işin tek çaresi M.....'i öldürmektir! Onu kim öldürürse 100 baş genç deve veriyorum. Ayrıca da 40.000 akçe nakit bağışlıyorum!.. Var mı bu işi üzerine alacak bir bahadır?

Toplantı birdenbire kaynar su halinde... Fısıldaşan fısıldaşana...

Ömer orada... Narayı basıyor:

- Ö'nu ben öldüreceğim!

- Sahi mi söylüyorsun, yâ Ömer!

- Sözümünden döndüğümü hiç gördünüz mü siz benim? Ve kılıcını kuşanıp hemen yola çıkıyor. Müslümanların

toplandığı yere doğru hızlı hızlı yürümekte...

Ömer, öfke ve ateş içinde yürürken, karşıdan gelen çekingen tavırlı birini gördü: Naim Bin Abdullah... İslâmını gizleyen ilklerden biri... Naim, Ömer'in yürüyüş üslubunu ve öfke edasını beğenmedi. Kendisine hançer gibi gözlerle baka baka yaklaşan bu müthiş adama sokuldu:

- Ne var, yâ Ömer?

- Hiç! Bir yere gidiyorum!

- Nereye?

- M.....'n bulunduğu yere...

- Ne yapmaya?

I

30

L

31

i

- Kureyş'i alçaltan ve ecdad dinini değiştiren adamı öldürmeye...

Naim irkildi. Bütün gücünü toplayarak karşılık verdi:

- Ne saçma fikir, ne kötü murad!.. Farzet ki, O'nu öldürdün, Abd-i Menaf oğullarının elinden yakamı kurtarabilir misin?

- Ne olursa olsun; ben ahdimi yerine getireyim de... Naim büsbütün irkildi. Bir ân göz göze bakiştılar... Ve

Naim Bin Abdullah, Ömer'in yolunu kesmek için, tek tek heceleyerek şu sözleri söyledi:

- Sen M.....'den evvel kızkardeşinin hakkından gelmeye bak! Kızkardeşin Fâtma ile kocası Said, çoktan beri Müslüman!

Ömer vurulmuşa döndü. Tek kelime söylemeden Na-im'den ayrıldı. Hızlı hızlı, kızkardeşinin evi istikametinde uzaklaşmaya başladı. Naim, dudaklarında hafif bir gülümseme, arkasından bakıyor.

Ömer, kızkardeşinin kapısında... Kapıyı yumrukladı.

O ne?.. İçeriden namütenahi tatlı bir ses geliyor ve namütenahi ince mânaları dalgalandırıyor.

Ömer'in kızkardeşi Fatıma'yla kocası Said, içeride, yanak yanağa, Allah'ın Kelâmını okuyorlar...

Kapı açıldı: Said Bin Zeyd... Ömer'i bu halde görünce ne diyeceğini bilemedi.

Ömer haykırdı:

- O duyduğum sesler nedir? M.....'in dinine mi girdiniz?

Ve Said'i dövmeye başladı.

Kocasını kurtarmaya koşan Fâtıma... Avaz avaz bağırdı:

- Ne yapıyorsun Ömer? Bu suçsuz adamı nasıl dövebiliyorsun?

Ömer evin içinde... Fâtıma'nın yüzünde de korkunç bir tokat... İmanlı kadının nur aynası yüzü kan içinde...

Ulvî kadın bir ânda en büyük kahramanlık derecesine ulaştı:

I

- Ne yaparsan yap, yâ Ömer! Ben ve kocam Müslüma-nız! Allah ve Resulüne iman ettik! Var mı bir diyeceğin!..

Ömer apıştı, taş kesildi. Karşısında yüzü gözü kan, iman heybet ve haşmeti içinde kızkardeşi kahraman kadın... Birdenbire ruhundaki gerçek Ömer harekete geldi.

Sert ve haşin sesi yumuşak ve rikkatli:

- Gösterin bana okuduğunuz şeyleri. M.....'e ne gelmiş göreyim.

Fâtıma, aynı vekâr ve asalet heykeli:

- Sen şu anda küfrün kiri içindesin, temiz olmayanlar Kur'âna el değdiremez. Eğer görmek ve okumak istiyorsan evvelâ yıkan, sana tarif edeceğim gibi temizlen sonra al, bak!

Ömer, itirazsız, Fâtıma'nın dediklerini yaptı ve kendisine uzatılan sahifeyi aldı: "Tâhâ sûresi"...

Ömer'in gözleri dakikalarca sahife üzerinde... Fâtıma ve Said de tek kelime söylemeden ona bakıyorlar. Ömer başını kaldırdı. Gözlerine kan oturmuş... Dünyanın en sıcak sesiyle mırıldandı:

- Bu ne güzel, ne derin, ne fasahat ve belagat dolu kelâm!

O zaman, bir perdenin arkasından biri çıktı ve haykırdı:

- Yâ Ömer İslama gel!

Bu, Habbâb Bin-il İrs isimli Sahabî... Fatıma'yla Said'e Kur'ân okutmak için gelmiş ve Ömer'in hareketini görünce perde arkasına çekilmişti. İşte, şimdi en nazik anda meydana çıkıyor:

- İslama gel yâ Ömer! Umarım ki, Allah, Resulünün dünkü duasını kabul etmiştir. Dün, Allah'ın Resulü, ellerini açarak "Yârabbi, bu dini Ömer'le kuvvetlendir!" diye dua ettiler. İşte bir gün sonra duaları yerini buluyor.

Ömer mukabele etti:

- Allah'ın Resulü neredeyse, yâ Habbâb, beni götür! O'na boyun eğeyim!..

Ömer ve Habbâb, Fâtıma ve Said'in sevinç gözyaşları

=«!»

32

33

arasında evden çıkıp Allah Resulünün bulunduğu yere gittiler. Kapı vuruldu. Sahabîlerden biri, daha kapıyı açmadan, Ömer'in belinde kılıç; eşikte beklediğini gördü. Telâşla dönüp içerdeki-lere haber verdi. Sahabîlerde bir kaygı... Hamza atıldı:

- Ey, Allah'ın Resulü, izin ver, kapı açılınsın ve Ömer girsin! Hayr için gelmişse ne âlâ! Muradı eğer serse, onun, belindeki kılıçla başını keseriz!

İzin verildi. Zaten Ömer gelmeden, Cebrail durumu Allah'ın Sevgilisine bildirmişti.

Ömer girdi. Onu Allah'ın Resulü, ellerini göğsüne bastırarak karşıladılar.

"- Niçin geldin, yâ Ömer?"

- Allah'ın Resulüne iman getirmek için...

Başta Allah'ın Resulü, bütün Sahabîler tekbir aldılar:

- Allah en büyük!

Bu tekbir o kadar candan o kadar kuvvetle alındı ki, bütün Mekke titredi ve Kabe'de toplu bulunan Kureyş kâfirlerinin kulağına çarptı.

- Ömer Müslüman oldu! Diye bağırıyorlar.

O'NUN DİNİNDE

Biraz sonra, Ömer müslümanlığını açığa vurmak ve Kureyş nasipsizlerini yıldırmaq üzere dışarıya çıktı. Topluluğun önüne gelince biri seslendi:

- Ömer, M.....'in dinine kayıyor, haberiniz var mı?

Ömer avaz avaz cevap verdi:

- Yalan söylüyor. Ben M.....'in dinine kaymıyorum,

- girdim!.. Ömer müslümandır, öğrenin!

Hep birden Ömer'in üstüne çullandılar. Ömer kılıcını çekip tam kanlı bir boğuşma kopacağı anda birkaç kişi atıldı,

34

çullananları uzaklaştırdılar, fakat Ömer'in İslâm'ı kabul etmesiyle ne kadar sarsıldıklarını anlamamazlıktan gelemediler.

AÇIKTA NAMAZ

Ömer'in İslâmî kabul edişine kadar gizli kılman namaz, artık açığa vuruldu. Yalnız Allah'ın Resulü ve tek tük kimse ta-afından yapılabilen bu iş, ondan sonra sınıksız saflar halinde göz önüne döküldü.

Kimsede yasaklamaya cesaret yok. Mukaddes dâva yürüyor.

Ömer, Hicrete kadar Allah Resulünün meclisinden ayrılmadı; hem kemâl bulmak, hem de Kâinatın Efendisine muhafızlık etmek gibi iki vazife üzerinde sadakatle devam etti.

HİCRET

Hicret emri verilince bütün Sahabîler gizlice Mekke'den çıkıp gittiler. Ömer'inki yine bambaşka oldu. O, bir eline bir kılıç, öbür eline de bir yay alarak Kabe'yi ziyarete gitti. Kabe avlusunda Kureyş'ten bir çok kişi... Ömer Kabe'yi yedi kere tavaf ettikten ve iki rekât namaz kıldıktan sonra onlara döndü:

- İşte ben de gidiyorum! Annesini ağlatmak, karısını kocasız ve çocuğunu babasız bırakmak isteyenler; şu vadinin arkasına doğru peşimden gelsin...

Kimse Ömer'i takibe cesaret edemedi.

GAZALAR BOYUNCA

Bedr, Uhut, Hendek, Biy'at-ül Rıdvan, Hayber, vesair gazalarda bulundu ve her birinde kâfirlerle kıyasıya çarpıştı.

35

Bütün cenkler ve başka işlerde de reyindeki doğruluk ve isabetle kendisini gösterdi.

Kanlı Bedr, Büyük Bedr, Koca Bedr diye andıkları, İslâm zaferlerinin başı ve anası olan cenkte de, esir düşen kâfirlerin idam edilmeleri yolunda rey vermiştir.

Selim akli ve isabetli rey derecesinde de âlim... İbn-i Mes'ud diyor ki;

- Bütün insanların ilmi terazinin bir kefesine ve Ömer'inki öbür kefesine konulsa Ömer'in kefesi ağır basar.

Kâinatın Efendisi bir gün rüyalarında kendilerine bir kadeh süt verildiğini görüyorlar. Bir miktarını içip gerisini Haz-ret-i Ömer'e içiriyorlar. Rüyalarını anlattıktan zaman Sahabîler soruyor

- Ey, Allah'ın Resulü! Bu rüyayı nasıl yorumlarsınız? Cevaplarında Hazret-i Ömer'e ilim verildiğini ifade buyuruyorlar. '

Ömer, sayıların en esrarlılarından biri olan 40 rakamının üstündedir. Kırkıncı müslüman...

FARİKA

Hazret-i Ömer'de sayısız fazilet ve meziyet içinde başlıca farika, şiddet ve adalettir. Öyle ki, dört büyük halifenin her biri, bir fenerin dört camı gibi aldığı nuru kendi mizaç ve ruhuna göre ayrı renklendirir ve böylece insanı tamamlarken, Hazret-i Ömer'e düşen pay şiddet ve adalet...

Ebû Bekir'de rikkat ve derinlik, Ömer'de şiddet ve adalet, Osman'da ilim ve haya, Ali'de akıl ve hikmet... Dördünde de yine bunlardan her biri... Böylece insan tamamlanıyor ve her şey o fenerin içindeki Nurdan, Varlığın Nurundan geliyor.

İslama girişinden evvel de, şecaat, hitabet ve siyasette eşsiz olan Ömer, Kureyş'in akıl hocası ve temsilcisi makamın-daydı ve müslümanlara çektiği cefa bütün eziyetlerden üs-

36

tündü. O kadar ki, Kureyş'in zulümlerine dayanamayıp Peygamber izniyle Habeşistan'a hicret eden kafilenin arkasından yetişiyor, Ümm-ü Abdullah isimli bir kadına "gidiyor musunuz?" diye bağırıyor ve kadın dayanamayıp, "evet gidiyoruz, bize lâyük gördüğünüz zulüm nihayet bizi vatanımızdan etti!" diye cevap veriyor. Ömer de, içinde gizli soyluluk icabı rikkate geliyor ve

"Allah yardımcınız olsun!" karşılığını veriyordu. Fakat biraz sonra yetişen kocası Ümm-ü Abdullah'tan Ömer hakkında bu umulmaz neticeyi öğrenince şöyle mukabele ediyordu:

- Ömer'in İslama geleceğini mi umuyorsun? Yanılıyorsun! Onun müslümanlara gösterdiği şiddet ve kabalığı unuttun mu?

Sade bu adam değil, hiç kimse Ömer'in Müslümanlığı kabul edeceğini ümid edemezdi. Şu var ki, imanı kalblerde gizleyen ve sırasında fıskırtan Kudret Sahibi, Ömer'in şahsında en büyük müslümanlardan birini yarattı ve o korkunç şiddet, hak ve adalete inkılâp etti.

HALİFE ÖMER

Hicret tarihinin 13'üncü yılı... Cemaziyelâhir ayının 22'inci Salı günü Peygamber Halifeliği makamına geçti. Kendisine Ömer'den şikâyet edenlere:

- Bırakın, onun şiddeti benim rikkatimi kıvamlandırıyor!

Diye cevap veren Hazret-i Ebu Bekir'den Halifeliği yine Ebû Bekir'in vasiyetiyle teslim aldı.

Ebû Bekir hastalığının son demlerinde Abdürrahman Bin Avf ı çağırmişti:

- Ömer hakkında ne dersin?

- Yalnız biraz sertliği var!

Son anlarını yaşayan Ebû Bekir cevap verdi:

37

- Onun sertliği beni yumuşak gördüğü içindir. İş başına geçince bu halini değiştirir.

Peşinden Hazret-i Osman'ı çağırıldı ve sordu. Cevap: III

- İçi dışından daha iyidir.

Aramızda onun gibisi yoktur.

Osman'ın arkasından, içeriye, Talha Bin Abdullah girdi ve yataktaki Ebu Bekir'e hitap etti:

- Yâ Halife! Yerine Ömer'i bırakıyorsun! Halbuki Ömer, senin sağlığında halkı şiddeti altında eziyordu. Sen gidince ve o yalnız kalınca ne yapar diye düşünmüyor musun? Sen Allanın huzuruna gidiyorsun; halkın halinden sorulunca ne cevap vereceksin?

Hazret-i Ebû Bekir kımıldadı ve:

- Beni oturtunuz! Dedi.

Yatağa oturtular.. Gökleri eritecek bir sesle tane tane fısıldadı:

"- Beni Ömer mevzuunda Allah ile mi korkutuyorsunuz? Rabbimin huzuruna çıkıp da sorulduğu zaman diyeceğim ki, kullarına, onların en hayırlısını baş seçtim."

Ölüm anında bile hasis ferdiyetlerinin dışında, mukaddes dâvadan başka bir şey düşünmeyen bu ulvî kahramanlar çevresinde Ebu Bekir, bu sözlerinden sonra Osman'a emir verdi:

"- Benimle yalnız kal ve ahidnamemi yaz!"

Ömer hakkında ahidname:

"- Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle... Ebû Kuha-fe'nin oğlu Ebû Bekir, dünyadan çıkacağı son ve ahirete gireceği ilk anda, kâfirin mümin ve fâcirin tevbekâr olmaya en yakın bulunduğu bir durumda vasiyet eder. Ben Halifeliğe Hattab oğlu Ömer'i seçtim. Siz onu dinleyiniz ve kendisine itaat ediniz! Ben hayır aramakta kusur göstermedim, hayır murad ettim. Eğer adalet gösterirse beni doğrulamış olur, eğer yolunu değiştirirse kişi ettiğinin cezasını bulur. Ben gaibi bilemem. Mazurum. Zulmedenler pek yakında başlarına ne geleceğini görürler. Allah'ın selâm ve rahmeti üzerinize olsun..."

38

Ebû Bekir ahidnameyi dışanda bekleyen topluluğa gönderdi ve o haliyle başını pencereden uzatarak Allah Resulünün sahabîlerine seslendi:

- Yerime bıraktığım zattan razı mısınız? Bir ağızdan cevap:

- Razıyız!

Hazret-i Ali, tek başına sesini yükseltti:

- O kadar razıyız ki, Ömer'den başkası olsa razı olmayız!

Ahidname okundu ve herkes "Baş üstüne!" diyerek hükmü kabul etti.

Ömer, Hazret-i Ebu Bekir'in huzurunda... Birkaç öğüt daha ve Tevhid Kelimesi... Ebû Bekir ulvîlikler âlemine uçmuş ve Ömer İslamların Halifesi olarak yalnız kalmıştır.

Ömer, Hazret-i Ebu Bekir'in cenazesi karşısında ve imam...

Ömer, Peygamber Mescidinde ve hutbede... Müslümanları cihada davet ediyor.

İlk iş olarak Halid İbn-i Velid'i başkumandanlıktan uzaklaştırdı ve yerine eski serdar Ebû Ubeyde'yi getirdi. Ve büyük harekete girişti.

Onbuçuk senelik halifeliğinde, boğuştuğu Fars ve Şarkî Romayı dize getirdi, Peygamber sonrası hareket temellerini attı ve İslâmı, Hazret-i Ebû Bekir'in geçirdiği boğazdan uçsuz bucaksız düzlük ve genişliğe kavuşturdu.

MÜMİNLERİN EMİRİ

Müminlerin Emîri unvanıyla ilk anılan Hazret-i Ömer'dir. Başlangıçta ona da "Allah Resulünün Halifesi" deniliyordu. "Müminlerin Emîri" unvanının verilmesi şöyle oldu:

Vaziyeti öğrenmek için Irak tarafından getirttiği Lebid Bin Rebia ile Abdî Bin Hâtem, Medine'ye gelip Peygamber

39

I

I.

Amr Bin-ül-

- Yâ Amr Bin-ül-As!.. Geldiğimizi; Müminlerin Emîrine bildir!

Amr bu unvanı pek beğendi ve söyleyenlere:

- İsbet ettiniz!

Dedikten sonra Halifenin huzuruna çıktı ve ilk defa olarak hitap etti:

- Ey Müminlerin Emîri!.. Irak'tan istettiğimiz iki zat gelmiş... Girmelerine izin var mı?

İstenilen izinden ziyade hitap şekline dikkat eden ve asıl iznin bu mevzuda istendiğini farkedene Faruk, müsaade buyurdular:

- Pek âlâ, siz müminlersiniz; ben de emîrinizim. Bana bundan böyle "Müminlerin Emîri" diye hitap edebilirsiniz!

YENİLİKLERİ

İslâm, bütün yeniliklerin tohumunu ezelden getirip ebede götüren ve bu tohumun ihtiyarlamaz ve kuramaz ağacını da dal dal göstermiş bulunan muazzam kâinat muhasebesi... Elverir ki, ağaca ve dallara tam uygunluk halinde, ezelden gelip ebede giden tohumun içinde gizli ağaçlar da yetiştirilebilsin.

İşte Hazret-i Ömer, İslâm'daki, ölçüye tam bağlı bu yenilik sırrını en iyi gören, farkedene ve onun için "Faruk" sıfatını taşıyan büyük sahabîdir.

İlk İslâm devletini esaslandıran, o...

"Beytiilmâl" adlı İslâm Hazinesini ilk kuran, o...

Geceleri uyumayıp şehri gezen ve ilk zabıta fikir ve teşkilâtını getiren o...

İslâm'da defter ve dîvanı icad ederi, ilk muhasebe ve sistem temeline yol açan, o...

Dört tekbir ile cenaze namazı kılınmasına ilk reyi veren,

o.., 40

Teravîh namazını ilk defa cemaatle kıldıran, o... Hicvi yasak eden ve Peygamber Sahabîleri arasında bütün dünyaya ilk ve son adalet örneğini bağışlayan, o...

"Müminlerin Emîri" unvanının vesilesine dair ikinci bir rivayet şudur:

Ömer halife olduktan sonra Peygamber Sahabîleri kendisine "Ey, Allah Resulünün Halifesi!" diye hitap etmeye başlayınca, şöyle mukabele etmiş:

- Bu tâbir uzundur. Hecelenmesinde de zorluk var... Siz niiminlersiniz, ben de emîrinizim. Bundan böyle, bana Mümin-ilerin Emîri deyiniz!

ADALETTE HAZRET-İ ÖMER

Din emrinde ve ölçüde, kimseye ve zerrece müsamaha yak... Hazret-i Ebû Bekir devrinde bir sene kadar kadılık yaptı ve bu müddet içinde dâvaya iki kişi bile gelmedi.

Herhangi bir yasak koyacağı zaman, onu herkesten ev* vel kendi ev halkına ve daha büyük bir şiddetle tatbik ederdi:

- Ben filân işi yasak ettim. Sakın onu içinizden biri işlemesin... Cezasını iki misli veririm!

Kanaati ve adaleti öz nefesine her şeyi esirgemek suretiyle göstermekte eşsiz... "Beytiilmâl"den aldığı, iki dirhem gündelikten ibaretti, olanca geçim vasıtası... Dünya, bütün nimetleriyle ona geldikçe, o dünyadan bütün gönül servetiyle kaçtı. Hırkasında, bir rivayete göre 12, bir rivayete göre de 21 yama...

YILLAR

Hazret-i Ömer devrindeki fetihlerin hikâyesi, deryaların dalgalarını saymak gibi bir iştir ve tarih onlarla doludur. Biz yalnız fethedilen ülkelerin adlarını ve fetih yıllarını sıralayalım ve bazı büyük işleri bildirelim:

41

14'ÜNCÜ HİCRÎ SENE

Şam havalesiyle Humus ve Bâlebek sulh yoluyla, Basra ve civan da cenkle fetholunmuş ve Teravîh namazı cemaatle kılınmaya başlamıştır.

HİNCİ HİCRÎ SENE

Beyt-ül Mukaddes, Ürdün, Taberiye teshir edilmiş, Yer-mük ve Kaadisiye cenkleri olmuştur. Kaadisiye, İran'ın yere serilmesi ve İslâm önünde izmihlali hadisesi.

Aynı yılda, herkese istihkak derecelerine göre vazife verilmek usûlü kabul olunmuş, dîvan tertiplenmiş ve defterler tanzim edilmiştir. Tam bir sistem ve teşkilât davranışı... Küfe şehri de o yıl bina edildi.

16'NCİ HİCRÎ SENE

Ehvaz, Medâyin, Tekrit, Kanserin, Halep, Antakya, Me-niç, Şemsâniye, Mardin, Re'sülâyn, Amid, Kırkisiya, Nineva; fetih çerçevesi içinde.

Aynı yılda Ömer, Hazret-i Ali ile görüşerek İslâmın zaman ölçüsünü esaslandırdı. Başlangıç, Hicret yılı ve o ân, sene 16...

17'NCİ HİCRÎ SENE

Elcezire, Ermeniye, Râm-ı Hürmüz, Tüster, Süs, Kaf, Halat, Entar, Erzin, Es'ird, Cebel-i Mârun, Yemhürd, Legûp, Bitlis fetihleri. Basra da bina edildi.

42

I

18'İNCİ HİCRÎ SENE 4 •

Cendisabur, Hevan, Errehi, Senisat, Harran, Nusaybin, ; Musul, Dârâ, Biberka, Bâmâ, Zeba ve Zelübya, çenbere girdi.

O yıl Suriye köylerinden birinde Taun hastalığı başlayıp etrafa yayıldı. 25 bin insanla, bazı reis çapında şahsiyetler öldü.

19'UNCU HİCRÎ SENE

Kisarya, Sûr, Akka, Trablus-u Şam fethi...

20'NCİ HİCRÎ SENE

Mısır, İskenderiye, Meryut, Dimyat, Elfermâ, Elbikaare, Elkasr vesaire, İslâm kemendine tutulmuş, îman ülkesine katılmıştır.

Bu yılın en mühim hadiselerinden biri de Hazret-i Ömer'in Yahudileri Hayber ile Vâdi-yül-Kuradan sürüp buraları müslümanlara taksim etmesi...

Dinin ruhuna uygun, inkılâp çapında hâdise...

21'İNCİ HİCRÎ SENE

Nihavend, Berkâ ve dolaylan, İslâm kılıcına baş eğdi.

22'NCİ HİCRÎ SENE

Azerbaycan, Dinûr, Hanedan, Trablus-u Garp, Rî, Asker, Kums; Cercan, Taberistan, Zencan, Şehr-i Zor; Derbend, Tevhid bayrağı altında.

43

23fÜNCÜ HİCRİ SENE

Kerman, Secistan, Mekran, İsfahan, Horasan fetholun-muş; İslâm ülkesi, Antakya'dan Yemene ve Horasan'dan Trablus'a kadar iki çapraz çizginin kuşattığı milyonlarca kilometre karelik sahaya yerleşmiş, artık üstüste bütün temel harçları tutturulmuş ve Koca Halife Hazreti Ömer o yıl şehid edilmiştir.

ÖMER KUDÛS'TE

Beyt-ül Mukaddes halkı, dört aylık kuşatma sonunda yine karşı koymakta devam edince, Ebû Ubeyde, sulh yoluyla anlaşma zemini açmak istemişti. Yahudilerin ruhanî reisleri şu cevabı verdi:

- Sıfatları ve şekli, ismiyle beraber Tevrat'ta yazılı olan Ömer gelmedikçe bu mevzuu konuşamayız!.. O gelirse, muha-rebesiz ve mukavemetsiz kapılan açarız!

Ebû Ubeyde, vaziyeti "Müminlerin Emîri" ne yazdı. Hazret-i Ömer, Hazret-i Ali'yi yerine vekil bırakıp yanında Zü-beyr Bin-ül-Avvâm ve Ubâde Bin-üs-Sâmit, yola çıktı.

Devesinin iki tarafında, bir gözü "süveyk" öbürü hurma dolu bir heybe... Önünde bir su tulumu ve arkasında bir yemek çanağı... Konak yerlerinde sabah namazını kıldıktan sonra arkadaşlarına şöyle derdi:

"- Hamd ve sena Allaha ki, bizi İslâm ile azizleştirdi ve îman ile keremlendirdi. Resulü ile öbür ümmetlerden üstün kıldı, dalâletten hidayete yöneltti, dağınıklıktan sonra takva kelimesinde birleştirdi, kalblerimizi bir araya getirdi, bizi düşmanlarımıza galip ve düşman mülkünde mekân sahibi kıldı. Bizi, birbirine sevgiyle bağlı kardeşler etti. Bu yüzden, ey, Allahm kulları; bunca görünür ve görünmez nimetlerini düşünerek, Allaha şükrediniz! Allah, şükredenlere nimetini tamamlar ve tükenmez hazinesindeki ihsanları dileyenlere bol bol verir."

44

I

Sonra çanağını, bir nevi kurabiye ve peksimet olan "sü-veyk"le doldurur ve üzerine hurma dizerek arkadaşlarını davet ederdi:

- Buyurun, hep beraber yiyelim!

Ömer, işte böylece yol alarak, Kudüs önlerindeki İslâm ordusunun karargâhına vardı. Orduda şevk ve saadet büyük... Herkes, yeni bir hayat kazanmışçasına seviniyor, birbirleriyle öpüşüyor, birbirini tebrik ediyor.

Ömer, Ebû Ubeyde'den başlayarak etrafındakilerin hatırını sorduktan sonra yüksek bir yere çıktı ve meşhur hutbesini okudu. Hutbeden birkaç cümle:

"- Aliaha hamd ve şükürler olsun... Allah ki, hamîd ve mecîd, kavi ve şedid ve dilediğini işlemekte fa'al... Hamd ve şükürler olsun Allaha ki, bize İslâm ile ikram etti, bizi Salât ve Selâmın Sahibiyle hakka yöneltti, hüsrân ve dalâletten kurtardı. Dağınıklık ve ayrılıktan sonra bizi topladı ve birleştirdi, kin ve düşmanlıktan sonra kalblerimizi sevgiyle demetledi. Bu nimetlere karşı şükrediniz ki, fazlasına nail olabilirsiniz! Zira Allah buyurdu: Nimetlerime şükrederseniz ben de onları ziyade ederim; küfranda bulunursanız azabım büyüktür! Ben de size, zatından başka her şeyin fâni olduğu, bekanın ancak, zatına mahsus bulunduğu, takvâsıyla dostlarının nimetlendiği ve isyanıyla düşmanlarının mahvolduğu Allaha ve emirlerine bağlanmanızı tavsiye ederim. Ey insanlar! Kalb hoşnutsuzluğuna düşmeyerek mallarınızın zekâtını edâ ediniz ve size verilen Öğütleri dinleyiniz! Akıllı, dinini korur ve saadete ehil olur. Siz Peygamberinizin sünnetine bağlanınız ve Kuran tilâvetine devam ediniz! Kuranda şifa ve sevap vardır."

PEYGAMBER MÜEZZİNİ

O sırada birçok insan, orduda bulunan Peygamber Müezzini Bilâl-i Habeşi Hazretlerinin etrafını aldı:

45

- Bugünün şerefine ezanı sen oku, Yâ Bilâl!

Bu ricaya Halifenin çevresindekiler de katıldı.

Bilâl, Allah Resulünün vefatlarından beri hiç ezan okumamış, boğazının düğümlendiğini sanmıştı.

Fakat o gün Bilâl ısrarlara dayanamadı ve ezanı okudu.

Allahın Resulü kabirlerinden doğrulmuş gibi bir haşyet... Daha ilk tekbir kelimelerinde tüyler üpreriyor ve gözlerden sel gibi yaş boşanıyor.

TAŞKIN VECD

Bilâl'in okuduğu ezandan sonra taşkın bir vecd içinde namaz.

Yürüyüş vakti gelince Hazret-i Ömer'in önüne devesini getiriyorlar.

Ebû Ubeyde ilerliyor:

- Ey, Müminlerin Emîri! Keşke deve yerine ata binse-niz. Üzerinizdeki elbiseyi de çıkarıp başka bir kılığa bürünse-niz... Ne olur?

Yani Ebû Ubeyde, Hazret-i Ömer'e "Müminlerin Emîri" ne uygun bir şekil tavsiye ediyor, koca din ve devletin reisi de bu tavsiyeyi tutuyor, sırtına beyaz bir elbise ve altına cins bir at çekiyor. Fakat üç beş adım gidiyor, gitmiyor ki, hemen atından indiği ve sırtındaki elbiseyi çıkardığı görülüyor. Sonra birçok yerinden yamalı eski harmanisini sırtına atıyor çilekeş devesine atlıyor ve etrafındakilere hitap ediyor:

"- Az kaldı. Emîriniz cins ata binip yeni elbise giyinmekle kalbini yoklayan kibirden helak oluyordu. Zira ben Allah Resulünden duydum: Kalbinde zerre miktan kibir bulunan kimse Cennete giremez!"

Beyt-ül Mukaddes halkı, şehri Hazret-i Faruk'a teslim ettiler. Ömer orada on gün kaldı ve sonra Medine'ye döndü.

46

KERAMET

Ömer'in kerametleri bağlı olduğu Resulün mucizesi olarak pek çoktur. En büyüklerinden biri:

Günlerden Cuma... Ömer hutbede... Hutbe arasında, kendisinden beklenmedik bir nida iştiliyor:

- Yâ Sâriye! Dağ tarafına çekil!

Sâriye, İran taraflarında muharebe eden bir kumandan... Ne demek bu böyle; binlerce fersah uzaktaki bir adam yanındaymış gibi bir emir, mevzu dışı nida? Ömer, hiçbir şey olmamışçasına yine hutbesine devam edip kürsüden iniyor. Herkes hayrette, fakat sormaya cesaret edebilen yok...

Hazret-i Ali o kerametler sultanı soruyor:

- Neydi, yâ Ömer, hutbe içinde "dağa çekil yâ Sâriye" diye haykırışın?

- Sâriye o dakikaya kadar muharebedeydi. Düşman da onu her tarafından sarmaya başlamıştı. Dağ tarafına çekilip kurtulmaları içi haykırdım.

Yani Ömer, hutbesini okurken, binlerce fersah mesafedeki Sâriye'yi ve ordusunu avucunun içi gibi görüyor ve ona yine binlerce fersah uzaklardan İlâhî ilhamla ne yapması gerektiğini emrediyor.

Bir müddet sonra Sâriye ordusundan gelen bir adamın ifadesi:

- İşte o Cuma günü, namaz vakti bozguna kıl kadar pay kalmıştı. Halifenin nidasını duyduk, dağa çekildik ve Allahın inayetiyle tekrar toparlanıp hücumla geçtik ve zaferi kazandık.

İKİNCİSİ

Amr Bin-ül-As Mısır'ı fethedince, eşraf karşısına çıkıp bereket noktasından Nil sularının taşmasını beklemediklerini söylediler ve dediler:

47

- Her yıl ziynetli elbiseler giydirilmiş bir bakireyi suya atarız ve nehir taşar. Bu yıl da aynı şeyi yapmamıza izin verin!

Amr, böyle saçma ve bâtıl işlere İslâmın cevaz vermeyeceğini söyledi ve buna rağmen meseleyi Halifeye bildireceğini ve gelecek cevaba göre hareket edileceğini sözlerine ilâve etti.

Çok zaman geçmeden, Hazret-i Ömer'den, bakire yerine Nil'e atılmak üzere yazılı bir kâğıt geldi:

"Müminlerin Emîri ve Allahın kulu Hattâb oğlu Ömer'den Mısır'ın Nil nehrine! Ey Nil; eğer sen kendi iradenle akıyorsan, sana ihtiyacımız yok, akma! Eğer Allahın emir ve iradesiyle akıyorsan, ben senin taşmanı, vâhid ve kahhar olan Allah tan istiyorum."

Bu kâğıdı suya attılar ve Nil sularının daha o gece en zengin çapta taşıp toprağa bereket yaydığına şahit oldular.

HAŞYET

Bir gün Kuran dinlerken sıra bir azap âyetine geldi. Birdenbire o müthiş insanın yere düşüp bayıldığını gördüler. Bir ay yatağından kalkamadı.

Haşyetin bu derecesi...

TEVAZU

Hacca giderken bellibaş bir noktada devesini durdurdu ve eliyle etrafı göstererek şöyle dedi:

- Ben bir zamanlar şu vadide babam Hattab'ın develerini güderdim!

Halife sıfatı içinde bu derecede tevazu...

48

YİNE TEVAZU

Halife Ömer sokaktan geçmekte... Bir kadıncağz, oğluna seslendi:

- Oğlum savuş oradan, Halife geçiyor! Başka bir kadın deminkine hitap etti:

- Ay, bu adam dün sadece Ömer'di, şimdi Halife mi oldu?

Ömer tebessüm ve sükûnet, tatlılık ve yumuşaklık içinde, ikinci kadına yaklaştı:

- Size teşekkür ederim; eski halimi hatırıma getirdiniz! Bu derecesi...

HAK DUYGUSU

Gece halkın selâmeti için sokak sokak gezen Ömer... Evin birinde bir gürültü; mübalağalı ve şüpheli bir gürültü. Halife dama çıkıp evin içine bir göz attı: Evin sahibi çıplak eşiyile karşı karşıya, şarap içiyor. Ömer öfkeyle bir nida koyuverdi; ve evin sahibi, sesin sahibini hemen tanıdı ve karşılık verdi:

- Yâ Ömer! Ben bir günah işliyorum, sense birkaç günah... Evvelâ Allah, kitabında tecessüsü yasakladığı halde beni gizlice gözetliyorsun! Sonra da zevcem, senin gözlerine mahsus olmayan haliyle görüyorsun!

Ömer damdan indi, ağladı ve istiğfar etti.

Bu derece hak duygusu...

YİNE O DUYGU

Cami'ye girdi. Birkaç kişi başbaşa vermiş uyulamakta. Hallerinde tam bir gayretsizlik, alâkasızlık... Sordu:

49

- Siz kimsiniz: Cevap verdiler:

- Biz mütevekkileriz. (Tevekkül ediciler) ..

- Hayır diye gürlendi Ömer; siz müteekkileisiniz! (Hazır •iyiciler).

Bu derecesi...

HİKMET

Hazret-i Ömer, Suriye topraklarındaki veba mıntikasına girmeyip geriye dönmeyi tercih ederken, Kumandan Ebû Ubey-de ona bağırdı:

- Yâ Ömer; Allahın kaderinden mi kaçırıyorsun? Hazret-i Ömer, ufuklara bakan atının başını Ebû Ubey-

de'ye çevirdi:

- Evet; Allanın kaderinden Allanın kazasına sığınmaya gidiyorum!

Hikmetin bu derecesi...

PRENSİP

Başbuğ Halid tbn-i Velid, bir şaire 10 bin dirhem tutarında bir caize vermişti. Kedilerin ayak seslerini bile, kaydeden Halife, Halid İbn-i Velid'in bu hareketini duymamış olamazdı. Ona dedi ki:

- Bu parayı kendi kesenden verdinse seni israfla, Müslümanların "Beyt-ül-mal"inden verdinse emanete hıyanetle suçlandırıyorum. Her iki halde de başbuğluktan azledilmen gerekir.

Hazreti Halid, azlinden sonra,, askerlerinden ibaret bir topluluğa şu sözleri söyledi:

- Müminlerin Emîri beni, Suriye'deki orduların başbuğ-luğunda tuttuktan ve oraları fethettirdikten sonra azletti.

50

Bir asker bağırdı:

- Başbuğ! Dilini tut, bu sözler bir ihtilâl çıkarabilir. Halid cevap verdi:

- Evet, ama Ömer yaşadıkça kimse buna cesaret edemez.

Prensip ve otoritenin bu derecesi...

VAZİFE

Her büyük memur, Hazret-i Ömer'in huzurunda bir takım taahhütlere girmekle mükellefti. Vazifeye başlamadan girilen bu taahhütler, kapısında lüzumsuz maiyet kullanmamak, kapısını müracaat sahiplerine açık tutmak, süslü püslü kılıklara bürünmemek gibi şeylerdi. Ayrıca her memur, işbaşına geçirilmeden evvel vannı yoğunu hükümete kaydettirir, bu kayıtlar dikkâtle muhafaza olunur, ileride o memur umulmadık şekilde zenginleşiverecek olursa, hakikat kolayca anlaşılırdı.

Memurlara Halifenin bir hitabesinden:

"- Sizi, saltanat sürmeniz, insanlara tehakküm ve tekebbür göstermeniz için bu makamlara kayırmadım! Siz doğru yolda rehber ve herkesi kendinize uymaya davet edici bir hâl sahibi olacaksınız. Bunun için müslümanların haklarını koruyunuz ve bu hakları yerine getiriniz! Müslümanlara kötü muamele etmeyiniz ki, küçüklüğe düşmesinler; müslümanları lüzumsuz yere pohpohlamayınız ki, şımarasınlar... Kapılarınızı onların yüzüne kapamayınız; sonra onların kuvvetlileri kuvvetsizlerini yer... Kendinizi de onlardan üstün tutmayınız; sonra zulüm, alır yürür."

Bu derecede vazife şuuru.

51

MESULİYET

Ömer, Suriye'den dönerken, çölde; uzaklarda; tek başına bir çadır gördü. Atını o istikamete yürüttü ve çadırın yanına geldi, Çadırdaki ihtiyar, yapayalnız bir kadın... Kim olduğu, çölde böyle yapayalnız ne yaptığı, nasıl yaşadığı meçhul...

- Çölde böyle yapayalnız için ne?

- Ömer'in eli uzansın da beni kurtarsın diye bekliyorum.

- Ömer seni bu hücre yerde nasıl bulsun?

- Beni bulamayacak olduktan sonra devletin başına niçin geçti?

Mes'uliyet ölçüsünün mantık üstü bu kadar ince idrak ve ihtarı karşısında Hazret-i Ömer ağladı ve:

- Hakkın var! Dedi.

Ya bu derecesi...

HAKKANİYET

Biri Ömer'i dâva etti. Hâle bakın; dâva edilen Ömer, mücessem adalet ve hakkaniyet... Hazret-i Ömer hâkimin karşısına çıktı. Hâkimde, gayet tabîî olarak, adına kaza icra ettiği Halife'ye karşı bir saygı tavrı...

Ömer bu tavrı görür görmez parmağını hâkime uzattı:

- İşte tarafsız olmamanın ilk alâmeti bana gösterdiğiniz bu saygıdır!

Ve ilâve etti:

- Gözünde hak ve onun tevzii noktasından, insanların en âdisiyie İslamların Halife'si birbirine müsavî olmazsa, sen; hiç bir vakit hâkimlik mevkiine lâıyk olamazsın!

Hakkaniyetin bu derecesi...

52

YİNE HAKKANİYET

Bir toplantı... Hazret-i Ömer bir kürsüde konuşuyor. Buraların ve ötelere en ince hikmetleri üzerinde konuşuyor. Ve kelâm denilen nimet, ilâhî nimetlerin en büyüğü, Ömer'in dilinde, ruh tarlasının kana kana içtiği bir yağmur gibi, cömert; boşanıyor.

Dinleyenlerden biri bağırdı:

- Allahtan kork, yâ Ömer!

Ömer, cevap vermeksizin, bahsine devam ediyor. Fakat adamda bu ısrar, sanki hastalık halinde...
Ömer'in iki üç cümlesinde bir, nakarat gibi bastırıyor:

- Allahtan kor, yâ Ömer!

Nihayet biri dayanamıyor ve bağırarak adama hitap ediyor:

- Artık yeter bu tekerlemeniz! Aynı şeyi boyuna tekrar ediyorsunuz! Susun da Halife'yi dinleyelim.

İşte o zaman Hazret-i Ömer cevap veriyor:

- Bırakınız; bizden söylemek, ondan da ihtar etmek... Dilediğini söylesin... Söylenemezse bir faydası kalmaz. Biz de onu susturacak olursak, hakka riayetimiz kalmaz.

Bu derecesi...

ULVİYET

Medine'ye bir iki saatlik mesafede bir yer... Kırdan bir kadın, altında çah çırpı yanan bir tencereyi habire karıştırmakla meşgul... Etrafında da hüngür hüngür ağlayan üç çocuk...

- Ne yapıyorsun orada, çocuklar niçin ağlıyor?

- Kaynar suyu boş yere karıştırıyorum! İki gündür ağızlarına lokma koymamış olan çocuklar çorba pişiyor sansın da seslerini kessinler diye...

Soran Ömer, cevap veren de kadın... Büyük tâbirinden

53

çok daha büyük Ömer, hemen geriye dönüyor, ağlaya ağlaya Medine'ye koşuyor, taşıyabileceği kadar un, yağ, hurma alarak bunları sırtına vuruyor ve aynı yere dönüyor. Halife'yi arkasından takip eden kölesi yalvara dursun:

- İzin ver, yâ Halife, çuvalı ben taşıyayım!

- Hayır, Kıyamet Gününde yükümü sen taşımayacaksın! Yemeğini pişiren, çocuklarını doyuran, onların keyifli

keyifli oynayışlarını gözyaşları içinde seyreden kadın, yaniba-şında mahzun ve mesut yüzlü Ömer'e diyor ki:

- Allah sana mükâfatını versin! Ömer'in makamına sen lâıyıkısın, o değil!..

Bu derecede ulvîlik...

ÖLÇÜ

Büyük Sahabîlerden Eb-ül-Musa-ül-Eş'ariye gönderdiği nâme, kaza ve adalet ölçülerinin bütün ruhunu çerçevesi:

"- Kaza, adaletin yerini bulması, muhkem bir farzdır; ve herkesçe uyulacak bir sünnettir. Senin karşında, Meclisinde ve Adalet huzurunda bir birine müsavi olmayacak hiç kimse bulunmasın... Zayıflar, adaletten ümitsizliğe düşmesin... Kuvvetliler de, senden taraflılık beklemesin. İddia eden, ispat etmeye mecburdur. İnkâr eden yemine davet olunur. Sulh caiz ve makbuldür. Elverir ki, haramı helâl, helâli de haram kılan bir şey üstünde olmasın... Kitap ve Sünnette bulamadığın noktalar üzerinde, idrak ve vicdanına baş vur! Birbirine benzeyen ve uyan şeylere dikkat et ve aralarında bir kıyas yap! Bir kimse delil göstermek isterse ona zaman ve imkân bağışla! Her Müslüman, adalet ehliyetinin bütününe maliktir. Tek, yalan yere şahitlikten, veraset ve vesayet işlerinde suiistimalden ve benzerlerinden mahkûm olmuş bulunmasın..."

Bu derecesi...

54

CEZA

Mısır'daki yüksek rütbelilerden Ayyad Bin Ganem'in, ipekli elbiseler giydiğini, kapısında süslü nöbetçiler kullandığını ve tam bir gurur kılığına büründüğünü duydu, hemen onu yaka-paça Medine'ye getirtti, gözünün önünde soyundurdu, sırtına kıldan örülmüş sert bir abâ geçirtti ve onu koyun çobanlığı etmeye mecbur kıldı.

Bu derecesi...

HASSASİYET

Devrindeki meşhur kıtlıkta Hazret-i Ömer, et ve yağ gibi şeylerden hiçbirini yemedi ve daima şöyle dua etti:

- Rabbim; benim günahlarım yüzünden M.....ümmetine azap çekirme!

Eşlem isimli bir sahabî diyor ki:

- Eğer kıtlığın tesiri tez zamanda haiflememiş olsaydı, Ömer, yoksulların halinden duyduğu teessürle mutlaka ölürdü...

Bu derecesi...

BAĞLILIK

Ömer'in "eğer kötü yola sapacak ve eğriyecek olursam bana ne yaparsınız?" sözüne basit bir müminin "seni kılıcımızla düzeltiriz?" dediğini ve bu cevap üzerine Ömer'in şükrettiğini kim bilmez?

Bu derecesi...

55

İNSAF

!

Cizye; yani İslâm idaresi altına girip de Müslümanlığı kabul etmeyenlerin tâbi olduğu vergiyi ödemek yüzünden dilencilige kadar düşmüş bir ihtiyara rastladı, vaziyeti öğrendi ve dedi:

- Genç, verimli ve kuvvetliyen çalışmalarından faydalandığımız cizyecileri, ihtiyarladıktan zaman süründürmek hakkına malik değiliz.

İnsafın bu derecesi...

BÂTİL İTİKAT

Mutlak kudsiyet yalnız Allah mahsus... Hiç bir maddî vasıtaya bu itikadı incitecek bir hürmet ve kudsîlik yakıştırıla-maz. Esrar alemiyle selim akıl arasındaki bu inceler incisi muvazene, hakikî din idraki bakımından Hazret-i Ömer'in tavrında kemâle ermiştir. Gerçek sır ve harikuladelik idrakiyle, vehim ve hayâl dünyasının dini karartan saçmalıklarını birbirinden ayırd edici, böylece kocakarı masalına yer vermeyici en üstün mizaç yine Faruk'ta...

Bir gün Hazret-i Ömer, aslında mübarek bir madde olan fakat mübalağa edilmesi caiz bulunmayan meşhur "Hacer-i Es-ved" in karşısında durdu ve sırf bu inceliği belirtmek için şöyle dedi:

"- Biliyorum ki, sen bir taş parçasından ibaretsin ve elinden ne bir zarar gelebilir, ne de bir fayda..."

Resuller Resulünün, Mekke önlerinde cihad için altında biy'at aldıkları meşhur ağacı da, bu ağaca sonradan gösterilen mübalâğalı hürmet yüzünden ve tâ dibinden kestiriverdi.

Gerçek aşkın bu derecesi...

56

1

DOĞRULUK ASABİYETİ

Kızı Hazret-i Hafasa, ganimetlerden pay isteyince ancak babasının malı üzerinde hak sahibi olabileceği, İslâm topluluğunun hazinesinden bir şey isteyemeyeceği ve babasını, kızma olan sevgisiyle yenmeye çalışmaması gerektiği cevabını aldı.

Zevcesine Bizans İmparatorüçesinin gönderdiği tas tas mücevherleri İslâm hazinesine devrettirdi.

Kendisine tedavi maksadiyle biraz bal tavsiye eden tabibin emrini çarşıda bal bulunmamasından ötürü yerine getireme-yince, devlet depolarındaki baldan hiç denilecek kadar bir şey almak için halktan izin istedi.

Doğruluk asabiyetinin bu derecesi...

NEFS MUHASEBESİ

Duasr.

"- Yarabbi; ben sert ve şiddetliyim; bana tatlılık ve yumuşaklık ver! Ben zaifim; bana kuvvet ihsan et! İşlerini elime aldığım milleti doğru yolda yürütmenin bana liyakatini bahşet!"

Ve:

"- İnsanlar daima hükümetlerinden çekinirler. Halbuki asıl karanlığa sapmaktan, kin ve kıskançlığa düşmekten, hırsa kapılmaktan, dünyaya tapmaktan çekinelim ve bunlardan bizi koruması için Allaha yalvaralım."

Ve:

"- Bana hatalarımı gösterenden Allah razı olsun."

Ve:

"- Allanın bize lütfettiği isim ve şöhret müslümanlara yeter. Şahsımız için de sadelik kâfidir."

Ve: ' ..! . ' ' ' ' ' , ^

"-Sırrını saklayan, nefesine hâkim olur."

Ve:

57

larım!

"- Kalblerinizin tiksindiği insanlardan sakının!" Ve:

"- İş bir defa geri kalınca bir daha üerliyemez!" Ve:

"- Suâl edenin sorduğu şeyden, onun akıl derecesini

an-

Ve:

"- Başkalarını düzeltebilmek için evvelâ kendini düzeltmek icab eder!"

Ve:

"- Dicle kenarında otlayan bir keçinin de hesabı benden sorulacak!"

Nefs muhasebesinin bu derecesi...

İMAN

Kur'ânda bir harf üzerindeki noktanın mânayı değiştirecek tarzda alta alınmasını isteyen ve bu şartla İslâmı kabule hazır bulunduğunu bildiren bir kabileye diyor ki:

"- O noktaya bir çengel taksanız da bütün kâinatı o çengele assanız, nokta yine üstünde bulunduğu harfin altına inmez!"

îmanın bu derecesi...

ŞEHİT

On yıl, altı ay, beş gün Halifelik makamında kaldıktan sonra 23'üncü Hicret senesi Zilhicce ayının 26'ncı Salı günü, Peygamber Mescidinde sabah namazını kılariken şehit edildi, iki başlı bir hançerle altı yerinden vurarak Ömer'i şehit eden, Ebû Lü'lü isminde nasrânî bir köle...

Yaralandıktan sonra üç gün yaşayıp, altmışüç yaşında,

58

I

Peygamberinin ve selefi Ebû Bekir'in yaşında, öbür dünyaya, ebedî hakikat dünyasına göçtü.

Şehit düşmesi şu tarzda oldu:

Hergün olduğu gibi o sabah da, namaz kıldırmak üzere Mescide gitmişti. Namaz saflarının tesviyesine son derece dikkat ederdi. Müslümanların namaza yetişebilmeleri için de birinci rek'atte uzun sûrelerden birini okurdu.

O gün de, âdeti gereğince safları tesviye ettikten sonra namaza başladı. Tam o anda Ebû Lü'lü, elinde iki başlı bir hançer Mescide daldı. Müslümanların namaz vecdi içinde kendilerini kaybetmiş olmalarından faydalanarak Hazret-i Ömer'in arkasına sokuldu ve hançerini altı kere daldırıp çıkardı. Kaçarken de, üzerine atılan 13 kişiyi yaraladı. Bunlardan 7'si şehit oldu. Cemaatten biri, üzerinden elbisesini çıkarıp kaatilin başına attı. O da yakalanacağını anlayınca hançeri kendisine sapladı ve oracıkta yere yığılıp can verdi.

Hazret-i' Ömer Ebû Lü'lü'yü bir gün evvel pazarda görmüş. Köle, Müminlerin Emîrine, efendisinin kendisinden çok ağır bir haraç aldığını söylemiş:

- Efendime emret de yükümü hafifletsin!

- Sanatın nedir ve ne kadar haraç veriyorsun?

- Sanatım, demircilik, dülgerlik ve nakkaşıktır; verdiğim haraç da günde iki dirhem...

- Yâ Ebû Lü'lü, Allahtan kork! Sanatın ve kazancına göre verdiğin haraç çok değil.

Hazret-i Ömer bir lâhza durarak ilâve ediyor:

- Duyduğuma göre sen yel değirmeni yapmakta çok us-taymışsın... Doğruysa bana da bir yeldeğirmeni yap!

Ebû Lü'lü sinsi sinsi gülüyor.

- Ey, Müminlerin Emîri! Senin adaletin benden başka herkese pay ayırıcıdır, yalnız bana değil... Ben sana öyle bir yeldeğirmeni yapayım ki, şöhreti bütün dünyanın dilinde dolaşsın...

Bunun üzerine Ebû Lü'lü, mahut iki başlı hançeri yapıp

59

I

iyice biliyor ve onunla Hazret-i Ömer'i, birkaç Sahabîyi ve sonunda kendisini öldürüyor.

SON SAATLERİ

Ömer yaralanınca yere seriliyor. Bu haliyle Abdürrah-man Bin Avf a işaret edip onu imamlığa geçiriyor. Bakın, namaz borcunun kudsîliğine ki, ortada can çekişenler varken bile bırakılmıyor, hızlı hızlı kılınıyor ve ondan sonra yapılacak işlere girişiliyor.

Ömer, kendisini yaralayanın Ebû Lü'lü olduğunu öğrenince şöyle diyor:

- Hamdederim Allaha ki, bana bu işi yapan Müslümanlık iddiasında biri değildir!

Evine kaldırıyorlar. Oğlu Abdürrahman'a borçlarının ne kadar olduğunu soruyor.

- 85 bin dirheme yakın...

- Malım yetişirse ödeyiniz, yetişmezse aile kolumdan isteyiniz. Onları de yetmezse Kureyş'e baş vurunuz! Başkalarından istemeyiniz!

Sonra, en büyük dileğini bildiriyor:

- Gidiniz; Allah Resulünün yanına gömülmem için, Müminlerin Annesi Ayişe'den izin isteyiniz!

İzin geliyor ve Hazret-i Ömer, o haliyle saadetinden uçacak gibi oluyor.

Kızı Hazret-i Hafasa gelip başında gözyaşı döküyor. Sahabîler de dalgın dalgın gelip ziyaret etmekte... Soruyorlar:

- Yerine kimi tavsiye edersin?

- Ben bu işi, Allah Resulünün kendilerinden hoşnut olduğu insanlara havale ediyorum. Toplanıp karar versinler...

- Oğlunu tavsiye etmez misin?

- Etmem! O ancak rey verici şûrada bulunabilir.

Ve bazı tavsiyelerde bulunuyor.

Sonra oğluna hitap ediyor:

- Başımı yastıktan al da yere koy! Umulur ki, Allah beni bu halde görüp merhamet eder.

Son nefesinedek Allah ismini dudaklarından düşürmedi.

Gaslini, oğlu Abdullah yerine getirdi. Namazını Sahiyb-i Rumî kıldırdı. Naşı, Allanın Resulünü ve Ebu Bekir'i taşımış olan sedye ile Nur Ravzasına getirilerek "Sıddîk-i Ekber" in yanına gömüldü. Kabrine, oğlu Abdürrahman'dan başka, Osman; Zübeyr, Abdürrahman Bin Avf ve Saad bin Ebî Vakkas indiler.

Vefatı gününde güneş tutulması oldu.

GETİRDİĞİ HADİSLER

532 hadis rivayet etmiştir. O da Ebû Bekir gibi, hadîs bahsinde çok hassas ve ihtiyatlı...

YÜZÜĞÜNDEKİ YAZI

Yüzüğünde şu yazı vardı: "Vaaz verici olarak sana ölüm kâfidir."

HZ. ÖMER VE ŞAİR

Şairler, en yakıcı mersiyeleleri söylediler, onun hakkında... Başta, Peygamber şairi Hassan Bin Sabit.

Hassan ki, bir gün Ömer ona yolda rastlamış ve sormuştu:

- Hassan, niçin şiir söylemez oldun?

- Kur'ân indikten sonra dilim tutuldu.

60

HZ. ÖMER DE ŞAİR BİR KAÇ SÖZÜ

Bütün Arap büyükleri gibi Ömer de şair... .

Bir şiirinden:

Allahın nimetleri sayısız:

Sense vehim ve gam içindesin!

Bu dünyada hiçbir şey baki değil,

Senin vehmin ve gamın da...

NESEBİ

Babası Hattâb, annesi Hanteme... Dokuzuncu babada, Allah Resulünün nesebiyle birleşiyor.

Cahiliyet ve Saadet devirlerinde birçok izdivaçları oldu. Hazret-i Ali'nin kızı Ümm-ü Kelsum'u da aldı. Başka bir zevcesi tarafından da Allah Resulünün bacanağı...

Altısı erkek ve üçü kız, dokuz evlâd sahibi... Erkekler: Abdullah, Büyük Abdürrahman, Ubeydullah, Asım, Zeyd, Küçük Abdürrahman... Kızlar; Hafasa, Fâtıma, Rukiyye...

"- Kişinin aslı aklından, nesebî dininden, mürüvveti de ahlâkından ibarettir."

"- Nefslerinizi iştihâlardan koruyunuz! Nefs sınırsız derecede şehvete düşkündür."

"- Eğer ben görmediğimi aklımla bilemezsem, gördüğümü de bilemem."

"- Sevdiğini, âşık olurcasına sevme; sevmediğine de öl-dürürcesine düşmanlık gösterme!"

"- Dostların yüzü kalblerin cilasıdır."

"- Bir kimseyi yüzüne karşı övmek, onu boğazlamaktır."

"- Ölümü sık sık anan, dünyadan az şeye razı olur."

"- Eğer şükür ile sabır iki deve olsaydı, hangisine bineceğimi kestiremezdim."

PEYGAMBER HÜRMETİ

Bir gün; pek ziyade meşgul bulunduğu bir anda, yanına Peygamber torunları gelip oturdular. Ömer hemen işini bırakıp Hazret-i Hasan ve Hüseyin'e saygıların en büyüğünü gösterdi ve kendilerine iki bin dinar hediye etti. Çocuklar vaziyeti babaları Hazret-i Ali'ye bildirince şu mukabelede bulunduğunu gördüler:

- Ben, Allah Resulünün "Ömer dünyada İslâmın nuru ve âhirette cennetliklerin ışığıdır." dediklerine şahidim.

Çocuklar Ömer'e gidip bir müjdeyi bildirdiler. Ömer bu hadîsi yazdırdı ve öldüğü zaman kefenine konulmasını vasiyet etti.

- Allah'ın huzuruna bu hadîsle çıkmak isterim. 62

I

HAZRET-İ OSMAN

Babası Affan... Beşinci babada sonsuzluk nesebine ulaşıyor.

Fil vakasından altı sene sonra doğdu. Kâinatın Efendisinden altı yaş küçük...

Otuz dört yaşında iken, Ebû Bekir'in eliyle ebedî kurtuluşa erdi, müslüman oldu. ilk dört birinciden sonra beşinci müslüman...

ÇİFTE NUR

Lâkabı "Zinnureyn - çifte nur".. Bu lâkaplandırılıştın sebebi, birbiri arkasından Allah Resulünün iki kızını almış olması... Evvelâ Rûkiyye ve sonra Ümm-ü Kelsum... Kâinata bir peygamberin iki kızını almış ilk insan... Onun için çifte nur sahibi..

PEYGAMBER KIZI

Rukiyye'yi Mekke'de nübüvvetten evvel, Ümm-ü Kel-sum'u da ilk zevcesinin vefatından sonra Medine'de aldı.

Rûkiyye Hazretleri, Osman ile Habeşistan hicretine katıldı, sonra Medine'ye geldi ve Bedir muharebesi olurken Medine'de vefat etti. Ümm-ü Kelsum Hazretleri de, kız kardeşinden sonra Medine'de Osman'ın zevcesi oldu ve bir yıldan az bir müddet Osman'ın zevceliğinde kaldı, çocuk doğurmadan ebediyet âlemine göçtü.

Osman bundan sonra, bir çok izdivaç yapmış ve erkek ve kız olarak onaltı çocuk sahibi olmuştur.

CEFA

Müslüman olduktan sonra o da kabilesinin ve aile kolunun türlü cefalarına göğüs gerdi ve hak yolundan kıl kadar dönmedi.

Amcası Osman'ın Müslüman olduğunu duyunca kendisini bir direğe bağlıyor ve dövüyor:

- Eski dininden dönüp yenisine bağlandığın için işte seni bu direğe bağlıyorum. Tekrar atalarının dinine dönmedikçe salıvermem!

Osman:

- Vallahi, diyor; ben, hak ve hakikat dinini asla bırakmam! Elinden ne gelirse ardına koyma!

Ve günlerce bu çileye dayanan genç müminin gönül sağlamlığı önünde ihtiyar amca, Osman'ı salıvermekten başka bir şey yapamıyor.

KUYU

Habeşistan'a hicret eden Müslümanların başı, dört büyük Halifeden üçüncüsü, cennetle müjdelenen on kişiden biri...

Son derece zengin... Kerem, cömertlik, haya ve edep başlıca farikaları... Malını Allah yolunda harcadı.

65

Belli başlı bir yerde kuyu açanın cennetlik olacağına dair bir hadîs üzerine hemen servetini dökerek kuyular açtırmaya başladı.

Şöyle:

Bir yahudinin kuyusu vardı. Yahudi bu kuyudan gayet yüksek fiyatla su satıyordu. Osman yahudiye baş vurarak kuyunun yansını on iki bin dirhem karşılığında satın aldı ve teklifte bulundu:

- Yâ bir gün sen, bir gün ben, nöbetleşe su çekelim, yahut kuyunun öbür yarısını da bana sat! Eğer satmazsan ben nöbetimde bir kova yerine iki çekerim.

Yahudi nöbetleşe çekmek yolunu tercih etti. Fakat müs-lümanların iki misli su çektiklerini görünce kuyunun öbür yarısını da sekiz bin dirheme satmaya mecbur oldu.

TEBÜK

Tebük Gazasına çıkılacağı sırada Sahabîlerin çoğu piyade ve sefer malzemeleri eksik... Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Askerin zorluğunu kolaylaştıranlara ve onları teçhiz edenlere cennet..."

Osman, hemen üçyüz deve ile bin dinar verdi.

GAZALARDA

Bedir ve bir iki gazadan başka bütün cenklerde, Allah Resulünün yanında...

Bedir Gazasına katılmayışı, hasta bulunan zevcesi Peygamber kızını Rûkiyye hazretlerinin yanında kalışı yüzünden... Kâinatın Efendisi emir buyurmuşlardı:

"- Sen Rûkiyye'nin yanında kal; öbür gaziler gibi sevap kazanırsın."

66

I

İştirak etmediği bir iki gazada, ya elçi olarak başka bir yere gönderilmiş, yahut da Büyükler Büyüğüne vekil olarak Medine'de bırakılmıştır.

HALİFE

Ömer'in Allah Resûlünce cennetlik olduklarına şehadet edilen altı kişilik hey'ete havale ettiği halife tâyini işi kolay olmadı.

Ömer şöyle vasiyet etmişti:

"- Halife seçimini Allah Resulünün değerlendirdiği altı zata havale ediyorum. Onlar aralarında görüşecek... Kimi seçerlerse onu kabul ediniz! Ali, Osman, Saad, Abdurrahman ve Zübeyir,

İslâmın reisleri ve halkın efendileridir. Vefatımdan sonra üç gün meşveret etsinler ve dördüncü gün halife mutlaka tayin edilsin... Bu arada namazı Sahiyb-i Rumî kıldırsın... Oğlum Abdullah da, halifeliğe seçilmemek şartıyla, meşverete katılsın. Talha da bu dâvada rey ortağınızdır. Şu anda uzaklarda bulunduğu için üç gün zarfında gelirse reye katılsın. Gelmezse siz kararınızı verin!.. Halifeliğin Osman ve Ali'den birinde karar kılacağını umuyorum. Osman seçilirse ne iyi; yumuşak ve mülayimdir. Ali seçilirse latifeye istidadı olmasına rağmen hak yolundan şaşmaz. Eğer Saad halife olursa, ehildir. Başkası olursa Saad'dan yardım dilesin... Ben Saad'ı Kûfe'den, zaaf veya hiyânet gösterdiği için azletmedim.

Sonra Medinelilerden Ebû Talha Hazretlerine hitap etmişti:

"- Ey Ebû Talha! Allah çok defa Müslümanları sizinle aziz etmiştir. Şimdi de Müslümanlara hizmetini esirgeme! Medinelilerden elli kişi al ve Mekke büyükleri Halifeyi seçinceye kadar hangi evde bulunacaklarsa oranın kapısını tut! Bir karışıklık olmasın!"

Mikdad bin-i Esvede:

67

"- Beni mezarıma koyup üstümü örtün, sonra meşveret hey'etini toplayın ve içlerinden biri Halife seçilinceye kadar bir yere ayrılmayın!"

Sahiyb-i Rumiye:

"- Sen de üç gün namaz kıldır ve meşveret heyetini kolla! Eğer beşi ittifak edip de biri muhalif kalırsa, muhalif kalanın başını vur! Eğer üçünün verdiği karardan öbür üçü razı olmazsa, Abdullah'ı hakem tâyin et! Buna da razı olmazlarsa Avf oğlu Abdurrahman hangi tarafta ise o tarafa bağlanınız!"

Ömer, toprakta, kâinatın tacı yanında mevkiini bulduktan sonra, emir alanlar, şûrayı topladı. Ebû Talha da Ensardan elli adam vasıtasıyla kapıya nöbetçiler koydu ve herhangi bir kargaşalığa engel oldu.

O sırada Amr bin-ül-As ile Mugiyre gelip meşveret evinin kapısında durmaya başladılar.

Saad bunlara şiddetle bağırdı:

- Kapının önünde ne bekliyorsunuz? Müslümanlara biz de şûraya iştirak ettik, demek için mi? Haydi gidin!

Bu hal halk arasında hayli dedikodu çalkantıları doğurdu. Vaziyeti tehlikeli gören Talha ihtarcılara hitap etti:

- Siz içeriye girin, meşveret etmeye bakın! Buraya memur benim! Ben onları savarım. Ömer'in ruhunu kabzedenden Allah üzerine yemin ederim ki, üç günden fazla bekleyecek değilim... Bu müddet içinde işi neticelendirmenizi istiyorum! Yoksa beni bir daha bulamazsınız!

Meşveret heyeti, uzun uzadıya müzakere ettikten, ince eleyip sık dokuduktan sonra ittifakla Osman'ı halife seçti. Biy'at ettiler. Herkes de biy'at etti.

Meşveret meclisi âzasından Talhâ, biy'at işi bittikten sonra gelmişti.

Haber verdiler.

68

Sordu:

- Bütün kureyş biy'at etti mi?

- Evet...

Talha, Osman'ı gördü: Osman ona:

- Sen hürsün, dedi; istersen biy'at et, istersen...

- Herkes biy'at etti mi?

- Evet...

- Öyleyse ben de biy'at ediyorum.

MEMURLAR

Haya, edep, hilim ve yumuşaklık âbidesi Osman, Halife...

Ömer'in tayin ettiği bütün memurları yerinde tuttu. Yine Ömer'in vasiyeti gereğince Saad Bin-i Ebî Vakkas Hazretlerini yeni bina edilen Kûfe'ye tâyin etti.

25'İNCİ YIL

Hicretin yirmibeşinci senesi... Bizans İmparatoru, İskenderiye'ye casuslar göndermiş, müslümanlarla aralarında yaptıkları anlaşmayı bozduzmaya çalışmakta...

(Emanüel) isimli bir kumandanla İskenderiye'ye bir donanma ve çokça asker gönderdi. Eski Mısır hükümdan, bunlara yüz vermeyerek sebat etmek istemesine rağmen muvaffak olamadı. İskenderiyeli Rumlar isyan emareleri gösterdiler ve peşinden (Emanüel)in ordusuna katıldılar.

Bunun üzerine eski hükümdar İskenderiye'den çıktı, Mısır'ın merkezine çekildi.

Mısır valisi Amr İbn-ül-As hemen ordusu ile şimale doğru yürüdü. Bizans ordusu üzerine müthiş bir yüklenme...

69

Bizanslılar bozuldu, perişan oldu, deniz kuvvetleri Bizans ordusunu İskenderiye kıyılarına kadar takip etti. Hepsini esir etti veya denize döktü. İskenderiye'yi de bir baştan bir başa yaktı ve yıktı.

Başka taraflardaki isyanlar da bastırıldı.

Eski feth yenilenmiş ve temel yeni baştan sağlamaştırılmıştı.

Artık Osman devrinin fetihleri üstüste devam etmektedir.

Sivas ve Malatya taraflarına gönderilen büyük bir Bizans ordusu, Selman Bin-i Rebia'ya mağlup...

Şam valisi Muaviye Bizans topraklarında... Tarsus ile Antakya arasında bir sürü boş kaleler buldu, onları yaktı ve oraları süpürdü.

- Afrika şimalinden dolanarak İspanya'ya, Endülüs'e!..

Bu azîm hamleye, büyük bir ordu ile iki kumandan me-, j mur... İslâmiyet Avrupa'ya atlayacaktır.

Kumandanlar, Berberi ülkesinden halı serer gibi geçe-| rek Avrupa kıt'asına atladılar.

Endülüs müslümanlarda...

YILLAR BOYUNCA

Yirmi yedinci ve yirmi sekizinci senelerde Mısır'dan Abdullah Bin Saad ve Şam'dan Abdullah bin Kays, iki kol halinde Kıbrıs adasına gönderildi ve Kıbns fethedildi.

26'NCİ YIL

Hicretin 26'ncı yılı... Abdullah Bin-i Saad, altmış binlik bir ordu ile Libya'dan Tanca'ya, Şimalî Afrika kıyılarını İslâm'ın livası altına aldı. İki buçuk milyon altın karşılığında bir sulh imzaladı.

Ganimet hesapsız... Hazineye ait ganimetlerin beşte biri müzayedeye çıkarılıp beş yüz bin altına Mervan Bin-il-Hakem üzerinde kaldı. Fakat bu para Mervan'dan alınamadı; neticede kendisine bahşiş olarak bırakıldı. Bu hal, halk arasında pek fena bir dedikoduya yol açtı.

Bütün parlaklığıyla devam eden mukaddes ölçülerin en küçük bir ihmale tahammülü yoktu.

BATIYA DOĞRU

Halifenin emri:

Yirmi dokuzuncu Hicrî sene. Ömer'in vefatı üzerine İran ve Kürdistan tarafında çıkan ihtilâlin bastırılmasına sahne oldu. Neticede kaleler İslama geçti.

Yirmi dokuzuncu yılın en büyük hâdisesi, Kur'ân'ın tertip ve tesbiti...

O zamana kadar bir çok hafızın ezberinde yaşayan ve perakende halde pek az yazılı nüshası bulunan Kur'ân, Osman'ın en büyük hareketi olarak toplanmış, sıraya konulmuş, henüz hayatta ve Allah'ın kelâmına kelimesi kelimesine şahit sahabîlerce incelenmiş ebediyet çapında muhkem bir bütün halinde tesbit edilmiştir.

O gün bu gün, elde bulunan, yann ve öbür gün de bulunacak olan, tek harfinden ve noktasından ayrılık kabul etmez "Kelâm-ı Kadîm" işte Osman'ın cem ve tesbit ettirdiği Kur'ân...

I

70

I

71

Yirmi dokuzuncu yılda, kaybı kâinata bedel, fakat maddede hiç bir kayıp hissini vermeyen, hazin üstü hazin bir iş oldu:

Hazret-i Osman, Allah Resulünün mühür şeklindeki yüzüğünü bir kuyuya düşürdü ve yUzük her türlü didinmeye rağmen bulunamadı.

Bu hâdisedeki manevî delâlet kimbilir neydi?

Osman'ın ıstırabını hayâl edebilmek lâzım...

bir ordu tertipledi. Şam'dan İstanbul'a kadar geldi. Şarkî Roma İmparatorluğunun merkezi İstanbul'u kuşattı; fakat bir müddet sonra muhasarayı çözmek zorunda kalıp geriye döndü.

Bu hareketin şehitlerinden nice sahabî, İstanbul surlarının şurasında, burasında yatmaktadır.

İstanbul fethi yolunda şehit düşen sahabîlerin büyüğü Ebâ Eyyüb-ül-Ensarî Hazretleri, Muaviye'nin yıllarca sonraki ikinci fetih hamlesinde şehadet saadetine erecektir.

Otuz ve otuz birinci senelerde Bizans İmparatoru Kos-tantin, Şam ve Mısır'ın zaptı için beş altı yüz parça teknedden ibaret muazzam bir donanma ile Akdenizde...

Şam askeriyle Muaviye, Mısır donanmasıyla de Abdullah bin Saad, Bizanslıları karşıyorlar.

Kanlı, yangınh, korkunç bir cenk...

Bizanslılar perişan, müslümanlar muzaffer...

Otuz ikinci yılda Dağıstan taraflarında bulunan Abdiir-rahman bin Rabia, sürü halinde üzerine çullanan Moğollar tarafından şehit...

Horasan tarafında da isyan hareketleri... İsyancılar kılıçtan geçirildi...

Otuz üçüncü ve otuz dördüncü yıllar, ihtilâf seneleri... Halk- emirlerden şikâyetçi... Emirler Medine'de toplanır ve iç ihtilâf yavaş yavaş ihtilâl çapında yükselmeye başlar. Nihayet hâdise, otuz beşinci yılda Osman'ın şehit düşmesine kadar gider. Hâdisede her zaman ve mekânda olduğu gibi yahudi parmağı...

ŞEHİT

Osman, Hicretin otuzbeşinci yılında, on bir sene, on bir ay, on dört gün halifelik ettikten sonra Zilhiccenin onsekizinci Cuma günü, sekseniki yaşında asîler tarafından şehit edilde.

İLK TEŞEBBÜS

Muaviye, Allah Resûlünün:

"- Ne mutlu İstanbul'u fethedecek' erhîre ve onun askerlerine!.."

Mealindeki müjdelerine mazhar olmak azmiyle büyük

72

Mısır, Küfe ve Basra taraflarındaki âsîler, aralarında anlaşıp teşkilâtlanıyorlar. Hac bahanesiyle Medine istikametinde hareket ediyorlar. Şehrin etrafında çadırlarını kuruyorlar. Adeta şehri basmaya gelen bir düşman ordusu... Binlerce çadır... Hiç bir öğüt dinlemiyorlar, hiç bir teklife yanaşmıyorlar ve Hazret-i Osman'ın çekilmesini istiyorlar.

İstekleri reddediliyor.

73

Bir Cuma günü Osman hutbede... Yaptığı işleri anlatıyor ve bundan böyle alacağı tedbirleri sayıyor.

O sırada korkunç bir gürültü... Sokaklardan nal sesleri geliyor. Asiler Medine'ye hücum etmiştir.

Bağırıyorlar:

- İntikam, intikam!

Osman'ı evinde muhasara ediyorlar. Muhasara günlerce, haftalarca sürüyor. Kimse bir şey yapamıyor.

Osman susuz...

Peygamber zevcelerinden Ümm-ü Habibe Hazretlerini bile, Osman'a su getirdiği için geri çeviriyorlar.

Kimseye müsaade yok...

Ali bile yüz geri ediliyor.

Abdullah Bin Zübeyir ile Ebû Hüreyre'nin:

- İzin ver yâ Halife, bunları askerle kiralım! Teklifini, Osman, hışımla reddediyor:

- Tek damla Müslüman kanı akıtamam! Ve şu mealde bir âyet okuyor:

"Bir insanı öldüren, bütün insanlığı öldürmüş gibidir."

Penceresinden asîlere nasihat veriyor:

- Peygamber Mescidini ben genişlettim. Bana orada namaz kıldırmıyorsunuz! Kuyuları bert açtım. Beni susuz bırakıyorsunuz!

Aldırmıyorlar.

74

Osman, hayatının son Cuma gecesinde bir riya görmüştür: Allahın Resulü, Ebu Bekir, Ömer birarada... Allanın Resulü buyuruyorlar: "-Hepimiz oruçluyuz! Seni iftara bekliyoruz!"^ Cuma sabahı... Osman oruçludur. Kur'ân okumakta... Anî bir gürültü... Asîler duvardan atlamaya başlamıştır.

Osman'ın odasına ilk giren, Hazret-i Ebû Bekir'in küçük oğlu Muhammed... Müthiş tecelli!.. Dünyanın peygamberlerden sonra en büyük, en iyi insanının oğlu, istediği memuriyeti Osman'dan alamadığı için ona düşmandır.

Rahlesine eğilmiş, Kur'ân okuyan Osman'ın üzerine atılıyor, onu süt beyaz sakalından kavırıyor.

- Baban, diyor Osman; seni bu halde görseydi beğenmezdi!

Osman'ın odasına, asîlerden, üstüste giren girene... Biri, Halifenin başına bir demir indiriyor. Koşa koşa kocasının imdadına gelen Naile'nin parmakları hançerlerle doğranıyor.

Osman, bembeyaz gömleği kandan kıpkırmızı, yerde... Kan damlaları, açık duran Kur'ân'ın üstüne damlıyor. Osman, ertesi günü şehit düşeceğini anlıyor. Osman'ın vücudunda bir sürü hançer... Şehit...

Cenazesi iki gün evinde kaldı. Cenazesinde, Ali, Talha, Zeyd, Kâab gibi büyükler bulundu.

75

AKRABA ALÂKASI

Osman, Halifeliğe geçtikten sonra altı yıl Ömer'in yolunda gitmiş ve herkesi memnun bırakmıştı. Fakat önüne geçemediği bir hali vardı. Akrabasına, derin bir alâkayla bağlıydı, Son yıllarda büyük makamlara hep onlan geçirir olmuştu. Onlar da, genç, tecrübesiz ve çoğu hevâ ve hevesine bağlı kimselerdi. Hazret-i Osman, misilsiz haya ve yumuşaklığı yüzünden onlan atamamıştı. Bilhassa iktidar makamına meftun olan Mer-van'ın Osman'a kâtip olması ve idare dizginlerini eline alması, müslümanları kırmıştı. Nihayet ihtilâlin kopmasına kadar açılan yol...

Osman'ı bakiy mezarlığına gömdüler.

Sabrımı görünce o da baş kesti ve uydu. Ben ona dedim ki; sen keremli ve soylu, Ölüm şarabını dik! Zira dünya bu ana kadar

bizdendi; Artık bundan böyle bizden değildir."

HADİS

Osman hakkındaki hadîslerden:

"- Hayaca ümmetimin en ilerisi Osman'dır."

"- Osman dünyada ve âhirette dostumdur."

"- Her nebî için ümmeti içinden bir dost vardır. Benim de dostum Osman'dır."

"- Meleklerin haya hissi aldığı bir insandan ben haya duymaz mıyım?"

O kadar zühd ve takva sahibiydi ki, geceleri vitr namazında Kur'anı hatmetmek âdetiydi.

76

Bir şiirinden:

"Dostum! Musibet istediği kadar büyük olsun; Dinç ve sağlam insanda devamlı değildir. Bir gün sana da gelse ona mağlûp olma; Ayağın kayar da belâya düşersen sızlanma! Belâya uğramış nice insan vardır ki, Sadece sabır voliyile onu defetmiştir. Nice zaman olur ki, denizin dalgaları gibi, En korkunç şiddetleri coşturur, ayaklandırır. Ben onlara, deniz duruluncaya kadar sabırla karşı koydum. Benim nefsim belâya sabırla serkeşti;

I

77

HAZRET- İ ALİ

Kâinatın Fahrine Peygamberlik geldiği tarihten on, Hicretten yirmi üç yıl evvel ve Fil tarihinden otuz yıl sonra dünyaya geldi. Recep ayının onüçüncü Cuma günü, Mekke'de, Benî Talib çevresinde...

Âlemlere Rahmet olarak gelene Peygamberlik geldiği günün ertesi, dokuz, on yaşlarında İslâmiyete ermek gibi eşsiz bir nasibe sahip...

Ali, çocuk gözleriyle derin derin bakıp diyor ki:

- Şimdiye kadar böyle bir şeyi ne duydum, ne de gördüm. Babama danışmadan bir şey söyleyemem...

Allah'ın Resulü, tatlı tatlı gülümseyerek buyuruyorlar:

- Sen bilirsin, yâ Ali, fakat İslama gelmesen bile gördüklerini kimseye söyleme! Büyük bir sırdır bu; kimse bir şey duymasın.

Ali hiçbir şey söylemeyeceğine yemin ediyor ve ayrılıyor.

Bütün gün beyinde bir çınlama... Allahın Resûlünün taşlan eriten sesi:

- Seni Allaha iman ve onun dini gereğince bu şekilde ibadete davet ediyorum!

Gece, yatağında sabaha kadar kıvranıyor. Anlatılmaz, izah ve ifadeye sığmaz bir cazibe merkezine yakalanmıştır. Bütün gece uykusuz.

i

HAYRET

Gaye - İnsan kırk yaşlarında yaratılış gayesini bulmuş ve nebîlik memuriyetini almıştır. O'na ilk inanan Hazret-i Hatice... Kâinatın Efendisi, zevceleri Hazret-i Hatice ile namaz kılarken, içeriye birdenbire Ali giriyor.

Manzarayı kavrayamıyor, bekliyor.

Namaz bitince soruyor:

- Neydi bu yaptığımız? Allah'ın Sevgilisi izah ediyorlar:

- Yâ Ali, bu gördüğün Allah'a ibadetin gerçek şekli olan namazdır. Allah'ın indinde makbul olan ibadet şekli budur. Daha evvel gönderilen Peygamberlerin getirdiği tevhid dininde ibadetin esası olan namaz... Ben de seni Allaha iman ve onun dini gereğince bu şekilde ibadete davet ediyorum! Müslüman ol!...

78

I

CEVAP

Şafak sökerken, doğru Allah Resulünün huzuruna çıkıyor:

- Ey, Allahın Resulü!.. Kabul edersen, çünkü dâvetine şimdi baş eğmek isterim.

- Öyle mi, Ali; ne güzel!.. "Şehadet ederim ki, AHahtan başka ilâh yoktur; ve şehadet ederim ki, M.....onun kulu ve

Resulüdür." Buna Şehadet Kelimesi derler. Onu kalbinle ve dilinle söyle!..

Dokuz on yaşlarındaki çocuk, feza kadar derin kalbi ve gün gibi aydınlık diliyle Şehadet getiriyor.

(1) numaralı kadın ve yine (1) numaralı olgun erkek müslumandan sonra daima (1) numaralı çocuk müslüman...

79

5 YAŞINDAN BERİ

Kalabalık bir aile sahibi olan Ebû Talib'in geçim sıkıntısına düşmesi üzerine, Allahm Resulü, Ali'yi beş yaşından beri himayelerine ve terbiyesini üzerlerine almışlardı.

İLKLER

Bütün zaman ve mekânın Peygamberi arkasında şimdi bir kadın, bir çocuk, bir büyük ve bir köle... Hepsi kendi cinsleri içinde birer numaralı ilkler...

Derken, ikinci ilker...

Mırıltıları ve fiskosları duyan Ebû Talib, oğlu Ali'ye soruyor:

- Sen hangi dindensin?

- Benim aziz babam; ben İslâm dinindenim! Allah ve Resulüne iman ve Allanın Resulü ile ibadet etmek gibi bir saadetim sahibiyim!

- M..... kimseyi doğru yoldan başka bir tarafa sürmez; ona itaat et!

Baba böyle demiş; fakat kendisini, kendi ruhunun meylini açığa vurmamıştı.

- Aynı suâl Allah'ın Resulüne karşı Ebû Talib'den geldi:

- Bu ne dindir?

- Bu din Allanın dinidir. Meleklerin, Peygamberlerin ve ceddimiz İbrahim'in dini... Allah beni onunla kullarına gönderdi. Benim doğru yola davet edeceklerimin ve bu davete koşması gerekenlerin başında sen varsın! İman et!

Ebu Talib, derin derin düşünmüş ve sonunda:

- Ben eski dinimden ayrılmam! X4kin Allah üzerine yemin ederim ki, ben sağ kaldıkça kimse sâna el uzatamaz. Seni daima koruyacak olan benim!

80

Demişti.

Ebu Talib, evlâdını feda edecek kadar Hak dinine hak veriyor, fakat bir türlü kendisini, kendi nefisini teslim etmiyordu. Nitekim sonuna kadar da teslim edemeyecektir. Ali'nin babası, Peygamber koruyucusu Ebû Talib'in ruhundaki anlaşılmaz, çözülmüş ukde... Tersine dönmüş haysiyet ukdesi...

HİCRET

On yaşından başlayarak otuz Uç yaşına kadar Peygamberler Peygamberinin yanından ayrılmadı.

Hicret emri gelip de bütün sahabîler tek tek, çift çift, kol kol Medine'ye aktıktan sonra Mekke'de Allahm Resulü, Ebû Bekir ve Ali'den başka kimse kalmamıştı.

Kureyş toplanarak Allah Resulünü öldürmek kararını vermiş ve Peygamber evini sarmaya hazırlanmıştı.

Cebrail o akşam Allahm Resulüne Hicret emrini getirmiş, kendileri de Ali'yi çağırarak ilâhî fermanı bildirmişler ve emir vermişlerdi:

- Bu gece benim yatağında sen yatacaksın! Sonra bana ait işleri bitirecek, bunlar için Mekke'de üç gün kalacak ve son muhacir olarak yola çıkıp ev halkımla beraber Medine'ye geleceksin!..

- Baş üstüne!

Cevabını veren Ali evde yalnız kalırken. Allanın Resulü, karanlıkta evlerinden çıkmışlar; ve "Yasin" Sûresinden bir âyet okuyarak perdelenen ve görmeyen gözlere bir avuç toprak saçıp gölgelere karışmışlardı.

81

YEŞİL HIRKA

Ali, Allah Resulünün kendisine verdiği yeşil bir hırkaya bürünüp yatağa yattı, içeriye girenler karşılarında Ali'yi görünce şaşırıp kaldılar ve gittiler. O da üç gün içinde her işi bitirip Allah Resulünün ev halkı ile Medine'ye hicret etti.

Düşman baskısından korunmak için gündüzleri gizleniyor ve geceleri yol alıyordu.

Böylece ve zahmetle nice zaman yollarda çile çekip Medine'ye vardı.

Allahın Sevgilisi, Ali'nin geldiğini haber alınca emir verdiler:

- Ali'yi bana çağırınız! Allahın sevgilisine verilen cevap:

- Ali'nin tabanları şiş ve derisi yüzülmüş olduğu için yürümeye kudreti yok... Ne emir buyuruluyor? Allah'ın Resulü Ali'nin yanına bizzat gitmişler ve onun ıstırabını görünce mukaddes elleriyle ayaklarındaki yaralan meshetmişlerdi.

Yaralar derhal geçti ve Ali, şehit olacağı güne kadar bir daha ayaklarında ağn hissetmedi.

GAZALARDA ALİ

Tebük'ten başka bütün Peygamber gazalarında hazır... Hepsinde de büyük kahramanlığıyla mümtaz...

Hayber kalesinin tunç kapısını omuzlayıp kaldıran ve deviren ve yedi pehlivanın yapamayacağı işi vecd ve aşk dolu adaleleriyle yerine getiren, Ali'dir...

Gazalara çıkılırken İslâmın sancağı ekseriyetle Saad Bin-i İbade'ye verilir ve tam hücum zamanında Ali'ye devredilirdi.

Tebük Gazasına, Medine'ye tâyin edildiği için katılmadı.

PEYGAMBER DAMADI

Peygamber evlâdının en üstünü, Peygamberler Peygamberinin üstün evlâdına lâyük bütün vasıfların toplayıcısı, derin I ve ince Fâtıma ile, yirmi küsur yaşlarında bir delikanlı iken evlendi.

Ebû Bekir ile Ömer sıralarını savıp Peygamberler Peygamberinin sükûnetiyle karşılaştıktan sonra, Ali, Peygamber kızını bizzat istemeye gitti.

Gözleri yerde, muradını Kâinatın Efendisine arz etti.

Kabul... Üstelik, malından ufak bir şeyi satıp Fâtıma uğruna para harcamaya davet edilmek gibi bir şeref ve saadete nail...

Hurma lifleriyle doldurulmuş deriden bir şilte, bir iki tahta sedir; işte bütün eşyaları!.. Yine hurma ve un bulamacından ibaret bir iki türlü yemek, bu da ziyafet sofraları!.. Nazarlarında dünya diye bir şey mevcut olmayan bu iki insanın bu en basit gösterileri de, o zamana kadar görülmüş, düğünlerin en haşmetlisi sayıldı.

Allah aşkında birleşen erkek ve kadın sevgi ve ahengi, acaba Ali ve Fâtıma'da olduğu kadar hangi çiftte pırıldamıştır?

Evlendikleri akşam biri evin bir köşesinde, öbürü başka bir köşesinde Allah Resulünün teşrifini beklediler.

Allahın Resulü geldi; onlar dua etti ve artık birbirlerine yaklaşabileceklerini söyledi.

<

Ali ile Fâtıma'nın nikâhını kıyan bizzat Allandır.

I

82

I

83

Nur neslinin anne ve babası İlâhî çift, birbirlerine, Allah bağıyla o kadar bağlı yaşadılar ve o türlü dünya'yı görmediler ki, gözlerine para, mal, ziynet diye hiç bir şey değmedi.

Bir Ramazan akşamı iftarlıklarını "Allah için bir şey" isteyen bir fakire verdiler; kendileri su ile iftar ettiler ve Allah Resulünün mucizeleriyle mutfaklarında nadide bir yemek buldular.

KEREMLİ YÜZ

Ali'nin her Sahabî gibi "Allah'ın rızası ona olsun!" mealindeki yüceltme tâbirinden başka şahsen mâlik olduğu "Allah yüzünü keremlendirsin!" mânasında hususî bir ihtiram unvanı var...

Bu neden?

Bütün ömrünce putlara secde etmemiş bir yüze mâlik olmakla beraber, Peygamberler Peygamberinin üstün kerîmesine bir kere bile dik dik bakamamış ve daima gözlerini yere indirmiş olmasından; bir hürmetin ulvî çehresini taşımasından...

LÂKAPLARI

İki lâkabı var:

Murtazâ ve Haydar...

Murtazâ; razı olunan... Haydar da Aslan...

Lâkaplardan birini, Allah Resulünün Tebük seferinde vekil olarak Mekke'de bırakılışındaki mâna; öbürünü de, çocukluğundan beri kendisinde görülen şecaat seciyesi sağladı.

Peygamberin rızasına ermiş, Allah'ın Aslanı...

84

I

KÜNYELERİ

Künyesi de Eb-ül Hasen... Hasan'ın babası...

Fâtıma ile izdivacından evvel Allah Resulünün kendisine hitabıdır bu...

Bir başka künyesi de Ebû Türap; Toprak babası...

Mescitte uyurken, Allah'ın keremlendirdiği mübarek yüzü toprağa bulanıyor.

Allah'ın Resulü bu manzarayı görüyorlar, mukaddes elleriyle yüzündeki toprağı siliyor ve iki kere:

- Yâ Ebû Türap!

Diye sesleniyorlar.

Hazret-i Ali bu lâkapla anılmaktan, çok hazzederdi.

HALİFE

Hicrî otuz beşinci yıl Zilhiccesinin on dokuzuncu Cumartesi günü, Şehit Osman'ın cenazesi henüz evde yatarken halife seçildi.

İlklerin ilklerinden, Cennetle müjdeli on büyükten biri, Allah Sevgilisinin damadı, nur neslinin babası, evliya sultanı, dört üstün halifenin sonuncusu, hikmet madeni Ali, şimdi devlet reisi...

Hazret-i Osman'ın şehit düşmesinden sonra Sahabîler, Talha ve Zübeyr'in reisliğinde toplanıp, oy birliğiyle Hazret-i Ali'yi halife seçmek ve ona biy'at etmek üzere Peygamber damadının evine gittiler.

- Başımız ve imamımız sensin! Biy'ate geldik! : Hazret-i Ali cevap verdi:

- Ben halifeliği istemem! Siz başkasını seçiniz! Seçtiğinize ben de razı olurum.

İsrar ettiler:

- Sen dururken başkasını seçmeyiz. Halifeliğe senden daha lâyük kimse tanımıyoruz.

85

Hazret-i Ali yine mukavemette devam etti:

- Siz benden vaz geçin! Seçeceğiniz insana benim vezir olmam ve onu desteklemem daha hayırlıdır.

Sahabîler o kadar dayattılar ve öyle içten yalvardılar ki, . Ali, kabulden başka çare bulamadı ve dedi:

- Öyleyse Mescide gidelim, biy'at işi gizli olmaz... Mescide gidildi. Kendisine önce Talha, sonra da Zübeyr

biy'at etti. Peşinden herkes...

Talha ve Zübeyr'in biy'atlerini istemeye istemeye olmuş gösterenler, biy'at şeklini şu kılığa sokarlar:

Osman'ın düşmesinden sonra Medine beş gün halifesiz kaldı. Şehir Osman'ın öldürülüşünde parmağı olan âsiler reisi Gafıkî'nin hükmünde... Bu adam da bu halden memnun değil ve halifeliği vereceği kuvvetli bir şahsiyet aramakta... Şu kadar ki isyancıların hepsi Osman'ın öldürülmesinde birlik olduktan hâlde halife seçiminde dağınık... Mısırlılar Hazret-i Ali'yi, Kûfeliler Zübeyr'i, Basralılar da Talha'yı istiyor. Bu yüzden her fırka kendi mimlediği zata gidip teklifini öne sürüyor; fakat kabul yüzü görmedikten başka nefretle kovuluyor. Bunun üzerine Saad ile İbn-i Ömer'e başvuruyorlar. Onlar da red cevabı verince hayretten donuyorlar ve biraraya gelip şu karan veriyorlar:

- Bu işi Medine halkına bırakalım. Kararını o versin ve İslamların halifesini seçsin.

Ve Medine ileri gelenlerini topluyorlar:

- Ey Medineliler! Şûra üyeleri sizsiniz! İmamlık işinin tesviyesi ve seçimi size aittir. Size yarma kadar mühlet veriyoruz. İcabına bakınız ve halifeyi seçiniz! Biz de size uyalım! Şayet bu işi yarına kadar neticelendiremeyecek olursanız, nice kimsenin canını yakmadan ve nice kanlı vakalara yol açmadan Medine'yi bırakmayız!

Bunun üzerine Medineliler Hazret-i Ali'ye başvuruyorlar:

- Yâ Ali! Müslümanların uğradığı husûmeti ve bu yüz-

86

den başımıza gelenleri gör işte! Gel sana biy'at edelim de bu belâdan kurtulalım!

Hazret-i Ali buna rağmen direniyor ama, ısrar o dereceye geliyor ki, kabule mecbur oluyor. İsyancıların emriyle de evvelâ Talha, peşinden Zübeyr ve arkalarından öbürleri biy'at ediyorlar.

Biy'at nihayete erince Hazret-i Ali minbere çıkıp gayet dokunaklı bir hutbe okudu ve evine döndü. Hemen Talha ile Zübeyr göründüler:

- Yâ Ali, biz sana biy'at ederken din ölçülerinin yerine getirilmesini şart koşmuştuk. Bunlar Osman'ın kaatilleri. Ne yapıp yapıp onları cezalandırman lâzım!..

Hazret-i Ali cevap verdi:

- Sizce malum olan benim de meçhulüm değil!.. Fakat elimden ne gelir? Bugün için bu ölçüyü yerine getirebilecek kudrette değiliz! Vaktini beklemekten ve bir fırsat kollamaktan başka çaremiz yok.

İÇ MÜCADELE

Halifeliği hep iç mücadelelerle geçti. Zira Osman'ın şe-hadeti ile başlayan fitne gittikçe yayıldı ve Müslümanların içine düşen ayrılık genişledi, durdu. Bütün bunların düzeltilmesi için elden gelen yapıldı ise de bir kere heyelan başlamıştı ve sonuna kadar gidecekti. Bir hamlede durdurulması mümkün değildi.

ŞEHADET

Dört sene, sekiz ay, yirmi üç gün halifelikte kaldıktan sonra, kırkinci hicret senesi Ramazanının 17. Cuma günü Mescide giderken Haricî taifesinden İbn-i Mülcem'in kılıcı ile vuruldu ve yaralandıktan iki gün sonra vefat etti.

İbn-i Mülcem'i yakalayıp yatağının başına getirdiler.

87

Dedi:

- Onu hapsedin, kendisine yiyecek ve içecek de verin. Eğer ben ölürsem siz de onu öldürsünüz. Eğer kurtulursam, ben ne yapacağımı bilirim.

Son dakikasına yakın oğulları Hasan ve Hüseyin'i yanına çağırıp öğüt verdi:

""- Benim iki gözümün nurları! Allaha kulluktan ayrılmayınız! Dünya size gelse bile siz ondan kaçın! Dünyada herhangi bir şey elde edemediğiniz için kasavet çekmeyiniz! Dâima Hakkı söyleyiniz! Yetimlere acıyınız, zavallılara imdat ediniz! Her işiniz Allah için olsun! Zâlime düşmanlığınız ve mazluma sevginiz hep Allah için... Allah'ın emrini yerine getirirken işlerine gelmeyenlerin hiç bir sözünü dinlemeyin!"

Hazret-i Ali'yi oğulları Hasan ve Hüseyin ile Abdullah Bin Cafer gasletti. Namazını Hazret-i Hasan kıldırdı. Ve onu seher vaktinde Küfe mescidinin yakınında gömdüler. Aynı gün Hazret-i Ali'nin kaatilini de zindandan çıkarıp idam ettiler.

HADİS VE HİKMET

Rivayet ettiği hadisler 586 tane... Mühründe "Mülk Al-lah'ırKhf" yazılı...

Bir şiirinden:

"- Dünya işinde insanlar hırs içinde ve tedbir peşinde... Halbuki rızık bölümünde akıl ve üstünlüğe göre pay alamazlar; hisseleri neyse o kadar... Nice büyük insan vardır ki; dünya onlara gülmez ve nice aşağı adam vardır ki, dünya onlara teslim olur. Eğer kuvvet ve tegallüple dünya ele geçseydi, kartallar serçe kuşlarına rızık bırakmazlardı."

88

I

KEMAL --| |-'•.|•|•-| ||- |' |||| '

İlim ve akıldan yana derecelerin en yükseğinde... Peygamberler Peygamberinin Hazret-i Ali hakkındaki:

"- Ben ilim beldesiyim; Ali de onun kapısı..."

Sözleri pek meşhur...

Tefsircilerin reisi İbn-i Abbas, Hazret-i Ali'nin talebe-siydi.

Abdullah Bin Mes'ut diyor ki:

- Hazret-i Ali'den başka hiç bir fert, halka "bir müşkülünüz varsa bana danışın!" diyemezdi. Zira Hazret-i Ali şöyle buyururlardı. "Allanın kitabını bana sorunuz! Hiçbir âyet nazil olmamıştır ki, ben

onun kim hakkında, ne vesileyle, hangi sebeple, gece mi, gündüz mü, dağda mı, sahrada mı indiğini bilmeye-yim."

İbn-i Abbas:

- İlimin onda dokuz payı Ali'ye verildi ve geriye kalan biri de insanlara dağıtıldı.

Sahabîlerin en büyükleri bile ondan fikir alırlar, ilim öğrenirlerdi. Hazret-i Ömer girift meselelerin çözümünü Hazret-i Ali'ye havale ederdi.

Dâva ve meselelerin faslında eşi yoktu. Öyle ki Allanın Resulü sahabîlere hitaben şöyle buyurmuşlardı:

"- Ali, hüküm ve kaza işinde hepinizden üstündür."

Bü peygamber takdirinin dayandığı bir hâdise var.

Bir gün Allanın Resulü Sahabîleriyle beraber otururlarken huzurlarına iki adam geliyor ve adalet istiyorlar. Birinin öküzü, öbürünün merkebinin öldürmüş ve merkep sahibi, kaybının ödenmesini istemektedir.

Allah'ın Resulü, tebessüm buyurarak Sahabîlerinin yüzlerine bakıyorlar. "Bir hüküm verin!" demek istiyorlar sanki...

Biri atılıyor:

- Şuursuz hayvanların fiilinden sahiplerine tazminat gerekmez.

89

I

Allanın Resulü emir buyuruyorlar / "

- Dâvalarına sen bak, yâ Ali!.. Hazret-i Ali davacılara soruyor:

- Hayvanların ikisi de başıboş muydu; yoksa biri bağliy-da da öbürü mü boştu?

İkisi birden merkebin bağlı ve öküzün şerbet olduğu cevabını veriyor ve Ali hükmediyor:

- O halde merkebin tazmini gerekir.

Allah Resulü de bu hükmü beğenip yerine getiriyorlar ve Ali hakkında, yukarıdaki takdir ölçüsünü ifade buyuruyorlar.

Şu dâvada gösterdiği akıl ve hikmet inceliği pek büyük: İki kişi biraraya gelip paketlerindeki çörekleri yemeye başlıyorlar... Birinin beş, öbürünün üç çöreği var. Hepsi sekiz çörek... O sırada adamın biri gelip bu çöreklerden birer parça alıyor ve buna karşılık 8 kuruş bırakıp gidiyor. Beş çöreğin sahibi, bu paranın 5 kuruşunu kendisine ayırıyor ve üç kuruşunu üç çörek sahibine veriyor. Fakat adam hakkına razı değil... Hazret-i Ali'ye baş vurup hissesinin daha fazla olduğunu iddia ediyor ve hüküm vermesini istiyor.

Hazret-i Ali şu mukabelede bulunuyor:

- Eğer benim hak ölçüsüyle hükmetmemi istiyorsan, hak acıdır ve nefis ona razı olmaz; bunu bil de ona göre hüküm iste!

Adam diyor ki:

- Ben acı olan hak ölçüsüyle hüküm vermeni istiyorum!

- Öyleyse adam sana 2 kuruş fazla vermiş. Senin hakkın 1, onunki 7 kuruş...

- Nasıl olur; adam çörek başına birer kuruş veriyor. Üç çöreğim olduğuna göre en aşağı 3 kuruş değil mi benim hakkım?..

- Hatâ, bu hesabın, sanki çörekler hiç yenmemiş ve adam herbirinden birer parça alıp gitmiş gibi kabataslak bir gö-

90

I

rüşle yapılmasında... Halbuki üçünüz de yediğiniz için, hesabı, yediklerinizi nazara alarak yapmak lâzım. Kimin eksik ve kimin fazla yediği malûm bulunmadığına göre üçünüzü de müsavi yemiş farz etmek lâzım. Bu takdirde 8 çöreği üçe çarpıp 24 sülüs (üçte bir) üzerinden hesaplayacak olursak her birinizin 8 sülüs çörek yediği anlaşılır. 3 çörek sahibinin malı 9 sülüs, öbürününki de 15 sülüs, 9'dan 8 çıkarsa 3 çörek sahibinden 1 pay, 15 sülüs sahibinden de 7 pay artak alır. 8 kuruş

ödeyenin verdiği paylar işte bu 1 ve 7 paylar içindir ve 3 çörek sahibinin arta kalan payı için 1, öbürünün de yine arta kalan payı için 7 kuruş alması gerekir.

Bu deha çapındaki hesap ve hak görüşü, Hazret-i Ali'nin fikir ve anlayış çapını, dinden ayrı bir işte de göstermeye kâfidir.

Böyle bir hesap inceliği içinde hak takdiri, iman ile idrâkin nasıl içice yaşadığına en parlak delil...

Yine bir gün huzurlarına iki kişi geliyor ve biri şu iddiada bulunuyor:

- Ey, Müminlerin Emîri! Bu adam, rüyasında benim annemi görerek gusle muhtaç hale geldiği iddiasında... Hakkında, Şeriat bakımından ne gibi bir ceza lazımsa icra buyurun!..

Hazret-i Ali de şu emri veriyor:

- Dâvâlıyı güneşe karşı tutun da gölgesine seksen değnek vurun!

DİL KAYGISI

Sahabîleri takip eden "Tâbiler" kolundan Ebu Esved anlatıyor:

- Bir gün Hazret-i Ali'nin saadet huzurlarına girdim. Düşünceli duruyorlardı. Sebebini sordum: "- Arapça bozuluyor ve kelimelerin telâffuzları değişiyor. Lisanımızı korumak için bir kitap yazmayı düşünüyorum!.." buyurdular... Bende: "Bu

91

lûtfunuzla hem bizi hem de Arapçayı bozulmaktan kurtarmış olursunuz!" dedim. Üç gün sonra tekrar yanlarına uğradığım zaman bana sarf ve nahvin esasına dair bir kâğıt verdiler ve "Yâ Ebu Esved, sen de incele ve hatırına bir şey gelirse ekle!" buyurdular.

Bütün İslâm büyüklerince kabul edilmiş bir gerçektir ki, Hazret-i Ali, insanoğlunun en büyük lisanı olan Arapçada, mânaların kahramanı olduğu kadar, bir lisanın iskeleti demek olan gramer ilminin de kurucusudur.

ŞİİR

Hazret-i Ali, Allanın kendisine verdiği nimetleri dile getirmek bakımından yine Allahın emrine uyarak üstünlüklerini şiirle ifadelendirmişti:

"Hükümümüz doğudan batıyadek,

Dünyanın sonuna kadar bütün ilimler,

Bütün mânâlar bize aydınlandı.

Bunda şüphesi olan kimse

Yarın hüsrân ve hakarete uğrar

Ve hakkında Allahtan emir gelen

Her şey bizim haberimizi verir."

ZÜHT

Her mikyasin üstünde zühd ve takva deryasına dalmıştı.

Kendileri anlatıyorlar:

- Bir gün bahçede bir işle uğraşırken, karşıma güzellikte benzeri olmayan bir kadın şeklinde bir insan çıktı. Görülmemiş naz ve cilvelerle "Yâ Ali, beni zevceliğe kabul eder misin? Seni bu meşakkatlerden kurtarayım!" dedi. Ben de sordum: "Sen kimsin ki, ailenden bana zevce olmanı isteyeyim?" Kadın "ben

92

dünyayım!" cevabım verdi. Benden de şu karşılığı aldı: "Haydi git, kendine benden başka bir koca ara!"

Ve Hazret-i Ali, bu münasebetle bir şiir yazıyor. O şiirden birkaç parça:

"Aşağılık dünyanın aldattığı

İnsana yazıklar olsun!..

O, süs ve ziynetle aldatır

Ve kimseye faide etmez.

O, güzel bir kadın şeklinde

Bana da geldi; ben de dedim;

Sen benden başkasını aldat!

Ben, hem dünyadan çabuk usanırım,
Hem de, kapılacak cahillerden değilim!
Peygamberin pâk cesedi
Şu toprakta olduğu için
Benim dünya ile birleşmem muhal!.."

YİNE ZÜHD

Ammar Bin Yâser, Allah'ın Resulünden Hazret-i Ali'ye şöyle bir hitap duymuş:

- Yâ Ali, Allah, kullarını süslemediği bir ziynetle seni pırıldattı. O ziynet, Allah için en fazla makbul olan zühddür. Bu zühd sende varken, ne sen dünyadan bir şeye erebilirsin. ne de dünya senden...

Zekâtı 4000 altuna çıkınca karnına taş bağlıyor ve onunla açlığını gidermeğe çalışıyor.

CÖMERTLİK

Cömertliği destan çapında...

Sınırsız cömert... O kadar ki, fakirleri ve muhtaçları kendi nefsinden ve aile kadrosundan üstün tutuyor.

93

Bir gün bir muhtaca yüzüğünü verdi. Çok defa da, iftar için hazırladığı yemeği, tam o sırada kapısını çalıp "Allah için bir şey" isteyen fakirlerin önüne serdi ve kendisi Peygamber kızı ve torunlarıyla beraber aç kaldı. Haklarında, fakirleri doyurmaları bakımından âyet nazil olmuştur.

VASIFLAR

Hazret-i Ömer:

- Ali'ye üç fazilet verilmiştir ki, onların biri bende olsaydı, dünya ve ötesinin bende olmasından daha bahtiyar olurum: İlki Allah Resulünün kerimesini zevceliğe almış olması... İkincisi. Kâinatın Efendisine olduğu gibi Mescitte oturmanın kendisine helâl kılınması... Üçüncüsü, Hayber gününde bayraktar olması...

Bir gün Darrâr Bin Hamza, "anlatın!" ricası üzerine, Hazret-i Ali'yi şöyle vasıflandırıyor:

- Hikmetle söyler, adaletle hükmeder. İlim onun yüreğinden fıskırır, hikmet onun lisanından akar. Dünyadan ve bütün dünya süslerinden tiksindir. Geceleri, işi ve arkadaşı ibadettir. Allah korkusundan çok ağlar. Hâdiseleri derinliğine düşünür. Kısa elbise giyer, hor yemekleri sever. Aramızdayken bizden farksız görünür, bir şey sorsak hemen cevap verir. Bir toplantıya davet etsek derhal gelir. Aramızdaki ülfet ve samimiyet bu derecedeyken, heybetinden huzurunda konuşamayız. Dine bağlı olanlara saygı, fakirlere ilgi göstermekte kusur etmez. Kuvvetli olan ondan korkar ve kötü işde devam edemez. Zaif olan da onun adalet kapısından yoksun dönmez.

Halid Bin Muammer'e soruyorlar: - Hazret-i Ali'yi niçin seversin?

- Üç faziletinden: Öfkesinde nefsine hâkimdir, sözünde sadıktır, hükmünde âdildir.

Bir şiirinden:

"İnsanlar kökten yana birbirine denk; Zira babaları Adem, anaları Havva... Böyle olunca asıllarıyla övünmek neye? Övünecekleri bir şey varsa su ile çamur... Fazilet ve meziyet ilim ehlinin. Onlar kurtulmak isteyenlere kılavuz... Cahiller ilim ehline düşmandır; Zira onlar ölü, âlimlerse diri..."

Başka bir şiirinden:

"Cahili, beslediği emel aldattı.

Eceli gelen ölür ve ölüme hile sökmez.

Başı kaybolan sonun bekası yoktur;

İnsana kabirde yoldaş amelleridir."

Ve başka bir şiirinden:

"Başım bembeyaz oldu da, hırslımın başı ağarmadı.

Dünyayı isteyenler meşakkat içindedir...

Bana ne oluyor ki, bir dereceye erişince,

Gözüm hep daha üst dereceye kayıyor...

Allah için düşün! Zevk ve safa ile cınlayan,

Nice evler içinden geçtin ki,
Şimdi etraflarında ölüm kargaları uçuşuyor!
Sen çalışma dizginini salıverme ama,
Allaha yemin ederim ki, rızık,
İstemek ve didinmekle meydana gelmez.
Bazen devesini yormayan mal kazanır da,
Didinip çırpınan adamın eli boş kalır."

94

95

ta...

SÖZLERİ

Bir sözü:

- Her şey O'na karşı yoklukta ve her şey O'nunla varlık-

Sözü:

"- Allah, her fakirin gınası, her düşkünün izzeti, her zai-fin kuvveti ve her dertlinin sığınağı..."

Sözü:

"- Allah, her konuşanın sesini işitir, her susanın kalbini okur, her içenin rızkını yetiştirir. Ölenler de ona dönerler..."

Sözü:

"- Allahım; gözler seni göremez ki, sânuından haber verebilsin... Sen, vasfına kalkışan kullarından evvel vardın."

"- Allahım; sen mahlûklarını yalnızlığından ötürü yaratmadın ve onlardan bir menfaat gözeterek amel istemedin."

"- Dilediğin, senden kaçamaz ve suçladığın, senin gazabından kurtulamaz. Sana isyan eden, senin sultanlığına eksiklik getirmez. Sana itaat gösteren, mülkünü büyütmez. Senin kaderine rıza göstermeyen, onu değiştiremez ve senin fermanından bir şey beklemeyen, ondan müstağni kalamaz."

"- Bütün sırlar sana ayan ve bütün gaibler sende hazırır."

"- Ebedîsin; senin için sınır muhal... Sınırlayan ancak sensin! Senden başkasına sığınmak, senden gayri makam ve merci aramak diye bir ihtimal yok... Hareket eden her canlının irade ve itaat yüzü, senin kudretine çevrilmiş ve sana bağlanmıştır. Bütün insanoğlunun el uzattığı sensin!"

96

Ve sözü:

"- Allahım; seni tenzih ve takdis ederim ki, yarattığın şeylerden görebildiklerimiz ne kadar büyüktür de, onların büyüklüğü senin kudret ve azametinin yanında ne kadar küçüktür!" Melekler âleminde gördüğümüz işler ne kadar dehşet vericidir de onlar saltanat ve ceberûtuna nispetle ne kadar hakirdir!"

Hazret-i Ali:

"- Allahım; dünyanın nimetleri ne kadar bol ve geniştir de âhiret nimetlerine göre ne kadar kıt ve dardır!"

Hazret-i Ali:

"- Allahım; Süfliler âlemi olan bu dünyadan yükseklerde ve- ulvî semalarında arındırdığın nice melekler var ki, seni bütün mahlûklarından daha iyi bilirler ve kâinatta en çok senden korkarlar. Ve sana bütün yakınlıklardan daha yakındırlar. Onlar öbür şuurlu mahlûkların gibi ana ve babaya muhtaç olmakla, "Nutfе: İnsan cevheri su" dedikleri şeyden yaratılmadılar, hâdiselerin karışıklığından ve zamanın musibetlerinden perişan olmadılar. Onlar, sana bu derece yakın, rütbeleri senin katında bu kadar yüksek, sevgileri yalnız sana mahsus, ibadetleri pek çok ve gafletleri pek azken, eğer gözlerinden nihan olan İlâhî azamet ve ceberûtu bilselerdi, amellerini hor görürler, kendilerini suçlarlar ve sana lâıyk kulluktan uzak olduklarına hükmederlerdi."

. . ; •.: | . .- . ,!,-;!

Hazret-i Ali:

"- Rabbim; biz senin Sübhânî azametini bilemedik. Yalnız şu kadarını biliyoruz ki, sen uyku ve gafletten münezzeh, mutlak zat olarak Hayy ve Kayyumsun. Sana hiç bir nazar yetişemedi ve seni hiçbir göz kuşatamadı. Sen ise, bütün gözleri kuşattın ve bütün varlıkları sayıya koydun. Ve her türlü hamle

97

ve gayretin hareket yönlerini ve bütün ruh sahiplerinin ibâdet dizginlerini elinde tuttun. Ey Sultanların Sultanı!.. Teaccübiyle aklımızı durduran kudret ve satvetin, vasıflandırmaya cesaret ettiğimiz azamet ve şevketin, bizden gizli meleklerin ve ceberûtun, gözlerimizin çerçevelemekten âciz olduğu kâinatın, zihinlerin nüfuz edemediği esrar ve hikmetin perde arkası gaib-ler âlemin ne kadar büyüktür! Bunun içindir ki, Arş-ı Azam'ının duruşunu, kâinatın keyfiyetini, nice dünyaların boşlukta asılış sırrını, arzının sudan dalgalar üzerinde meydana gelişini düşünen akla şaşkırmaktan, kamaşmaktan, acze düşmekten ve yere kapanmaktan başka bir şey düşmez."

AYET

Hazret-i Ali ve temsil ettiği Peygamber evinin öbür şahısları hakkında pek çok âyet nazil olmuştur: "Dehr" Süresindeki âyete, kendi iftar yemeğini bir fakire vermesi münasebetiyle temas etmiştik.

"Bakara" Sûresinde bir âyet, Hazret-i Ali'nin Peygamberini korumak için Hicret gecesi O'nun yatağına girmesi münasebetiyle inmiştir. O gece Allanın emriyle gökten Cebrail ve Mikâil inip, Cebrail, Ali'nin başucunda, Mikâil de ayak ucunda durmuş ve Cebrail Ali'ye şöyle hitap etmiştir.

- Ey Ebû Talib'in oğlu! Ne saadet sana ki, Allah, meleklerine seninle övünür.

Ayet bunun üzerine nazil oluyor:

Yine "Bakara" Sûresinde bir âyet vardır ki, Hazret-i Ali'nin sadece dört dinara malik bulunduğu bir gün, birini gece birini gündüz, birini gizli ve birini açık olarak sadaka etmesi üzerine inmiş; ve mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık sadaka edenlere, öbür dünyada ne korku, ne dahüzün bulunduğunu müjdelemiştir.

98

Hadîs meali:

"- Yâ Ali; sen bana, Harun'un Musa'ya bağlı ve yakın olduğu gibi bağlı ve yakın olmaktan razı değil misin?"

Bu hadîsin dayandığı, bir vesile vardır:

Allanın Resulü Tebük Gazasına çıkacakları sırada Medine'yi Hazret-i Ali'ye teslim etmişler ve ona:

"- Sen burada vekilim olarak kal!"

Buyurmuşlardı.

O zaman Hazret-i Ali şöyle yakınmıştı:

- Beni burada, kadınlarla çocuklar arasında mı bırakıyorsunuz?

Ve yukarıdaki cevabı almıştı.

Hadîs meali:

"- Ben, yarın, bayrağı, hem Allah ile Resulünü seven, hem de Allah ile Resûlü'nün sevdiği zata veririm ve Allah ona fethi nasip eder."

Bu hadîs de, Hayber önünde bir iki gün muharebeden sonra, bir gece, Allah Resulünün Hazret-i Ali'yi murad ederek buyurduklarıdır ki, ertesi sabah kendisini davet ederek ağrıyan gözlerini bir temaslarıyla iyi etmişler ve bayrağı eline verip fethin yolunu açmışlardı.

sl...

Kendi hakkında hadîs meali:

Bir gün Hazret-i Ali uzaktan görününce buyurdukları...

"- İşte Arabın Efendisi!"

Bunun üzerine Hazret-i Ayişe soruyor:

- Arabın Efendisi sen değil misin?

Buyuruyorlar:

"- Ben Âlemlerin Efendisiyim: O da Arabın efendisi."

Bir rivayete göre de şöyle:

"- Ben İnsanoğlunun Efendisiyim; O da Arabın Efendi-
99

Hadîs meali:

"- Ben hikmet eviyim; Ali de o'nun kapısı..."

Hadîs meali:

"- Ben ilîm beldesiyim: Ali de O'nun kapısı... İlim mu-rad eden onun kapısına gelsin!.."

Hadîs meali:

"- Allah bana, Fâtıma'yı Ali'ye vermemi emretti..."

"- Ali Kur'ân iledir. Kuran da Ali ile... Kıyamete kadar, birbirlerinden ayrılmazlar..."

"- Kardeşlerimin en hayırlısı Ali, amcalarımın en hayırlısı da Hamza..."

Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Sıddîkler üçtür: Biri, Âl-i Yâsin'den mümin Habib-ün Neccar'dır ki kavmine, peygamberlere bağlanınız, demiştir. Öbürü, Âl-i Firâun'dan Harkil'dir ki, insanı, rabbim Allah dediği için öldürmek olur mu diye araya girmiştir. Öbürü de Ali'dir ki, hepsinden üstün ve faziletlidir."

Hadîs meali:

Bir gün Üsâme Hazret-i Ali'ye "sen benim efendim değilsin; benim efendim Allah'ın Resulüdür!" deyince gördüğü karşılık:

"- Ben kimin efendisi ve yardımcısı isem, Ali de o'nun efendisi ve yardımcısıdır."

Hadîs meali:

"- Ben sana sen de bana bitişmişiz."

Hadis mealleri:

"- Sen benim dünyada ve âhirette kardeşimsin!"

"• Ali'ye nazar etmek ibâdetdir."

"- Nebilerin dâvetine koşmakta ilk olanlar üçtür. Musa'nın davetinde ilk, Yûşâ; İsa'nın davetinde Habib-üh Neccar; Muhammed'in davetinde de Ali..."

"- Kim Ali'ye ezâ ederse bana eder?"

"- Ali'ye söven bana sövmüştür. Seven de Allah'ı sevmiş olur. Ali'ye düşmanlık eden bana, bana düşmanlık eden de Allah'a düşmandır."

100

Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Müminin sahifesi başındaki yazı, Ebû Talip oğlu Ali'ye sevgidir."

' Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Bana yakınlıkta Ali, başımın vücuduma nispeti gibidir."

Allah'ın Resulü buyurdular:

"|- Fecir yıldızlan dünya'ya meşrik olduğu gibi, Ali, cennette müminlere ışıktır."

Allah'tır Resulü buyurdular:

"- Cennet üç kimseye hasret çeker. Ali, Ammâr ve Selman..."

I

101

Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Ali benim ilmimin heğbesidir."

MUCİZE

Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Ali, sana kullukta ve Resulüne hizmetteydi; sen O'na güneşi iade et!"

Allah'a hitap ederek söylenen bu Peygamber sözündeki mânaya intikal etmek, onun dayandığı hâdiseyi bilmeden mümkün değildir. Bu hâdis de, azim bir mucize...

Hayber dönüşü, Allah'ın Resulü mukaddes başlarını Ali'nin kucasına dayamış istirahat buyururlarken birdenbire vahiy gelmeye başlıyor ve ikinci sıralarında başlayan bu tecelli güneşin batışına kadar sürüyor. Hazret-i Ali, ikinci namazını kılmamış oldukları halde, Peygamberler Peygamberini sarsmamak ve vaziyetlerini bozmamak için, en küçük bir hareket yapmaksızın bekliyorlar. Bunun üzerine Allah'ın Resulü yukarıdaki duayı ediyorlar ve batmak üzere bulunan güneş Ali'ye iade ediliyor. Yâni ikinci vaktinin son haddi olan noktaya dönüyor ve orada, Ali namazını bitirinceye kadar bekliyor.

Mucizeye inanan için, bu işin azı, çoğu, derecesi, sının yoktur.

Bu muhteşem hâdiseye alâkalı bir vak'a da, ileride şöyle cereyan etmiştir:

Ebâ Mansur-ül-Muzaffer isimli meşhur vaiz, kürsüde bu mucizeyi anlatmakta ve Peygamber Evinin mensuplarına ait faziletleri sayıp dökmekte... Tam o sırada kara bir bulut güneşi peçeliyor ve ortalık simsiyah kesiliyor. Herkeste bir haşyet...

Vaiz, güneşe hitaben şu şiiri okuyor:

"Ey güneş, Peygamber Evini Medhedişim bitmeden batma! O zaman Allah için durmuştun; Şimdi de onun kulları için dur

Ve açıl!"

Ve bulut geçtiği için güneş pırıl pırıl ışık sazmaya başlıyor.

Yere yatırdığı düşman, tam boğazına kılıç saplanacağı ân yüzüne tükürünce, kılıcını havada donduran ve:

- Ben seni Allah için öldürecektim; şimdi araya nefsim karıştı. Öldüremem!

Diyen, eşsiz şecaat, ulviyet, hikmet ve dirayet mâdeni

Ali...

1

102

I

103

HAZRET-İ HADİCE

Kureyş'in soylu kadınlarından, Huveylid kızı Hadice... Ona verilen vasıf "Kübrâ-Büyük". Ve Temiz Hadice... İslâmdan önceki adı "Tahire -Temiz..."

Allah Resulünün yirmibeş yaşlarında buldukları demde yaşı kırk... Birkaç kocadan dul ve çok zengin... Hicazın şimal ve cenubî istikâmetinde gidip gelen kervanlar içinde onun mallan en ağır basanlardan...

MÜNASEBET

Kâinatın Efendisine en sıcak himaye kucagını açmak, buna rağmen hidayete erememek gibi hazır bir nasibin sahibi amca Ebû Talip, yirmibeş yaşındaki Mukaddes Delikanlıya bir gün, artık yetişmiş olduğunu, kendisine bir meslek seçmesi gerektiğini, meslekler içinde de en hatırlısının ticaret olduğunu söyledi ve dedi ki:

- Yakında Şam taraflarına Kureyş'in büyük bir kervanı kalkacak... Sen de bu kervana katılabilirsin... Şöyle olabilir: Huveylid kızı Hadice'ye bir haber salıp mallarının başına geçireceği adam olarak seni seçmesini isteyebilirsin! Biliyorsun ki, o, her yıl, mallarının idaresini birine ısmarlayarak onu kervana katar, uzaklara gönderir ve kârdan kendisine iyi bir pay verir. Bu işi şimdi sana ısmarlaması için dilekte bulunsan acaba nasıl

104

olur? Senin doğruluğun, dürüstlüğün dillere destan olduğu için her halde seni herkese tercih eder. Sen de böylece Kureyş'in en şerefli iş saydığı ticarete yetişir, gelişirsin... Ne dersin?..

Kâinat Efendiliğinin namzedi, kendileri Hadice'ye başvurmaktaansa onun kendilerini aramasında daha fazla uygunluk bulunduğunu söylediler ve "belki arar" buyurdular.

Öyle oldu; Hadice Kâinatın Efendisini aradı ve eğer bu işi kabul ederlerse başkalarına ayırdığı payın iki mislini vereceğini bildirdi.

Kabul...

Büyük ve Temiz Hadice, kölesi Meysire'yi Mukaddes Delikanlının emrine verdi ve O'na iyi bakmasını, O'ndan ne emir alırsa, gözü kapalı yerine getirmesini tenbihledi.

Gittiler ve geldiler...

Bereket taşkın...

Kâr büyük...

Fakat en büyük hadise ne şunda, ne bunda... Mukaddes Delikanlıda, gidiş geliş boyunca beliren akıl almaz tecellilerde...

Büyük ve Temiz Hadice'ye, Kölesi Meysire yollarda şahit olduklarını anlatıyor:

- Harikulade bir insan!.. Örneklerini gördüklerimizden değil... Üzerinden hiç ayrılmayan bir bulut... Nerede dursa, tepesinde ve hareketsiz... Ne türlü hareket etse, yine tepesinde ve ayak izinde... O, kervanın içindeyken bulut da beraber, bir köşeye çekilince bulut kervandan ayrı ve üstünde sabit... Öyle şeyler gördüm ki, anlatılır, inandırılır gibi değil...

Hadice misilsiz bir insan karşısında bulunduğunu sezdi; o zamana kadar Mukaddes Delikanlıdan aldığı intibaları büsbütün zenginleştirdi; ve ötelere âleminin nazar ettiği, meleklerin

105

yukarıdan "İşte Allahın son ve en büyük Resulü, fakat henüz memuriyeti başlamadı, davet günü gelmedi!" diye birbirine fısıldadığı Mukaddes Delikanlıya en keskin dikkat ve en derin hayranlıkla bakmaya başladı.

O Mukaddes Delikanlı ki, mânada olduğu kadar, maddede, insanoğlunun en güzeli...

İZDİVAÇ

Büyük ve Temiz Hadice O'na âşık... Haber gönderdi:

- Beni alsın!.. Alır mı?..

Mukaddes Delikanlı, Kureyş'in soylu ve zengin kadını, Hüveylid kızı Hadice'den aldığı teklifi amcalarına bildirdi. Ebû Talip sordu:

- Alır mısın? -Evet!..

İki amca, Ebû Talip ve Hamza Hadice'nin amcasına gittiler ve asıl kadını, asillerin asilî yeğenlerine istediler.

Hemen başlar eğildi.

Ebû Talib'in malından yirmi genç deve mihir biçildi.

Kureyş büyüklerine Hadice'nin tertiplemediği muhteşem ziyafet...

Karşılıklı hutbeler...

O gece zifaf...

Ebu Talib'in hutbesinden:

- Şükür Allaha ki, bizi, İbrahim'in zürriyetinden, İsmail'in neslinden, Meâd'ın aslından ve Mudar'ın unsurundan yarattı; Mükerrrem Evin bekçisi ve insanların reisi kıldı. Kardeşimin oğlu Muhammed Bin-i Abdullah ile Kureyş'ten hangi genç tartılacak olsa, hesap ve nesepçe, akıl ve faziletçe O, hepsinden

106

I

ağır basar. Malı ve parası yoksa da, buna bakılmaz. Mal ve para, gelip geçici bir gölge...

Karşı tarafın hutbesinden:

- Allaha şükür ki, bizi bildirdiği gibi yarattı. Kimse sizin fazlınızı inkâr, hayr ve şerefınızı görmemezlik etmez. Biz de sizinle yakınlık kurmaya istekliyiz. Ey cemaat, şahit olun: Ben Muhammed Bin-i Abdullah'ı Hadice Bint-i Hüveylid'e nikâh ettim!

ÇOCUKLAR

Büyük ve Temiz Hadice, Allah Resulünün ilk ve hayatı boyunca tek zevcesi...

İlerideki İbrahim müstesna, bütün Peygamber evlâdı ondan...

İlk çocukları Kaasım...

İlk çocuklarına izafetle, Âlemlerin Server'ine "Eb-üi Kaasım: Kaasım'ın babası" tabiri künye olmuştur.

Arkasından Zeynep...

Sonra Ümm-ü Kelsûm...

Daha sonra Rukiyye...

En sonra Fâtıma...

Bir de Abdullah...

Erkek çocukları en küçük yaşlarda vefat etti. Yalnız kızlar yaşadı ve İslâmiyete yetişti. Gaye-İnsan ve Ufuk-Peygam-ber'in Nur Nesli ise, O'nun amca oğlu ve soyunun en halis örneği Hazret-i Ali ile İnce ve Derin Fâtıma'dan.

EBTER

Nebîlik memuriyeti mukaddes omuzlarına yüklendikten sonra O'nu türlü hakaretle hedef tutan Kureyş, erkek çocukları yaşamadığı için, Kâinatın Efendisi hakkında "erkek çocukları
107

bakımından nesli kesik" mânasına "ebter" sıfatını kullanacaktır.

Ve âyet inecektir:

"- Asıl sana ebter diyenlerdir ki, ebter olacaklardır!"

Varlığın Nuru da bir erkek çocuğunun vefatı münasebetiyle buyurmuşlardı:

"- Eğer yaşasaydı, nebî olması gerekirdi. Benden sonra nebî olmayacağına göre yaşayamazdı."

Her şeyin izahı bu hadîsin içinde...

Hadice'den doğma Fâtıma ile Peygamber babası Abdullah'ın kardeşi Ebû Talip'ten gelen Ali, Nur Neslinin her tarafı kaplaması için yetmiştir.

AŞK

Büyük ve Temiz Hadice, sevdiği, insanoğlunun son zirve noktası insana öyle bağlandı ki, Onun irade, dilek ve düşüncesi dışında hiçbir irade, dilek ve düşüncesi kalmadı. Hadice, aşkın en ulvî mânasiyle, şahsiyetini, sevdiği insanın şahsiyetinde eritti ve Onda fâni oldu. Böylece, Allah sevgisinin kapısı, Peygamberler Peygamber'inde Allahı sevmiş oldu.

Seven kadında şefkat, rikkat, tatlılık, yumuşaklık, sınırsız fedakârlık, erkeğini seziş ve her isteğine baş eğiş dehâsı, Hadice'de kemâl halindedir.

HUZUR BUCAĞI

Seyahatlerinde, inzivalarında, mânevi yönden çilelerin çilesi halinde, en büyük ilâhî lütuf, kâinat muhasebe ve murakabesine dalmış, eşya ve hadiselerle düşüp kalkamaz olmuş Kâinatın Efendisine, biricik huzur bucağı, maddî ve manevî, topyekûn varhğiyle Büyük ve Temiz Hadice...

Allah Resulünün yaşlan kırka varmakta ve Hadice elli-beşine ayak basmaktayken büyük tecelli...

Murakabe ve inziva mekâmı Hirâ Dağındaki mağaradan haşyet ve dehşetler içinde dönüş ve Hadice'nin kollarına atılış... Sedire uzanış ve sadece mırıldanış...

İşte O'nun, adım adım oluşan ve feza çapındaki netice tecellisine şahit, Büyük ve Temiz Hadice...

Ondan sonra Allah Resulünün büyük kaygı ve korku devresi başlıyor. Henüz cemiyet plânına çıkmamış, onun hazırlığı içinde bulunan ve öz ferdiyetindeki basamakları Hadice'den başka kimseye göstermeyen o, Hadice'ye hitap ediyor:

"- Korkuyorum ki, Hadice, bana bir kötülük gelmesin!.."

Allanın takdirindeki hikmet icabı henüz memuriyetini almamış, kavrayamamış ve bir ân için hayret ve haşyete bırakılmış Resuller Resulüne teselli veren ve:

- Korkma! Allah senin gibi bir kuluna kötülük erdştirmez!

Diye kalb kuvveti aşıl原因 Büyük ve Temiz Hadice...

Ve başına bir örtü attığı gibi, yakın akrabası, tsâ dininden Varaka bin Nevfel'e başvuran, ona her şeyi anlatan ve manevî işler bilgini Varakadan:

- Senin zevcin tsâ Peygamber tarafından haberi verilen son Resuldür. O'nun gözüne görünen de, Peygamberlere memur, vahy meleği Cebrail... O'na söyle, hiç merak etmesin, telâş göstermesin, sonunu sabırla beklesin!.. İlâhî memuriyete ermek üzeredir!

Cevabını alan yine Büyük ve Temiz Hadice...

Vahyin kesildiği üç yıllık çileli Berzah devresinde, o

109

108

hengâmeler hengâmesinde, kendisini yüksek kayalıklardan atmaya kalkışacak kadar müthiş ruh kıvrantıları içinde bunalır, aklının berhava olacağı ve dünyasının simsiyah kesileceği vehmine düşerken, O'na açık tek kucak ve tek anlayış: Büyük ve Temiz Hadice...

İLK MÜSLÜMAN

Nihayet hem sıranın, hem de cinsinin başında olarak ilk müslüman, Büyük ve Temiz Hadice...

Allah Resulü namazda ve arkalarında, Büyük Ümmetin ilk temsilcisi, tek başına Hadice...

GÖÇÜŞÜ

Çeyrek asırlık Peygamber zevcesi olarak, altmışbeş yaşlarında, Peygamberliğin Onuncu yılında, amca Ebû Talib'in arkasından fâni dünyaya gözlerini kapadı. Zevci, Allah Sevgilisinin ilâhî memuriyetini alıncaya değin sürdürdüğü için hayata ait manevî çileleri; ve ondan sonra dâva tebliğ ve davet plânına çıkınca dış hayatta hedef olduğu binbir acı ve işkence karşısında her ân kollariyle Efendisini çemberlemiş ve hiçbir ân gevşememiş olarak Allanın huzuruna çıktı.

Namazını bizzat Allanın Resulü kıldırdılar ve gözlerinde yaş, Hadice'yi örten kara toprağı uzun uzun seyrettiler... v

KIYMET HÜKMÜ

Allah Resulünün pâk ve mübarek zevceleri arasında şüphesiz en üstünü Hazret-i Hadice ile Hazret-i Âyişe... Ama hangisi en üstünü?.. Bu mesele, gözüün ayırd edemeyeceği kadar ince ve giriftir.

110

Din büyüklerinden bazılarında göre Âyişe en üstün... Fakat bu dâvada en itibarlı ve mesnetli ölçü, Hazret-i Hadice'nin üstünlüğünde... Şeyh Velîyüddin İbn-i İmad vesaire bu fikirdeler.

İbn-i İmad, bu hususta bizzat Kâinatın Efendisini delil

olarak gösterir. Şöyle ki: Bir gün Hazret-i Âyişe Allanın Resulüne dedi ki:

- Allah, sana Hadice'den âlâsını nasip etti

Hazret-i Âyişe'nin, nefisini kastederek söylediği ve gayet ince bir kadınlık nüktesiyle Allah Resulünün tercihini yokladığı

ve:

- O vefat ettiyse yerine ben geldim.

Diye îma ettiği bu söze, Allahın Sevgilisi şu cevabı verdiler:

- Hayır, Âyişe! Allah bana Hadice'den âlâsını nasip etmedi. İnsanların beni yalancı çıkardığı devirde bana herkesten evvel iman eden, insanların beni mahrum bıraktığı demlerde bana bütün malını veren odur.

Büyüklerin ölçüsü:

"- Kadınların, erlerine hizmet, muhabbet ve izzet göstermeleri, Hazret-i Hadice'nin sünnetidir.

Zeyd Bin Abdurrahman:

- Adem Peygamber demiştir ki: "Ben kıyamet ve hesap gününde bütün insanların efendisiyim! Yalnız bir tek Peygamberin değil... O'nun ismi Ahmed'dir; ve bana karşı iki faziletle üstün kılınmıştır. Bu faziletlerden biri O'nun zevcesidir; daima kendisine bağlı kalacak ve kendisinin hayrına çahşacak olan zevcesi... Benim zevcem ise benim zaranma çalıştı. İkinci fazileti de, Allah'ın O'na en fazla yardım etmiş bulunması ve O'nun şeytanını İslama getirmesidir. Benim şeytanım kâfir kaldı."

111

İbn-i Abbas:

- Allanın Resulü buyurdular: "Cennet ehlerinden kadınların en üstünü, Hadice, Fâüma, Meryem ve Âsiye..."

Fezada milyonlarca ışık senesi mesafeleri ölçmeye âlet var da, bu türlü büyüklükleri ölçmeye ve kıyaslandırmaya yok...

112

HAZRET-İ ÂYİŞE

Nebilerden sonra dünyanın en büyük insanı Hazret-i fcbû Bekir, Âyişe'nin babası...

Nasıl babasının sıfatı, sıfatlar içinde en üstün, pazarlıksız teslimiyet resmi "Sıddîk-Doğrulayıcı" ise, Ayişe'ninki de aynı manada "Sıddîka"; Âyişe-i sıddîka... Lâkabı da, hafif al karışık beyaz yüzlü anlamında "Humeyra".

Amr Bin-ül-Âs, Kâinatın Efendisine soruyor:

- Dünyada en çok sevdiğiniz insan kimdir?

- Âyişe...

-Yâ erkeklerden?..

- Âyişe'nin babası...

Büyük ve Temiz Hadice'de ayırd edici ölçü, sevmek, hudutsuz sevmekse.Âyişe'de de sevimlik... Böyleyken Âyişe, Hadice'den eksik sevmeyi, Hadice de sevgisine eksik karşılık görmedi.

113

Sevgilisinin Allaha yalvarışı:

"- Yârabbi; zevcelerim arasında elimden geldiği kadar eşitlik gözlüyorum, ama kudretim dışında olan hallerden sana sığınırım."

Bir gün, çocukluğunda, arkadaşlarıyla karınca oyunu oynuyor, yanlarından Allah'ın Resulü geçiyor. Karıncalar içinde bir de kanatlı at... Allanın Resulü soruyor:

- Bu ne, Âyişe?

- At...

- Kanatlı at olur mu hiç?

- Hazret-i Süleyman'ın atları kanatlı değil miydi?..

Ve Resuller Resulü bu zekâ karşısında gülümseyerek takdirlerini belirtiyorlar...

DİRAYET VE ZARAFET

Âyişe'de birbirine bağlı, birbirini doğurucu ve yoğurucu iki vasıf, dirayet ve zarafet... Zaten kendisine kadınlığın en çekici mânasını veren bu iki vasfın nefsinde en olgun tecellisiyle-dir ki, Peygamberler Peygamberini cezbedebilmek gibi, erişilmez bir dereceye sahip...

Ve bu vasıflar içinde, sevildiğini hissetmekten gelen, gayet ince, vekarlı, soylu bir naz edası...

Hazret-i Hadice için:

- O öldüyse, Allah sana daha âlâsını verdi.

Şeklindeki naz ve nefis emniyeti edasına, Allah'ın Resulünün verdikleri cevabı, geçen bahiste gördük. Aynı naz edasına ait daha birçok misal!..

114

f

Allah Resûliyle bir gün ölümden bahsederken şu hitaba hedef oldu::

- Ölürsen seni ellerimle teşhiz ve tekfin eder ve sana dua ederim.

Aynı naz ve zarafet cilvesi içinde cevap verdi:

- Öleyim de benim hücreme yeni bir zevce getiriniz, öyle mi?

Ve Allah'ın Resulünü güldürdü.

Dirayet ve zarafet timsali Âyişe'nin bazı taşkınlıkları, âlemde her şeyin, her tavır ve edanın mizanını getirmiş olan Resuller Resulü tarafından düzeltiliyor, gerçek ölçüye bağlanıyordu.

Habeşistan'dan gelen oyuncular, Allah Resulünün omuzlarına dayanarak seyreden ve Kâinat Efendisinin "artık yeter!" ihtarına "biraz daha, biraz daha!" diye mukabele eden Âyişe, letafet, zarafet ve asaleti son haddine erdirmiş bir hüviyet...

Mukaddes zevciyle, iki soylu at üzerinde gezmeye çıktığını ve yarışa kalktığını bile, zarafet misalleri arasında görüyoruz.

FİKİR VE ÖLÇÜ

Evet, naklettiği pek çok hadîs ve billûrlaştırdığı ölçü ve tefsir çizgileriyle fıkıh ilmine en büyük hizmeti edenlerin başında, Dirayet ve Zarafet timsali Âyişe...

115

Pek az kadında şahit olunmuş bir anlayış ve görüş derinliği içinde, Âlemlere rahmet olarak gönderilenin tavırlarını en yakından kucakladığı için, daima aynı dirayet, zarafet ve naz edası içinde, dikkat etmediği nokta bırakmıyor, her şeyi inceliyor, soruyor ve bütün içyüzleri kurcalıyordu.

Bir gün, insanları Cennete götürecek keyfiyetin onların amelleri değil, Allanın rahmeti olduğuna dair hadîsi, sahibinden sordu:

- Ey Allah'ın Resülü; senin amellerin de mi seni Cennete götürmez?..

- Allanın rahmeti yetişmezse götürmez. Daha nelere, nelere kadar dikkat...

Dedik ki hadîslerin birçoğu, temel kurucu mukaddes ölçüler Hazret-i Âyişe rivayetiyle gelir.

Kendisini, ilk çağlarından başlayarak İslâm dairesinde bulduğu ve yakınlan arasında kâfir tipine rastlamadığı için şöyle derdi:

- Ben yakınlarımı bildim bileli onları miislüman buldum.

ZÜHD, AHLÂK, FAZİLET

Çocuk denilecek yaşta Kâinatın Efendisine nikâh edildi. Çocukluktan çıkar çıkmaz zifafa girdi ve en genç çağında Allah'ın Sevgilisinden dul kalıp yarım asra yakın bir zaman O'nsuz yaşadı ve bütün bütüne Allah'a bağlandı.

Ve bütün hayatı, daima aynı dirayet ve zarafet hâlesi içinde, zühd, takva, ahlâk ve fazilet güneşiyle pırıldadı.

Hücrelerinde sabahlara kadar Allanın Sevgiliyle ibadet... Peygamber Mescidinde namaz kılınırken, Âyişe topyekûn

116

I

Kâinat İmamının arkasında, fakat hücrelerinde ve tek başına...

Teyemmüm âyeti, seferde, kayıp bir gerdanlığın aranması yüzünden, sahabîlerin susuz bir noktada beklemeleri üzerine nazil oldu. Âyişe'nin küçük bir dalgınlığı yüzünden Müslümanlık muazzam bir nimete kavuşuyor, kolaylığa eriyordu.

Allah Resulünün irtihallerinden sonra her gün oruçlu ve her an ibadette...

Uhut'da belâ ve imtihan günü, yaralılara su taşıdı. Allah Resulünün irtihallerinden sonra da cesaret, hamiyet ve şefkat seciyesini her ân ışıldattı.

Peygamberler Peygamberinden sonra O'nun sahabîleri-ne yapışanlara verilen bir isimle (tabîin)den İshak, âmâdır ve Hazret-i Âyişe onu her kabul edişinde başını örter.

Bir gün vaziyeti hisseden İshak:

- Ben körüm! Hiç bir şey görmüyorum! Benden de mi saklanıyorsun?

Diye sorunca:

- Sen beni görmüyorsun ama, ben seni görüyorum! Cevabını verecek kadar ince ve derin...

Ölüm döşeğindeyken, kendisini taşkın çapta metheden İbn-i Abbas'a:

- Beni bu gibi senalardan affet!

Diyecek kadar dirayetli, faziletli, hikmetli...

İFK VAK'ASI

Bu vak'a, tüyler ürpertici, vicdan yakıcı, insanoğluna dehşet ve nefret vermekte bir tane, korkunç bir münafıklık oyunudur.

İffetin mâdenine iffetsizlik, ismetin cevherine ismetsiz-lik isnat ve iftirası...

117

Yahudi ruhlu münafık tipinin İslama bu ilk darbeyi indirme teşebbüsü eğer âyetle önlenmemiş olsaydı, İslâmı temellerine kadar sarsacak bir zelzele doğacağı muhakkaktı.

Fakat dininin koruyucusu Allah olduğu için böyle bir ihtimal muhal...

İslâm yayılışının arsasını temizlemek için, birbiri peşinden girilen seferler serisinden Benî Mustalik gazvesi...

Hicretin beşinci yılı, Şaban ayında...

Mustalik oğulları üzerine yürüdüler. Kâfirlerin mevzi aldığı Müryesî isimli su kenarında cenk oldu, oklar ve mızraklar atıldı; ve sahabîlerin bir arada kitle hücumuyla düşman bozuldu. Sağ kalanlardan da tek fert kurtulmaksızın hepsi esir düştü.

Peygamber zevcelerinden Hazret-i Âyişe ile Ümm-ü Seleme Hazretleri de sefere götürülmüşlerdi.

Hazret-i Âyişe, sefere çıkmadan ablası Esmâ'dan bir gerdanlık almış ve boynuna takmıştı.

Gece... Kafile sefer dönüşü konak yerinde... Sabaha karşı hareket hazırlığı başladı. Teker teker develer ayağa kaldırılıyor, kısık çan sesleri ve kumanda nidaları duyuluyor.

Hazret-i Âyişe, ânî bir ihtiyaçla biraz uzaklaşmak zorunda kaldı. Döndü ve bir de baktı ki, ablasından aldığı gerdanlığı düşürmüş...

Develer teker teker kalkıyor ve kafile yürüyüş koluna giriyor.

Âyişe, gerdanlığı bulmak için hızla geriye döndü, zifirî karanlıkta el yordatniyle biraz aradı, nihayet buldu. Ve yine hızla geriye döndü. Ne görsün: Kafile yola çıkmış, uzaklaşmış... Kimsecikler yok!..

Âyişe, olduğu yerde kalakaldı. Herhalde kendisini tahtirevanın içinde farzetmişler ve yola çıkmışlardı. Bulamayınca dönecekler ve arayacaklardı. Örtüsüne sınıksız bürülü, olduğu yerde bekledi.

Kafilenin arkasından ve epeyce geriden Mutal Saffân geliyor. Kafilenin geri hizmetlerine memur...

Saffân, şafak vakti o noktaya vardı; Hazret-i Âyişe'nin tek başına beklediğini gördü. Devesinden indi, onu bindirdi, ve deveyi hızlı hızlı yürüterek Medine önlerinde kafileye yetişti. Âyişe de Saffân'ın devesinden indi ve kendi tahtirevanına geçti.

İşte (İfk) diye isimlendirilen vak'a!..

Alınları Allanın eliyle damgalı, fakat Allah Resulünden başkasının bu kara damgayı görmesi imkânsız, münafık tipi güruh bu sefere katıldığı kadar hiçbir gazveye çıkmış değildi. Zira artık kolay nimet ve fırsat peşindeler... Kara damgayı Allah, yalnız Resulüne gösteriyor; o da zahire göre hükmetmeye memur olduğu için bir şey diyemiyor.

Başlarında başmünafık Abdullah bin-i Übey bin-i Selûl, bütün münafıklar fiskosta...

Abdullah bin-i Übey bin-i Selûl fezada topyekûn ışık mefhumunu söndürecek ve Arşî titretecek olan iftirasını savurdu.

Bu iftira, iffet ve faziletin tâ merkezi Âyişe'yedir. O Abdullah bin-i Übey bin-i Selûl ki:

- Medine'ye dönünce aziz olanlar zelil olanları aradan çıkarır.

Sözünü de gaseyan etmiş, böylece fedakâr Ensâr ile cefakâr Muhacirler'in arasını açmak istemiş ve nihayet Medine kapılarında babasının atını dizginlerinden tutarak haykıran öz kızı tarafından şu tokadı yemişti:

- Asıl kendinin zelil ve Peygamberin aziz olduğunu itiraf etmedikçe bırakmam!

118

119

ENSAR DEHŞETTE...

Niyet, Âyişe'nin babası Ebu Bekir'den başlayarak bütün sahabîlere intişar edecek dehşet hissi ve bu hissini doğuracağı ihtilâflar yolundan İslâm birliğini parçalamak...

O gün, bugün, sistemle devam eden politika, o zaman karagâhını din dairesinin içinde kurmayı tasarlamıştı. Bu gün dışınua ve başka daireler içinde...

Müslümanlar, yâni kir ve pislîğe pamuk bulutlardan daha uzak insanlar, iftirayı duyunca çarpılıp kaldılar ve dediler: -Hâşâ!!! Eba Eyyüb Hazretleri, zevcesine sordu:

- Aman Allahım, bu ne büyük bühtan! Senin hakkında böyle bir şey söylense ne dersin?

- Hâşâ!!! Asîl ve şerif insanfar için böyle bir şey düşünülemez!

Hazret-i Âyişe'den başka herkes iftirayı duydu. Hazret-i Ebû Bekir Kibleye doğru, ellerini açmış, dua ediyor:

- Allahım; bu işin hakikatini göster! Müslümanların ağzını bıçak açmıyor, fakat herkes iftirayı muhal görüyor.

Kimse inanmıyor, yalnız şâir Hassan bin-i Sabit ve ayrıca Musattah isimli iki sahabî Saffân'a şüphe göziyle bakıyorlar. Âyişe daima habersiz...

Bir gece Musattah'ın annesiyle gezerken, kadın, Âyişe'ye dönüp oğluna beddua etti:

Âyişe taaccüple haykırdı:

- Ne yapıyorsun Ümm-i Musattah; oğluna, bir sahabîye nasıl beddua ediyorsun?

Kadın ağlamaklı gözlerle Âyişe'ye baktı:

120

- Ne asîl ve faziletlisin! Oğlum Musattah, senin için çıkarılan iftiraya kapılanlardan...

Ve iftirayı başından sonuna kadar Âyişe'ye anlattı...

Âyişe hemen babasının evinde... Annesi ona teselli vermeye çalıştı. Âyişe düşüp bayıldı. Hazret-i Ebû Bekir'le zevcesi, Âyişe'yi kaldırdılar, ayıktılar:

- İftiraya değer verme! Allah hakikati gösterir! Sabret!

Hazret-i Âyişe, evine, Allah Resulünün nezdine döndü. Fakat hemen ateşler içinde yatağa serildi. Allanın Resulü, muazzam bir vakar ve sükûnet içinde çıkıp geliyor; Âyişe'ye yalnız sıhhatini soruyor ve başka hiçbir bahis açmıyor.

Âyişe bu vaziyetten o kadar ürktü ki, hemen izin alıp babasının evine kapandı. Geceli gündüzlü dua ve gözyaşı...

Saffân, şair Hassân'ın, aleyhinde hicivler söylediğini duyunca kılıcını çekti ve onu öldürmeye davrandı. Yakaladılar ve Allah Resulünün huzuruna çıkardılar. A İlahın Resulü, onu, şaire kılıç çekmekten vazgeçirdi ve fazla bir şey söylemediler.

Allanın Resulü çocuk denecek kadar genç Üsâme'yi çağırıp fikrini sordular ve cevap aldılar:

- Âyişe masumdur, ey Allanın Resulü!

Hazret-i Ali müphem konuştu; Âyişe'nin hizmetçisi de şunları söyledi:

121

- Hanımım masumdur. O yalnız dalgındır. Hamurun başında beklerken uyuklar, hamuru da keçiler yer.

Gaye - İnsan ve Ufuk - Peygamber, Hazret-i Âyişe'yi görmeğe, Ebu Bekir'in evine gittiler; ve ilk defa, hâdiseyi zevcelerine karşı ele aldılar:

- Âyişe, bir günah işledinse tövbe et; Allah tövbeleri kabul eder. Günahın yoksa, Hak, masumluğuna şahadet edecektir.

Herkes sustu. Âyişe, babası ve annesi...

Âyişe, cevap versinler diye onlara baktı. Sükût...

Âyişe doğruldu ve tâ can evinden konuştu:

- Bu vaziyette ancak Allaha sığınırım. O'nun yardımını isterim!

Allah Resulünün alnında nokta nokta elmas... Ter damlaları... En sert kış soğuşunda da olan hal...

Vahiy geliyor...

Allah, Peygamber zevcesi, dirayet ve zerafet timsali Hazret-i Âyişe'nin pâk olduğuna şahittir.

Âyişe'nin annesi, vahiyden sonra, kızına:

- Haydi kalk kızım, dedi; zevcinin yanına git!

His ve fikir zerafetinin en ince nazla karışık örneği Âyişe, affedileceğini bildiği bir telmihe kadar vardı:

- Ben ancak Allaha şükrederim; başka kimseye minnetim yok!

Halbuki bütün minnetimiz, Allanın Sevgilisinden gelecek şefaahat... Bu inceliği Hazret-i Âyişe herkesten iyi biliyor. Fakat en sevilen zevce olmanın naz ve zerafet mevkiinde, bu şefaati peşin olarak almış bulunuyor.

Şair Hassan bunun üzerine Âyişe için nefis bir şiir yazdı ve onun masumluğunu, dirayetini, zerafetini, faziletini, faziletini övdü.

122

Hassan, Âyişe hakkında, onun hiçbir dedikodu yapmadığını, onunla bununla uğraşmadığını söyleyen mısralara gelince peygamber zevcesi:

- Fakat sen öyle değilsin, dedi; gıybet ve iftiraya kapılabılırsin!..

Modern Küfür, bütün nisbet ve hakikat unsurlarına göre hayâl yakıcı bir muhal olan bu iftirayı benimsemeye kadar gider.

Müdafaası bile zül... İmkân âlemi buna kapalı, muhal...

Allah Resulünden sonra yaşadığı uzun devre içinde karıştığı bazı mesele ve hadiseleri, sadece Sahabîler arası içtihat ve farklı düşünüş plânında görmek, bütün bunların rahmet olduğunu bilmek ve herhangi bir tenkit sınırının dışında kabul etmek lâzımdır. Derin ve gerçek müminlere düşen borç budur

O, Allah Resulünün, hakkında şöyle buyurduğu insan-
dır:

"- Âyişe benim Cennette de zevcem..."

Ona, hem vasıfları, hem de derecesi bakımından bu hadîs yeter.

O da mukaddes zevci için şöyle dedi:

- Acaba bu âlemde kim, benim, zevcimle mesut olduğum kadar mes'ut olabilmıştır?

123

miyor.,

HAZRET- İ FÂTİMA

Derin ve İnce... Sonsuz derin ve ince... Kelimeler yetiş-

Hakkında dörtlük bir şiir: Nesepten yana Fâtıma'nın misli, Fazilet ve şereften yana da, kim olabilir?

Onu bizzat Allah üstün kıldı. Çünkü o, Arap ve gayrından en hayırlı olanın

kızı...

Mevlid'den (Divan-ı Es'ad): Bağ-ı Cennetten dilersen râyiha, Ahmed ü Al-i Abaya Fatiha...

Fâtıma hakkındaki luft-u kadir, Yok ona nisvan içinde bir nazîr. Kendini mümtaz edüp Zat-i Hûda Enbiya tebrikin eyleser reva.

Ümmi Muhsindir yine ol müntehap Habbezâ nîmel-hasep, nimennesep, Server etmiş Hak anı hâtûnlara. Cennet içre hem şefi' ümmetlere. "Bid'aun minnî" hadîsi muhteşem, Haklarında vârid oldu lâcerem. "Cismim içre adetâ candır" dedi.

124

"Fâtıma huriyi insandır" dedi. Bûs ederdi, koklar idi rûyini, Ârzû ettikte cennet bûyini. Oldu vakta Hakkın emri muktazi, Hamlinin eyyamı oldu munkazî.. Sâii ferhi bî'setin birincisi Hem cemâzil'âhirin yigirmisi. Hicrete kalmış iken onüç sene Cum'a günü geldi ol pür meymene. Hazırı hizmet bütün kerrûbiyân... M untazır teşrifine Lâhûtiyân... Doğru, çün ol Fâtıma nûrı cihan Nûr ile doldu zemînü âsüman.

Fâtıma - tüz - Zehra - tül - Betûl...

Fâtıma isimleri... Zehra ve Betûl de lâkapları ve sıfatları...

(Fatm) Arapçada kesmek mânasına... Fâtıma; kendisi ve zürriyeti cehennem ateşinden kesilmiş...

Zehra, beyaz ve nuranî yüze deniyor.

Betûl, kendisini Allaha veren ve başka alâkası olmayan...

Allah Resulüne nebîlik geldiği zaman doğdular. Allahm sevgilisi Hirâ dağından dönerken, Derin ve tnce Fâtıma Büyük ve Temiz Hadice'nin kucağında...

Allah Sevgilisinin en sevgili çocuğu... Sefere çıkarken en sonra onu öpüyor, dönüşte en evvel ona sarılıyorlar.

125

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA

Hacı Cemal Öğüt'ten:

"Yaratılmışların Efendisi mübarek Kızları Hz. Fâtıma-i Zehra'yı yanından hiç ayırmazdı. Ara sıra dışarıya da çıkarıp gezdirirlerdi. Masum duruşunu gözyaşlarıyla karşılar, yedirir, içirir, giydirir ve uyuturlardı. Peygamber Efendimiz Fâtıma-i Zehra'yı o kadar derin bir sevgiyle severdi ki mübarek ağzılarını öper ve kendine: "Kızım Fâtıma, insan harisidir" diye taltif ve sevgisini beyân ederlerdi. Hz. Fâtıma-i Zehra pek küçükken, yani 3 yaşlarında iken anadan öksüz kalmış olduğundan Rauf ve Rahîm olan aziz babaları Peygamber Efendimiz'in büsbütün rikkat ve muhabbetlerini celb etmişlerdi. Bir rivayete göre Hz. Fâtıma, anneleri Hz. Hadice'nin vefatında 7 veya 9 yaşlarında idi. Annesinin vefatını duyduğu zaman çok müteessir olup ağlamışlardı. Hele Peygamber Efendimiz'in Hz. Hadice'nin vefatından dolayı duydukları üzüntüye bir de Hz. Fâtıma'nın mâsûm teessür ve inlemeleri katılınca daha çok kederleniyorlardı. Hz. Fâtıma'nın küçük yaşta anadan mahrum kalmaları, ömrünün bütün tazelik çağını kaplamış olduğundan ara-sıra hastalanırlar ve bu yüzden vücudu zayıflıktan kurtulamazdı. Fakat anadan mahrum kalan Hz. Fâtıma, babalarına öyle bir sevgi ve alâka ile bağlanmışlardı ki, bedenen zayıf, yorgun oldukları halde Peygamber Efendimize hizmet eder ve işlerini görmeye çalışırdı. Halbuki Peygamber Efendimiz'in evinin hizmetlerini görecektir kimseler vardı. Meselâ Peygamber Efendimiz'in babalarından kalma Ümm-ü Eymen vardı ki, hem Peygamber Efendimize hem de Hz. Fâtıma-i Zehra'ya analık yapan bir kadındı. Fakat Peygamber Efendimiz, evlerinde Hz. Fatma'nın çalışmasına müsâade buyurmuştu. Çünkü o, annesinin ölümünden üzümlüp kederlenerek evin bir köşesine çekilip düşüne düşüne hastalan-maktansa, ev işleriyle eğlenmesini ve böylece üzüntü ve kederlerini yenmesini daha uygun görmüşlerdi."

126

ALİ'YE EŞ :- . . . , .-fr. .:;-|— .

Âlemin Tacı, Süveyk gazvesinden dönmüşler, Zilhicce ayının onunda bayram namazını kıldırılmışlar ve kurban kesilmesini emretmişlerdir.

Toprağın üstünde, boyunlarında incecik birer kan şeridi, Allah Rızası yolunda akıtılacak kanın ihtarcısı, mübarek hayvanlar...

(; Ve artık müesseseseleşen Kurban Bayramı...

I; İşte, nikâhları daha evvel kıyılan Hazret-i Fâtıma ile

:} Hazret-i Ali'nin düğün aylan...

Fâtıma onbeşinde; Ali ise yirmibir yaşında... Âlem bu âhenkte bir çift görmedi. Nur nesli kol kol bunlardan gelecektir.

Fâtıma'yı istemeye evvelâ Ebû Bekir Hazretleri gelmişti:

- Ey Allanın Resulü, kızın Fâtıma'yı istemeye geldim. Allanın Sevgilisi cevap vermediler.

Aynı hareketi Hazret-i Ömer tekrarladı. Yine cevap yok...

İkisi birden Ali'ye gidip dediler:

- Git kendin iste! Öyle görünüyor.

Genç delikanlı Allanın Resulünün huzuruna çıktı; gözleri yerde, muradını arzetti.

Allanın Sevgilisi, mukaddes dudaklarında sonsuz mânalar aydınlatan bir tebessümle sordular:

- Dünyalık olarak neyin var Ali?

127

- Bir zırhımla bir atım var; ey Allahın Resulü! i ,f Teşebbüs derinleşti:

- Atın sana lâzımdır; git zırhını sat, parasını getir!

Ali, zırhını dörtyüz akçeye sattı; ve gözleri yerde, Allanın Resulüne sundu. Allahın Resulü elini uzatıp bu paradan birazını aldı ve Bilâl'e emir buyurdu:

- Bir iki güzel şey alın!

Harcama şerefini Ali'ye veren hareketin ulvîliğini göstermeğe değmez. Erişemeyiz...

Peşinden cihaz emri verildi.

Tahtadan bir sedir yaptılar. Sahtiyandan bir şilte ve yastık... Şilteyle yastığın içini hurma lideriyle doldurdular.

Hazırlık bitti.

Allahın Sevgilisi, Ali'yi çağırdılar:

- Ben evinize gelinceye kadar zevcene yaklaşma!

Ve, Allahın Resulünün dadısı Ümm-ü Eymen, derin ve ince Fâtıma'yı Ali'nin evine götürüp teslim etti.

Hazret-i Ali:

"- Fâtıma geldi. Evin bir kösesinde oturdu. Ben de uzak bir kösesinde oturdum. Bekledik... Allahın Resulü teşrif ettiler."

İnsanoğlunun Ufku, Fâtıma'dan bir çanak su istediler. Su geldi. Dudaklarına götürdüler. Sonra Fâtıma'ya hitap ettiler.

- Buraya gel, kızım!

Derin ve ince Fâtıma, babasının, Gaye - İnşân ve Ufuk-Peygamberin karşısına geçti. Allahın Sevgilisi elini ıslatıp Fâtıma'nın başına ve göğsüne serptiler.

"- Allah sizi ve zürriyetinizi şeytandan korusun."

128

I

Hazret-i Ali'yi çağırdılar ve aynı sudan ona da serptikten sonra buyurdular:

"- Allahın ismi ve bereketiyle zevcen senindir." ;

Ve Alemde en ahenkli çiftin evinden ayrıldılar.

Ebû Bekir Hazretlerinin kızı Esmâ diyor ki:

- O zamana kadar Fâtıma'nın düğün ziyafetinden daha büyüğü görülmedi.

Bu ziyafet nedir, biliyor musunuz? Arpa ekmeği, hurma; ayrıca yağ, yoğurt ve hurmadan yapılan basit bir yemek...

İşte gözlerinde dünya ve ihtişam ölçüsü...

Fâtıma ile Ali'nin nikâhını kıyan evet, bir kıyan vardır ki, ismini söylemeye imkân yoktur.

Hazret-i Ali bahsinde verdiğimiz ismi burada gizleyebilir miyiz?

İlâhî çift, Fâtıma ile Ali'nin nikâhını bizzat Allah kıydı.

Zahirdeki bazı şahitlere ve usûl ölçülerine rağmen esrar âleminin pırlıtlarından ruhlarında akisler taşıyanlar, bu mânâsı namütenahi gerçeği bilirler.

Allah Resulünün nikâhta okudukları hutbe: (Yine Hacı Cemal Öğüt'den)

"- Bütün hamd ve şükür âlemlerin Rabb'ına ait ve lâyıktır ki, O, ilâhi nimetleriyle övülen, sonsuz kudretiyle tapılan, ezelf saltanatıyla boyun eğilen, azabından kendisine sığınılan ve ilâhî emri yerlerde ve göklerde hâkim olan zâttır. O, âlemlerin halk edicisidir ki, yüce kudretiyle bütün varlıkları yaratmış ve adaletli hükümleriyle bunları birbirinden ayırıp, İslâm dini ve Peygamberiyle şereflendirmiş-tir. Yüce Allah, evlenmeyi bir kaynaşma, vazife, adalet ve geniş bir hayır kılmıştır. Bununla ilâhî hükümlerini temsil

129

ederek insanları ve cinleri vazifelendirmiştir. O öyle kudretli bir yaratıcıdır ki, topraktan ve sudan insanı yaratmış ve ona soy-sop vermiştir. Rabb'im herşeye kaadirdir. Allah'ın emri hükmüne, hükmü de takdirine tesir eder. Her hükmün bir takdiri ve her takdirin de bir kitabı vardır. Hak, istediğini var, isteğini yok eder. Asıl kitap O'nun ka-tımdadır. Şimdi Rabb'im bana, kızım Fâtıma'yı Ali Bin Ebû Tâlible nikahlamamı emir buyurmuştur. Ben de sizi şahid kılıyorum ki, Ali mevcut gelenek ve Allah'ın emriyle söyleyeceğim şeyi kabûl ederse 400 dirhem gümüş mehirle kızım Fâtıma'yı Ali Bin Ebû Tâlib'e nikahladım. Rabbim kendilerinin varlıklarını bir araya getirsin ve bunu kendilerine mübarek kılsın. Nesillerini temiz, kendileriyle çocuklarını geniş rahmetinin anahtarı, yüce hikmetinin kaynağı ve Muhammed ümmetinin güvenlik sebebi eylesin. İşte söyleyeceğim söz bundan ibarettir. Rabb'imden kendim ve sizin için mağfiret dilerim."

Allah Resulünü yere yatırıp, üzerine, âlemlerin yaradılış sırrı yüklü bu mukaddes sırta tırmanan iki nur çocuğun, Hasan ve Hüseyin'in annesi Fâtıma...

Ramazanda bir akşam... Fâtıma ve Ali iftarı bekliyorlar... Yemekleri, düğün ziyafetindekilerin pek azı... Kapı vuruluyor:

-Kimo?

- Bir fakir. Allah için birşey!

Bütün iftarlıklarını veriyorlar ve suyla sabahı ediyorlar. !; Ertesi akşam, yine aynı hal, aynı vaziyet... Fakir gittikten sonra tekrar vurulan kapı... -Kimo?

:

- Benim, baban!

130

Ve Âlemin Nuru, Fâtımanın evini nurla dolduruyorlar.

"- Bana birşey getirin" buyuruyorlar Allanın Resulü: "İftar edecek bir şey..."

Fâtıma ile Ali gözgöze... Ne yapsınlar?

Allanın Resulü emirlerini tekrar ediyorlar.

Fâtıma ile Ali hicaplarından kıpkırmızı... Tek lokma yiyecek yok...

Allanın Resulü, mübarek parmaklarını mutfak tarafına uzatıyorlar:

- İşte oradan gidin ve getirin!

Fâtıma başı önünde, mutfağa gidince, bir tepsi üzerinde göz kamaştırıcı bir yemek buluyor?

Mucize... Allah Resulünün öğüdü:

- Her şeyinizi verin, her şeyinizi, ama hududa riayet edin!

Daha nelerini vermediler, nelerini?..

Çocuklarının yemiş parasını, alacaklısının sıkıştırdığı bir borçluya verdiler; ve Allah onları yine mucize çapında mükâfatlandırdı.

İşin bu tarafı, Allah Sevgilisinin ve Çınlarının iç cepheleri... Biz hep dış cephe üzerinde gidelim.

Beyaz buğday benizli, incecik kaşlı, gür kirpikli, kapkara gözlü, babasına son derece benzeyen, kendisini Allaha veren ve dünya diye bir şey tanımayan Derin ve İnce Fâtıma...

131

Aradan uzun, uzun yıllar geçecek ve onun kızlarından ve kadın evliyanın en büyüklerinden Seyyide-tün Nefise Hazretleri tıpkı annesi gibi dünyadan el etek çekmiş evinde ibadet ederken kapısı çalınacaktır.

Kapıda bir hıristiyan... Bir kadın:

- Kuzum; bir iş için bir yere kadar gideceğim, şu bitişikteki bizim kötürüm çocuğu biraz bekler misin?

Seyyide-tün Nefise, tek kelime söylemeden hıristiyanın evine gidecek ve saatlerce bekliyecek...

Yatakta şifasız kötürüm... Çocuğun güzel yüzüne bakacak ve ellerini kaldırıp Allaha dua edecek:

- Yârabbi, şu güzel çocuğu ayağa kaldır!

Çocuğun annesiyle babası döndükleri zaman şifasız kö-türümü ayakta, mübarek kadını da bir kenarda onu okşarken bulacaklar ve ağlaya ağlaya müslüman olacaklar...

Hadîs:

"Fâtıma, Cennet kadınlarının başıdır."

"Fâtıma, benden bir parçadır. Onu gazaplandırana beni gazaplandırmış olur."

"Fâtıma, benden bir parçadır. Onu üzen beni üzmüş, onu sevindiren beni sevindirmiş olur."

"Yâ Fâtıma, canım benim, ben Muhammed Mustafa'nın kızımı diyerek, sakın namazını terketme: Zira beni hak Peygamber olarak gönderen Cenabı Allah'a yemin ederim ki, beş vakit namazını vaktinde kılmadıkça, asla Cen-net'e giremezsin."

132

"Allah'ım, onların nikâhını mübarek eyle, onlara ve hattâ onlardan gelecek nesillere de ilâhî bereketlerini bol, geniş kıl."

"Ey açları doyuran Allah'ım, Muhammed'in kızı Fâtıma'yı aç bırakma."

"Fâtıma-i Zehra Cehennem yüzü görmeyeceği gibi, onu sevenler de Cehennem ateşi görmeyecek ve âzâd olacaklar."

Kâinatın Efendisi, mukaddes babasının nur yatağı toprağı başında Fâtıma:

"-• Ahmed'in toprağı koklayanın hali ne olur? Ömrünün sonuna kadar güzel kokuları koklamamak... Benim üzerime birtakım belâlar döküldü ki, eğer gündüzlerin üzerine dö-külse idi, gece olurdu."

Kâinatın Efendisi mukaddes babasının güzelliği hakkında sözü:

"- Yusuf u gördükleri zaman şaşkınlıktan ellerindeki bıçakla parmaklarını kesenler, eğer benim gördüğümü görselerdi yüreklerini paralarlardı."

Masmavi gök kadar ve en mücerret fikir kadar ince Fâtıma...

133

HAZRET-İ HASAN

Hicretin üçüncü yılı Ramazan ayının onbeşinde, Peygamber yeğeni Hazret-i Ali ile Peygamber kızı Hazret-i Fâtıma'dan, Peygamber beldesi Medine'de dünyaya geldi.

Nur Neslini yürüten iki kolbaşından ilki... Ve ikinci Peygamber torunu Hazret-i Hüseyin'den on ay, yirmi gün büyük...

Kırkinci Hicret yılı ramazan ayının ondokuzuncu günü, halife... Halifeliği altı ay, altı gün sürdü. Kırk birinci yıl Rebiü-levvelinin yirmişbeşinci günü, makamını Şam Valisi Muavi-ye'ye teslim etti ve dertli dünya'dan kendi iç âlemine çekildi.

Hicretin ellinci senesi Rebiülevvelinin beşinde, yahut Saferin yirmi dokuzuncu gecesinde, Medine'de, zehirlenerek, sonsuzluk diyarına göçtü.

Şehit...

O'nu, Bakıy mezarlığında, annesi Kadınlığın Tacı, incelik ve derinlik timsali Hazret-i Fâüma'nın yanına gömdüler.

134

İSİM .."ı . | ..: ; .-:.;!]., , ;

"El-Hasen" ismini ona yakıştıran Kâinatın Efendisi... Şöyle anlatıyor Hazret-i Ali:

- Çocuğun doğuşunda, Kâinatın Efendisi evimizi şerefendirip onu nur yatağı hâline getirdiler ve yavrunun kulağına ezan okudular. Yedinci günü yine evi nura boğdular ve çocuğun başını traş ettirip ağırlığınca altunu fakirlere sadaka ettiler ve "akika" kurbanı kestiler. Sonra, "Oğluna ne isim verdiniz?" diye sordular. "Harp" veya "Cafer" isimlerinden birini düşündüğümüzü, fakat isimlendirme yetkisini kendilerinde gördüğümüzü söyledik. Adı "El'Hasen olsun!" buyurdular.

Bu adla ilk isimlendirilen, Hazret-i Hasan'dır.

Bir rivayete göre de, Hazret-i Ali, Peygamberler Peygamberinin huzurlarına çıkıp, oğlunu "Harp" veya "Cafer" isimlerinden biriyle adlandırmayı düşündüğünden bahsediyor. O sırada Cebrail inip:

- Ey, Allah'ın Resulü, diyordu! Ali sana Harun'un Musa'ya nispeti gibidir. Sen de onun oğluna, Harun'un oğluna koyduğu ismi ver!

Ve Allahın Resulü, Harun'un oğluna ait adın Arapça karşılığı olan "El-Hasen" ismini veriyorlar.

Künyeleri Ebû Muhammed, lâkapları da Et-Takî ve Es-

Sapt...

ZEVCE

Sık evlendi ve sık boşandı.

Sekizi erkek ve ikisi kız, on evlâdı oldu. Bunlardan da, babasıyla aynı adı taşıyan Hasan'dan başka hiç birinin çocuk

135

sahibi olmasına imkân doğmadı. Dördü Kerbelâda Hazret-i Hüseyin ile şehit oldular. Geriye kalan üçü de çocuk sahibi olmadan vefat etti.

Hazret-i Hasan, göğüsleriye başlarını çerçeveleyen üst kısımlarında, Allah Resulünün fevkalâde benzeriydi.

Babası, Allah'ın Arslanı ve evliya Sultanı Hazret'i Ali'nin Cennet yolunu tutuşunda Halife seçildi ve az zamanda kendisine kırk binden fazla insan biy'at etti. Biy'at sahası da, Hicaz, Küfe, Irak, Horasan ve Yemene kadar uzandı. Fakat Suriye ve Mısır bu sahanın dışında kaldı.

Şam Valisinin 60 binlik bir orduyla Irak'ı zaptetmek üzere Şam'dan yola çıktığını duyunca hemen kuvvetlerini toplayıp o tarafa yürüdü. Bir müddet yol aldıktan sonra, bir yerde konakladı ve üç gün istirahat etti.

Düşündü:

İki taraf karşılaşınca birçok kan dökülecek ve taraflardan biri ezilmedikçe dâva halledilemeyecek... O buna razı .olamaz ve dünya için müslüman kanının akıtılmasına cevaz veremez.

"Sulhta hayr vardır" ölçüsüne uydu ve müzakereye girişti. Bazı şartlar altında rakipleriyle anlaştı ve Halifelikten vaz geçti. Evvelâ Küfe'ye sonra Medine'ye çekildi.

SUIKAST

Hazret-i Hasan'ın devlet reisliğini teslim ettikten sonra yaşadığı dokuzbuçuk yıl içinde vaziyeti, her türlü eza ve cefaya karşı bağrına ok üstüne ok saplanan bir hedef teşkil etmek...

136

Yalnız zehir yolundan altı defa canına kastediliyor ve nihayet SO'nci yılda zevcesi Câ'de'nin eliyle, içeceği suya elmas tozu atılarak içi parça parça ediliyor ve böylece öldürülüyor.

> zehir !•;|||| : ||||••||| ! r • ||•;||||- - :

Halifeliği devre dışından sonra evvelâ Medine'ye geldi. Fakat devlet hırsından ne kadar uzak olursa olsun, bizzat vücudu düşmanlarınca çekilmez bir şey olduğu için hemen etrafında bir fesat ve suikast çevresi halkalandı ve bunlar Hazret-i Ha-san'a doğru yol almak üzere, birer bahaneyle yakınlarından 30 -40 kişiyi idam ettirdiler. Bu durumu gören Peygamber torunu, yanına akrabalarından bir kaç kişiyi alıp, tehlikenin belki de merkezine, Şam'a gitti. Şam'da biraz kaldıktan ve alâkalı gör-dükleriyle görüştüktan sonra Musul yolunu tuttu. Şam Valisi Saad Muslî yakın dostu... Musul'da Saad'ın misafiri ve her türlü koruyuculuğuna mazhar olduğu halde yine bazı tuzaklara düşmekten kurtulamadı. Davetini kabul ettiği insanlardan biri tarafından zehirlendi. Bu zehir, Hazret-i Hasan'ın bünyesini fena halde sarstıysa da gayesini elde edemedi. Düşmanlar fesat merkezinden, daha etkili bir zehir istettiler. Zehiri getiren adam, cebinde onun nasıl kullanılacağına ait bir mektup, yolda yırtıcı hayvanların hücumuna uğradı ve parçalandı. Oradan geçen Hazret-i Hasan dostu bir adam da zehir şişesiyle mektubu buldu ve Hazret-i Hasan'a verdi.

Hazret-i Hasan ne yapsa iyi?..

Mektubun hitap ettiği adamı mahcup etmemek için suçunu yüzüne vurmadı. Valiye de haber vermedi ve her şeyi içinde sakladı.

Fakat Vali Saad, bir münasebetle olanları öğrendi ve suikastçıyı idam ettirdi.

137

Peygamber torunu, bu hallerden pek üzgün ve kırgın olarak Medine'ye dönüyor. Medine'de de zevcesi Câ'de'nin, düşman emri altında iki kere kendisini zehirleme teşebbüsüne hedef oluyor. Bu zehirler de tam tesir etmiyor ve her defasında mukaddes Büyük Babasının mübarek ravzalarında ettiği dualar kabul edilip kurtuluyor. Fakat Medine'de kalmak da imkânsız. Tekrar Musul'a göç...

Düşmanlar Peygamber torununu öyle bir çember içine almışlardır ki, kurtulabilmenin yolu yok... Bu defa da, körlük taklidi yapan biri elindeki zehirli asayı, güya görmediği Hazret-i Hasan'ın ayağına çarpıyor, ayağını yaralıyor ve oradan öldürücü maddeyi damara geçiriyor. Bu defa Hazret-i Hasan'ın acısı her zamankinden daha fazla... Uzun zaman yatıp şifa buluyor. Derken yine Medine... Artık zevcesinin evine uğramayacak ve kız kardeşi Ümm-ü Kelsum'un evine inecektir.

Böyle... Fakat Câ'de her ân Peygamber torununu kollamakta... Bir Cuma gecesi Hazret-i Hasan'ın yattığı hücre penceresine bir gölge gibi sokulup oradaki su kâsesine, küçücük bir şişe içinde getirdiği elmas tozunu boşaltıyor ve yine bir gölge gibi sıvışıyor. Biraz sonra uykudan kalkan Hazret-i Hasan'ın eli sürahide... Susamıştır... Suyu dikeyiyor ve ciğerini parçalarcasına bir acı hissiyle doğruluyor. Öyle bir acı ki mübarek yüzünü yemyeşil etmiştir.

Hemen, kardeşi Hazret-i Hüseyin'i çağırttı:

- Kardeşim, artık benim gitme zamanım geldi. Çocuklarımı sana emanet ediyorum!..
Allah Resulünün civarlarına gömülmem için Âyişe'den izin iste!

Hazret-i Hüseyin atıldı:

- Her şeyden evvel bana şunu söyle: Seni bu hale getiren kimdir?

- Kardeşim, bana açık olan sana gizli değil... Bize düşen sabır ve rıza...

138

CAN VERİRKEN

Hazret-i Hasan'a son dakikalarında ölüm ürküntüsü geldi. Bu hali gören Hazret-i Hüseyin:

- Niçin ürküyorsun, kardeşim, dedi; sen hasretini çektiğin Büyük Babamız, Allanın Resûliyle, babamız Ali'nin, annemiz Hadice ve Fâtıma'nın, dayılarımız Kaasım ve Tahir'in ve amcalarımız Hamza ile Cafer'in yanına gidiyorsun...

Hazret-i Hasan doğrulur gibi yaptı ve şu karşılığını verdi:

- Nasıl ürkmem! Şimdiye kadar benzerine rastlamadığım birtakım mahlûklar görüyorum! Ve şu âna değin izini görmediğim İlâhî emir sınırına giriyorum! Nasıl ürkmem!

Kendisini yatağa bıraktı ve Şahadet getirerek, Peygamber soyundan gelen ruhunu teslim etti.

Hazret-i Âyişe onun Nur Ravzasına gömülmesi için izin verdi ama, düşmanlar yine araya girdi ve mübarek naaşı, Bakıy mezarlığında, Hazret-i Fâtıma'nın yanına uzatıldı.

RÜYA

Zehir hâdisesinden birkaç gün evvel bir rüya görüyor: Alnında İhlâs Sûresi yazılı... Rüneyayı onun gıyabında yorumlayan Said isimli biri:

- Eğer, diyor; rüyası sadıksa yakında ölüm şerbetini içecek demektir.

Yalnız üç hadîs rivayet etti. Çünkü Allah Resulünün beka âleminde göçüşlerinde, yaşı ancak yedi sularındaydı.

Halîm, selim... Ömründe kimseye sert muamele ettiği ve gazap yüzü gösterdiği yok...

Her mikyasın üstünde cömert... Birkaç kere, olanca malını ve mülkünü Allah için verdi ve kendisinden yardım isteyenleri bütün mevcudiyetiyle lûtuflandırdı.

139

İNCE MİZAÇ

Kan dökülmesini ve fitne doğmasını gerektirecek haller... Bunlardan son derece çekinirdi. Mizacındaki bu incelikler ki, O'na halifeliği bıraktırdı.

Züht ve bağlılıkta da ne ileride...

Berberinde sürü sürü deve ve at varken yirtinbeş kere Kabe'yi yaya olarak ziyarete gitti.

- Bu kadar uzun mesafeyi bineksiz aşmaya niçin katlanıyorsun?

Diye soranlara da cevabı:

- Başka türlü Allanın huzuruna durmaktan haya ederim.

O kadar güzel konuşurdu ki, bu bahiste titizliğiyle meşhur birisi şöyle demiştir:

- Hiçbir insan görmedim ki, konuşmaya devam etmesini, susmamasını gönlüm dilesin. Yalnız Hasan Bin Ali müstesna... O konuşurken, aman susmasa diye içim titrerdi.

140

ii

HAZRET-İ HÜSEYN

Hazret-i Ali'nin ikinci çocuğu... Hazret-i Hasan'ın bir yıl kadar (10 ay, 20 gün) küçüğü... Hicret tarihinin dördüncü senesi 5 Şabanında, Medine'de dünya'ya geldi.

Dünyada misafirliği 56 yıl, 5 ay, 5 gün... 61'inci Hicret senesinin 10 Muharrem cuma günü, Kerbelâ çölünde tarihte misli ve menendi bulunmayan bir zulüm ve vahşet şekli altında, bebeğinden ihtiyarına kadar, çevresindeki bütün yakmlariyle beraber şehit edildi.

"Hüseyin" adını alışı, bu mevzuda Hazret-i Hasan'ın isimlendiriliş şeklini hatırlatıyor.

Allanın Resulü, çocuk doğar doğmaz kerimelerinin evini şereflendiriyorlar ve soruyorlar:

"- Oğluma hangi ismi vermeyi düşünüyorsunuz?"

Aynıyle, Hazret-i Hasan için düşünmüş oldukları ilk isimleri öne atıyorlar. O sırada Cebrail iniyor ve:

- Bunu da Harun'un ikinci oğluna ait isimle adlandırınız!

Diyor.

141

Harun'un ikinci oğluna ait ismin Arapça tercümesi Hü-seyn'dir.

Künyesi Ebû Abdullah; lâkapları da "Ez-Zeki" ve "Es-Sapt..."

Dört kere evlendi. Leylâ, Ümm-ü Veled, Ümm-ü İshak, Er'Rübab...

Bunlardan Ümm-ü Veled, İran Şahının kızı... İran'ın fethinde müslümanların eline düştü ve ganimetlerin beşte biri ve esirlerle beraber Medine'ye gönderildi. Soyluluğu ve fevkalâde güzelliği sebebiyle, Müminlerin Emîri Hazret-i Ömer tarafından, Peygamber torununa hediye edildi.

İkisi erkek ve ikisi kız, dört evlâdı oldu:

Büyük Ali, Küçük Ali, Fâtıma, Sekîne...

Bunlardan herbiri, sırayla, Hazret-i Hüseyin'in bir zevcesinden olmuştur.

Büyük Ali, harikulade yakışıklı bir insan ve çehresi ve konuşmasıyla, Allah Resulünün benzeri...

28 yaşında, Kerbelâda şehit oldu.

KÜÇÜK ALİ

İmam-ı Zeynelâbidin ismiyle tanınan Küçük Ali, 38 tarihinde doğmuştur. Muazzez babası Hazret-i Hüseyin şehit düştüğü zaman 23 yaşlarındaydı. 57 yıl yaşadı ve Hicret'in 94'üncü yılında ebediyet kapısından içeriye geçti. Amcası Hazret-i Ha-san'ın yanına gömüldü. Peygamber kızı, torunu ve torununun oğlu yanyana.... Altısı erkek ve beşi kız, onbir evlâdı oldu.

Küçük Ali veya İmam-ı Zeynelâbidin, babası gibi ilimde, ibadette, itikadda, hilimde, keremde, pek yüksek...

Abdest alırken yüzü sapsarı kesiliyor.

Sebebini soruyorlar.

Cevap veriyor.

- Kimin huzuruna durduğumu düşünürseniz niçin sarardığımı anlarsınız!

142

İt

Bir günde, gece gündüz, bin rekât namaz kılardı. Bir gün kendisine dil uzatan ve kinayeli lâf atan bir şahsı görmemezlikten gelince, edepsiz adam haykırdı:

- Seni kastediyorum; nasıl görmemezlikten geliyorsun... O da:

- İşte bunun için görmemezlikten geliyorum... Cevabını verdi.

Bir gün Heşşam Bin Abdülmelik Kabe'ye geliyor. Kalabalıktan, "Hacer-i Esved"e yanaşamıyor. O sırada Zeynelâbidin görünüyor. İğne atılsa yere düşmeyecek kadar kesif kalabalık. İmamı görünce hemen sıkışıyor ve kendisine yol açıyor. Heşşa-mın etrafındaki Şam büyükleri, efendilerine:

- Bu zat kimdir ki, halk kendisine saygıların en büyüğünü gösteriyor.

Şair Ferzedak'm meşhur kasidesinden mısralar: "Bilmiyorsan bil ki, bu, Fâtıma'nın oğludur. Büyük babasıyla Allanın nebilerine son

verilmiştir.

Allah onu azametli ve şerefli yarattı; Kudret kalemi onun bu şerefine levha yazdı. Kendisi, haya duygusundan gözünü saklar; Başkaları da onun heybetinden önlerine bakar. Konuşmaz; ancak güler yüzle söz söyler. Onun iki eli birden cömertlik bulutudur ki, Boyuna ihsan yağmuru yağdırır da yine suyu

bitmez. Ömrünce yok (Lâ) dememiştir, ancak

Şehadette...

Eğer Şehadette yok kelimesi olmasaydı, Oradaki yok da onca evet olurdu. Kıtlık hüküm sürer ve arslanlar açlıktan

kıvrılırken

143

Onlar lûtf saçmakta devam ederler.
Zorluk, onların ellerindeki açıklığı daraltamaz.
Bu, zengin olsalar da olmasalar da onlarda
esas...

Ailahın antlısından sonra gelen isim onlarıdır. Her söz onların anılışıyla mühürlenir. Hangi mahlûkun boynunda onların iyiliği yoktur ki?

Allahı bilen onların da ululuğunu bilir. Ümmetler onların hanedanı sayesinde din ve hakikate erdi."

'Ferzedâk'ın bu medhiyesi üzerine Heşşam şairi hapsetti. Hazret-i İmam da Ferzedak'a on iki bin dirhem hediye etti ve şöyle haber gönderdi.

- Bundan ziyade paramız olsaydı onu da gönderirdik. Ferzedak parayı almak istemedi:

- Ben sizi Allah için medhettim; para için değil... Ve şu cevabı aldı:

- Biz Peygamber evindeniz. Hediyesimizi geri alamayız. Hasan Basrî Hazretlerine öğüdü:

- Yâ Hasan sana ihsan edene itaat et! İtaat edemezsen isyan etme! Eğer âsi olacaksan ihsanını kabûl etme ve yemeğini yeme. Bütün bunlara rağmen isyan edeceksen, cevabını hazırla! Ama dikkat et ki, cevabın doğru olsun!

Şiir söylemekte o da ustaydı:

"Allahım; hacetlerimi sana yönelttim;

Ve dileklerle senin kapına geldim.

Ey sırlar ve gizliler âleminin âlimi:

Yürekerin sakladığımı ancak sen bilirsin.

İlâhî, benim hacetlerimi sen gör!

Zira senden başka hacet kapısı görmüyorum.

Ey göklerin üstünden rızıkları bölen Allah;

Fazlınla benim rızıkımı genişlet!

Bildiğin günahlarımdan beni suçlama!

144

Kereminle benim suçlarımı ört! Seni belirtebilecek ne bir medh sıfatı Ne de bütün kâinata bedel bir kudret..."

Esmâî diyor ki:

- Bir gece Ailahın evini tavaf ederken Kabe'nin astarına yapışmış, ağlayan bir genç gördüm. Şu mısraları okuyarak göz yaşları döküyordu.

"Ey karanlıkta kıvranan kulunun duasını

kabûl eden Allah!

Senin rızan için gelenler, Evinin etrafında

uyudular, uyandılar. Ama sen uyumadın; ey gafletten münezze

Hayy ve Kayyum

Ben; acı, hüznün, hayret içinde sana duadayım. Beyt ve Harem hakkı için ağlayışıma

rahmeyle!

Senin cömertlik ve keremini âşîler ummazsa, Onlara kerem edecek kim olabilir?"

Esmâî devam ediyor:

- Genç adam bu mısraları okuduktan sonra kendinden geçmiş olarak yere yığıldı. Yanına sokulup baktım; İmam-ı Zeynelâbidin Hazretleri... Ona şöyle dedim: A benim efendim, sen Peygamber evinden olduğun halde bu ağlayış nedir? Yâ Esmâî, dedi, cennet sadece itaat eden kullar için yaratılmıştır, cehennem de isyan edenler için... Kim ve ne olursa olsun, böyle...

"Belâya uğradığın zaman sabret

Hâlinden mahlûklara şikâyet etme

Merhametliyi merhametsize şikâyet etmiş

olursun!"

Bir rivayete göre Hazret-i Hüseyin'in Ali isimli oğulları üçtür... Büyük, Orta ve Küçük Ali'ler... Ve Küçük Ali, kardeşi Büyük Ali gibi, Kerbelâda ve babasının kucağında, iki yaşında bir çocukken öldürülmüştür. Bu takdirde, bahsettiğimiz İmam-ı Zeynelâbidin . Orta olmuş olur.

Hazret-i Hüseyin, kardeşi Hazret-i Hasan'ın göğsünden yukarı kısmıyla Allahın Resulüne benzemesine karşı, göğsünden aşağı kısmıyla O'nu andırırdı.

Kâinatın Efendisi bu dünyayı öksüz bıraktıkları zaman yaşı altı olduğu için ancak sekiz hadîs rivayet edebildi.

KARBELÂ

Muaviye'nin oğlu Yezid, babasının makamına geçince Medine Valisi Velid Bin Utbe'ye bir mektup yazıp Hazret-i Hüseyin, Abdullah Bin Ömer ve İbn-üz-Zübeyr'in biy'atlerini sağlamasını emretti. Yezid'in amca oğlu olan Velid, bazı yakınlarını çağırıp mektubu gösterdi ve nasıl hareket etmesi gerektiğini onlardan sordu.

Şu cevabı verdiler:

- Hemen üçünü de davet et! Kendilerine biy'at teklif et! Kabul ederlerse ne âlâ! Etmezlerse üçünün birden boynunu vur! Bu iş gayet hassas ve tehlikelidir.

Medine Valisi bir adam göndererek Hazret-i Hüseyin ile İbn-üz Zübeyr'i davet etti. Adam her ikisini de Mescitte bularak daveti bildirdi. Adama:

-Sen git, biz geliriz!..

Deyip onu savdılar.

İbn-üz-Zübeyr, Hazret-i Hüseyin'e sordu:

- Muaviye vefat etmiş, Yezid de babasının yerine geçmek için bizden biy'at istemiş olabilir. Başka bir şey olamaz.

- Doğru düşünüyorsun! Ben de bu fikirdeyim! Şimdi ne yapalım?

I

Hazret-i Hüseyin cevap verdi:

- Adamlarımı toplayıp kalabalık halinde gider ve işin içyüzünü öğrenirim!

İbn-üz-Zübeyr atıldı:

- Hayır hayır! Korkarım sana bir şey yaparlar. Hazret-i Hüseyin:

- Ben ancak Velid'in bana bir zarar eriştiremeyeceği şekilde giderim!

Dedi ve mescitten çıktı.

İbn-üz-Zübeyr ise evine gidip gizlendi ve etrafına bazı yakınlarını toplamayı da ihmâl etmedi.

Hazret-i Hüseyin, ev halkıyla dostlarını yanına alıp Velid'in evine gitti ve etrafındakilere, kapıda, şu emri verdi.

- Ben içeriden çıkmadıkça buradan bir adım ayrılmayınız! Benden bir ses işiterseniz hemen içeriye dalınız!

Velid ve Hazret-i Hüseyin karşı karşıya... Velid, Şam'dan gelen mektubun gayesini anlattı ve Hazret-i Hüseyin biy'ata davet etti. Hazret-i Hüseyin cevap verdi:

- Benim mevkiimdeki insanlar gizli biy'at etmezler. Etseler bile makbul olmaz. Sen halk huzurunda bizi açıkça biy'ate davet et! O zaman vazifemizi yapalım!

Velid:

- Peki, öyle olsun!

Deyince mecliste bulunan biri:

- Ne yapıyorsun ya Velid? Eğer Hüseyin biy'at etmeden gidecek olursa birçok kan dökülmedikçe yola gelmez. Akıl kârı, ya hazır ele geçmişken onu biy'ate zorlamak, yahut hapsedip salıvermemektir.

Hazret-i Hüseyin bu sözlerden fena halde öfkelenip o adamı payladı ve dışarıya çıktı. Velid'in evini terketti: O adam Velid'i kışkırtmakta devam ediyor:

- Sözümü dinlemedin. Hüseyin çıkıp gitti. Başınıza neler geleceğini görürsün!

Velid, bu telkinleri reddetti:

147

- Biy'at etmediği için mi, Peygamber torununa kıymamı istiyorsun? Ben böyle, bir cinayet işleyemem! Ben topyekûn dünya ve ötesi için bile şenaatlerin en büyüğü olan böyle bir fiili kabul edemem!

Velid, İbn-üz-Zübeyr'e adam gönderip onu yine istetti. İbn-üz-Zübeyr bir günlük mühlet isteyip ertesi gün geleceğini söyledi ve gece vakti, kardeşi Cafer'le beraber yükte hafif olarak Mekke taraflarına kaçtı. Hazret-i Hüseyin, yol hazırlıklarını yerine getirip ertesi günün akşamı, kendi ev halkını, kardeşlerini ve kardeşlerinin çocuklarını yanına aldı; ve dudaklarında bir âyet, yola revan oldu.

Velid, manzaraya seyirci...

Peygamber torununun Medine'yi bırakışı halka pek gi-ran geldi. Üzülen üzülene ve ağlayan ağlayana... Kardeşlerinden Muhammed bin Hanefi veda için Hazret-i Hüseyin'in yanına gelince gözyaşlarını zaptedemedi ve uzun uzun ağladı.

Yolda kendilerine rastlayan Abdullah bin Mutî, hayrete ler içinde sordu:

- Sana kurban olayım; nereye gidiyorsun?

- Şimdiki halde niyetim Mekke'ye gitmek... Orada Allah'tan istihare ederim.

Abdullah heyecanla:

- Sakın, dedi; Kûfe'ye gideyim deme! O diyar şeametli-dir, halkı da vefasızdır... Babana gadrettiler. Kardeşine de etmedikleri zülüm bırakmadılar. Sen Mekke'den ayrılma! Arapların efendisi sensin! Hicazlılar, Arabin efendisinden yüz çevirmezler, Sen Hicazdan başka bir yeri seçme!

Hazret-i Hüseyin, maiyetindekilerle beraber yol alıp Mekke'ye vardı. Ve yine dudaklarında bir âyet, Harem'e girdi, İbn-üz-Zübeyr ile buluştu ve Mekkelilerin ileri gelenleriyle görüştü.

Bu sırada Küfe ahalisi, Yezîd'in Halifelik makamına geçtiğini, Hazret-i Hüseyin ile İbn-üz-Zübeyr ve İbn-i Ömer'in biy'atten kaçındıklarını, Hazret-i Hüseyin'in Medine'de tutuna-

148

mayıp Mekke'ye geçtiğini haber aldılar ve kendisine bir nâme yazdılar:

- Hemen Kûfe'ye gel! Sana biy'at edelim!

İki gün sonra bu nâmeyi, bazı Küfe büyüklerinin imzalan altında umumî efkârı çerçeveleyen bir tezkere takip etti. Hazret-i Hüseyin cevap verdi:

- Gönderdiğiniz mektupların, ne demek istediklerini anladım. Size ev halkından, amcamın oğlu Müslim Bin Akîl'i gönderiyorum. Halinizi görsün, fikirlerinizi dinlesin, ileri gelenlerinizle görüşsün! Eğer vaziyet bildirdiğiniz gibiyse bana yazar, ben de kalkar gelirim.

Ve Müslim'i çağırıp gereken öğüdleri verdi:

- Haydi, şimdi selâmetle yola çık!

Müslim evvelâ Medine'ye gidip Allahın Resulünü ziyaret ettikten ve yakınlarıyla vedâlaştıktan sonra, atının başını Küfe istikâmetine çevirdi.

Kûfe'de Muhtar'ın evine kondu. Başına birçok insan topladı. Tez zamanda, Hazret-i Hüseyin adına on sekiz bin kişiden biy'at aldı.

Küfe Valisi Numan Bin Beşir, halim, dindar ve kan dökmekten kaçınır bir kimseydi. Toplantıların dağıtılması için çok çalışmış ve İslâm'ın akıbeti bakımından birçok öğüt vermiş olduğu halde muvaffak olamamıştı.

Şam'dakilerin adamları vaziyeti yeni halifeye yazdılar ve işi önleyebilecek kuvvetli bir vali gönderilmesini istediler. Derhal, Basra Valisi Ubeydullah Bin Ziyad, Kûfe'ye nakledildi. Yeni vali, Müslim'in ölü veya diri, ele geçirilmesi, yahut Kûfe'den sürülüp çıkarılması için kat'î emir almıştı.

Ubeydullah, Kûfe'de işlere el atar atmaz durum değişti. Müslim'in oturduğu ev kuşatıldı ve etrafındakiler dağıtıldı. Müslim evden kaçabildi, fakat sokak ortasında ve tek başına kaldı. Güç-belâ, bir kadının evine sığındı. Fakat ev sahibi kadının bir oğlu tarafından valiye haber verildi ve yaralı olarak tutulup Ubeydullah'ın karşısına çıkarıldı ve öldürüldü.

149

Beri taraftan Hazret-i Hüseyin Kûfe'ye gitmek için sefer hazırlığını tamamlamakla meşgul... Orada olup bitenden haberi yok...

Tam yola çıkacağı sırada, evvelâ Ömer Bin Abdürrah-man, sonra İbn-i Abbas, karşısına çıktılar ve yalvardılar:

- Kûfe'ye gitme! Oranın halkı dönektir. Sen Arabın efendisi bulunuyorsun! Hicaz halkı senin peşindedir. Mekke'de kal ve biy'at imkânını burada hazırla! Eğer Iraklılar vaadlerinde sadıksa, ne diye seni çağırıyorlar; yığınlar halinde buraya gelsinler!.. Eğer mutlaka Hicaz'dan ayrılman gerekse Kûfe gibi netameli bir yere gideceğine, hiç olmazsa Yemen'in kaleleri kuvvetli, arazisi dağlık ve her türlü korunmaya müsait, halkı da senin baba dostların... Gitme, yâ Hüseyin, Kûfe'ye gitme!

Hazret-i Hüseyin mukabelede bulundu:

- Öğütleriniz babaca, ilginiz de kardeşçe... Ama benim buradan çıkmam ve Kûfe yolunu tutmam, artık bir oldu-bitti hükmündedir. Bana selâmet dilemekten başka size vazife kalmamıştır.

Tekrar yalvardılar

- Hiç olmazsa ev halkını ve yakınlarını beraber götürme!

Hazret-i Hüseyin bu tavsiyeyi de dinlemedi. Kader o türlü hükmünü yerine getirdi ki, Peygamber torununa hiç bir mantık tesir edemedi. Çoluğunu çocuğunu, bütün yakınlarını topladı ve Irak istikametinde Mekke'den yola çıktı. Biraz ileride Şair Ferzedak'a rastladı ve sordu:

- Halk ne düşünüyor, halleri nasıl?

Büyük şair ve hikmet adamı, şu cevabı verdi:

- Halkın kalbi seninle ama kılıçları senin düşmanlarınla... Kaza ve kader gökten iner ve Allah dilediğini işler.

O sırada Abdullah Bin Cafer'in oğulları yetişti. Babalarının bir mektubunu Hazret-i İmama verdiler. Mektup, kendisi yetişinceye kadar ileriye gitmemelerini rica ediyordu. Hazret-i Hüseyin yoluna devam etti. Kûfe'deki hâdiselerden habersiz ol-

150

duğu için, yola çıktığını ve yakında Kûfe'ye ulaşacağını bildiren bir mektup yazıp yakınlarından biriyle oraya gönderdi. Mektubu götüren Kadisiye'de yakalandı. Kûfe Valisi Ubeydul-lah'a gönderildi ve onun emriyle öldürüldü.

Hazret-i Hüseyin hep yoluna devamda... Yolda bazı kimseler kendisine katıldı. Yol almaya devam ettiler. Sa'lebiye mevkiinde Müslim Bin Akîl'in öldürüldüğü haberini aldılar. Bütün kabile gözyaşları içinde kaldı. Bazı dostları tekrar rica ettiler:

- Dön, geriye dön, yâ İmam! Müslim'in kardeşleri atıldılar:

- Ya kardeşimizin intikamını alırız, yahut biz de onun gibi şehitlik şerbetini içeriz! Başka türlü olamaz!

Hazret-i Hüseyin bu dileği doğru buldu ve yine yola devam emrini verdi. Birkaç konak sonra, Müslim'in arkasından gönderdiği süt kardeşi Abdullah'ın da Ubeydullah tarafından şehit edildiği haberi geldi. Kafilede teessür ve ıstırap büsbütün arttı. Yine yola devam... Şeraf Nehri geçildikten sonra, karşıdan görünen bir alay süvari... Bunu görünce sağ tarafta bir dağa saptılar. Atlılar da onları takip etti ve karşılarına kondu. Atlıların başında Hür Bin Yezîd isimli bir adam... Namaz vakti gelince Hazret-i Hüseyin'in müezzini ezan okudu. Hazret-i İmam'ın arkasında cemaatle namaz kılındı. Hür Bin Yezid de askerleriyle birlikte Hazret-i Hüseyin'e uydu ve namazı edâ etti. Namaz bitince Hazret-i İmam bir hutbe okudu ve dedi.

-- Biy'at için Kûfeliler tarafından edilen davet üzerine geldim!

Hür cevap verdi:

- Biz seni davet edenlerden değiliz! Biz, seni bulup Kûfe'ye kadar senden ayrılmamaya memuruz!

Bunun üzerinedir ki, Hazret-i Hüseyin, ilk defa olarak, maiyetindekilere, atlarına binip geri dönmeleri için emir verdi. Fakat Hür bu emre mâni oldu:

- Ne Medine'ye gidebilirsiniz, ne de Kûfe'den başka bir yere!

151

Tutuklanmış bulunuyorlardı. Atlarına bindiler ve sol tarafa doğru yol aldılar. Hür ve atlıları, peşlerinde...

Biraz ilerleyince, karşılarına Küfe ve civarından bir kaç kişi çıktı. Hür, bunları Hazret-i Hüseyin ile görüştürmemek istedi. Fakat Hazret-i Hüseyin'in sert ısrarına karşı duramadı ve görüşmelerine razı oldu. Gelenler, Kûfelilerin hâlini ve Müslim ile öbürlerinin nasıl gaddarca şehit edildiklerini anlattılar. İçlerinden biri şöyle dedi:

- Senin dostun az, düşmanın da çok... Gel bizim oymağımızın bulunduğu dağa çekilelim! O dağda, düşman üzerimize derya misali asker gönderse yine bir şey yapamaz! On gün geçmeden civar kabileler de imdadımıza gelir. Efendileri olduğum yirmi bin Tâi'nin, hemen emriniz altında toplanmasını taahhüt ediyorum.

Hazret-i Hüseyin:

- Allah sana iyi akıbet ihsan etsin. Fakat şimdilik bizim yolumuzu değiştirmemiz güçtür!

Dedi, gelenlerden ayrıldı ve Muharrem'in ikinci günü Kerbelâ sahrasına kondu.

Kerbelâyâ inişin ertesi günü, karşılarında, 4000 kişilik bir kuvvet... Kumandanları Ömer Bin Saad... Ubeydullah'ın adamı Ömer, derhal Hazret-i Hüseyin'e bir elçi gönderdi ve sordu:

- Niçin geldiniz?

- Kûfeliler istedi, ben de geldim. İsteklerinden caydılar-sa ben de döner giderim.

Ömer bu cevabı dört nala, Ubeydullah'a bildirdi. Gelen emir:

- Evvelâ Yezîd'e biy'at teküf et! Kabul ederse ne âlâ!.. Etmezse sularını kes ve Hüseyin'i, diri veya ölü, ele geçir!..

Teklif edildi:

- Yezîd'e biy'at et yâ Hüseyin! - w'

-Asla!..

>

Bunun üzerine Ömer, su ile Hüseyin'in arasına girmek

152

üzere beşyüz atlı gönderdi. Atlılar suyu tuttu ve Hazret-i Hüseyin, cephesi ve cenahından kuşatılmış, çöl ortasında susuz ve yardımsız, kala kaldı.

Suyu tutanlardan bir lânetli, Hüseyin'e şöyle haykırdı:

- Bir damlasını tadmadan, suya baka baka öleceksin! Peygamber torunu dua etti:

- Yârabbi, sen bu adamı susuzlukla helak et!

O adam birdenbire hastalanacak, hastalığı suya doyama-mak olacak ve kırbalarla su içtiği halde susuzluktan kıvrana kıvrana can verecektir.

Hazret-i Hüseyin o gece Ömer'le tenhada, görüştü:

- Bırakın beni, ya Medine'ye döneyim, yahut kâfirlerle çarpışmak üzere Türkistan taraflarına gideyim! Yahut doğru

Şam'a yollanayım!

Ömer bu teklifleri beğendi ve hemen Ubeydullah'a yazdı. Ubeydullah da mektubu okuyunca hoşlandı ve:

- Ne güzel teklifleri!.. Kabul ettim! Birinden birini seçelim!

Dedi. Fakat, huzurunda bulunan Şemir isimli korkunç

nasipsiz, hemen Ubeydullah'ı önledi:

- Sen ne yapıyorsun? Hazır eline düşmüşken fırsatı nasıl kaçılıyorsun? Bilmiyor musun ki, bu adam, nereye gitse taraftar toplar, kuvvetlenir ve senin başına belâ kesilir? Hususîyle, gece, Ömer'i bir kenara çekip yalnızca konuşmuş... Şüpheli durum!... Sen Ömer'e yaz, etrafındakilerle beraber buraya gelmesini Hüseyin'e teklif etsin!.. Gelecek olursa hakkında karan sen verirsin. Dilersen cezalandırır, dilersen affedersin!..

Ubeydullah bu zehirli telkinlerin ağına düştü ve Ömer'e

emir yazdı:

- Hüseyin'e, yanındakilerle beraber bana gelmelerini teklif et! Kabul ederse, hepsini al, getir! Kabul etmezse onunla cenkleş, hepsini yere ser ve atlara çiğnet!

Emri de, Şemir'e verdi:

- Şayet Ömer emrime karşı koyacak olursa başını kes ve bana gönder! Sana yetki veriyorum!
153

Böylece kumandayı eline almaya kadar muvaffak olan hain, cebinde mektup ve yetki kâğıdı, yola çıktı ve Muharrem'in dokuzuncu günü Kerbelâ'ya vardı.

Ömer, getirdiği nâmeleri gözden geçirdikten sonra Şemir'in karanlık suratına baktı ve nefretinden bu surata tüküreceği geldi. Ağzına gelen suçlandınıcî lâfları etti; fakat hilekâr Şemir'in telkinlerine kapılmakta o da gecikmedi. Kendisini yüksek rütbelerin cazibesıyla avlayan Şemir'in emrine baş eğdi ve akşama doğru askerine Hüseyin'i her yandan kuşatma emrini verdi.

Hazret-i Hüseyin, böyle geç vakit yapılan kuşatma hareketinin sebebini sormak için kardeşi Abbas'ı gönderdi. Abbas, artık karşı tarafla cenk halinde buldukları cevabını aldı. Hazret-i Hüseyin, Abbas'ı tekrar göndererek şu istekte bulundu:

- Cengi yarın sabaha kadar erteleyelim...

Ömer bu dileğe müsbet cevap verdi. Peygamber torununun maksadı kendi ev halkına ve yakınlarına gereken öğütleri vermek ve o geceyi ibâdet ve istiğfarla geçirmekti.

Etrafındaki leri topladı ve söze başladı:

"- Allahım; sana hamdederim ki, bize nübüvvetle ikram ettin. Bizde, hakkı iştir kulaklar, hakkı görür gözler, hakkı benimser kalbler yarattın. Bize Kur'anı bildirdi n ve din ilmini öğrettin. Bizi, sana şükredici kullarından eyle! Bundan sonrası şu ki, ben, yakınlarımdan daha vefalı ve hayırlı dost, ev halkımdan da daha şefkatli ve bağlı görmedim. Allah hepinize, benden ötürü, hayırlı ihسانlarda bulunsun... Ancak, sanırım ki şu karşıımızdaki düşmanla hesaplaşmanın vâdesi bu akşam dolmaktadır. Son meydan yarındır. Bu bakımdan hepinize izin veriyorum; üzerinizde bana ait bir borç kalmamış olarak, yâni serbestçe ve rahatça bu gece gidebilirsiniz! Bu geceyi deve diye kullanınız, fırsatı kaçırmayınız ve gecenin karanlığına bürünüp uzaklaşınız! Her biriniz ev halkımızın birinin elinden tutup gitsin. Hepiniz Allah'ın lûtuflarına eriniz! Köylere, kasabalara yayılın ki, Allah üzerinizden mihnet ve meşakkat kaldırsın. Düş-

154

manlar, benimle boğuşmak, beni altetmek azminde... Beni elde ederlerse başka bir şey istemezler."

Hazret-i Hüseyin'in oğulları, kardeşleri ve kardeşlerinin oğulları, hep beraber atıldılar:

- Seni bırakarak gitmeyi ve senden sonra yaşamayı Allah bize göstermesin!

Cevap aldılar:

- Oğullarım, kardeşlerim, yeğenlerim! Müslim'in şehit düşmesi yeter! Size ben izin veriyorum; gidiniz!..

- Ya halka ne diyelim! Büyüğümüzü, efendimizi, babamızı, kardeşimizi, en hayırlı amcamızı, ok atmadan, tek yara almadan bıraktık mi diyelim? Vallahi bu durumu ebedî olarak kabul etmeyiz!.. Hepimiz, nefslerimizi, mallarımızı, yakınlarımızı sana feda eder, ölünceyedek senin yanında dövüşürüz!

Müslim Bin Avsece-tül Esedî ayağa kalkıp haykırdı:

- Seni yalnız mı bırakmak?.. Öyleyse senin hakkını korumak bahsinde Allaha hangi mazereti gösterelim? Vallahi mızrağımı düşman göğsünde kırıncaya ve kılıcımı kabzasına kadar parçalayıncayedek senden ayrılmam! Silâhım olmasa bile senin uğrunda ölünceye kadar taşlarla dövüşürüm!

Daha birçok sadakat ve bağlılık sözü...

Hazret-i Hüseyin hepsine dua etti.

Ebû Zer-ül Gıfârî'nin kölesi kılıcını silerken öyle dokunaklı mısralar okudu ki, onlan işiten Hazret-i Hüseyin'in kızkar-deşi Zeynep, çığlık kopararak bayıldı.

Zeynep ayılınca başucunda Hazret-i Hüseyin'i buldu:

- Kardeşim; Allah'a sığın! Bil ki, bütün dünya ehli ölür, sema ehli de baki kalmaz. Allanın zatından başka her şey helaktedir. Annem, babam ve kardeşim benden daha hayırlıydılar. Öldüler.

Bundan sonra Hazret-i Hüseyin sabaha kadar ibadet ve

istiğfarla meşgul oldu.

155

Şafak vakti... Kerbelâ çölü, gerine gerine uyanmakta... Tek saniye uyamamış olan Hazret-i Hüseyin yakınlarını sabah namazını kıldırıyor. Yanan kalblerin kandilinde pırıldayan Allah ismi... Ufukta gittikçe koyulaşan kızılıklar...

Hazret-i Hüseyin atlı ve yaya, 70 - 80 kişilik maiyetini safâ dizdi. Sağ ve sol yanlarına, maiyetindekilerden en güvendiklerini koydu, bayrağı da bir eminine verdi ve kendisi merkeze geçti. Binlerce askere karşı yalnız 70 - 80 insan...

İlerledi ve karşısında, Müslümanlık iddiasındaki askerlere haykırdı:

"- Ey insanlar! Sözüme kulak verin! Aceleye kapılmayın! Ben size vacip olan şeyi söyleyeyim: Gelişimden ötürü özrümü bildiriyorum! Özrümü kabul ve sözümü doğrularsanız, saadet kazananlardan olursunuz! Özürümü kabul etmez ve lâfımı dinlemezseniz, istediğinizi yapmakta hürsünüz!"

Hazret-i Hüseyin bu noktada durdu. Zira kız kardeşleri iç paralayıcı şekilde ağlamaya başlamıştı. Hazret-i Hüseyin onlara döndü ve kendilerini sükûnete getirinceye kadar uğraştı. Sonra tekrar askerlere hitap etti:

"- Ey insanlar!.. Beni herkese nispet edin ve düşünün; ben kimim? Vicdanınıza baş vurun, nefslerinizi suçlandırın; bakalım benim kanım size helâl midir, öldürülmem caiz midir? Ben Peygamberimizin kızıyla amca oğlunun çocuğu değil miyim? Şehitlerin Efendisi Hamza, babamın amcası, Cennette uçan Cafer benim amcam değil midir? Allanın Resulü, kardeşimle benim için, siz cennet gençlerinin efendileri ve sünnet ehlinin göz bebeklerisiniz, dememiş midir? Şüphe yok ki, bu dediğim şeyde beni doğrularsınız. Eğer yalanlıyorsanız, içinizde Câbir Bin Abdullah'a yahut Ebû Said veya Sehl Bin Saad'a, yahut da Zeyd Bin Erkam'a veya Enes'e sorun! Haber verirler! Yok mu, içinizde bir yasaklayıcı ki, benim kanımın akıtılmasına engel olsun?"

Bu arada Şemir dilini uzatmak ve Hazret-i Hüseyin'in

156

sözünü kesmek istedi. Habib Bin Mutahhar onu paylayıp sus- 0 turdu. Hazret-i İmam devam etti:

"- Eğer söylediklerimde bir şüpheniz varsa yahut Peygamberimizin torunu olduğum üzerinde tereddüt geçiriyorsanız, biliniz ki, bugün Doğudan Batıya kadar Allah Resulünün benden başka torunu yoktur! Söyleyin, öldürdüğüm bir mazlumun kanını mı, üstüne oturduğum bir malın ziyanını mı, yoksa bir yaralamanın kisasını mı istiyorsunuz benden? Ne istiyorsunuz? Ey Şit Bin Reb'â, Ey Haccâr Bin Ebcer, Ey Kays Bin Eşi'at ve Ey Yezûl Bin Hars, Kûfe'ye gelmem için bana mektup yazmadınız mı?"

Hazret-i Hüseyin bir ân durup cevap bekledi. İsimlerini saydığı adamlar.

- Hayır, biz böyle bir şey yapmadık! Diye bağırdılar.

Hazret-i İmam cevap verdi:

- Yaptınız! Fakat şimdi inkâr ediyorsunuz! Madem ki artık beni istemiyorsunuz, bırakın, dönüp gideyim yerime!

Düşman safından Kays Bin Eşi'at atılıp bağırdı:

- Yâ Hüseyin, Ubeydullah'ın hükmüne baş eğip biy'ati kabul etmiyor musun?

Hazret-i Hüseyin cevap verdi:

- İşte bu dediğin, hiç bir zaman olamaz! Ve atından indi.

Züheyr isimli biri atını sürüp ortaya geçti ve iki tarafa birden kan dökmelerine dair en dokunaklı sözleri söylediye de tesiri olmadı.

Şemir haini ok attı. Züheyr geri çekildi. Ve o anda, sahnelerin en ulvîsi meydana geldi: Hazret-i Hüseyin'i ilk kuşatan atlıların kumandanı Hür, Peygamber Torununun tarafına geçti. Atını Hüseyin'e doğru sürdü, önünde durdu ve nida etti.

- Senin tarafına geçiyorum! Şu ana kadar işlediğim suçları affet!..

Hür'ün cenkten kaçınma öğütlerine de okla cevap verdi-

157

ler. Sonradan gelen kumandan Ömer Bin Saad ilerliyerek okunu attı ve haykırdı:

- İşte cengi açıyorum! Davranın!

Ok yağmuru...

Ziyad'ın kölesi Yesar ile Ubeydullah'ın kölesi Salim, meydana çıktılar ve er dilediler. Hazret-i Hüseyin tarafından Abdullah Bin Umeyr-ül-Kelbî çıkıp ikisini, kılıcını iki kere kaldırıp indirmekle yere seriverdi. Boğuşma da bütün dehşetiyle başladı. Hazret-i Hüseyin'in yetmiş iki kişiden ibaret yakınları, binlerce asker, kılıç, mızrak, balta ve gürz altında, doğrandılar, delindiler, kırıldılar ve ezildiler.

Hazret-i Hüseyin'in iki oğlu, altı kardeşi, Hazret-i Hasan'dan iki yeğeni, daha nice yakını, dostu ve akrabası...

Bütün bu şehit olanlar, iki günden beri dudaklarını ıslatmaya bile tek damla su bulamamış insanlar. Nihayet ortada Hazret-i Hüseyin kaldı. Kim ve ne olduğunu anlatan mısralar okuyarak atını düşman saflarına sürdü. Bir anda, etrafına üşüşen üşüşene... Su yerine üzerine ok fıskırırken, kılıçlar ve mızraklar da başında ve göğsünde işledi ve iki Cihan Efendisinin, sırtında taşıdığı torunu, atından düştü. Kâinata ve topyekûn varlığa kıymak isteyecek kadar hain bir el uzandı ve o kutsî başı bedeninden ayırdı.

Geride kalan kadın ve çocukları da esir ettiler. Esirler arasında zevcesi Errübâb, kız kardeşleri Zeynep ve Ümm-ü Kelsûm, kızları Sekine ve Fâtıma, bir de, oğlu Ali Zeynelâbi-din...

Hazret-i Hüseyin'in vücudunda yetmiş iki kılıç ve mızrak yarası...

Bütün gerçek Müslümanlar dövündü. Yüzlerce, binlerce şair, kezzap gibi kalbieri eriten mersiyeleler söylediler ve gök kubbe altında bir peygamber torununa, dünya yaratıldı yaratıla-lı vâki olmayan, olmasına da imkân bulunmayan bu zulüm karşısında vicdanları şahlandırdılar.

Cinlerin bile yakıcı mersiyeleler okuyarak dövündüklerini duyanlar oldu.

158

Tarihte en büyük şehitlerden birinin kesik başını Kûfe'ye götüren müfreze, bir konak ileride mola verirken, dibinde oturdukları duvardan bir el çıktı ve Hüseyin'i öldürenlerin, yarın Hesap Günü'ne cevap vereceklerini soran iki mısra aynı duvara kanla yazdı. Bu askerî birlikten kaçanlar, silâhını atıp bir adım gitmeyeceğini haykıranlar, çıldıranlar oldu.

Mansur Bin Ammar, bu iki mısraın, Nübüvvetten 300 yıl önce bir taşta yazılı olarak Rum illerinde bulunmuş olduğunu rivayet eder.

Hüseyin'in şehit olduğu gün, insanların yüzüne değil, ta-biate bakmak lâzımdır.

Gündüz vakti ortalık kapkara kesildi. Hattâ bir aralık yıldızlar bile göründü. Peşinden korkunç bir kızılık çöktü. O gün kanlı yağmur yağdığını ve Kerbelâ'da hangi taş kaldındıy-sa altında kan sızıntısı görüldüğünü söylemeye kadar gidenler olmuştur.

Hüseyin'in başını gövdesinden ayırmış olan Sinan adlı insanlık yüz karası, mübarek kafayı bir de fahriye okuyarak Ubeydullah'ın önüne koyunca, Kûfe Valisi, destanlık cinayetin bizzat tertipçisi olduğu halde, dayanamadı ve Sinan'ın başını vurdurdu.

Kerbelâ hâdisesine karışanlardan hepsi, şu veya bu türlü belâlarını buldular. Bir zaman sonra Muhtar Bin Ubeyd askeriyle Kûfe'ye girdi ve Kerbelâ işine katılanlardan altıbin kişiyi öldürdü. Ubeydullah, Şemir ve Ömer Bin Saad de bu arada cezalarını buldular ve en büyük ceza âlemine geçtiler.

Kerbelâ'ya katılanlardan herbirinin belâsını bulduğuna dair en güzel nakil, Yakup Bin Süfyan'inkidir:

- Bir gece oturmuş, Kerbelâ faciasından bahsediyorduk. Mecliste bulunanlardan biri, bu vak'aya katılanlardan belâsını bulmadık hiç kimse kalmadığını ileriye sürdü. Yine mecliste bulunanlardan bir ihtiyar, kendisini öne attı ve Kerbelâ'ya katılanlardan ve Hüseyin'in öldürülmesine yardım edenlerden olduğu halde o güne kadar hiç bir belâyâ uğramadığını söyledi. O

159

ân odada yanan kandillerden biri sönecek hale geldi. İhtiyar kandili alıp fitili düzeltmek isterken sıçrayan bir kıvılcımla sakalı tutuştu. Meclistekiler ihtiyarı söndürmeye davrandılarsa da

başaramadılar. Sakalını bastıracağı entarisi ve bütün vücudu alevler içinde kaldı. İhtiyar, koşarak kendisini, kenarında bulunduğumuz Fırat'a attı ve yana yana boğularak öldü.

Ahzap Sûresinde bir âyet, Hazret-i Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin hakkındadır. Bu âyette, Peygamber Evinin kadrosu, imân bahsinde her türlü şüphe ve tereddütten münezze ve esasta tertemiz olarak vasıflandırılmıştır.

Yine Ahzab Sûresinde Allah Resulüne salât ve teslimiyet emreden âyetin inişinde sahabiler soruyorlar:

- Ey, Allahın Resulü; sana nasıl selâm vereceğimizi öğrendik; fakat nasıl salât getirceğiz; bunu da öğretir misin?

Bunun üzerine Kâinatın Efendisi, aynıyle namazların son rekâtlerinde okunan salât şeklini emrediyorlar. Burada salât , "Muhammede ve onun âline (soyuna) ve İbrahim'e ve onun âline" şeklindedir.

Böylece âyet ve hadisle "Âl-i Muhammed - Peygamberler Peygamberine ait soy"un mevkii gösterilmiş oluyor.

Sâffât Sûresinde "Âl-i Yâsin'e selâm" mealindeki âyette "Âl-i Yâsin"den murad, Peygamberler Peygamberinin soyudur.

Fahri Râzî diyor ki:

- Allahın Resûliyle Peygamber Evinin mensupları, beş şeyde ortaklar: Birincisi selâm... İkincisi son rekâtlerdeki salât... Üçüncüsü esasta tertemiz olmak... Dördüncüsü kendilerince sadaka kabulünün haram oluşu... Beşincisi muhabbet...

Âl-i İmran Sûresinde bir âyet de Hazret-i Fâtıma ile soyunun üstünlüğüne şahadet eder.

Allahın Resulü, kendilerini ve soylarını yalanlayanlara •lanet okuyan bu âyet nazil olunca, kâfirleri meydan münakaşa-

160

sına davet buyurdular. Kâfirler de reisleri Âkib'e başvurup fikrini sordular. Âkib şöyle dedi:

- Vallahi M.....'in peygamberliği sizce de muhakkak...

Bunun inkârı muhaldir. Bir Peygamberle çekişenlerin ise helakleri muhakkaktır. Onun için, eğer dinine girmeyecekseniz O'nunla çekişmekten vazgeçip iyi geçinmek en iyisidir.

Kâfirler Âkib'den ayrılıp dönerken yolda Allahın Resulüne tesadüf ediyorlar. Kucaklarında Hazret-i Hüseyin vardır. Hazret-i Hasan'ın da elinden tutup götürmektedirler. Hazret-i Ali de arkadan geliyor.

Kâfirlerden biri diyor ki:

- Görüyor musunuz manzarayı? Bunlar öyle insanlar ki, Allahtan, bir dağın silinip süpürülmesi ve yok edilmesini isteseler, Allah onların duasını kabul eder ve o dağ silip süpürür, yok eder. Onlarla sakın çekişmeyiniz ve hep iyi münasebet muhafaza ediniz!..

Vedduhâ Sûresinin bir âyetinde, Peygamber soyunun, Cehennem ateşini tatmayacağı noktasından ilâhî rızaya nail olmuş bulunduğuna dair işaret vardır.

Ümmetin şefaate nailiyeti de istihkak bakımından dereceye bağlıdır. Başta Peygamber soyu...

Allah Resulünün yakınlarına dostluk emreden bir âyet nazil oldu.

Sahabiler sordular:

- Ey, Allah'ın Resulü; kendilerine dostluk gösterilmesi bize vacip olan yakınların kimlerdir?

"- Ali, Fâtıma ve onların iki oğludur."

Buyurdular.

161

Hazret-i Hasan'ın verdiği hutbede, Peygamber Evine ait Kur'ân âyetlerinin de tefsirini buluyoruz:

- Beni bilen bilir; bilmeyen de bilsin ki, ben Allah ResulünUn torunuyum. (Bir âyet okuyarak) Ben müjdecinin, ben korkutucunun oğluyum. Ben Peygamber Evinin o kadro-sundanım ki, Allah onlara sevgi ve dostluğu farz kıldı ve Peygamberine indirdiği Kur'ân'mda bu sevgi ve dostluk borcunu bildirdi.

Meryem sûresinin bir âyeti de, büyük bir din alimince şöyle tefsir edilmiştir:

- Hiçbir mümin yoktur ki, onun kalbi, Peygamber Evinin insanlarına sevgiyle dolu olmasın...

EHL-I BEYT

Peygamber Evinin insanları üzerindeki hadîsler de pek çoktur.

Başta, Allah Resulünün, Hazret-i Hasan ve Hüseyin'i hırkalarının içine alıp en büyük muhabbetle göstermeleri gelir. "Abâ ehli" tâbiri, Nur nesline memur bu iki kutbun Peygamber abası altında kucaklanmış olmalarındandır,

Hadîs mealleri:

"- Soyum üzerinde bana eza eden kimseye, Allah'ın gazabı büyük olur."

"- Hasan ve Hüseyin'i seven beni sevmiş, onlara düşmanlık eden de bana düşmanlık etmiş olur."

"- Benim soyumdan gelenlere sevgi, Nuh'un gemisi gibidir. Binenler kurtulur, binmeyenler de helak olur."

11 - Aranızda en hayırlınız, benden, sonra, soyuma karşı hayırlı olandır."

"- Ev halkımdan hiçbirini cehennem ateşine atmaması

162

için Rabbime dua ettim ve duam kabul edildi."

"- Sırat üzerinde en sağlam adım atacak olanlar, soyumdan gelenlerle Sahabîlerime muhabbetle en ileri olanlardır."

"- Şu benim oğullarım, Hasan ile Hüseyin, Cennet gençlerinin efendileridir. Babalan da onlardan daha hayırlıdır."

"- Soyumdan bana en sevgili olan, Hasan ile Hüseyin'dir."

"- Benim esrar mahzenim ve güven hedefim, soyumdan gelenlerle yardımcılanımdır. Onlardan bir hatâ çıkacak olursa bağışlayınız ve muhsin olanları kabul ediniz!"

"- Sizi nimetlendiren Allah'ı seviniz; onu sevdiğiniz için beni, beni sevdiğiniz için de Beyt Ehlimi seviniz!"

"- Benim nefsimi kendi nefsinden, zatımı zatından, ehlimi ehlimden ve soyumu öz soyundan üstün tutmayanda iman, kâmil olmaz."

Sahabîleriyle birlikte Allah'ın Resulü sokaktan geçerlerken Hazret-i Hüseyin'i oyun oynamakta görüyorlar. Yavruyu kucaklarına alıyorlar, öpüyorlar ve gülümseyerek buyuruyorlar.

"- Hüseyin, güzel sıfatlarda ve dış görünüşte bana yakındır; ben de ona yakınım. Hüseyin'i seven Allah'ı sever. Hasan'la Hüseyin benim torunlanımdır ve öyle iki kol başdırlar ki, zürri-yetleri dalga dalga her tarafı tutacaktır."

Ve, kâinatın, yüzü suyu hürmetine yaratılmış olduğu Gaye - İnsan ve Ufuk - Peygamber, Veda Haccmda yer gök arası, insan oğlunun vardığı son kelâm harikası olan hutbelerinde şöyle buyurdular:

"- Ben size kadr ve kıymeti azîm iki varlık bırakıyorum: Biri, nur ve hidayet kaynağı Kur'ân; öbürü Beyt ehlim..."

Ve üç kere terar ettiler:

"- Beyt ehlim hakkında size Allah'ı hatırlatırım! Beyt ehlim hakkında size Allah'ı hatırlatırım! Beyt ehlim hakkında size Allah'ı hatırlatırım!"

163

TALHA

Fil tarihinin yirmi dokuzuncu yılında, Hicretten yirmi dört yıl önce Mekke'de doğdu.

Onbir buçuk yaşında, Hazret-i Ebubekir'in eliyle İslâm dairesine alındı.

Altmış yaşında da, Cemel vakasında, atılan bir okun tesiriyle sonsuzluk âlemine geçti.

Soyu, altıncı babada Hazret-i Ebûbekir ve yedinci babada Allah'ın Resûliyle birleşir.

Lâkapları "Talha-tül-Hayır", "Talha-tül-Feyyaz" ve "Talha-tül-Cûd". Allah'ın Resulü tarafından takılan bu lâkaplar, bazı gazalardaki yararlıkları üzerine verilmiştir.

Hazret-i Ebû Bekir'in kızı Ümm'ü Kelsûm başta, bir kaç zevcesi oldu. Onu erkek, dördü kız, ondört evlât sahibi...

Oğullarından Muhammed o çapta ibadete düşkündü ki, kendisine, "Secde edici" mânasına "Seccad" lâkabı takılmıştı. Cemel vakasında Hazret-i Ayişe'nin devesini çekerken bir mızrak darbesiyle şehid edildi.

İlklerden... İlk muhacirlerden... Cennetle müjdelenen on büyüklerden... Allah Resulünün ardındaki ön saftan... Halife seçimine memur Şûra ehlerinden...

İslâmı kabul ettiği demlerde onu ailesi ipe bağlayıp eski dinine döndürmek için etmedikleri cefa bırakmadılar, fakat döndüremediler.

Bedr'den başka bütün gazalarda bulundu ve Allah Resulünün yanından ayrılmadı.

164

Uhut'ta, kendisini Allah'ın Resulüne siper etti ve atılan oklardan biriyle eli yaralandı. O arada bir kılıç da başını yardı. Uhut'ta aldığı yaralar seksenden fazla olduğu halde yerini bırakmadı. İki zırh giyinmiş olan Allah'ın Resulünü yüksekçe bir yere çıkarmak için, omuzlarını mübarek ayaklarına basamak yaptı ve Kâinatın Efendisine, dağa çekilmeleri için yardım etti.

Bedir Gazasında bulunamamasının sebebi, kâfirlerin halini incelemek üzere Allah'ın Resulü tarafından Said Bin Zeyd ile Şam'a gönderilmiş olmasıdır. Nitekim, Gazaya katılanlar gibi ganimetten pay aldı.

Hazret-i Ali'ye biy'at ettikten sonra, Hazret-i Osman'ı şehid edenlerin derhal cezalandırılmalarını ve idamlarını istediği halde bu işin başka bir zamana ertelenmesinden fena halde kırılmış ve Cemel vakasında Hazret-i Aişe'nin tarafını tutmuştur.

Aynı vakada, Hazret-i Ali tarafından kendisine, aralarındaki eski dostluk ve karşılıklı hak ihtar edilince cenkleşmeyi bırakmış ise de, atılan bir okla şehid edilmiştir.

Çarpışma nihayete erdikten sonra Hazret-i Ali ölülerini muayene ederken Talha'nın kanlı naaşım görüyor ve yüzündeki toprağı silerek ve gözyaşı dökerek:

- Yâ Talha, diyor. Yıldız dolu bu semânın altında seni toprağa serili görmek bana çok acıdır. Keşke ben yirmi yıl evvel ölseydim.

Ölümünden yirmi yıl sonra rüyada, kızına diyor ki:

- Mezarımın bir köşesinden sızan su bana eza veriyor. Beni buradan çıkar da başka bir yere göm!

Mezarı açıyorlar, Hazret-i Talha'yı yatağında ve uykuda gibi sapasağlam ve hiç bir noktası çürümemiş buluyorlar. Yalnız, sızan sudan, vücudunun bir noktası biraz yeşillenmiştir.

Hazret-i Talha'yı, su sızan mezarlarından çıkarıp başka

165

bir yere gömüyorlar ve yeni mezarının yakınında da bir mescid bina ediyorlar.

Otuz sekiz hadîs rivayet etti.

Parmağında, altın halkalı ve iri kırmızı yakut taşlı mühür...

Hem cömert, hem de pek zengin... Günlük geliri bin dirhem...

"Talha-tül Cûd: Cömert Talha" lâkabını alışındaki sebep, elinin açıklığı. Bin dinar sadaka ettiği günler oldu.

Dokuzyüz kantar, altın ve gümüş malt çıktı.

Zevceliğe aldığı Hazret-i Ebû Bekir kızı Ümm-ü Kelsûm'a yüzbin dirhem mihir biçmişti. O zamana kadar bu derece yüksek mihir biçerek nikâh akdetmiş olan kimseye rastlanmamıştı.

Uhut Gazasında Allah'ın Resulünü omuzlarına alıp yüksek bir yere çıkarttığı zaman, Peygamberler Peygamberi: "- Talha, cennetle müstahak iş işledi." Buyurmuşlardı.

166

"- Cennette benim komşularım. Talha üe Zttbevr'dir."

Diyor.

Hadîs meali:

"- Talha, yeryüzünde yürür bir şehittir."

Oğullarından îmran, babasının aksine hasisliğiyle meşhurdu.

Kendisine bu halini ihtar edenler şu cevabı almışlardı:

- Ben hakka karşı avucumu yummam, bâtil işlerde de açmam!

Bir başka oğlu Yahya, Ebûl Musa-ül Eş'ari'nin kızını aldı ve ondan meşhur fıkıh âlimi İshak doğdu.

Kızlarından Ümm-ü İshâk, evvelâ Hazret-i Hasan ve sonra Hazret-i Hüseyin ile evlenmiştir.

Onbir yaşından altmış yaşma kadar Peygamber aşkıyla yanan ve yeryüzünde yürür şehit gibi gezen büyük sahabî...

167

ZÜBEYR

ti

Bir gün Mekke'de Allah Resulünün esir edildiği şayiası çıkınca o kadar öfkeleniyor ki, sorup anlamadan kılıcını çekiyor ve tek başına kâfirlere hücum etmek üzere atılıyor. Kendisine rastlayan Allah Resulü nida ediyorlar:

"- Yâ Zübeyr, sana ne oldu? Ne yapıyorsun?"

Vaziyeti anlatıyor ve Kâinatın Efendisi, gökleri aydınlatan bir tebessümle kendisine dua buyuruyorlar.

Her gazada Allah'ın Resûliyle beraber ve canı ile O'na siper...

Avvam oğlu... Nesebi beşinci babada Allah Resûlünün-küyle birleşiyor. Fil vakasından yirmibeş yıl sonra doğdu.

Onbeş yaşında, Hazret-i Ebû Bekir'in kemendiyle kurtuluş dairesinin içine çekildi.

Hicretin 36'nci yılı Cemaziyelevvelinin 10'uncu Perşembe günü, altmış dört yaşında, İbn-i Cermuz isimli bedbahtın eliyle öldürüldü.

Müminlerin annesi Hazret-i Hadice, Zübeyr'in halası... Annesi de, Allah Resulünün halaları, Abdülmuttalip kızı Hazret-i Safiyye...

Birkaç kere evlendi. Başlıca zevceleri, Esmâ Bint-i Ebû Bekir ve Âtike Bint-i Zeyd...

Onu erkek ve dördü kız, ondört evlâdı oldu.

İlklerden... Hem Habeş, hem de Medine muhacirlerinden... Cennetle müjdelenen on büyüklerden... Peygamber hoşnutluğuna erenlerden... Hazret-i Ömer tarafından halife seçimine mahsus olarak kurulan şûra üyelerinden.;

O da Hazret-i Ali'ye biy'at ettikten sonra, Talha'yla birlik olarak, Osman'ın kaatillerine hemen ceza verilmesini istedi; ve bu iş ertelenince derin bir inkisara düştü. Cemel vakasında da, Hazret-i Aişe'nin safını tuttu.

Aynen Talha'ya olduğu gibi ona da Hazret-i Ali tarafından aradaki yakınlık ihtar edilince cenkten vazgeçti ve "Vâdi-üs-Sibâ" dedikleri yerde namaz kılarken İbn-i Cermuz'un kılı-cıyle başı uçuruldu. Kaatil ihsan almak sevdasıyla kesik başı Hazret-i Ali'ye getirince, Velîler Sultanının karşılığı şu oldu:

- Safiyye'nin oğlunu öldürene cehennem ateşini müjdelerim!

Otuz sekiz hadîs rivayet etti.

Son derece zengin ve cömert... Bin kölesinden aldığı haraçları evine sokmayıp sadaka ederdi.

Ölümünde bir milyon yüz bin dirhem borcu çıktı. Çiftliğini bir milyon altiyüzbin dirheme satarak borçlarını ödediler ve çarşı-pazar münadiler çıkarıp haykırttılar:

- Zübeyr'den alacağı olan gelsin!

168

169

Ancak bundan sonradır ki, mirasçıları, kalan mala el atabildiler.

Vasiyeti buydu.

Hadîs meali:

"- Her nebînin bir veziri, yardımcısı, dostu vardır. Benimki de Zübeyr'dir."

Hadîs meali:

"- Talha ile Zübeyr, cennette benim komşulanımdır."

Hadîs meali:

"- Safiyye'nin oğlunu öldürene cehennem ateşini müjdele!"

İşte Hazret-i Ali'nin kaatile verdiği karşılık, Peygamber mucizesini gösteren bu hadîsin yüklediği memuriyet oluyor.

170

ABDÜRRAHMAN BİN AFV

Fil vak'asından on yıl sonra, Hicretten de kırk üç yıl evvel Mekke'de doğdu.

Nesebi, yedinci babada kâinatın efendisiyle birleşir.

Otuz bir yaşında, Hazret-i Ebû Bekir eliyle İslama girdi. Beşinci mümin. İlk dört ilkten sonraki ilklerin ilki.

Hicretin otuz birinci yılında ve Hazret-i Osman'ın halifeliği zamanında yetmiş beşinde olarak mev'ut eceliyle yatağında vefat etti.

Cahiliyet zamanında ismi Abd-i Amr ve bir rivayete göre Abd-ül Kabe, yahut Abd-ül-Hars'dı. İslama girince, Allah'ın Resulü tarafından kendisine Abdürrahman adı verildi.

On erkek evlâdından Hamîd ve Ebû Seleme, büyük din âlimlerinden olmuştur.

Habeş ve Medine muhacirlerinden. Cennet müjdesi alan on kişilik saadet kadrosundan... Hazret-i Ömer tarafından Şûraya seçilenlerden...

171

Bütün gazalarda bulundu ve büyük kahramanlıklar gösterdi. Uhut çenginde yirmibir yara aldı ve bu yaralardan biri yüzünden ayağı sakat oldu.

Allanın Resulü tarafından Devme çengine- başbuğ olarak gönderildi ve giderken şu fermanı aldı:

"- Allah sana Devme'nin fethini nasip ederse beylerinin kızını nikâhla!"

Allah nasip etti, o da Peygamber emrini yerine getirdi.

Allah ResûlünUn saadet günlerinde üç defa malının yansıması sadaka etti. Bir gazada beşyüz at, başka bir gazada da beş-yüz deve verdi.

Buğday, un vesair zahire yüklü yediyüz develik bir kervanı Medine'ye girince, Hazret-i Ayişe'nin "Abdürrahman cennete gidecektir" tarzında bir hadîs rivayet etmesi üzerine şöyle dedi:

- Ey, müminlerin annesi; ben bu develeri, yükleriyle beraber Allah yolunda vereceğime seni şahit tutarım!

Bir günde otuz köle azad etti.

Ölümünden sonra da, Bedr'e katılanlardan hayatta kalanlara dörder yüz altın verilmesini vasiyet etti. Bu vasiyetin yerine getirilmesi kırk bin altın tuttu.

..... Altmışbeş hadîs rivaye etti.

Veba ve bulaşıcı hastalık mıntıklarında, içeridekilerin dışarıya çıkmaması, di şandaki lerin de girmemesi hakkındaki 1300 küsur yıl evvel karantina ve mikrop prensiplerini belirten meşhur hadîs, Abdürrahman Bin Afv yoKytedir.

172

Hadîs meali:

"- Abdürrahman Bin Afv, gökte de yerde de emindir."

Hadîs meali:

"- Abdürrahman Bin Afv, ikramla cennete girer."

173

SAAD İBN-İ EBİ VAKKAS

Fil tarihinin 23'üncü yılında doğdu. Allah Resulüne nebîlik verildiği zaman 17 ve Hicrette 30 yaşındaydı.

Beşinci babada Nur'u getiren neseple birleşiyor.

Yedinci müslüman. Hazret-i Ebû Bekir delaletiyle kurtuluş...

Tabîi eceliyle, 83 yaşında Hicretin 54'üncü yılında, Medine'den 10 mil mesafedeki "Akik" denilen yerde ve yatağında vefat etti. Ölümüne yakın gözleri kör olmuştu.

Beşi erkek ve biri kız, altı evlâdı içinde Ömer, Hazret-i Hüseyin'i şehit eden ikinci askerî birliğin kumandanı... Öbür oğulları din âlimi olarak yetiştiler ve Ömer'e benzemediler.

İlklerden olan Saad'ın İslâm henüz yayılırken annesine verdiği cevap ulvîdir.

Annesi ona demişti ki:

- Yâ Saad; sen bu sonradan çıkma dini bırakmıyacak olursan, ben açlık ve susuzluktan helak oluncayadek ağzıma hiçbir şey almayacağım. Sen de bu yüzden anne katili olarak insanlarca lekeleneceksin!

O güne kadar annesinin her iradesine boyun eğmekten başka bir şey yapmamış olan Saad, şu cevabı vermişti:

- Sus, anne; senin bin canın olsa da her birini benim İslâm'dan dönmem için feda etsen, ben yine dinimde sabit kalırım!

174

Ve bunun üzerine bir âyet nazil olmuştur.

On cennetliklerden. Allah Resulünün rızasına erenlerden... Halife seçmeye yetkili şûradan...

Bedir, Uhut, Hendek ve bütün gazalarda bulundu. Canını Allah Resulüne siper ederek çarpıştı, hususiyile Uhutta Kâinatın Efendisine siper olarak düşmana o kadar ok attı ki Allah Resulünden, hiçbir fâninin eremediği şu hitaba nail oldu:

"- Anam, babam sana feda olsun, yâ Saad, durma, at!"

Hazret-i Ömer devrinde İran üzerine gönderilen ordunun başbuğu, Kaadisiyye zaferinin kahramanı ve Kısra ülkelerinin fâtihi...

O büyük zafer, Saad'ın kumandasında Irak fethiyle başlar.

Saad, askeriyle Irak'a gelince, İran'ın Kısra'sı yüzelli bin kişilik bir ordu ve kırk fille kumandanını onun karşısına çıkardı.

Saad İbn-i Ebi Vakkas, evvelâ Irak Araplarından. Kısra'ya bağlı Numan kumandasındaki seksen binlik orduyu ezdi ve oradan Kaadisiyye'de toplanan Fars ordusu üzerine yüklendi.

Kahramanlığıyla meşhur İranlı Rüstem, Fars ordusunu heyecana getirmek için dokunaklı nutuklar çekti ama, bunlar, yaklaşan İslâm ordusunun saldırdığı dehşet önünde hiçbir şeye yaramadı. Hattâ İran ordusunda bulunan Iraklı arapların bazı kumandanları İslâm ordusuna kaçtılar.

Harp başladı. Hortumlarına kılıçlar bağlanan dağ gibi filler önlerinde olarak, Farslılar İslâm ordusuna çullandılar. Saad'ın otuz binlik süvarisi, altlarındaki cins atların fillerden fena halde ürkmeleri üzerine bir ân karıştı, hücumunu başaramadı ve

175

ilk hamlede galibiyet düşman tarafında görüldü. Fakat Saad'ın gayretiyle hemen kendilerini topladılar ve kılıçlarıyla fillerin hortumlarını keserek öyle çevik manevralar yaptılar ki, filler düşman istikametine döndü ve Fars askerini çiğneyerek kaçmaya başladı. O devrin tankları olan filler, birdenbire İslâmın silâhı haline geldi.

Muharebe akşama kadar sürdü ve gece çökünce müslü-manların lehinde bir seyr kazanarak durdu. Şafak vakti, meşhur kahraman Rüstem meydana çıkarak iki İslâm cengâverini şehit etti. Meydana atılan üçüncü bir cengâverin mızrağı altında da kakırdayıp gitti. Manzarayı gören İranlılar, birbirlerini ezercesi-ne kaçmaya başladılar ve zafer gerçekleşti. İslâm ordusuna da İran'ın ufukları açıldı.

Saad İbn-i Ebi Vakkas, gönderdiği zafer nâmesine karşı aldığı emir olarak, Kısra'nın payitahtı Medain'e yöneldi. Orada birkaç mukavemeti de ezdi, muharebeyi de kazandı ve dilinde bir âyet Kısra'nın sarayına girdi, orada sekiz rek'at fetih namazı kıldı.

İran Prensesini kaçırانların peşine düşen Arap kumandanı, cins küheylânlar üstünde, onları yakaladı; hepsini kılıçtan geçirdi, kızını da esir alıp bir sürü malla beraber Saad İbn-i Ebî Vakkas'a teslim etti. Saad da, Kısra'nın kızını, ganimetlerinin beşte biriyle, Medine'ye Hazret-i Ömer'e gönderdi.

Halife, Prensesi, göz kamaştırıcı güzelliğinden ve soyluluğundan ötürü, ancak Peygamber torunu Hazret-i Hüseyin'e lâayık buldu ve ona takdim etti. Nur Neslini Hazret-i Hüseyin'den alıp yürüten Ali Zeynelâbidin işte bu Prensesten doğdu.

Saad İbn-i Ebî Vakkas, Halifeye esir Prensesi ve ganimetlerin beşte birini gönderirken bir de fetih müjdesini bildirici nâme yollamıştı. Bu nâme Hazret-i Ömer'in eline geçince, Büyük Halife, Allaha şükretti ve nâmede yazılı olanları halka anlattı. Büyük sevinç ve bayram... Halife, ganimet mallarını dağıttı. Ganimetlerin içinde, Kısra'nın süslü elbisesiyle tacı, kılıcı

176

ve silâhları vardı. Bunları medine halkından cüssece en iri ve ahlâkça en iyi birine giydirdikten sonra, yüksek bir yere çıktı ve şu hutbeyi okudu:

- Ey insanlar; dünyanın halinden, dünyanın kendi ehline hiyanetinden ve inkılâplarından ibret alınız! İşte, dünya sultanlarına, malının mahsullerinin, mücevherlerinin, askerlerinin çokluğuyla böbürlenmiş Kısra'nın hali! Halbuki Allah nazarında kendisine faideli olabilecek hiç bir şey yapmadı. Bir takım fâni güvenler onu aldattı. Allah da kendisini korumaz oldu. Din ve dünyasında elde ettiği şeyle yıkıldı. İşte ona babasından kalan Medâin mülkü! Nerede o haşmet ve saltanat? Nerede o asker ve yardımcıları? Nerede o maiyet ve bendeler? Nerede o taç ve taht? Nerede o ordu ve filler? Nerede dostlar ve yakınlar? Allah'ın kelâmını hatırlayın: "De ki dünya metâ azdır."

Sonra muhataplarına teklif etti:

- Aranızda iftihara değer kişi olanlar kalksın ve kendini göstereyin!

Hazret-i Ebu Bekir'in oğlu Abdürrahman kalkıp sıfatlarını saydı.

Abdürrahman'a:

- Sözlerin doğru, fakat babana ait medihleri az!

Dedi ve kendisine, ganimetten, süslü bir elbiseyle on bin dirhem verdi.

Hazret-i Osman da, aynı tarz ve yoldan onbin dirhem aldı.

Hazret-i Hasan ve Hüseyin hiçbir şey söylemediler.

Onların yerine Hazret-i Ömer konuştu:

- Ey benim sevgililerim; sizin gibilerin iftiharını ilân etmesine engel ne oldu? Siz Allah Resulünün torunları değil misiniz? Anneniz kendisini Allah'a veren (Betül) Fâtıma, babanız da Allah'ın çekilmiş kılıcı Ali değil midir? Kur'ân sizin çatınızda nazil olmadı mı? Altuncunuz Cebrail olarak siz, Peygamber abası ehlinden değil misiniz?

Hakkınızda âyet inmedi mi? Asıl iftihar hakkı sizin değil midir?

177

Ve Hazret-i Ömer, onlara, yirmişer bin dirhem verdi. Hazret-i Ali de Ömer'e hitap etti: - Yâ Ömer, Beyt ehlini senin gibi kim övebilir? ;

Ömer, kendisiyle iftihar eden oğluna yalnız bir dirhem verdi ve hiçbir itiraz dinlemedi.

Saad 271 hadîs rivayet etmiştir. Irak'a vali tâyin edilip bir müddet sonra azledildi Küfe şehrini bina ettirdi. Peygamber duası:

"Allah'ım; Saad'm duasını kabul et!" Bu dua ve hadîs yüzü suyu hürmetine Saad'm bütün duaları kabul edilmiştir.

178

SAİD BİN ZEYD

Fil tarihinden 14 yıl sonra, Allah Resulünün Nübüvvetinden 16 ve Hicretinden 29 yıl evvel Mekke'de dünyaya geldi.

19 yaşındayken 12'inci olarak ebedî saadet dinini kabul etti.

79 yaşında da Hicretin 51'inci senesinde Medine bucaklarından "Akik" isimli yerde ebedî saadet âlemine göçtü.

Tabîî eceliyle vefat eden Said Bin Zeyd'i, Abdullah Bin Ömer gasl ve teçhiz etti ve namazını kıldırdı.

Künyesinin biri Eb-ül-A'ver, öbürü de Ebu Sear... İkinci künyenin sebebi bilinmiyorsa da ilkinin Yermük çenginde gö-züie bir ok saplanması, onun da sakat kalması yüzünden bu mânayı belirtici "AVer" sıfatını aldığı söyleniyor.

Babası Zeyd bin Amr, Allah Resulünün nebîliğinden evvel ölmüştü. Lâkin İbrahim Peygamberin dinine iman etmiş olduğu için Allah'ı teslim ve tevhid etmiş olarak beka âlemine geçmişti.

- Benim İlâhım İbrahim'in ilâhıdır, dinim de İbrahim'in dini...

Diye açıkça söylerdi. Kureyş'in kestiği hayvanların etini yemezdi.

Kureyşe de şöyle derdi:

- Faizden kaçın! Faiz fukuralık doğurur. , Bir gün Kabe'ye dayanmış olduğu halde şöyle bağırmıştı:

179

- Ey Kureyşliler! Nefsimi kudreti elinde tutan Allah üzerine yemin ediyorum ki, içinizde benden başka İbrahim'in dininde kimse yoktur!

Bu hali Kureyşlilerin hoşuna gitmediği için, ona cefaların en ağırını çektirirlerdi. Kureyş delikanlıları onu Hirâ dağına götürürler, orada işkenceye yatırır ve şehre dönmeye engel olurlardı. Şehre dönecek olursa evinden çıkarılır ve hakaretle Mekke dışına atılırdı. Nihayet bu hallerden o kadar üzülmişti ki, başını alıp mübarek topraklardan çıkmış ve bir irşad edici bulmak için Şam'a gitmişti. Şam'da başvurduğu kimseler onu tatmin edememiş ve Zeyd, mahzun ve münkesir, ne yapacağını bilemediği bir sırada bir Yahudi âliminden şu sözlere muhatap olmuştu:

- Senin aradığın din ve şeriat ayrıldığı ve gerilerde bıraktığın Mekke'den zuhur etmek üzere... Hak dininin sahibi geliyor! Kurtuluş dininin yıldızı Mekke'de ışık saçıyor! Burada gördüklerin hep batıldır, bağlıları da dalâlet içindedir.

Bu ihtar üzerine Zeyd hemen Hicaz'a dönmek için yola çıkmış, fakat yolda bir kabilenin tuzağına düşürülmüş, öldürülmüş ve ebedî saadetin habercisine, hazin bir kader cilvesi icabı, yetişememişti.

Sonradan Allah'ın Resulüne Zeyd'in halinden soranlar, onun, İsa Peygamber ile Büyük Resul arasında, kıyamet günü ayrı bir ümmet temsil edeceği cevabını almıştı.

İşte böyle bir babanın oğlu olan Said, Hazret-i Ömer'in kız kardeşi Fâtıma'nın kocası... Derin ve içli müslüman ve ilk îman edenlerden... Hazret-i Ömer'in İslama gelişinde Said'in rolünü ve tavrını o bahiste gördük.

İlk muhacirlerden ve Cennet müjdesi alan en büyüklerden...

Bedr'den başka bütün gazalara katıldı ve Yermük Cen-

180

ginde, ok isabetiyle bir gözü kör oldu. Bedr'e katılamayışı, kâfirlerin hâlini tecessüs için Şam taraflarına gönderilmiş olma-sındandı.

Kırk sekiz hadîs rivayet etmiştir.

181

EBU UBEYDE

Allah Resulünün nübüvvetlerinde 28 yaşında... 31 yaşlarındayken, onuncu olarak müslüman oldu.

Hicretin 18'inci yılında Şam'da zuhur eden taun illetinden 58 yaşında gerçek hayata geçti...

Ebu Ubeyde, künyesidir. Asıl ismi Âmir...

İslâmın tüyler ürpertici ulviyet sahnesi: Ebû Ubeyde Bedr gazasında kâfirler safında bulunan babasının başını öz eliyle kesti ve Allah Resulünün huzurlarına getirdi. Bunun üzerine de, Allah ve Resulü için analarını, babalarını, çocuklarını, kardeşlerini ve aşiretlerini feda edenlerin fazileti hakkındaki âyet nazil oldu.

Çocukları küçük yaşlarında öldüler ve Ebû Ubeyde'nin zürriyeti devam etmedi.

İlklerden ve cennet müjdesi âlân on'lardan... Habeş ve Medine muhacirlerinden...

182

"EHTEM"

Bütün gazalarda bulundu ve büyük kahramanlıklar gösterdi.

Uhut'da, Allah Resulünün mübarek yanaklarına batan halkaları dişleriyle çıkardı, bu işi yaparken de ön dişlerinden ikisi kırıldı. Bu muazzam bağlılığından, ona ön dişleri dibinden kırılmış mânasına, "ehtem" sıfatını verdiler.

Gayet âbid, zâhid, halim selim, mütevazı, tedbir zekâsına malik, emin, sadık ve kanaat sahibi...

Hazret-i Ebû Bekir devrinde maliye işlerine memur kılındı; ve sonra, Şam'ın fethi için tertiplenen orduya başbuğ tayin edildi. Bir müddet sonra da, Hazret-i Ebû Bekir bahsinde kaydedilmiş olduğu gibi, başbuğluktan alındı ve yerine Halid İbn-i Velîd getirildi. Hazret-i Ömer halife seçilince de Halid İbn-i Velîd'i başbuğluktan alarak, yerine Ebû Ubeyde'yi iade kıldı ve Şam taraftarının birçok yerlerini fethetti.

YERMÜK CENGİ

Ebu Ubeyde'nin başbuğluktaki kıymet ve kuvvetini gösteren en büyük hâdise Yermük çengidir Suriye taraflarında İslâm ordularının zaferi Bizans İmparatoru Herakliyüs'e ulaşmış ve İmparator artık İslâm dininin dünya çapına ulaşma devrine girdiğini anlamıştı. Şarkî Roma İmparatoru, yüzbinleri çerçeveleyen korkunç bir kuvvetle İslâmın karşısına çıkmaya karar vermişti. Böylece Hıristiyanlıkla Müslümanlık, Doğuyla Batı arasında ilk büyük hesaplaşma çığı açılmış oluyordu. Ebû Ubeyde, süvari ve piyade, milyonluk birliklerin üzerlerine yürüdüğünü haber alınca, Halid İbn-i Velîd'in reyiy-

183

le, Yermük mevziine, çekilerek düşmanı beklemeye koyuldu. Bu mevzi, hem harp sahası bakımından elverişli, hem de gerilerden gelecek imdada en müsait noktaydı.

Şarkî Roma ordusu, alayları derya gibi Yermük sahasında göründü. Ubeyde, Halid İbn-i Velid'i kumanda mevkiine getirdi ve mutlak itaat emriyle ordunun başına geçirdi. Halid, elinde sancak, alınları kartopu, cins atlara binmiş süvarilerinin önünde mevki aldı. Bu sırada gelen bir elçi şu teklifi getirdi:

- Cenkten vazgeçerseniz, üç yıldır zaptettiğiniz yerleri size bırakacağız!

CEVAP

Hile ve tertip kokan bu teklifi kabul etmediler ve cevap verdiler:

- Hep birden İslâmı kabul eder, yahut cizye vermeye razı olursanız! Bu takdirde sulha, yanaşırız. Olmazsa harp.

Harp patladı ve güneşin batmasına kadar, çelik sesleri, kişnemeler, naralar, kılıç cızırtıları içinde devam etti. Ne olup bittiği anlaşılamayan bir karışıklık... İslâm safından on şehit ve büyüklerden beş kişinin esareti...

Sabahı, Ebû Ubeyde, atlarını çatlatasıya süren habercilerle Halifeden imdat istedi.

Hazret-i Ömer sahabîlerden fikir sorarken Hazret-i Ali atıldı:

- Yâ Halife, dedi; bu cenk, ebediyen destan gibi anılacağını Allah Resulünün bana haber verdikleri büyük hâdisedir. Asla keder etme ve Ebû Ubeyde'ye Allahın nusreti sana kâfidir, diye yaz!..

Hazret-i Ömer, Yemen ve bazı taraflardan gelen kuvvetleri hemen Ebû Ubeyde'ye unutulmaz bîr nâme ile gönderdi:

- İnanınız, dayanınız, sabrediniz, bağlanınız, kurtulunuz!

184

İmdat kuvvetleri yolda beş bin kişilik bir Roma birliğine rastladılar ve dört nala atlı bir manevrayla bunları kuşatıp dört binini doğradılar ve binini esir ettiler. Ölülerin başlarını da mızraklarına takıp Yermük ufuklarında göründüler. Gelen imdat kuvvetleriyle Ebu Ubeyde ordusu 46 bin kişiye vardı. Bizans kumandanı "Allahın kılıcı" Halid'i tuzağa düşürmek için, güya sulh şartlarını konuşmak üzere çadırına davet etti. Halid İbn-i Velîd yanına 100 fedaî alıp gitti. Tam suikastın yapılacağı sırada Halid ve fedaîleri kılıçlarını çektiler. Canını kaybedeceğini anlayan Bizanslı kumandan işi şaka diye göstermeye kalkıştı. Halid de buna inanmış görünerek esir edilen beş büyük İslâm mücahidini de yanına alıp karargâhına döndü.

Ertesi sabah, yine sabahtan akşama kadar kanlı cenk...

EN KANLI CENK

Karşılıklı anlaşmazlık... Yedi gün harbe ara verildi ve sekizinci gün sabahtan akşama, üç gün devam etmek üzere cenklerin en kanlısı başladı.

Yine toplam göğüs gerdiler ve karşılardaki birkaç yüz binlik ordu önünde, zaferlerine inandılar, dayandılar, sabrettiler, bağlandılar ve kurtuldular.

İslâm safındaki kadınlar da, dişi kaplanlar gibi düşmana saldırdılar ve erkeklerine örnek oldular.

Çengin üçüncü günü, sadece bir iman seli halinde Bizans ordusunun kalb noktasına çullandılar. Düşman cephesi ça-tırdadı ve çöktü. Panik... Birbirini çiğneyerek kaçan kaçana... İslâm süvarisi elde yalın kılıç, atıldı ve kaçan piyadeyi ot gibi biçti.

O civardaki bir gölde boğulanlardan başka, bizanslılar 100 bin ölü verdi, 40 bin kişi de esir düştü. Zafer, Peygamberler peygamberinin yıllarca evvel Hazret-i Ali'ye buyurdıkları şekilde, destan gibi anılacak bir şey oldu. Ebû Ubeyde, zaferi,

185

her kelimesinden iman ve hamd kıvılcımları fişkırın bir nâme ile Hazret-i Ömer'e bildirdi.

Ebû Ubeyde, Kâinatın Efendisinden ondört hadîs rivayet etmiştir.

Hadîs meali:

"- Her Ümmetin bir emini vardır; bizim eminimiz de Ebû Ubeyde Bin Cerrahtır."

186

ÖTESİ

Buraya kadar Peygamber torunları Hazret-i Hasan ve Hüseyin'den ayrı olarak "Hayatlarında cennetle müjdelenmiş" on sahabî'yi çerçevelemiş bulunuyoruz. Bunlar, topyekûn kâinata bedel sahabîlik nimetinden en büyük payı almış olanlar... Böylece, sahabîlerin en büyüklerine ait halkayı, nurlarından birer kırıntı halinde tamamlarken, başta kaydettiğimiz sahabîlik vasıflarına bağlı ek kıymetleri bu ilk örneklerden sonra ele alıyoruz.

Artık sıra, İslâm harfleri dizisine göre, umumî sahabîler topluluğuna gelmiştir ve bunlar arasında en çarpıcı ışık verenleri, birer nur çakıntısı halinde en kısa, fakat en özlü ve manalı çizgiler içinde gösterilecektir. Ve ancak elimiz erebildiği kada-riyle...

Kâinatın, yüzü suyu hürmetine yaratılmış olduğu Gaye -İnsan ve Ufuk - Peygamberin sahabîleri 12 tabakadır.

1 - Nebîliğin başında İslâmı kabul eden "Cennetle müjdeli" on kişiyle, onları takip eden ilkler...

2 - Hazret-i Ömer'in İslama gelişiyle, onu takip eden Mekkelilerden bir topluluk.

3 - Cafer Bin Ebû Talip ve Ebû Seleme bin Abdülesed gibi, kâfirlerin cefasından Habeşe hicret edenler...

187

4 - Birinci Akabe buluşmasında İslama giren Medineli-ler...

5 - İkinci Akabe buluşmasında Allanın Resulüne biy'at eden Medineliler...

6 - Allah Resulünün hicretlerinden sonra hicret edenler...

7 - Bedir Gazasına katılanlar...

8 - Bedir ile Hudeybiye arasında hicret edenler...

9 - "Şecere-i Rıdvan" isimli ağaç altında biy'at edenler.

10 - Hudeybiye'den sonra ve Mekke fethinden evvel hicret edenler...

11 - Mekke fethinde Müslüman olanlar...

12 - Öbür sahabîler de Saadet Devrini görmüş, Allanın Resulüne bir kere olsun nazar edebilmiş veya taraflarından nazar edilmiş çocuklar.

Başta, 4, derken 40, peşinden 400, tez zamanda 4000, arkasından 40.000 ve nihayet Veda Haccında Allah Resulünün kelâm üstü kelâmını dinleyen 100.000 Sahabî...

Sahabîlerin sayısı 120.000'i aşkın kabul edilir.

İlk yazımızda kıymet hükmü üzerinde derinleşmeye çalıştığımız Sahabîliği, Kur'ân, Hadîs anlatsın.

ÂLİ İMRAN SÜRESİNDE:

Allah, Sahabîleri, öbür ümmetlerin en hayırlısı olarak bildirir.

BAKARA SÛRESİNDE:

Sahabîlerin kıyamette, öbür ümmetlere şahit olmaları için âdil ve hayırlı yaratıldıktan fermanı vardır.

188

TAHRİM SÛRESİNDE: v

Sahabîlerin kötülük ve küçüklükten emin olduktan tespit edilmiştir.

FETH SÛRESİNDE:

"Şecere-i Rıdvan" altında biy'at edenlerden Allahın razı olduğu açıklanmıştır.

TEVBE SÛRESİNDE:

Sahabîlerin eskiler, ilkler, muhacirler, Medinelî yardımcıları ve öbürlerinden, Allah razı olduğunu beyan eder.

HAŞR SÛRESİNDE:

Sahabîlerin sadakâtları övülmüştür. Yine aynı Sûrede onların erdikleri kurtuluş ve ecirlere ait medihler...

ENBİYA SÛRESİNDE:

Sahabîlerin ateşten uzak ve her nimete yakın oldukları ifadelendirilmiştir.

Allahın Resulü buyuruyorlar:

"- Allah benim sahabîlerimi, Resullerinden ve nebîlerinden sonra, insan ve cin, bütün ümmetlere üstün kılmıştır."

Allah'ın Resulü buyuruyorlar:

"- Allah'ı seven Kur'ânı sever, Kur'ân'ı seven beni sever,

189

beni seven de Sahabîlerimi ve yakınlarımı sever." Allah'ın Resulü buyuruyorlar:

"- Her günaha şefaet ederim; yalnız Sahabîlerime dil uzatanlara şefaet etmem!"

Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Saadet o kimseye ki, beni gördü; yahut beni göreni gördü; yahut da beni göreni gören kimseyi gördü!"

190

İBN-İ MESUT VEHEBİ

Bir hadîsin rivayetçisi:

Allanın Resulü birine soruyorlar:

- Kıyamet günü için ne hazırladın?

- Allah aşkı ile Resul sevgisini hazırladım. Buyuruyorlar:

- Öyleyse sen sevdiğinle berabersin!

EBU İSRAİL ENSARI

Bir gün Peygamber Mescidinde namaz kılıyordu. Kâinatın Efendisi geldiler. Sahabîlerden biri Ebû İsrail'i göstererek:

- Ey, Allahın Resulü, dedi, bu zat meclislere girip insanlarla konuşmaz; oruçluyken de gölgeli yerde oturmaz.

Allahın Resulü buyurdular:

- Meclislere girsin ve insanlarla konuşsun; oruçluyken de gölgeli yerde oturmaktan çekinmesin!..

EBU ESMA ŞAMÎ

Şam'dan Medine'ye geldi ve Allah Resulünün huzurunda İslâmiyete erdi. Allah sevgilisinin mukaddes elini tuttuktan sonra bir daha hiç kimseye el vermiyeceğini söyledi, bu ahdini son nefesine kadar devam ettirdi.

EBÛ EYYUB ENSARÎ

Medinelî yardımcıları zümresinden ve büyük Sahabîlerden... İsmi Halid, fakat Ebû Eyyub künyesiyle meşhur...

191

Allah Resulünün Medine'ye girişlerinde, develerinin kapısı önünde çöktüğü, böylece Peygamberler Peygamberinin misafir olmak üzere seçtikleri büyük Sahabî...

Medinelilerin ilk biy'at ettikleri ve "Ensâr" ismini aldıkları Akabe'de İslama girdi ve ikinci Akabe buluşmasında da hazır bulundu.

Bedr'den başlayarak her gaza ve harekette, Kâinatın Efendisiyle beraber...

Sancaktarlık şerefine erenlerden...

Evinin alt katını tercih eden Kâinatın Efendisine, bütün bir gece uykusuz kaldıktan sonra:

- Kendisine, Allahın Kur'ânı inzal ettiği Resulün üstündeki katta yatamam! Yukarıya buyurunuz!

Diyen muazzam insan...

İleride İbn-i Abbas, Ebû Eyyub'un kapısına gidip hitap edecektir:

- Sen vaktiyle Allah Resulünü rahat ettirmek için evini vermiştin. Ben de şimdi sana kendiminkini veriyorum!

Ve İbn-i Abbas, evini, bütün eşyasiyle Ebû Eyyub'a bırakıp gidecektir.

Hazret-i Ali de, halifeliğinde, Ebû Eyyub'un Beytül mal'den tahsisatını yirmi bine çıkardı ve kendisine kırk köle hediye etti.

Cemel ve Sıffîn vakalarında, Ebû Eyyub, Hazret-i Ali tarafında...

192

Hicrî 49, yahut 50 veya 51 tarihinde, İstanbul'un fethi için Hazret-i Muaviye tarafından Süfyan Bin Avf m kumandası altında gönderilen orduda... İbn-i Abbas, İbn-i Ömer de beraberinde...

Kâğıthane deresini geçerek şehrin surlarına yaklaşan birlikte bulunuyor ve bu sırada âni olarak hastalanıp kısa zamanda vefat ediyor. Kendisini, mübarek adına kurulan Eyyub Sultandaki yerine defnediyorlar.

İstanbul'un fethinde, büyük Veli Ak Şemseddin tarafından kabri keşfediliyor, keşfinden altı ay sonra da üzerine bir türbe ve yanına bir cami yapılıyor.

O gün bugün bütün İstanbul ve Türkiye'nin ziyaret yeri mübarek türbe...

EBU BERZE

Eski Sahabîlerden; Hayber, Huneyn ve Mekke Fethine katılanlardan...

İhtilâflarda daima Hazret-i Ali safını tuttu.

Kerbela şehidi ve tarihin en büyük mazlumu Hazret-i Hüseyin'in kesik başı Yezid'in önüne getirilip de o korkunç adam, elindeki değnekle başı dürter ve dudaklarını aralarken Ebû Berze yanındaydı.

Dehşetler içinde ayağa kalktı ve haykırdı:

- A Yezîd! Senin değneğinle dürttüğün o ağzı, ben, Allah Resulünün öptüğünü defalarla gördüm.

Ve çıkıp gitti.

Kırk altı hadîs rivayet etti.

EBU CÜM'A

Bir gün Allahın Resûliyle yemek yerken Sahabîlerden biri soruyor:

- Ey, Allahın Resulü; biz sizin saadet devrinizde imana

193

geidik ve emrinizde düşmanla cihad ettik. Bizden daha hayırlı var mıdır?

Allanın Resulü buyuruyorlar:

"- Vardır! Benden sonra gelip de beni görmemiş oldukları halde iman edecek olanlar sizden daha hayırlıdır."

Bu hadîsi Ebû Cüm'a rivayet etti.

EBÛ CENDEL

Kureyş büyüklerinden... Hicretten evvel İslama gelmiş ve bu yüzden babası Süheyl tarafından zincire vurulmuştur. Böylece uzun zaman hapsedildiği için Mekke Fethinden evvelki gazalarda bulunamamıştır. Hicretin Altıncı Yılında Hudeybi-ye'de Ebû Cendel'in babasıyla anlaşma şartları görüşülürken, oğlu hapisten kaçıp zincirler içinde Allah Resulünün huzurlarına gelmiş ve kurtarılmasını istemiştir. Babası, Ebû Cendel'in koluna yapışıp ona sahip çıkılmamasını, çünkü o

gelmeden anlaşmanın imza edilmiş olduğunu ileriye sürmüştür. Allanın Resulü de Ebû Cendel'e sabır ve tahammül tavsiye ederek onu babasına iade etmiştir.

Nihayet hapisten kaçıp Medine'ye gelmiş ve Kâinatın Efendisiyle birlikte Mekke Fethinde bulunmuştur.

EBU DÜCCANE

Büyük şecat sahibi... Bütün gazalarda bulundu.

Uhutta gösterdiği kahramanlık, misilsiz... Allanın Resulünü korumak için O'na canlariyle siper olanlardan... O'na siper olurken yediği oklardan vücudu bir iğne yastığı haline gelmişti.

O gün, Allanın Resulü, ellerine bir kılıç alıp.

"- Bunu hakkiyle kim almak ve kullanmak ister?"

194

Buyurdıkları zaman, Sahabîlerden birkaçı almak istemiş, fakat Allahın Resulü vermemişlerdi. Ebû Düccâne:

- Bu kılıcın hakkı nedir? Diye sorulunca da:

"- Eğilip bükülünceye kadar düşmanın suratına çalınmaktır!"

Buyurmuşlardı.

O zaman Ebû Düccâne:

- Hakkiyle alıyorum!

Demiş, kılıcı almış ve düşmana saldırmıştı.

Ebû Düccâne, başında kırmızı bir sarık ve elinde Peygamber kılıcı, düşmana doğru yürürken salma salına, böbürlene böbürlene adım atmış ve bu garip tavn beğenmeyenlerin dikkat çekmelerine karşı Kâinatın Efendisi şu karşılığı vermişlerdi:

"- Allah böyle tavırlar takınanlara buğzeder. Yalnız bu yerdeki müstesna..."

Onbirinci Hicret Yılındaki Yemâme vak'asında bulundu ve yalancı Peygamber Müseyleme-tül-Kezzab'ı öldürdü. Düşman hisarına en evvel girdi ve bir ayağı kırılmışken kapıyı İslâm kuvvetlerine açtı ve şehit düşünceye kadar kılıç oynattı.

EBÜDDERDA

Asıl ismi Uveymir Bin Melik...

İslama son girenlerden ise de, hikmet ve fazilet sahibi olmasından, büyük sahabîler arasına geçti.

Hakkındaki şu peygamber methi yeter: "- Uveymir ümmetimin hakimidir."

195

Uhut ve ondan sonraki gazalarda bulundu ve kahramanca döğüştü.

Hazret-i Osman tarafından Şam Vilâyeti kadılığına tâyin edildi ve ömrü boyunca o vazifede kaldı.

Hazret-i Osman'ın şehadetinden iki yıl evvel, Hicretin 33'üncü senesinde, Şam'da tabîi eceliyle sonsuzluğa geçti.

Ölümüne yakın ağlamaya başlıyor ve zevcesinin şu ihtarına muhatap oluyor:

- Ey, Allah Resulünün dostu; sen de ağlar mısın?

- Elbette, diyor koca sahabî; kimbilir ne kadar günahla üzerime hücum edilecek?

Allanın Resulünden 174 hadîs rivayet etti.

Kadılık vazifesiyle Şam'a gidip de oranın haşmetli binalarını görünce halka şöyle hitap ediyor:

- Ne gariptir ki, sizi içlerinde oturamayacağınız debdebeli binalar yaparken ve yiyemiyeceğiniz rızıkları biriktirirken görüyorum! Sizden evvel bu fâni âleme gelip gidenler yüksek binalar yaptılar ve uzak emeller peşinde gezdiler. Lâkin emelleri kendilerini aldattı, biriktirilmiş malları kül, evleri de mezar oldu.

Emirlerden birine yazdığı mektuptan:

- Her kim Allanın rızası için halkın isteklerine karşı durur ve halkı kızdırsa, Allah onu halkın şerrinden korur. Ve her kim halkın hoşnutluğunu Allanın rızasından üstün tutarsa, Allah ona halkı musallat kılar.

Bir gün zevcesi fakirliklerinden ötürü ona şikâyette bulundu.

1%

Cevap:

- Sabret, önümüzde öyle bir yokuş var ki, ancak yükü hafif olanlar tırmanabilecek...

Muaz Bin Cebel:

- İlmî Ebüdderdâ'dan isteyiniz! Ebu Zer:

- Yâ Ebüdderda; senden daha âlim kimseyi ne toprak gördü, ne de gök...

Sözü:

- Korktuğum şeylerin en dehşet vericisi, Allanın bana: "Âlimdin de neye ilminle amel etmedin?" diye sormasıdır.

Sözü:

- Cahilin alâmeti üçtür: Böbürlenmesi, çok söylemesi ve kendi işlediği işi başkalarına yasak etmesi...

Sözü:

- Dostun sana çatması, hiç aldırmayıp uzaklaşmasından hayırlıdır.

Sözü:

- Biz bazı insanların yüzlerine karşı sırtıp güleriz. Halbuki kalblerimiz onlardan tiksilmektedir.

Sabahleyin bir cenaze görse sözü:

- Akşamda beraberiz! Akşamleyin bir cenaze görse sözü:

- Sabaha beraberiz!

197

EBU ZER GİFARİ

Züht ve bağlılığının şiddetiyle tanınmış, çok meşhur bir Sahabî...

İslâmından evvel künyesi Ebû Nemle... İslâmından sonra da, Allah Resulünün yakıştırmalarıyla Ebû Zer...

Ebu Zer Hazretleri ilk büyük dörtlerden sonra beşinci olarak imana geldi.

Bunu her zaman söylerdi:

- Ben İslâmın beşincisiyim!

Zaten Allah Resulünün Nebîliklerinden evvel kendi kendisine doğru yolu aramaya başlamış ve bir kılavuz bulmak için yollara düşmüştü... İslâmın şafağı Mekke ufuklarından sökmeye başlayınca hemen esasını eline aldı, sırtına bir su kırbasını çekti ve hemen yollara düştü. Doğru Kabe'ye gitti. Allanın Resulünü aradıysa da tanımadığı için bulamadı. Kimseye sormaya da cesaret edemedi. Akşam üstü bir sokak köşesinde büzülüp kalakaldı. O sırada sokaktan geçen Hazret-i Ali, kendisini gördü ve bir garip olduğunu anlayarak evine misafir etti. Fakat birbirlerine açılmadılar. Ertesi akşam Ebû Zer yine aynı noktada beklerken yine Hazret-i Ali'nin geçtiğine şahit ve tekrar evine misafir oldu...

Bu defa Hazret-i Ali sordu:

- Nereden ve niçin geliyorsun?

- Gıfar kabîlesindenim. Uzaklardan geliyorum. Allah Resulünün haberini duydum. Onun eteklerine yapışmaya geldim.

Ebû Zer, Allah Resulünün huzuruna çıkarılınca şöyle hitap etti:

- Selâm sana olsun, ey Allanın Resulü!

İslâmda bu türlü ilk selâm veren Ebû Zer Hazretleridir.

Vecd ve heyecan mâdeni büyük Sahabî, efendisi olduğu kabîleyi İslama davet etmek için gönderilmişken iik iş olarak Kâbeye koştu ve müşriklere karşı haykırdı:

198

- Allahtan başka ilâh yok; ve M.....onun Resulü...

Müşriklere de onun üzerine çullandılar ve bayılıncaya kadar dövdüler. Eğer Abbas yetişip Ebû Zer'in Gıfar oymağına, bu oymağın da Şam ticaret yoluna hâkim olduğunu söylemeseydi, onu öldüreceklerdi.

Ebû Zer aynı hareketi iki kere tekrarladıktan, iki kere daha dövüldükten ve kurtarıldıktan sonra kabilesinin yanına gitti ve Hicretin Altıncı yılına kadar orada kaldı. Bu yüzden, Bedr, Uhut, Hendek gazalarında bulunamadıysa da sonrakilerde Allah Resulünün yanlarından ayrılmadı...

Bir seferde Ebû Zer Hazretlerinin devesi, gayet zayıf olduğu için yolda kakılıp kalmış ve Ebû Zer devenin yürümeyeceğini anlayınca, eşyası sırtında, yaya olarak ordunun arkasına düşmüştü...

Bir köşede yalnız başına otururken Allanın Resulü kendisini gördüler ve dediler:

"- Allah Ebû Zer'e acısın ki, o, yalnız yaşar ve yalnız ölür ve yalnız haşır olunur!"

Biy'atinde, kendisine ne kadar acı söz söylerse söylesinler, lisanını muhafaza edeceğine, dilini doğrudan kullanacağına ve asla yalan söylemeyeceğine söz vermişti. Ömrü boyunca bu ahbine sadık kaldı.

Bu bakımdan Allah'ın Resulü buyurdular:

"- Dünya'ya Ebû Zer'den daha doğru kimse gelmedi."

Hazret-i Ebû Bekir'in vefatından sonra Şam'a göçtü ve orada Hazret-i Osman'ın halifeliği zamanına kadar kaldı...

Züht ve takva alâkasını ifrata vardığı için bir günlük nafakasından ziyade mal biriktirmezdi. Sade kendisi böyle yap-

199

1

makla kalmaz, halkı da aynı tarzda harekete davet ederdi. Bu hali bazı zenginler nazarında o kadar rahatsız edici oldu ki, nihayet onu başka bir yere göndermesi için Şam Valisine şikâyet ettiler.

Vali Ebû Zer'in bu halini tecrübe etmek için bir oyun düşündü:

Ebû Zer'e bir kese içinde bin altın gönderdi. Ebû Zer, bu parayı hemen fakirlere dağıttı ve kendisine bir dirhem bile alı-komadı.

Ertesi günü valinin adamı gelip Ebû Zer'in kapısını çaldı:

- Dün sana getirdiğim altınlar meğer başkasına gidecekmiş... Yanlış getirmişim... Aman, onları bana iade et, ve beni efendimin şerrinden kurtar!

Ebû Zer, gayet sakin cevap verdi:

- Ayol, ben onların hepsini birden sadaka ettim; kendime bir dirhem bile ayırmadım. Mademki böyle imiş; bana üç gün mühlet verin de bu parayı tedarik edip iade edeyim.

Hicretin 32'nci yılında o köyde vefat etti.

Vefat tarzı son derece esrarlıdır:

Ebû Zer hastayken bir gün kızına diyor ki:

- Kızım, dışarı çık da bak, bir takım yabancı kimseler görecek misin?

Kızı çıkıp bakmıyor ve hiçbir kimse görmediğini söyleyince babasından şu karşılığı alıyor:

- Demek ki, henüz ölüm vaktim gelmemiş... Benim cenazemde salihlerden bir topluluk bulunacak... Geldikleri vakit onlara bu koyunu ikram et ve yemek yemeden gitmemelerini söyle!

Kızı koyunu kesip temizledikten ve ateşe koyduktan sonra Ebû Zer yine soruyor:

200

- Git bak, gelen var mı?

Kız çıkıp bakıyor ve şu haberi getiriyor:

- Baba üç beş kişi bize doğru geliyor!

Kırda tek başına eve doğru gelen esrarlı adamların haberini alınca Ebû Zer:

- Beni kibleye karşı çevir!

Diyor ve son anını şu kelimelerle kapatıyor:

- Allanın ismiyle ve Resulünün Milletinden olarak... Kızı dışarıya çıkıp, gelen misafirleri karşılıyor ve babasının biraz evvel ruhunu teslim ettiğini haber veriyor.

Aralarında meşhur fakihlerden Abdullah Bin Mesut ve Malik-ül-Ester bulunan ondört kişi Ebu Zer'i gaslediyorlar, kefenliyorlar ve namazını kılıp nur pınltularıyla kıvılcımlanan mezarına gömüyorlar.

O zaman Abdullah Bin Mesud, Allah Resulünün gerçekleşen mucize çapındaki hadîsini tekrarlıyor:

"- Ebû Zer yalnız yaşar, yalnız ölür ve yalnız haşrolu-nur."

•

Hadîs meali:

"- Benim ümmetimde Ebû Zer, İsa Bin Meryem'in zühdü üzerindedir."

Hadîs meali:

"- İsa Bin Meryem'in tevazuunu görmek isteyen Ebû Zer'e baksın!"

Allanın Resulünden 281 hadîs rivayet etti.

Sözü:

- Senin malında iki ortağın vardır: Biri âfet, öbürü de âfetten beter vârisin... Onun için, malını dağıt ki, bu ortaklardan kurtulasın!..

201

•i

EBÛ RÂFÎ

Peygamberler Peygamberinin azatlısı...

Daha evvel Hazret-i Abbas'ın kölesiydi ve sahibi tarafından Kâinatın Efendisine hediye edilmişti.

Abbas'ın İslama geldiği müjdesini Allah'ın Resulüne verir vermez azad edildi. Üstelik, Selma isimli azadlı cariye de kendisine nikahlandı.

Bedr Gazası zamanında Mekke'de; ve Abbas'ın zevcesi Ümm-ül Fazl'ın hizmetinde... İkisi de müslüman, fakat imanlarını gizli tutmak talar...

Bedr kaçağı kâfirler Mekke'ye dolarken, ikisi de zemzem hücrelerinde, bunların perişan hallerini seyrediyor ve için için seviniyorlar.

Kuduz Kâfir Ebû Leheb geliyor ve mağlûb kumandan Ebû Süfyan'a bu işin nasıl olduğunu soruyor.

Ebû Süfyan cevap veriyor:

- Hiç sorma! M.....'in bağlılarına karşı durunca, sanki

kılıçlarımızı yere bıraktık ve arkalarımızı döndük. Dilediklerini de önlerine katıp götürdüler.

- Nasıl olur?

- Şöyle olur ki, biz orada, görülmemiş bir askerle karşılaştık. Beyazlar giyinmiş, beyaz atlara binmiş askerler...

Ebû Râfî kendisini tutamıyor ve haykırıyor:

- İşte o gördükleriniz melekler!..

Ebû Leheb gazaba gelip Ebû Râfî'nini yüzüne bir kaç tokat atıyor. Manzarayı gören Ümm-ü Fazl da bir tahta parçası yakalıyor ve:

- Efendisi burada olmadığı için mi biçare köleyi dövüyorsun?

Diye bağırıp odunu Ebû Leheb'in kafasına indiriyor. Ebû Leheb kan içinde yere yuvarlanıyor, evine kaldırılıyor ve orada korkunç bir illete tutulup çıbanlar içinde ölüyor.

202

Kâinatın Efendisine, Hazret-i Mâriye'den oğullan İbrahim'in doğum müjdesini de o verdi ve mükâfat olarak, eski köle Ebû Rafî Hazretlerine Kâinatın Efendisi tarafından bir köle ihsan edildi.

Altmışsekiz hadîs rivayet etti.

Hazret-i Ali'nin halifelîği zamanında, ona, beka âleminin kapıları açıldı.

EBÛ RUMÎ

Başta, her kötülüğü işleyen ve asla yola gelmeyen bir fenalık timsali...

Allahın Resulü bir gün buyuruyorlar:

"- Ebû Rumî'yi görürsem boynunu vururum!"

Ve Ebû Rumî'yi görüyorlar. Gayet iltifatkâr ve neş'eli:

"-Merhaba yâ Ebû Rumî!"

Diye hitap ediyorlar.

Sahabîler teaccüple birbirine bakıyor.

Allah'ın Resulü Ebû Rumî'ye soruyor:

- Dün gece ne iş işledin?

- Benden, iyi iş umulmaz, ey Allah'ın Resulü; ben dünya ehlinin en kötüsüyüm!
Kâinatın Fahri, bu cevap üzerine, dünyanın en kötü insanını bir anda en iyi noktaya çeken şu mucize çapında karşılığı veriyorlar:

"- Sana müjdeler olsun, yâ Ebû Rumî; Allah, senin yerini cennetle değiştirdi!"

Ve bir daha, Ebû Rumî'den bir kötülük çıktığını gören olmuyor.

203

EBÛ REYME

Allah'ın Resulü bir gün namazdan kalktıktan sonra, biri, tekrar namaza başlayınca Hazret-i Ömer onu yakasından tuttu ve dedi: Sizden evvel kitap ehlini helak eden şey, namazlarının fasılasız oluşudur. Allah'ın Resulü de Hattab oğlunun bu sözünü doğruladılar.

İşte bu sahneyi anlatan sahabî...

EBÛ TALHA

Hicretin yirmi sekizinci yılı...

Kıbrıs istikametinde Suriye kıyılarından yola çıkan gemiler...

Sülün gibi bir tekne, dalgaların üzerinden esen İlâhî nef-hayla kanatlı...

Denizleri kaynatmaya çıkmış büyük hamlenin büyük ve sessiz bir örneği...

Peygamber Sahabîsi Ebû Talha (Ensarî)...

Allah yolunda döğüşkenliği, kahramanlığı ile tanınmış.. Hele ok atma san'atında eşsiz...

İkinci Akabe biy'atında nur dairesine girenlerden...

Bedir'den başlayarak bütün gazalarda bulundu ve binlerce kâfir ciğerini okuyla geldi.

İslâmın müthiş imtihanı Uhud Gazasında, Kâinatın Efendisine vücudunu siper edenlerden...

Düşmandan yağın okların nerelere düştüğünü görmek

204

için, Varlığın Nuru, başlarını uzatıp bakmak istedikçe:

- Ey Allah'ın Resulü... Anam babam sana feda olsun...

Başımı uzatma ki, düşman oku sana zarar vermesin...

Diyor; ve varlığın, yüzü suyu hürmetine var olduğu o

muazzam başı kendi başı ile perdeliyordu.

Sesi gayet heybetli...

Âlemin Fahri, buyurdular:

- Asker içinde Ebû Talha'nın sesi, yüz kişiden hayırlıdır.

Huneyn çenginde tek başına yirmi kâfiri tepeledi...

Kâinatın efendisi Dünya'ya veda ettikleri zaman, mübarek kabri Ebû Talha kazdı; ve kazmasının uciyle deştiği simsiyah toprak içinde, Âlemleri haleleyen Nurun madde ölçüsüne göre, bir tabutluk çukurunu hazırladı.

Böyle bir şerefe de malik...

Ebû Bekir ve Ömer devirlerinin bütün fetih hareketlerinde bulundu ve her biri destan çapında kahramanlıklar gösterdi.

İslama girişindeki vesile de enfes:

Sevdiği ve izdivacına talip olduğu kadın, Müslüman...

Ona şöyle demişti:

- Benim de sende gözüm var... Senin gibi bir er reddo-lunmaz. Fakat sen kâfirsin! Evlenmemiz kabil değil... Seni Müslüman olarak istiyorum ve bundan başka senden hiç bir şey dilemiyorum...

Bu ulvî hitap, ezeli Müslümanın bir anda ruhunu fethetmiş ve Ebû Talha hemen şehadet getirmişti.

Nihayet Ebû Talha ihtiyar...

Etrafında ulvî kadından yetişmiş çocukları, torunları,

köşesinde oturmakta...

205

Bir gün gözüne Kur'ân'dan bir âyet ilişti. Kahramanlık damarlarını birdenbire şahlandıran bir âyet... Gaza âyeti... Hemen yerinden fırladı ve haykırdı:

- Rabbim beni gençliğimde de, ihtiyarlığım da kâfirlerle çarpışmaya davet ediyor. Çabuk, hazırlayın, silâhlandırın, cihazlandırın beni; cenge gideyim!..

Oğulları, torunları ihtiramla karşılık verdiler.

- Aziz babamız... Sen Allah'ın Resûlüyle birlikte, irtihal-lerine kadar cihad ettin... Peşinden, Ebû Bekir ve Ömer zamanının bütün seferlerine katıldın... Artık sıra bizde... ihtiyarsın... Yerinde otur ve ibâdetinle uğraş...

Kanının her zerre'sinde bir volkan kaynayan, her gençten daha genç, ebedî iman genci ihtiyar Sahabî gürledi:

- Olmaz!.. Ben gideceğim!.. Âyet, onu okuyana hitap e-der.

Ve gidiyor... O sırada Kıbrıs üzerine sevk edilen İslâm kıt'alarına katılıyor... Gemiye biniyor...

Fakat deniz üzerindeki seferin ilk günlerinde ecel onu yakalıyor... Muazzez Sahabî ufuksuz deniz ortasında, daha Kıbrıs adasının karaltısı görünmeden, dudaklarında şehadet kelimesi, gerçek hayata geçiyor. Şehit.

EBÛ SAİD

Ebû Said Bin Melik-ül Hudrî Hazreç'in ileri gelenlerinden ve âlim Sahabîlerinden... Peygamberliğin dördüncü senesinde dünyaya gelmiş ve Resuller Resulünün emirlerinde oniki defa gaza etmiştir. İlk girdiği gaza, Hicretin beşinci yılında meydana gelen Hendek'tir. O zaman yaşı 14 sıralarındaydı. Hattâ, yaşının küçüklüğünden, Allanın Resulü, onu geriye döndürmek istemiş, amcası veya akrabaları tarafından şu cevabı almışlardı:

206

- Ey Allah'ın Resulü; her ne kadar yaşça küçük ise de iri kemikli ve kalın gövdeli olduğu için harbe yarar!..

Ebu Said Hazretleri, bir rivayete göre Hicretin 46'ncı yılında İstanbul'u fethetmek üzere gönderilen orduyla beraber gelip hücum esnasında şehitlik kadehini dikmiş ve mübarek kabirlerinin, son zamanlarda camiye çevrilen Kaariye Camii'nin doğu tarafında olduğu ve meşur Akşemsettin tarafından keşfedildiği iddia edilmiş ise de bu iddia baştan başa çürüktür. Zira Hicretin 46'ncı yılında Bizansa bir sefer yapılmamış ve ancak 49 senesinde Süfyan Bin Avf kumandasında bir hareket olmuştur. Ebû Said ise gazadan sonra 25 sene yaşamış ve Hicretin 73 veya 74'ünde eceliyle Medine'de vefat etmiş ve Bakîy mezarlığına defnedilmiştir.

EBÛ SAİD MAKBERİ

Evi mezarlığa yakın olduğu için kendisine "Makberî" lâkabı takılmıştır. Azatlı köle... Köleliğinde, her Kurban Bayramı bir koç vermek suretiyle efendisini razı edip borcunu ödemiş ve kurtulmuştu.

Hazret-i Ömer ve Ebû Hüreyre yoluyla hadîs rivayet etmiştir. 86 tarihinde başa geçen Velîd Bin Abdülmelik zamanında Medine'de ölmüştür. 100'üncü Hicret yılında Ömer Bin Abdülâziz devrinde vefat ettiğini iddia edenler de olmuştur. Allah Resulünün gözleriyle gördükten sonra en aşağı 80 yıl yaşadığı ve 90 yaşını aştığı samlabilir.

EBÛ SÜFYAN BİN HARİS

Allah Resulünün Amca oğlu ve süt kardeşi... Sahabîlerin yükseklerinden ve şairlerin üstünlerinden...

207

Yeğen ve süt kardeşi Ebû Süfyan, Peygamberliklerinden evvel Allanın Resulünü derinden seven ve sohbetlerinden ayrılamazken, İlâhî memuriyet başlayınca duygu şiddetli düşmanlığa döndü. Haris oğlu da, öbür kâfirler gibi Allah Resulünü incitenler safında yer aldı. Bedr dönüşü bozgun halinde Mekke'ye koşan Ebû Lehep'e vaziyeti anlatanların başında o vardı. Bir de Allah Resulünü hicvedici bir manzume yazmış ve o namütenahi büyük kalbi yaralamıştı.

Mekke Fethinde Müslüman oldu ve suçları affedildi. Mekke fethine doğru İslâm ordusunun yürüyüşü esnasında teslim olan Haris oğlu, evvelâ reddedilmesi üzerine o kadar İsrar etmiş ve

kendisini uçurumdan atarak helak edeceğini o türlü bir lisanla arzetmiştir ki, Allah'ın Resulü rikkate gelmişler ve kendisini af buyurmuşlardır.

Huneyn çenginde büyük cesaret gösterdi ve cennetle müjdelendi. Hicretin 20'inci yılında, kendisini traş eden berberin başındaki sivilceyi kesmesi yüzünden ölmüştür.

EBÛ SELEME

Tam ismi, Ebû Seleme-Tül-Küreyşi-Yül-Mahzumî... Babası Abdülesed, onun babası Abdullah, onun babası Ömer, onun babası da Mahzum... Peygamberler Peygamberinin amca oğlu, eski müminlerden ve kıdemli muhacirlerden... Süt annesi Kâinatın Efendisini de emzirmiş olan Sevbiye Hatun...

Zevcesi kendisinin ölümünden sonra Peygamber zevceleri ve müminlerin anneleri arasına girmiş, Ümm-ü Seleme Hazretleri...

Ebû Seleme, ilk iman edenlerin onbirincisidir.;-Osman, Abdürrahman, Talha, Zübeyr ve Saad Hazretlerinin İslama girdiğini haber alınca Ebû Seleme, Ebû Ubeyde, Erkam ve Osman

208

bin Mad'un Hazretleri hep beraber gidip bir arada müslüman olmuşlardır. Kureyş bunların haberini alınca kendilerine etmedik eza bırakmadı; kimini hapse attılar, kimini de sopa altında inlettiler. Ebû Seleme ise Ebû Talib'e sığındı.

Zevceleriyle beraber, ilk kabileyle Habeş diyarına hicret etti. Medine'ye hicret edenlerin de ilklerinden...

Bedir, Uhud gazalarında şiddetli cenkleriyle göze çarptı. Uhud Gazasında ağır surette yaralanmış ve yarası iyi olmaya yüz tutmuşken birdenbire tepmiş ve Hicretin üçüncü yılında Ebû Seleme'yi götürmüştür.

Ölürken zevcesinin hayırlı bir âkibete nail olması için dua etti; Allah da onun hatununu Peygamber zevceleri arasına almakla bu duayı ne çapta kabul buyurduğunu gösterdi.

Son nefesinde Allah'ın Resulü başında bulunmuş ve Ebû Seleme'nin gözlerini mukaddes elleriyle kapamıştır.

EBÛ ŞUREYH

Sahabilerin şecaat ve fahamette temayüz etmiş örneklerinden... Mekke Fethinden evvel müslüman oldu ve fetihle oymağının sancağını taşıdı.

Şureyh isimli oğlu da Peygamber Halkasının ileri gelen şahsiyetlerindedir.

Ebû Şureyh, Hicretin 68'inci yılında eceliyle öldü ve doğrudan doğruya Kâinatın Efendisinden 20 hadîs rivayet eyledi.

EBÛ ŞEYBE

Hicaz ahalîsinden olup sebze satmakla geçinirdi. Kendisi "Hudrî" ve bir rivayete göre Ebû Said-Ül-Hudrî'nin kardeşidir.

209

Hicretin 49'uncu yılında Süfyan bin Avf Hazretlerinin maiyetinde İstanbul fethine gelerek Ayvansaray tarafından hücum eden kolda bulunmuş ve o hücum içinde şehit olmuştur. Yüksek makamları, Akşemsettin Hazretleri tarafından keşfo-lunduğu gibi, Ayvansaray kapısı içinde, Toklu İbrahim Dede isimli zatın kabri karşısındadır. Mezarın üstüne, İkinci Sultan Mahmut tarafından 1251 tarihinde güzel bir türbe yaptırılmıştır.

Bu mübarek mezar, yüksek makamlardan biri olduğu için, bazı anlayışlı müminler onu ziyaretle kalblerine feyz ve iş-rak doldururlar.

"- Hâlis olarak, Allah'tan başka ilâh yoktur diyenler cennete gidecektir."

Hadîsini, Ebû Şeybe Hazretleri rivayet etmiştir.

EBÛL'AS

Kureyş büyüklerinden ve dördüncü babada Allah Resulünün nesebiyle birleşen akrabasından... Annesi Hâle Bint-i Huveylid, müminlerin annesi ve kadınların efendisi Hazret-i Hadîce'nin kardeşi... Bu şerefitten başka bir de damadı olmak gibi bir yakınlık sahibi, Allah'ın Resulüne... Peygamberler-Peygamberinin Hazret-i Hadîce'den kızları Zeyneb'in kocası... Bir insanki,

kayınbabası, Allah'ın Resulü, halası ve kaynanası da Hazret-i Hadîce... Nübüvvetten evvel Allah Resulünü fevkalâde sever ve sohbetlerine can atardı. Peygamberlikten sonra ise, uzaklaştı ve müşrikler tarafında kaldı.

Fakat, müslümanlara eza edicilerden olmadı ve her tazyike rağmen Zeyneb'i boşamadı.

Bedr Gazasında esir düştü ve öbür esirler fidye verip kurtulurken Ebül'As, zevcesi Zeyneb'in boynundan çıkarıp Medine'ye gönderdiği gerdanlık karşılığı kurtulmak vaziyetine düştü. Annesi Hazret-i Hadîce'nin hediyesi olan bu gerdanlık, başta Kâinatın Efendisi olmak üzere müslümaniann rikkatine

210

dokundu, gerdanlığı iade ettiler ve esiri serbest bıraktılar.

Allah'ın Resulü, Ebul'As'dan, kerimleri Zeyneb'in hemen Medine'ye gönderilmesinden başka bir şey istememişler, Ebül'As ise, bu emri yerine getireceğine dair söz vermişti. Sözüünü yerine getirdi, ama bu kadar lütf ve inayete rağmen müs-lüman olmaya yanaşmadı.

Nihayet, altıncı yılda basılan bir Kureyş kervanı ile esir düştü; fakat bir kolayını bulup kaçtı ve doğru Medine'ye gidip Zeyneb'e sığındı. Zeyneb, sabah namazı vaktinde, kadınlara mahsus kısımdan sahabîlere nida edip "Ebül'As bana sığındı; ben de onu azad ettim! Siz de aynı şeyi yapınız!" diye haykırdı. Allah Resulünün, hükmü sahabîlere bırakmaları üzerine ele geçen mallarla beraber bütün esirlerin serbest bırakılmalarına karar verildi.

Ebül'As, mallan Mekke'ye götürüp teker teker sahiplerine dağıttı, sonra herkesi toplayıp yüksek bir yere çıktı gözyaş-ı içinde şehadet getirdi ve dedi:

- İslâmı Allah Resulünün huzurlarında kabul edecektim. Ama mallarınızı yediğimi zannetmemeniz için böyle yaptım, şimdi o korku kalmadı ve ben ebedî kurtuluşa erdim.

Ebül'As Medine'ye döndü ve ebedî kurtuluş nailiyetiyle beraber Zeyneb'ine de kavuştu.

Onikinci Hicrî yılda Medine'de vefat etti.

hur:

EBÛ ZAYBE

Sadece, muazzam bir hadîsin rivayetçisi olmakla meş-

"- Oh, Oh! Şu beş şeyin sevabı mizanda ne kadar ağır!.. Biri Suphanallah, ikincisi Elhamdülillah, üçüncüsü Lâ İlahe İllallah, dördüncüsü Atlahü Ekber kelimeleri, beşincisi de, salih evlâdı ölen babanın Allah için sabrederek kazandığı sevap..."

211

EBÛ AMİR EŞ'ARÎ

Yüksek Sahabîlerden ve meşhur kahramanlardan... İsmi Ubeyd... Hicretin Sekizinci yılında Huneyn gazası peşinden Hevâzinleri takip etmek üzere ayrılan birliğe kumandan tâyin edildi ve eline sancak verildi. Ebû Âmir hızla kaçmakta olan düşman sürülerine yetişti ve onları kılıçtan geçirmeye başladı. İki parça edilen bir kâfir büyüğünün oğlu, babasının öcünü almak için, sakladığı bir zehirli oku, yayına yerleştirerek Ebû Âmire attı ve onu dizinden yaraladı. Müslümanlardan biri ok atarı bir vuruşta ikiye biçti ama, Ebû Âmir de ölüm yarasını almış bulundu.

Son sözleri şu oldu:

- Allahın Resulünü görünüz ve mağfirete nail olmam için dualarını niyaz ediniz!

Ebû Amir şehit olduktan kısa bir zaman sonra haberi alan Kâinatın Efendisi, su istettiler, abdest aldılar ve ellerini göklere açtılar:

"- Allahım; Ebû Âmir Ubeyd'e mağfiret eyle! Allahım; kıyamet gününde onu nice insanın üstüne çıkar!"

EBÛ ABDÜLAZİZ ENSARÎ

Rivayet ettiği hadîs: "Her kim, işlediği iyi bir iş üzerinde nefisini övecek olursa, şükürü az ve ecri kaybolmuş demektir."

EBÛ ABDULLAH

Bir gün iki Sahabî Ramazanın faziletleri üzerinde görüşürlerken, aralarına bir üçüncüsü, Ebû Abdullah katılıyor. Ona diyorlar: "Bize ramazanın kıymetlerinden bahset!" O da, Allah Resulünün bir hadîsiyle cevap veriyor:

212

"- Ramazan, o mübarek aydır ki, onda cennet kapıları açılır ve cehennem kapıları kapatılır. Şeytanlar zincire vurulur ve bir nida edici şöyle bağırır: "Ey iyilik isteyen: elini aç! Ve kötülük dileyen; elini çek!"

EBÛ UBEYD SEKAFÎ

Ömer tarafından, Irak fethi için edilen davete ilk koşup gelen ve İslâm ordusuna Başbuğ tayin edilen zat... Hicretin 13'üncü yılında Kadisiyye ile Hiyre arasında meydana gelen ve adına bağlı olarak "Ebû Ubeyd Köprüsü" ismi verilen köprü muharebesinde şehit oldu.

O muharebede, Bedr ve Uhud Gazalarına katılmış olan sahabîlerden birçoğu bulunmuş ve İslâm saflarından 3-4 bin nefere kadar kayıp verilmiştir. Hattâ birbiri peşinden yedi başbuğ şehitlik şerbetini içtiğine göre, Ebû Ubeyd'i çerçeveleyen bu vak'a pek büyüktür. Hazret-i Ebû Bekir'in vasiyeti gereğince, Hazret-i Ömer, ilk iş olarak müminleri İran üzerine gazaya davet etmiş; fakat Fars ordusunun büyüklüğü herkesin gözünü yıldırıldığı için davete gelen olmamıştı. İkinci ve üçüncü davetlerde yine fazla bir alâka görülmeyince Ebû Ubeyd Hazretleri ayağa kalkarak kendisini arzetmiştir. Onu başkaları takip ettiler ve İslâm ordusu Ebû Ubeyd'in kumandasında Medine'den çıktı. Bu sırada, İranlıların meşhur kumandanı Rüstem, kol kol her tarafı keserek gerekli tertibi aldı ve İslâm ordusunu beklemeye başladı.

İlk muharebelerde müslümanlar galip geldiler ve bazı Fars kumandanlarını esir ettiler.

Rüstem, ordusunun büyük bir kısmını Hiyre tarafına sürdü ve Fırat Nehri kenarında mevzi aldı. Ebû Ubeyde Hazretleri de, muazzam İran ordusunun bu hareketini haber alınca, or-dusiyle Fırat'ın öbür kıyısını tuttu ve Allah ile Resulüne bağlı olarak, düşmanı karşılamaktan çekinmedi.

213

Ebû Ubeyd'in zevcesi, o gece rüyada, bir adamın gökten inip elinde bir kâse şerbet getirdiğini ve Ebû Ubeyd'den başlayarak bu kâseden birtakım insanlara şerbet içirdiğini görmüştü. Ebû Ubeyd, bu şerbetin şehitlik manâsına geldiğini anladı ve askerini toplayarak nida etti:

- Ben ölürsem yerime filan, onun yerine de falan ve filan geçecektir!

Böylece Ebû Ubeyd, zevcesinin kendilerine şerbet içiril-diğini gördüğü insanları bir bir saydı. Yedinci de şehit olduğu takdirde yerine kimin geçeceğini açıkladı.

Bu sırada, düşman tarafından bir elçi gelerek şu teklifte bulundu:

- Cenkleşmemiz için, isterseniz siz bizim kıyıya geçiniz, isterseniz biz sizin kıyınıza geçelim ve geçiş bitinceye kadar birbirimize dokunmayalım!

Arkadaşları ve yakınları Ebû Ubeyd'e düşman tarafına geçmemesini ısrarla söyledilerse de, Ebû Ubeyd bu öğütleri dinlemedi, karşıya geçti ve Farslarla hemen cenge girişti.

İranlılarda bir hayli harp zili bulunduğu gibi, süvarilerinin eğerlerinde de ziller vardı. Arap atları fillere ve müthiş sesler çıkaran atlara alışık olmadıkları için fena halde Urktüler ve orduda intizam diye bir şey bırakmadılar. Farslar da fırsatı ganimet bilip Arap birliklerini sardılar ve üzerlerine yağmur gibi ok yağdırmaya başladılar. Ebû Ubeyd tehlikeyi gördü ve askere atlarından inmelerini emretti. Emir yerine getirildi ve korkunç fillere karşı yaya harbi başladı. Fakat karşı durmak mümkün değil gibiydi. Bu sırada Ebû Ubeyd bir filin üzerine hücum ederek fevkalâde bir manevrayla filin kolanını kesti ve üstündekileri yere düşürüp tepeledi. Aynı şeyi bütün müslümanların yapması için de nida etti. Müslümanlar atıldı ve tek tek fillerin kolanlarına saldırmaya başladılar. İmanla kör madde kuvvetinin en nisbetsiz şekilde kapışması devam, ederken birdenbire beyaz bir fil, Ebû Ubeyd'in üzerine yürüdü; kahraman başbuğ bir kılıçta filin hortumunu ikiye böldü, fakat filin ayakları altında ezilmekten kurtulamadı.

214

Onun arkasından, daha evvel kaydedildiği şekilde yedi başbuğ, birbiri peşinden bayrağı alıp, teker teker yere serildiler. Sekizinci başbuğ meydana çıktığı zaman orduyu büyük bir panik kaplamış ve asker birbirini çiğneyerek Fırat'ı geçmenin çaresini aramaya koyulmuştu.

Fırat, yeni başbuğun kahramanca ardçı muharebesine girişmesi sayesinde geçilebildi ve neticede 9 binlik İslâm ordusundan ölenler ve kaçanlardan sonra yalnız 3 bin asker kalmış bulundu.

İranda bir takım karışıklık haberleri üzerine Farslılar müslümanları takipten vaz geçerek Medain istikâmetine çekildiler.

Haber, Hazret-i Ömer'e erişince, Büyük Halife, duyduğu acının en şiddetlisini Ebû Ubeyd'in kaybindan aldığını söylemiştir.

EBÛ AKİL MÛLEYLÎ

Hazret-i Ömer, halifeliğinde, yanında birkaç yakını, hac yolunda... Yolda bir ihtiyara rastlıyorlar. Elini kaldırmış, kafileyeye doğru bağırıyor:

- Durun! Söyleyeceğim var! Duruyorlar ve Hazret-i Ömer soruyor:

- Ne istiyorsun, baba?

- Allahın Resulü aranızda mı?

Kafile halkı birbirine bakışıyor. Fakat Hazret-i Ömer ihtiyarın bunamış olmadığını anladığı için tavrını bozmuyor ve cevap veriyor:

- Allahın Resulü, yıllar var ki, beka âlemine göçtüler. İhtiyar bir hayli ağladıktan sonra tekrar soruyor:

- Yerin kim geçti?

- Ebu Bekir... O da vefat etti.

! İhtiyar bir hayli ağladıktan sonra tekrar soruyor:

215

s - Ya ondan sonra...

- Ömer geçti. İşte karşısında, sana cevap veren adam!..

- Öyleyse benim çareme bak! Ve kendisini şöyle anlatıyor:

- İsmim Ebu Akil... Benî Mûleylî oymağındanam. Bir yerde Allanın Resulünü görmek saadetine ermiş ve huzurlarında İslâmı kabul etmişim. Bana, içtikleri şerbetten içirmişlerdi. O şerbeti içtim içeli açlık ve susuzluk görmedim. Fakat bu yıl her şey değişti. Koyunlarım elimden gitti, son kalan koyunumu da vahşî hayvanlar parçaladı. Ortada kaldım. İhtiyar ve alilim.

Hazret-i Ömer, ileride konacağı yeri ihtiyara tarif ederek oraya gelmesini tenbih ediyor. Yola devam ediyorlar. Hazret-i Ömer bir müddet bekliyorsa da ihtiyar gelmiyor. Hazret-i Ömer konak yerindeki adama:

- Sana anlattığım ihtiyar gelirse, ailesiyle beraber onu burada misafir et, doyur ve rahatlarına bak!..

Emrini verip hacca gidiyor.

Hac dönüşü aynı yere uğrayıp soruyor:

- Geldi mi ihtiyar?

- Arkanızdan hasta ve ateşli olarak geldi. Üç gün yattıktan sonra vefat etti. Şuracığa defnettım.

Hazret-i Ömer, Ebû Akil'in mezarı başında, bu saffet ve samimiyet timsalinin ruhaniyetine Kur'ân'la hitap ediyor ve onun vârislerini Medine'ye davet edip kendilerine hayatı ve halifeliği boyunca ödenek bağlıyor.

EBÛ UMER

Büyük halife Ömer'in azatlısı... Yalnız şuhadîsin riva-yetçisi olmakla meşhur:

"- Aranızdan kimse, yemekte, yakınının lokmasını gö-zıyla izlemesin!"

216

EBÛ UMER ENSARÎ

Bu da rivayet ettiği emin bir hadîs dolayısıyla meşhur...

Meali:

"- Öğle namazı farzından evvel, dört rekât namaz kılan bir kimse, İsmail peygamber oğullarından bir kul azad etmiş kadar sevaba erer."

EBÛ UMRE - TÛL - ENSARÎ

Medineli Yardımcılardan olun bu zat hastalanıyor ve yatağa düşüyor. Kâinatın Efendisi de onu ziyarete gidiyorlar. Başucunda oturup soruyorlar:

"- Nasılsın, yâ Ebû Umre?"

Fakat hasta cevap vermiyor. O zaman zevcesi atılıp hastaya bağıyor:

- Cevap versene! Sana seslenen Allanın Resulüdür!

Allah Resulü araya giriyorlar:

"- Onu haline bırakın! Eğer elinde olsaydı cevap verirdi."

Bunun üzerine kadınlar hep birden ağlamaya başlıyor. Meclistekilerden bazıları, ağlayanları susturmaya kalkınca, Al-lahın Resulü yine araya giriyorlar ve:

"- Onları da hallerine bırakın, ağlasınlar, buyuruyorlar; fakat hasta ruhunu teslim ettikten sonra hiçbiri ağlamasın!"

Böylece, ölünün arkasından ağlayıp dövünmenin yanlış ve yasak olduğunu işaret etmiş oluyorlar.

EBÛ AMR MAHZUNI

Allahm kılıcı diye anılan Halid Bin Velîd Hazretlerinin amca oğlu...

Hazret-i Ömer, halifeliğinde, Halid Bin Velîd'i başbuğ-

217

luktan azlederek yerine Ebû Ubeyde'yi getirdiğini Sahabîler meclisinde bildirince Ebû Amr ayağa kalkıyor ve herkesin içinde haykırıyor:

- Yâ Ömer; bu işde adalet etmemiş bulunuyorsun! Zira Allah Resulünün kullandığı bir memuru vazifesinden ayırıyor, kılıcını kınına sokturuyor ve sancağını aşağıya indirtiyorsun!

Buna karşı, Müminlerin Emîri yalnız şu küçücük karşılığı vermekle yetiniyor:

- Çocuk, akrabasının azlinden dolayı hiddetlenmiş!

Ve başka bir mukabelede bulunmuyor. Ebû Amr da kısa zamanda bu itirazındaki hatayı takdir ediyor.

EBÛ UMEYR ENSARÎ

Yüksek şahıslardan Ebû Talha'nın oğlu... Çocukken öldü. Âlemin Fahri, arada sırada şereflendirdikleri Ebû Talha'nın evinde bir gün, Ebû Ümeyr'i hüngür hüngür ağlarken görüp suâl buyuruyorlar:

"- Niçin ağlıyorsun, Ebû Umeyr?" Ebû Umeyr'in annesi Ümm-ü Selim izah ediyor: - Bir kuşu öldü de, onun için ağlıyor, ey Allah'ın Resulü!

Kâinatın Efendisi, çocuğu teselli ediyorlar; ve Ebû Umeyr'in vefatını haber aldıkları gece, babası Ebû Talha'yi, kafesten uçan kuşun eriştiği âlem bakımından tebrik ediyorlar.

EBU FESİLE

Allahm Resulüne gayet ince bir suâl soruyor: "Kişinin kavmini sevmesi asabiyetinden midir?"

.. ;•;

Ebû Pesîle'nin bu suâle aldığı cevap, milliyetçilik dâvası güdenlerin bir kafadan öbür kafaya mahyalandıracağı kıymettedir:

218

"Kişinin kavmini sevmesi asabiyetinden değildir. Fakat kavmi zulüm üzerinde olursa ona yardım etmesi asabiyetinden-dir!"

EBÛ FUDALE ENSARÎ

Bedr Gazasının büyük gazilerinden... Hicretin 37'nci senesinde meydana gelen Sıffîn Muharebesinde, Hazret-i Ali tarafım tutmuş olarak şehid edildi.

Bir aralık Hazret-i Ali Yenbâ kasabasında hasta yatarken Ebû Fudale ona diyor ki:

- Burada niçin oturuyorsun? Eğer vefat edecek olursan seni burada hakkiyle defnedebilecek kimse bulunmaz! Medine'ye git ki, eğer ecelin gelirse, orada Peygamber Sahabîleri namazım kılar ve seni gömerler.

Ve Hazret-i Ali'den şu cevabı alıyor:

- Burada öleceğimi sanmıyorum. Zira Allah'ın Resulü, bu sakalım, şu başımın kaniyle boyanıncaya kadar vefat etmeyeceğimi bana söylemişlerdi.

Öyle olmadı mı?

EBÛ FUKEYHE

Müminlerin eskilerinden ve Sahabîlerin üstünlerinden. Saffân Bin Ümeyye'nin kölesiyken Hazret-i Ebû Bekir tarafından satın alınıp azad edildi.

Ebû Fukeyhe'nin çektiği çileyi insanoğkından tadan olmadığı iddia edilse yalan olmaz.

İslâmın ilk günlerinde ve çile devresinde müşriklerin bütün baskıları zayıfların, sahipsizlerin ve kölelerin üzerinde toplanmıştı. İşte bu devirde Ebû Fukeyhe Hazretlerinin sahipleri olan Ümeyye ailesi, yüce müslümanın ayağına ip bağlayıp

219

onu sokak sokak gezdirirler, çocuklara çektirirler ve Mekke dışına çıkarıp güneşten en fazla kızmış bir kum çukuruna boğazına kadar gömerler ve uzaktan geçen bir hayvanı göstererek şöyle derlerdi.

- Bu senin rabbın değil midir? '..... Ebû Fukeyhe şu cevabı verirdi:

- Rabbim Allah... Herkesin rabbî Allah... Kâinatın rabbi Allah...

Bir gün yine aynı cevabı alınca, kâfirlerden biri onu boğazından halkalayıp dövmeye başlamış ve o sırada kardeşi de yetişmiş, zulmü daha da ileriye götürmek istemişti:

- Vur, vur; ölünceye kadar vur!

Ve Ebû Fukeyhe isimli iman kahramanını koma haline girinceye kadar dövmüşlerdi.

O sırada her zaman ve herkese olduğu gibi Ebû Fukeyhe'nin de imdadına "Sıddîk-i Ekber" lâkablı Ebû Bekir yetişmiş, onu hemen satın almış ve azad eylemişti.

Ebû Fukeyhe Hazretlerine o kadar eza edilmiştir ki, işkence hayâlinde Çin'liler bile bu çile kahramanına yapılanları keşfedememişlerdir.

Onu kızgın kuma yatırır, göğsüne ağırlığından dili dışarı çıkıncaya kadar ağır taşlar koyarlar ve bayılıp saatlerce kendisine gelemeyecek şekilde döverlerdi. Yediği dayaklardan kemikleri etinden daha yumuşak hale gelen iman timsali daima şu karşılığı verirdi:

- Rabbim Allah, Peygamberim Muhammed, dinim İslâm...

Ebû Fukeyhe öbür Sahabîler gibi Medine'ye hicret etmişse de, çektiği çileler yüzünden olsa gerek, çok zaman yaşamayıp Bedr Gazasından evvel vefat etmiştir.

220

EBÛ KUTÂDE

Bütün gazalara katıldı. Allah Resulünün Medine yakınlarında otlayan develerini, muhafızlarını öldürerek çalmak cür'etini göstermiş müşrikler üzerine gönderildi ve cezalandırma işinden yüzünde bir yara ile dönen Ebû Kutâde, Peygamberler Peygamberinin dualarına mazhar oldu; yarası da O'nun bir temasıyla hemen şifa buldu.

Hazret-i Ali tarafından Mekke valiliğine getirilmiş, sonra Kûfe'ye çekilerek ömrünün sonuna kadar, İmam-ı Ali Hazretlerinin hizmetinde, orada kalmıştır. Hicretin 38'inci yılında Kûfe'de vefat etmiş ve namazı Hazret-i Ali tarafından altı tekbirle kıldırılmıştır.

Allah Resulünden 170 hadîs rivayet etti.

Aşağıdaki, fevkalâde manalı ve faydalı hadîs, Ebû Kutâde yoluyla gelenlerin başlıcalarındandır:

"- Hırsızlıktan yana insanların en kötüsü, namaz hırsızlarıdır ki, namazın ne rükû, ne sücud, ne de huşuunu yerine getirirler."

Bugünkü namazlara bakanlar, hemen hepsinin bu mukaddes ölçünün tehdidi altında olduğunu görürler.

EBÛ KUTEYLE

Veda Haccında Allah Resulünün mukaddes lisanlarından, muazzam bir ölçü kıymetindeki şu hadîsi naklediyor:

"- Benden sonra nebî; sizden sonra da ümmet yoktur. Şu halde Rabbimize ibadet, beş vakit namazınızı eda ediniz,

2?'

zekâtınızı veriniz ve Ramazan orucunuzu tutunuz. Başınızdaki-lere itaat ediniz ve rabbinizin cennetine giriniz!"

EBÛ KAYS KUREŞİ SEHMÎ

Kıdemli müminlerden ve Habeş illerine göçenlerden... Bedr'den başka bütün gazalarda bulundu. Babası Haris Bin Kays, en saldırgan kâfirlerdendi. Önüne bir taş dikip ona secde eder, sonra onu atar bir başkasını bulur ve boyuna mâbud değiştirirdi. Müslümanlara da yapmadığını bırakmamıştı. Allah Resulüne cefa etmeye hız verdiği sıralarda tuzlu bir balık yemiş ve öyle bir susuzluğa düşmüştü ki, su içtikçe harareti artmış ve yanayana kavrulup gitmişti. Babasının tam zıddı, Hakka bağlı evlâdı; zifirî karanlıktan gelen nurlu güneş...

EBÛ MİHCEN

Hicretin Dokuzuncu Yılı Ramazan ayında Sakîyfiilerin İslama girmesiyle o da hidâyete erdi ve Allah Resûlüyle sohbet nimeti kazandı.

Ebû Mihcen, cahiliyet devrinde ziyadesiyle şaraba müptelâ olduğu için İslâmı kabul ettikten sonra da bu illetinden vazgeçemedi ve hattâ Hazret-i Ömer tarafından kendisine yedi-sekiz defa kırbaç cezası tatbik edildi. Sonunda da bir adaya sürüldü ve oradan kaçarak İrak seferindeki Saad Bin Ebt Vakkas ordusuna katılarak akıllara sığmaz kahramanlıklar gösterdi; ve gaza bitince kendi başına zindanına dönüp ayaklarını zincire vurdurdu.

Bir rivayete göre:

Saad, geceleri kılık değiştirerek orduyu gözden geçirirken Ebû Mihcen'in birkaç Sakîyf ii dostu ile şarkı söyleyerek şarap içtiğini görüyor. Gazaba geliyor ve onu prangaya vuru-

222

yor. Ertesi gün meşhur İran kahramanı Rüstem bizzat muharebe meydanına çıkıp bir kaç müslümanı şehid edince, manzarayı prangalı olarak seyreden Ebû Mihcen'in sabn taşıyor ve Saad'ın zevcesine dönüp bağıyor:

- Beni salıver, şu kâfiri tepeleyeyim! Eğer sağ dönersem doğru buraya gelir, kendi kendimi prangalarım.

Kadın, sade Ebû Mihcen'i bırakmakla kalmıyor, ona zevcinin kırsığının da veriyor. Ebû Mihcen rüzgâr gibi meydana atılıp İran kahramanını yere serdikten sonra İran ordusunu bir ucundan öbür ucuna kadar yarıp, sağa-sola salladığı kılıçlarla önüne geleni deviriyor, sonra dönüyor, kendisini prangalıyor. Başbuğ Saad vaziyeti haber alınca Ebû Mihcen'i içkiye tövbe ettirerek serbest bırakıyor.

Azerbaycan taraflarında öldüğü söyleniyor ve hangi tarihte vefat ettiği bilinmiyor.

EBÛ MAHZÛRE-TÛL-CÛMHÂ

Allah Resulünün Bilâl'den sonra en meşhur müezzini... Gayet güzel ve gür sesli... Mekke fethinde 16 yaşındayken İslama geldi ve bir aralık sesinin güzelliğiyle dikkati çektiği için Kâinatın Efendisi tarafından Mekke'ye müezzin tâyin edildi.

Ebû Mahzûre ölünceye kadar Mekke'den ve müezzinlik vazifesinden ayrılmadı. Nesli tükeninceye kadar da oğulları hep aynı meslekte devam ettiler.

Ebû Mahzûre'nin saçları gür ve uzundu. Kâinatın Efendisi ona ezanı öğretirken mübarek eliyle başını ve göğsünü sı-ğamışlardı. Kendisine:

- Saçlarını niçin kestirmiyorsun? Diyenlere cevabı şuydu:

- Nasıl olur? Allah Resulünün mübarek elleriyle mes-hettikleri saçlarıma nasıl dokunabilirim?

Hicrî 59 tarihinde Mekke'de tabî eceliyle vefat etti.

223

EBÛ MÂ'KİL ENSARÎ

Medine'den bir tarafa mal götürürken karşısına eşkiya çıkıyor. Malını aldıktan sonra kendisini de öldüreceklerini söylüyorlar.

- Malımı alın, fakat bana dokunmayın! Diyen Sahabîye:

- Muradımız, hem malını almak hem de seni öldürmektir!

Cevabını veren şakîler Ebû Mâ'kil Hazretlerinin isteğiyle onun dört rekât namaz kılmasına müsaade ediyorlar.

Ebû Mâ'kil dördüncü rekâtın sonunda Allah'tan imdat isteyen bir dua okumaya başlayınca, yerden mi, gökten mi peydahlandığı meçhul atlılar zuhur edip şakileri öldürüyor ve gözden kayboluyorlar.

EBÛ MUSA GAFİKÎ

Bir gün minbere çıkıp hadîs rivayet ve tefsirine başlayan bir insanı görünce topluluğa şöyle hitap etti:

- Beni iyi dinleyin! Veda haccında Allah'ın Resulünden kulaklarımla işittim. Buyurdular ki: "Allah'ın Kitabına bağlanın! Benden sonra bir takım insanlara yetişeceğiniz için de benden bellediğiniz hadîsleri onlara öğretin! Her kim, söylemediğim bir sözü bana isnat edecek olursa ateşte yerini hazırlasın!"

EBÛ HUREYRE

Soffa Sahabîlerinin yükseklerinden... Hayber Gazası yolunda ve Hayber önlerinde müslüman oldu, "Kedi babası" mânasına gelen bu künye, kendisine Allah'ın Resulü tarafından verildi. Bir gün ona, ceketinin kolunda bir kedi yavrusunu ba-

224

rındırmış olarak rastlayan Allanın Resulü "Yâ Ebû Hüreyre!" diye hitap ettiler ve bu hitap kendisine künye olarak kaldı.

Hikmet sahibiydi:

- İnsana servet olarak ilmi bırakmak yeter!..

Ebû Hüreyre:

- Nefsimin azgınlığına duyacağım neş'eyi arttırarak bana yardımcı olan arkadaştan Allaha sığınırım!

Allah'ın Resulünden tam 5374 hadîs rivayet etti. En fazla hadîs rivayet eden Sahabî... Allah'ın Resûliyle her an beraber ve tek kelimesini kaçırmayan büyük âşık...

Hazret-i Ömer tarafından Bahreyn'e vali tâyin edildi ve Mısır, Irak seferlerinde kahramanca çarpıştı.

78 yaşındayken 59 tarihinde vefat etti ve naaşı Medine'ye getirilerek namazı Medine valisi Velîd Bin Utbe Bin Ebî Süfyan tarafından kılınıp Bakîy mezarlığına gömüldü.

Rivayet ettiği hadîslerden:

"- İman verimleri yetmiş şu kadar şubedir ve en âlâsı Tevhit Kelimesi, en aşağısı da geçit yerlerinden halka zarar verecek şeylerin kaldırılmasıdır. Haya duygusu imandan bir şubedir."

"- Davud Peygamberin sözü: Eskiden fakir iken sonradan zengin olan insandan bir şey istemek, kolunu dirseğine ka-

225

dar ejderha ağzına sokmaktan beterdir. Bu gibilerden bir şey istemek yüzüsu dökmekten başka netice vermez. İnsanın, bu türlü yüzüsu dökmesindense hayat suyunu dökmesi daha hayırlıdır."

ÜBEY ENSARÎ

Kur'ân'ı, Kâinatın Efendisi zamanında tamamıyla ezberleyen altı zatın başı... Bu altı zat, Übey Hazretlerinden başka şunlardır. Zeyid Bin Sabit, Muaz Bin Cebel, Ebülderdâ, Saad Bin Ubeyd, Ebû Zeyd Kays...

Übey, peygamber devrinde fetva veren ilim sahiplerinden biri olduğu gibi, vahiy kâtiplerinin de arasında bulunuyordu.

Übey Hazretleri, doğrudan doğruya Allanın Resulünden 164 hadîs rivayet etmiştir. Bu hadîslerden yalnız dördü "Sahih-i Buhârî"de, yedi tanesi "Sahih-i Müslim"de ve gerisi öbür hadîs kitaplarındadır.

Kısa boylu, süt beyaz saçlı, ak sakallı ve güzel yüzlü... Hazret-i Ömer devrinde tabîi eceliyle vefat etti...

ÜZEYNE KINANI

Cemel vakasında, Hazret-i Âyişe'ye, edepsizce dil uzatan bir bedbahtı kılıçla ikiye böldü. Hazret-i Osman devrinde Abdülkays topluluğunun reisi ve Cemel vak'asında Hazret-i Âyişe'nin tarafıydı. "- Her kim bir şeyi yapmaklar yapmamak arasında yemin eder de yeminin aksini hayırlı görürse, kefareтини vererek yeminini bozsun ve hayırlı olanı işlesin!"

Mealindeki Hadîs'in rivayetcisi...

226

ERTAD NAHÎ ;

Yemen'den kardeşiyle beraber Medine'ye gelip İslama giren ve Allah Resulünün duasına eren Sahabî...

İslama girişinde kendisine verilen sancak elinde olduğu halde Hicretin 14'üncü senesinde Kaadisiyye muharebesinde şehit oldu. Onun ardından sancağı kardeşi Zeyd, onun arkasından da öbür kardeşi Kays ellerine alıp birbiri ardınca şehit oldular.

USAME

Allah Resulünün azatlısı, ilkler kadrosundan Zeyd Bin Harise ile, yine peygamber azatlısı Ümm'ü Eymen'den dünyaya geldi. Kâinat Efendisi tarafından oğul edinilmek gibi de kâinat çapında bir şerefe erdi.

Hadîs meali:

"- Üsame, insanlar içinde beni en çok sevenlerdendir. Onun salihlerden olacağını umarım. Ona şefkatli davranın ve hakkındaki vasiyetimi tutun!"

Allahın Resulü bir yere gidecekleri zaman çok defa Üsame'yi de bineklerine alırlardı. Bu yüzden kendisine "Allah Resulünün sevgilisi" ismi takılmıştı.

Hazret-i Ömer, Üsâme'ye büyük saygı tavrı göstermiş ve "Beytül mâl"den herkese ödenekler biçerken, oğlu Abdullah'a 2000 dirhem takdir ettiği halde Üsâme'ye 5000 tahsis etmişti.

227

Allah'ın Resulü Veda Haccından dönüşlerinde, Üsâme'nin babası Zeyd'in şehit düştüğü Belka üzerine tertip edilen ordunun başbuğluğunu Üsâme'ye ve en büyük Sahabîleri onun emrine verdiler. Üsâme hareket hazırığında Allahın Resulü ebediyet sarayındaki tahtlarını şerefleştirmek üzere dünyadan ayrıldılar. Varlık nurunun teçhiz ve tekfin işlerinde, Hazret-i Ali ile beraber Üsâme de çalıştı. Nur heykelini yıkayan Hazret-i Ali, suyunu döken de Üsâme... O zaman yirmi yaşlarında...

Üsâme ordusu, Hazret-i Ebû Bekir'in ilk günlerinde yola çıkarırken, başbuğ atta, Halife ise yaya...

Üsâme, Hazret-i Ebû Bekir'e teklif ediyor:

- Ya sen de bin, ya ben ineyim!

- Hayır Üsâme, ne sen ineceksin, ne ben bineceğim! Bırak beni de Allah rızası için ayaklarım tozlansın!

Üsâme, Allah Resulü tarafından maiyetine verilmiş olan büyük Sahabîlerden Ömer'i Hazret-i Ebû Bekir'in kendisine yardımcı olması için gösterdiği sebep yüzünden Medine'de bıraktı.

Üsâme, Belka taraflarına yaptığı akın sonunda, düşmanı İslâm atlarına çığnettikten ve babasının kaatilini eliyle öldürdükten sonra, ordudan hiç bir ferdin burnu kanamaksızın zengin ganimetlerle Medine'ye döndü.

Üsâme Hezretleri, 54'üncü yılda ebediyet âlemine ve orada Peygamberine kavuştu. 128 hadîs rivayet etti.

ERTAD SÜKÛNÎ

Bir gün, bir adamın "şarap içen ve kötü halleri olan bir komşumuz var, onu Halifeye haber ver!" demesine karşı verdiği cevapla meşhur:

- Ben, Allah Resulünün emirleriyle 99 kâfiri öldürdüm. Şimdi bir müslümanın perdesini kaldırarak ayıplarını ortaya dökmeyi, o 99 kâfir gibi öldürülmek derecesinde bir suç sayarım ve böyle bir ifşada bulunamam!

ERKAM KUREYŞÎ

Müslümanlıkta ilklerden... Yedinci veya onbirinci müs-lüman... Künyesi Ebû Abdullah ve aile kolu Mahzumî... 22 - 23

yaşlarında saadete erdi.

Kâinatın Efendisi, peygamberliklerini ilân ve halkı kurtuluşa davet ettikleri sırada, bir müddet, Erkam'ın Safâ'daki evini karargâh olarak kullandılar. Hazret-i Ömer bu evde İslama geldi ve müminlerin sayısı kırka yükseldi. Dışarıya taşan tekbir sesi ilk defa bu evden fıskırdı.

Yaşı seksensekize yaklaşmış olarak, Hicretin 53 veya 54'üncü yılında Medine'de vefat etti. Namazı cennetle müjdelenmiş on kişiden saad Bin Ebî Vakkas tarafından kılınıp Bakîy mezarlığına gömüldü.

ES'AD ENSÂRÎ-HAZRECİ

Birinci Akabe biy'atinde islâma gelip her üç Akabe top-lanttsında da bulundu ve biy'at işinde herkesten evvel davranı-şıyla Allah Resulünün iltifat nazarlarını kazandı.

228

229

Künyesi El'Hayr... Esad-ül-Hayr..

Medine'ye İslâm sıfatı altında ilk giren Ensârî... Cuma namazını da bu ismi vererek Medine'de ilk kılan sahabî...

Medine'de kandil kandil tutuşmaya başlayan nur çemberini kıvılcımdan bir pervane gibi dolaşan ve insanları fert fert yakan ilklerden...

Çok yaşayamadı, İslâmın zafer günlerine erişemedi ve Medine'de Peygamber Mescidi yapılırken, Birinci Hicret Yılında, göğüs darlığından vefat etti.

ES'AD BİN SEHL

Ensârî... Allah Resulünün beka âlemine göçmelerinden iki yıl evvel dünya'ya geldi ve babası tarafından, doğumunda, Kâinatın Efendisine arzedildi ve Peygamber duasına nail oldu.

En ileri İslâm âlimleri arasına geçip 100'üncü Hicret yılma kadar yaşadı ve 92 - 93 yaşlarında ebediyete göçtü. Böylece, sahabîlerin dünyada kalan son örneklerinden oldu.

EŞLEM HABEŞİ

Bir Yahudinin ücretli çobanıydı. Hayber Gazasında Büyük Huzura çıkıp İslama geldi ve kendisine teslim olunan sürüyü ne yapması gerektiğini sordu. Aldığı emir üzerine yerden bir avuç toprak alıp koyun sürüsünün üzerine serpti ve haykırdı:

- Haydi, sahibinize gidin! Ben artık sizi gütmem.

Koyunlar, sanki arkalarından güdülüyormuş gibi kale yolunu tutup içeriye girdiler. Eşlem de hücumla katılıp kal'adan üzerine atılan bir taş altında, tek vakit namaz kılmadan, şehit sı-fatıyla cennetin yolunu tuttu.

230

ESVED HABEŞİ 6

Peygamber aşkıyle Habeş illerinden kalkıp Medine'ye geldi. Büyük Huzura çıktı ve bir şey sorması için izin istedi. Şu

cevabı aldı:

"- Sor ve öğren!"

Sordu:

. - Ey, Allah'ın Resülü; siz gerek nebîlik, gerek renk ve güzellik bakımından bizden üstün yaratıldınız. Acaba ben de sizin gibi iman ve amel etsem, Cennette yanınızda olabilir miyim?

Alemin Fahri buyurdular:

"- Evet; nefsimi kudreti elinde tutan Allah üzerine yemin ederim ki, cennette zencinin beyazlığı bin senelik yoldan görülecek..."

Bu cevap üzerine siyah yüzlü Sahabî, gözyaşları içinde öyle bir saadet heyecanı kapıldı ki, hemen oracıkta yere yığıldı ve ruhunu teslim etti.

ESİD KİNAİ

Küfür devrinde Allanın Resulünü hicveden ve kanı helâl edilen şairlerden... Esid, hakkındaki bu emri işitince Taife kaçtı ve Mekke fethine kadar orada kaldı. Mekke'nin fethinde, kardeşi Sâriye'nin dürtüsüyle İslama geldi ve Mekke'ye gidip Allah Resulünün huzuruna çıktı. Orada imanını bildirdi, affedildi ve göğsü Varlık Nurunun mukaddes eliyle mesh olundu. Böylece, çukurların en derininden, zirvelerin en yükseğine çıkıverdi.

231

USEYD ENSARÎ

Medine'li yardımcılar topluluğunun büyüklerinden... Medine'li iki büyük kabîleden Evs'lilerin başı... Allah Resulünün ebediyeti nurlandırdıkian günün arkasından kısa bir münakaşa mevzuu olan halifelik işinde bu makamın hak ve liyakatini "Ensâr"dan ziyade "Muhacir"lerde gören büyük takdir sahibi... Kendisinin bile halife seçilmesi mümkün bir anda hemen Hazret-i Ebu Bekir'e biy'at ederek bütün Medine'lileri ardından çekti ve İslâm dâvasını o nazik virajdan geçirtti.

Hazret-i Ömer'in büyük saygı ile tabutunu sırtında taşıdığı büyük sahabî...

Bir gece Bakara Sûresini okurken ağaca bağlı atının ürküp şahlandığını görüyor ve başını kaldırıp göğe bakınca, üzerlerine doğru gelen bir nur bulutu görüyor. Nur bulutu, Kur'ân dinlemek üzere gelen meleklerdir.

ÜSEYR DÜRMEKÎ

Hicret yılında doğdu ve 85'inci Yılda dünyadan göçtü. Şu hadîsin rivayetçisi:

"- Ahmaktan kaçınız!"

ÜSEYR ENSARÎ

Bütün gazalara katıldı. Şecaatiyle nam vermiş Sahabîlerden... Medineli yardımcılar (Ensâr) topluluğunun büyüklerinden...

232

EŞ'AS KİNDİ

Hicretin Onuncu Yılında yetmiş süvari ile Yemen'den Medine'ye gelip nur deryasına daldı.

Kâinatın Efendisi beka âlemine beka timsali olarak geçtikleri zaman İslâmdan dönen Yemenlilerle beraber o da Halifeye biy'atten çekinmiş ve üzerlerine gönderilen askerlere kılıç çekmişti. Arkasından aman diledi ve kendisini İslâm başbuğuna teslim etti. Başbuğ, onu, zincirle bağlı olarak, hakkında karar verilmesi için Medine'ye gönderdi. Halifenin karşısına çıkınca, utancından eriyen bir tavırla affını istedi ve dedi:

- Ey, Allah Resulünün Halifesi! Bundan böyle din uğrunda sadakatlerin en büyüğüyle hizmetlerin en büyüğünü göstermek isterim. Beni serbest bırak ve kalbime itminan gelmesi için kız kardeşini de bana nikâhla!

Dilekleri yerine getirildi.

Eş'as, Şam seferine katıldı, destanlık kahramanlıklar gösterdi ve Yermük çenginde ok isabetiyle bir gözünü kaybetti.

Kûfe'ye çekilip orada oturdu. Hazret-i Osman'ın zamanında da Azerbaycan emîri oldu.

Hazret-i Ali halife olunca Azerbaycanlılardan biy'at aldı. Sıffın muharebesinde de İmam-ı Ali tarafını tuttu.

Hazret-i Ali'nin şehit düşmesinden 40 gün sonra Kûfe'de öldü.

Zengin, cömert, büyük mürüvvet sahibi...

233

EKRÂ TEMİMÎ

Hicretin 9'uncu yılında İslama geldi ve kuvvetlilerden oldu. Temim'lilerden bir hey'etle Medine'ye geldi ve Allah Resulünün kapısına dayanarak küstahça bağırdı:

-Yâ M.....; dışarıya çık!

Allanın Resulü dışarıya çıktılar:

- Ne istiyorsunuz?

- Biz Temim'lileriz! Seninle şiir ve övünme yarışmasına geldik!

Allanın Resulü buyurdular:

- Ben ne şiir söylemek, ne de övünmek için gönderildim. Böyleyken sorun bakalım!
Temim'lilerden Utarid bir hutbe okuyor. Allanın Resulü, Sabit Bin Kays Hazretlerine bu hutbeye cevap vermesini emrediyorlar. Sabit Bin Kays'ın cevabı baskın çıkıyor, üstünlüğü herkesçe kabul ediliyor ve sıra şiir yarışmasına geliyor.

Temim'lilerin okuduğu şiire, aynı kafiyelerle Hassan'ın verdiği cevap kıskıvrak bağlayıcıdır. Zaferin müslümanlarda olduğuna hiç şüphe kalmamıştır.

Temim'liler Şehadet getiriyor ve müslüman oluyorlar.

Ondan sonra Ekrâ, şecaat ve sadakatte ön safta olanlardandır. Hazret-i Ebû Bekir'in halifeliğinde Yemâme mürtedle-riyle edilen cenklerde göstermediği fedakârlık yok... Horasan'a kadar uzanan cenk yollarında, o, hep ön safta... Hicretin 31'inci yılında Horasan seferinde şehit...

Bir gün Allanın Resulü, mübarek torunlarından birini öperken Ekrâ karşılığında. Manzarayı görüp dedi:

- Ey, Allanın Resulü; benim on evlâdım var, hiçbirini öpmedim!

Allanın Resulü buyurdular:

234

"-Merhamet etmeyene merhamet edilmez!" Böylece bu muazzam hadîs, Ekrâ vasıtasıyla cihanı aydınlatmış oldu.

EKRÂ AKKÎ

Şam fethinde bulundu ve orada, Remle kasabasında oturdu ve Hazret-i Ömer devrinde vefat etti. Kendisinden bize gelen tek pırıltı, Allah Resulünün, ona, söyledikleri mucize çapında bir sözdür:

Ekrâ hasta yatağında ve vaziyeti ümitsiz... Allanın Resulü ziyaretine geliyor. Ekrâ yatağından doğrulup şöyle diyor:

- Ey, Allahın Resulü, bu hastalıktan kurtulacağımı sanmıyorum.

Kâinatın efendisi cevap veriyorlar:

"- Yanlış!.. Sen bu hastalıktan kurtulur ve şifa bulursun! Sonra toprağına gider orada ölürsün! Ve seni, Filistin'de Revye dedikleri yerde gömerler."

Öyle oldu.

EKREM HUZAI

Ebû Mâbed künyesiyle tanınmış... Mekke ve Medine arası, Kudeyd isimli yerde, Hicret sonunda Allah Resulü ile Hazret-i Ebû Bekir'e ikramda bulunan Ümm-ü Mâbed'in kocası...

Allahın Resulü, hicret yolunda, Ebû Mâbed'in çadırına uğrayıp süt ve hurma gibi şeylerden satılık bir içecek ve giyecek olup olmadığını soruyorlar ve hiçbir şey bulunmadığı cevabını alınca, bir kenarda, sefil ve bitkin, pinekleyen bir koyun görerken "ya bu nedir?" diyorlar. Kadın, onun, mecalsizlikten

235

sürüye katılamayan, kanı ve sütü kurumuş, hasta bir koyun olduğu cevabını verince, mukaddes elleriyle koyunu sağıyorlar ve kap kap süt elde ediyorlar. Herkes süte kanyor, ayrıca kaplar dolusu süt de kadına kalıyor.

Çadıra dönüşünde vaziyeti haber olan Ebû Mâbed:

- Bu zât, Kureyş içinde zuhur eden Peygamberdir.

Diyor ve İslama can atıyor.

"- Zahirde cennet ehli amelini işleyenler vardır ki, ce-hennemlikdirler. Yine zahirde cehennem ehli amelini işleyenler vardır ki, cennet ehlidirler."

Hadîsin rivayetçisi...

EYMEN BİN ÜBEYD

Müminler safının bozulması üzerine doğrudan doğruya Peygamber harbi olarak kazanılan Hüneyn gazasının mübarek şehidi...

Müslümanların mağrurca konuşmaları üzerine üzülen ve tepeden inme baskın karşısında İslâm cephesi çökünce bineğini tek başına düşmana süren, Sahabîlere nida ettirip onları toplayan ve harbi kazanan Allah Resûl'ün bir aralık 7-8 sahabîden ibaret bir halka içinde kalmışlardı. Bunlar, Eymen,

Ebû Bekir, Ömer, Ali, Abbas, Fazıl Bin Abbas, Ebû Süfyan Bin Haris ve Üsâme Hazretlerinden ibaretti. Allanın Resulü, bineklerini boyuna düşmana doğru sürüyorlar, bunlardan birkaçı da var kuvvetleriyle dizgine asıldıkları halde Kainatın Efendisini yollarından alıkoyamıyorlardı. Neticede Peygamber emriyle Hazret-i Abbas dağılan Sahabîlere nida etti, nidayı duyan toplandı, toplananları gören koşup yetişti. Allanın Resulü "ocak şimdi kızıştı!" buyurdular ve cenk kazanıldı.

İşte Eymen, bu cenkte Peygamberini korumak için son nefesine kadar çarpıştı ve bütün İslâm ordusunun yalnız dört kişiden ibaret şehitlerinden biri oldu.

236

EYMEN ESEDÎ

Henüz yirmi yaşına girmiş girmemişken Mekke fethinde İslâm dairesine girdi.

Fazilet ve İslama bağlılıkta isim bırakmışlardır...

Mervan ve Abdülmelik Bin Mervan zamanına yetiştiği biliniyorsa da ölüm tarihi bilinmiyor.

ÜHBAN ESLEMÎ

Yahudi... Medine çevrelerinde koyun çobanlığı ediyor. Başını almış giden ve her an dairesini genişleten Allah dinine karşı da sırtını çevirmiş bulunuyor.

Resuller Resulünün mucizesi olarak müthiş bir hâdiseye şahit oldu. Koyunlarını otlattığı yerde vahşî bir hayvan peydahlanarak koyunlardan birini kaptı. O da hayvanın arkasına düşerek, taş sopa, avını bırakmaya mecbur etti. Vahşî hayvan, uzaklaşırken, Ühban'a döndü ve en düzgün lisanla dedi:

- Ey çoban, rızık verici Allahın bana lütfettiği şeyi ağzımdan nasıl alıyorsun?

Çoban hayret ve dehşette... Kendi kendine haykırdı:

- Ne garip şey!.. Yırtıcı bir hayvan, böyle, insanoğlun-dan daha mükemmel konuşabilsin!...

Hayvan cevap verdi:

- Bundan daha hayret edilecek şey değil midir ki, Allahın Resulü Medine'de insanları kurtuluş yoluna çağırırken sen burada, gaflet vadisinde dolaşıyorsun?

Ühban, sürüsünü Medine yönünde koşturdu ve hemen Allah Resulünün huzuruna çıkarak şahit olduklarını arzetti. Müslümanlığa kucak açtı ve kurtarıcının eteğinden ayrılmadı.

237

ENCEŞE ?!-,

Allah Resulünün kölelerinden... Vazifesi müminlerin anneleri olan Peygamber zevcelerinin bindikleri develeri güzel nağmeli seslerle sürmek... Enceşe'nin sesi o kadar güzelmiş ki, onu duyan develer, birbirleriyle yarış edercesine hızlanırlar-mış... Hattâ Veda Haccında develeri fazla şevklendirdiği Kâinatın Efendisi tarafından görülünce, kendisine bu kadar hızın fazla olduğu ihtar edilmiş...

Develeri helak edecek kadar tesirli nağmeler...

EVS

Hüzzam oğlu... Tebük Gazasına katılmaktan çekinen ve sonra Allah Resulü tarafından kendileriyle konuşulmaması, hattâ selâmlarının bile alınmaması emri verilenlerden...

Bunun üzerine o kadar üzüldüler ve öylesine nedamet getirdiler ki, kendilerini Peygamber Mescidinin direklerine bağladılar ve tevbeleri kabul edilinceyedek bu vaziyette kalmaya ahdettiler.

Suçunu itiraf eden ve nedamet getirenlerin affedileceklerine dair âyet indi ve Evs, birkaç arkadaşıyla beraber kurtuldu.

EBÛLKAASIM

Ebû Bekir Hazretlerinin azatlısı... Hayber Gazasında ha zır bulundu ve bu Gazadan sonra bazı sahabîler sarımsak ye yince Allah Resulünden gelen emre ait hadîsi nakletti:

"- Sarımsak yiyenler, ağızlarından .kokuğu gidinceye ka dar Mescide gelmesinler!"

tslâmın, ruh inceliği yanında madde nezahatine ait ölçü

238

EBÛLKAASIM ENSARÎ

Birgün Allahın Resulü birinin birine "Yâ Ebül Kaasım!" diye hitap ettiğini duyuyorlar ve sonra hitabın, kendilerine değil, bu adı taşıyan başka birine ait olduğunu öğrenince buyuruyorlar:

"- Benim adlarımla isimleniniz; fakat künyemle künyelenmeyiniz!"

Peygamber isimlerini almakta bir yasak mevcut değilse de, bir gün Hazret-i Ömer bir adamın "Muhammed" ismini taşıyan birine sövdüğünü görünce bu adla isimlenmeyi de yasak etmiş ve emrini İslâm ülkesine yaymıştı. Belki, bu isimlerin takı-labileceğine dair hadîs; henüz kendisince bilinmiyordu.

Her ne olursa olsun; Türklerin bu mukaddes ismi "Meh-med" şeklinde kullanmalarında, büyük haşyet ve hürmet duygusu vardır.

ENES BİN MALİK

Künyesi Ebû Hamza... Kâinatın Efendisi tarafından verilen künye... "Hamza" bir nevi baklaya verilen isim... Allah'ın Resulü, Enes'i işte bu baklalardan toplarken görüyorlar ve ona:

"-Ebû Hamza!"

Diye hitap buyuruyorlar.

Bu hitap ona künye oluyor.

"Allah Resulünün hizmetkârı" gibi, kâinat pahasına bir nâm sahibi... Allah Resulünün hizmetlerinde, 10 yaşından 20'sine kadar tam 10 yıl, kâinat pahasına bir nimet kazandı.

Kâinatın Efendisi Medine'yi şereflendirdikleri zaman, 10 yaşındaki çocuk Enes'i annesi, bileğinden çekerek Peygamberler Peygamberinin huzuruna çıkardı:

239

- Bu çocuğu mübarek hizmetiniz için kabul buyurunuz!

Kabul buyurulduğuna şahit olunca da ilâve etti:

-Ey, Allahın Resulü; hizmetçiniz Enes'e dua buyurunuz!

Allah'ın Resulü Enes'e dua buyurdular, onun uzun ömürlü olmasını ve maldan, evlâtta yana berekete ermesini ve günahlarının bağışlanmasını dilediler. O da 100 yıldan fazla yaşadı, soyundan 120'yi aşan evlât gördü ve öbür sahabîlerden daha çok mal edindi.

Enes Hazretleri, son zamanlarını Basra'da geçirdi ve orada, hayatta bulunan son sahabî olarak, 91 yılında ebediyete geçti.

Muhammed Bin Şîrîn tarafından gasledildi ve Katn bin Müdrîk tarafından da namazı kılındı. Mübarek naaşı da, Basra'ya bir iki fersah mesafedeki Taf mevkiindeki sarayının bahçesine gömüldü.

Haccac, Basra'ya geldiği zaman, Sahabîleri küçültmek için, kiminin koluna, kiminin boynuna damgalar vurdurmuştu. Enes ile Sehl Bin Saîd'i yanma çağırarak:

- Osman'a niçin yardım etmediniz?

Diye çattı ve ikisinin de boyunlarını dağlatacak kadar zulümde ileri gitti.

10 yıl bulunduğu Peygamber hizmetinde hiç bir defa paylanmadığını bizzat kendisi rivayet eder»

Son derece usta bir ok atıcısıydı. Ok yansında kimse ona rakip olamazmış... ..

240

Sakalını sarıya boyar ve Allah Resulünün mukaddes elleri değdiği için saçlarına makas vurdurmazdı.

2286 hadîs rivayet etti. 186'sı İmam-ı Buharî ve Müslim hadîslerinde aynen mevcut... Ayrıca Buharîde 83 ve Müslim'de 91 hadîs...

241

İÇİNDEKİLER

Şahabı.....	7
Hiz. Ebu Bekir.....	11
Hiz. Ömer.....	29
Hiz. Osman.....	64
Hiz. Ali.....	78
Hiz. Hadice.....	104
Hiz. Âyişe.....	113

Hz. Fâtıma.....	124
Hz. Hasan.....	134
Hz. Hüseyin.....	141
Talha.....	164
Zübeyr.....	168
Abdürrahman Bin Afv.....	171
Saad tbn-i Ebi Vakkas.....	174
Said Bin Zeyd.....	179
Ebu Ubeyde.....	182
OTESI	
İbn-i Mesud Vehebî.....	191
Ebu İsrail Ensarî.....	191
Ebu Esmâ Şamî.....	191
Ebu Eyyub Ensarî.....	191
Ebu Berze.....	193
Ebu Cüm'a.....	193
Ebu Cendei.....	194
Ebu Düccâne.....	194
Ebüdderda.....	195
Ebu Zer Gıfarî.....	198
Ebu Râfî.....	202
Ebu Rumî.....	203
Ebu Reyme.....	204
Ebu Talha.....	204
Ebu Said ,.....	206
Ebu Said Makberi.....	207
Ebu Süfyan Bin Haris.....	207
Ebu Seleme.....	208
Ebu Şureyh.....	209
Ebu Şeybe.....	209
Ebü'l'as.....	210
Ebu Zaybe.....	211
Ebu Amir Eş'arî.....	212
Ebu Abdülaziz Ensarî.....	212
Ebu Abdullah.....	212
Ebu Ubeyd Sekafî.....	213
Ebu Akil Müleylî.....	215
Ebu Umer.....	216
Ebu Umer Ensarî.....	217
Ebu Umre-Tül-Ensarî.....	217
Ebu Amr Mahzunî.....	217
Ebu Umeyr Ensarî.....	218
Ebu Fesîle.....v;..^.....	218
Ebu Fudale Ensarî.....	219
Ebu Fukeyhe.....	219
Ebu Kutâde.....	221
Ebu Kuteyle.....	221
Ebu Kays Kureşi Sehmî.....	222
Ebu Mihc-in.....	222
Ebu Mahzure-Tül-Cümhâ.....	223

Ebu Mâ'kil Ensârî.....	224
Ebu Musa Gafikî.....	224
Ebu Hüreyre.....	224
Übey Ensârî.....	226
Üzeyne Kinânî.....	226
Ertad Nahî.....	227
Üsâme.....	227
Ertad Sükûnî.....	229
Erkam Kureşî.....	229
Es'ad Ensârî-Hazrecî.....	229
Es'ad Bin Sehl.....	230
Eşlem Habeşî.....	230
Esved Habeşî.....	231
Esid Kinaî.....	231
Useyd Ensârî.....	232
Üseyr Dürmekî.....	232
Üseyr Ensârî.....	232
Eş'as Kindî.....	233
Ekra Temimî.....	234
Ekra Akkî.....	235
Ekrem Huzaî.....	235
Eymen Bin Übeyd.....	236
Eymen Esedî.....	237
Ühban Eslemî.....	237
Enceşe.....	238
Evs.....	238
Ebülkaasım.....	238
Ebulkaasım Ensârî.....	239
Enes Bin Malik.....	239

Necip Fazıl Kısakürek

BÜTÜN ESERLERİ

- 1) Hikâyelerim
- 2) Cinnat Mustatili (Yılanlı Kuyudan)
- 3) Bir Adam Yaratmak
- 4) Çile
- 5) Kafa Kâğıdı
- 6) O ve Ben
- 7) Yunus Emre
Yunus Emre
Kanlı Sarık
- 8) At'a Senfoni
- 9) Para
Para
Mukaddes Emanet
- 10) Sahte Kahramanlar
Sahte Kahramanlar
iman ve Aksiyon
! Özlediğimiz Nesil
İslam ve Öbürleri
- 11) Hazret-i Ali

- 12) Tanrı Kulunda» Dinlediklerim
- 13) İhtilâl
- 14) Moskof
- 15) Tohum
Tohum ' ,
Künye
- 16) Aynadaki Yalan
- 17) Reis Bey
Reis Bey
Namı Diğer Parmaksız Salih
- 18) 19)
- 20) Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu
Babiâli
Sosyalizm, Komünizm ve İnsanlık
- 21) Hitabeler
- 22) Peygamber Halkası
- 23) İbrahim Ethem
ibrahim Ethem
Abdülhamid Han
Siyah Pelerinli Adam
- 24) Hesaplaşma
Hesaplaşma
Tarihte Yobaz ve Yobazlık
Türkiye ve Komünizm
- 25) Esselâm
- 26) Dünya Bir İnkılâp Bekliyor'
Dünya Bir inkılâp Bekliyor
Yolumuz, Halimiz, Çaremiz
Ruh Muvazenesi
Her Cephesiyle Komünizm
- 27) Hac
- 28) Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar
- 29) Türkiye'nin Manzarası
- 30) Çerçeve -1
- 31) Nur Harmanı
- 32) İman ve İslâm Atlası
- 33) Müdafaalanm
- 34) Veliler Ordusundan 333 (Halkadan Pırıltılar)
- 35) Benim Gözümde Menderes
- 36) İdeolocya Örgüsü
- 37) Mümin-Kâfir
- 38) Senaryo Romanlarım
- 39) Çöle İnen Nur
- 40) Son Devrin Din Mazlumları
- 41) Öfke ve Hiciv
- 42) Sabır Taşı
Sabır Taşı Ahşap Konak
- 43) Ulu Hakan
II. Abdülhamid Han
- 44) Başbuğ Velilerden 33 (Altun Silsile)

- 45) Çerçeve -2
  - 46) Konuşmalar
  - 47) Rabıta-i Şerife
  - 48) Doğru Yolun Sapık Kolları
  - 49) Başmakalelerim -1
  - 50) Tasavvuf Bahçeleri
  - 51) Çerçeve-3
  - 52) Namık Kemal
  - 53) Hücüm ve Polemik
  - 54) Rapor 1/3
  - 55) Rapor 4/6
  - 56) Rapor 7/9
  - 57) Rapor 10/13
  - 58) Yeniçeri
  - 59) Reşahat
  - 60) Başmakalelerim -2
  - 61) Mektûbat
  - 62) Baş makalelerim -3
  - 63) Çerçeve -4
  - 64) Gönül Nimetleri (B-Mevahib-ül Ledûniye)
  - 65) Edebiyat Mahkemeleri
  - 66) Çerçeve -5
  - 67) Hâdiselerin Muhasebesi-1
- Dizi devam ediyor I.

PEYGAMBER HALKASI

DİN VE TASAVVUF

Necip Fazıl Kısakürek _ Peygamber Halkası

www.kitapsevenler.com

Merhabalar

Buraya Yükleğim e-kitaplar Aşağıda Adı Geçen Kanuna İstinaden

Görme Özürlüler İçin Hazırlanmıştır

Ekran Okuyucu, Braille 'n Speak Sayesinde Bu Kitapları Dinliyoruz

Amacım Yayın Evlerine Zarar Vermek Değildir

Bu e-kitaplar Normal Kitapların Yerini Tutmayacağından

Kitapları Beyenipte Engelli Olmayan Arkadaşlar Sadece Kitap Hakkında Fikir Sahibi Olduğunda

Aşağıda Adı Geçen Yayın Evi, Sahafklar, Kütüphane, ve Kitapçılardan Temin Edebilirler

Bu Kitaplarda Hiç Bir Maddi Çıkarım Yoktur Böyle Bir Şeyide Düşünmem
Bu e-kitaplar Kanunen Hiç Bir Şekilde Ticari Amaçlı Kullanılamaz
Bilgi Paylaştıkça Çoğalır
Yaşar Mutlu

Not: 5846 Sayılı Kanunun "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler " bölümünde yer alan "EK MADDE 11.
- Ders kitapları dahil, alenilemiş veya yayımlanmış yazılı ilim
ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaç güdülmeksizin
bir engellinin kullanımını için kendisi veya üçüncü
bir kişi tek nüsha olarak ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek
gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braille
alfabesi ve benzeri 87matlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi bu Kanunda öngörülen izinler
alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde
satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılmaz. Ayrıca bu
nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması
ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur." maddesine istinaden web sitesinde deneme yayınına
geçilmiştir.

T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Bilgi İşlem ve Otomasyon Dairesi Başkanlığı
Ankara

Bu kitaplar hazırlanırken verilen emeye harcanan zamana saydı duyarak
Lütfen Yukarıdaki ve Aşağıdaki Açıklamaları Silmeyin
Not bu kitaplar Görme engelliler için taranmış ve düzenlenmiştir.

Tarayan

MESUT HEKİMHAN

mesuthekimhan@gmail.com

Necip Fazıl Kısakürek _ Peygamber Halkası